

Міністерство внутрішніх справ України
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

*Матеріали
Регіональної науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 30 червня 2022 р.)*

Дніпро
2022

УДК 351.74

А 43

*Рекомендовано до видання
Вченою радою факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(протокол №1 від 18 серпня 2022 р.)*

А 43 Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану : матеріали Регіон. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 30 черв. 2022 р.) / за заг. ред. канд. юрид. наук, доц. Д. Г. Казначеева. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 189 с.

Збірник містить матеріали регіональної науково-практичної конференції, в якій взяли участь науковці, викладачі та здобувачі закладів вищої освіти та наукових установ України, а також фахівці-практики сил сектору безпеки і оборони України. Тематика публікацій охоплює актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану.

Матеріали регіональної науково-практичної конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та освітньому процесі ЗВО зі специфічними умовами навчання, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

*За повного або часткового використання матеріалів
посилання на видання обов'язкове
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори*

Упорядники:

к.ю.н., доцент **Дмитро Казначеев**; к.ю.н., доцент **Віталій Покайчук**;
к.ю.н. **Віктор Богуславський**

© ДДУВС, 2022

© Автори, 2022

З М І С Т:

Бєлай С.В.

Проблемні питання підготовки фахівців для захисту
об'єктів критичної інфраструктури України 11

Богуславський В.В., Дегтярьова М.Д.

Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності
сил безпеки і оборони України в умовах воєнного стану 12

Анісімов Д.О.

Щодо значення змагальної діяльності зі службово-прикладних єдиноборств
в системі підготовки висококваліфікованих співробітників правоохоронних органів України 13

Бодирєв Д.А., Лопасєва О.М.

Особливості вогневої підготовки поліцейських на початкових етапах навчання 14

Бойко О. І., Троцький Б. В.

Тактика проведення опитування неповнолітніх осіб як превентивного поліцейського заходу 15

Борисенко Т.В.

Актуальні питання соціально-правового захисту військовослужбовців в Україні 17

Бубон В.С.

Роль спеціальної фізичної підготовки під час виконання службових завдань
із захисту національної державності в умовах воєнного стану 19

Великий Ю.М.

Аналіз психологічних станів, які негативно впливають на влучну стрільбу 20

Власенко І.В., Моргунов О.А.

Підвищення рівня бойової готовності поліцейських при виконанні службово-бойових задач 22

Вознюк К.Г., Дегтярьова М.Д.

Проблематика питань, що стосуються фізичної підготовки
та фізичного виховання курсантів та студентів ЗВО зі специфічними умовами навчання 23

Гіденко Є.С.

Збільшення довіри населення, як основний напрям роботи Національної поліції 24

Гриненко С.О., Членов М.В.

Кваліфікація воєнних злочинців учасників збройної агресії рф
проти України під час досудового розслідування 26

Євтушенко І.В.

Особливості взаємодії представників сил сектору безпеки і оборони
під час реагування на кризові ситуації в умовах воєнного стану 28

Єрошкін М.В.

Вплив стресу на організм правоохоронця
під час тренувань в екстремальних і стресових ситуаціях 29

Журавель О.А.

Удосконалення рівня службово-прикладних єдиноборств правоохоронних структур 30

Журавель О.А., Радельчук К.О.

Забезпечення особливості фізичної підготовки правоохоронців 32

Завгородня Ю.С. Загальнотеоретичні аспекти професійного відбору майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану	33
Завістовський О.Д. Особливості забезпечення службово-бойової діяльності Національної поліції України під час введення воєнного стану	34
Зеленська І.М. Особливості нормативно-правового регулювання окремих питань діяльності в органах місцевого самоврядування за часів воєнного стану (на прикладі роботи з кадрами)	35
Івахно О.В. Біологічні та психологічні аспекти фізичної підготовки співробітників Служби безпеки України в умовах проведення спеціальних операцій	37
Івахно О.В., Денисюк О.В., Яцукненко О.І. Роль фізичної підготовки в організації діяльності Служби безпеки України з урахуванням досвіду зарубіжних безпекових структур	39
Казначєєв Д.Г. Особиста безпека працівників Національної поліції в умовах застосування фосфорних босприпасів	41
Карпенко О.М. Підвищення рівня культурної свідомості українського народу в умовах російської агресії	43
Корчагін М.В., Меленті Є.О. Актуальні питання удосконалення спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців сил сектору безпеки і оборони України	44
Краснощок А.В. Адаптація психо-фізичного стану курсантів до стресових ситуацій	46
Ктігоров М.О. Актуальні питання розвитку законодавства з питань регулювання національної безпеки в умовах дії воєнного стану	48
Літун О.О. Деякі питання щодо тактики дій підрозділ карного розшуку під час затримання правопорушника	50
Лопасєва О.М. Навчання майбутніх поліцейських правилам поведіння вогнепальною зброєю	51
Марков Р.А. Сучасні питання фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МВС України зі специфічними умовами навчання	52
Мислива О.О. Проблематика професійної освіти офлайн під час воєнного стану	53
Намлиньська О.С. Особливості застосування вогнепальної зброї в умовах військового стану	54
Наточій А.Д. Психологічна підготовка поліцейського під час виконання службових обов'язків	55
Осняч М.С., Рожеченко В.М. Підвищення рівня індивідуальної спеціальної фізичної підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності правоохоронна діяльність	57

Петренко С.П., Баб'як А.О. Актуальність питань фізичної підготовки та фізичного виховання курсантів та студентів ЗВО зі специфічними умовами навчання	58
Петрушин Д.В. Характеристика фізичної підготовленості курсантів в системі фізичних заходів забезпечення особистої безпеки, як функціональна складова підготовки майбутніх правоохоронців	59
Писаревський С.В. Етапи становлення та функції державно-приватного партнерства в Україні в сфері логістичного забезпечення сил безпеки України	61
Плахотний А.П. Вогнева підготовка, як основа службово-бойової діяльності поліцейських в сучасних умовах воєнного стану	62
Плахотний А.П., Богдан Д.О. Підвищення рівня правової свідомості в діяльності працівника Національної поліції	63
Покайчук В.Я. Актуальні питання підготовки сил сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану	65
Поливанюк В.Д., Ніколайчук Д.О. Сучасні питання фізичної підготовки фахівців Національної поліції України	66
Поливанюк В.Д., Федченко Д.К. Використання стрілецьких тренажерів для підготовки майбутніх поліцейських	67
Рогальський В.І. Навчання жінок в силових системах	68
Роженко В.М., Осняч М.С. Шляхи удосконалення рівня тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та медико-тактичної підготовки кадрів сил безпеки і оборони України в умовах воєнного стану	69
Скляр О.І., Іванченко О.М., Ковальов І.М. Правила надання першої психологічної допомоги поліцейськими в умовах воєнного стану	71
Тінін Д.Г., Жарик Є.Р. Проблеми та перспективи розвитку системи професійного відбору майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану	74
Тимофєєв В.П., Макруха Є.О., Булдакова А.Є. Вогнева підготовка працівників МВС України та інших воєнізованих формувань в умовах воєнного стану	77
Тьорло О.І., Кмицяк М.В., Флуд О.В. Особливості огляду приміщень з обмеженим освітленням та простором під час зачистки приміщень в умовах воєнного стану	78
Чичкан О.А., Музика Б.Ю., Мороз Т.І. Сучасні питання удосконалення тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України	80
Чоботько М.А. Парадигма гендерного питання в МВС України	82

Шевченко Т.В., Дрозник Д.Р.

Недоліки складання та наповнення програми табірної збори
для курсантів закладів вищої освіти системи МВС 83

Шевяков М.О.

Місце та роль Національної поліції у профілактиці
правопорушень у сфері громадського порядку та безпеки 84

Трибуна Молодого Автора

Агаєв І.

Основи вдосконалення вогневої підготовки співробітників МВС в умовах воєнного стану 85

Бабіч Д.Д.

Право володінням вогнепальною зброєю цивільними особами в Україні 86

Бабич К.С.

Вогнева підготовка як складова підготовки майбутніх поліцейських 88

Бакай В.

Аналіз і шляхи удосконалення територіальної оборони України в умовах воєнного стану 89

Біліснко Є.Г.

Професійна готовність працівників патрульної поліції
як результат ефективної системи професійного навчання 91

Богомаз Д.Р.

Значення та функція психологічного тренування в стрільбі 92

Борисов І.О.

Прийоми боротьби в діяльності поліцейського 93

Браун Д.

Фізична підготовка курсантів закладів МВС України 94

Булдакова А.Є.

Особливості видачі зброї цивільному населенню України в період воєнного стану 96

Булдакова А.Є.

Роль військового психолога в психологічному забезпеченні
діяльності військовослужбовців в умовах воєнного стану 97

Варич В.Ю.

Міжнародно-правовий досвід нормативно-правового регулювання кадрового
забезпечення підрозділів поліції, які залучаються до проведення поліцейських операцій 98

Василенко Я.О.

Правові основи організації вогневої підготовки
співробітників територіальних органів МВС України 100

Вергій І.С.

«Ленд-ліз» як необхідність та можливість посилення
сектору безпеки України в умовах воєнного стану 101

Гарбузова Є.О.

Нормативно-правові засади проведення спеціальної перевірки
кандидатів на службу у підрозділах Національної поліції України 102

Глушаченко В.В. Актуальні питання проблеми фізичної і психофізичної підготовки працівників правоохоронних органів у воєнний період	103
Голобородько Л.Р. Нормативно -правові засади забезпечення національної безпеки України в умовах воєнного стану	105
Головка В.В. Професійна психологічна підготовка як фактор психологічної безпеки в умовах воєнного стану	106
Голубева Д.В. Нормативно-правові засади кадрового забезпечення службово-бойової діяльності Національної поліції	108
Гордейченко Р.Р. Удосконалення рівня службово-прикладних єдиноборств правоохоронних структур	109
Гордієнко А.О. Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил безпеки і оборони України в умовах воєнного стану	110
Граховський О.О. Формування стресостійкості працівників поліції в умовах воєнного стану	111
Гришаков Є.Р. Заохочення поліцейських вогнепальною зброєю як спосіб забезпечення службової дисципліни	113
Данилюк С. Значення фізичної підготовки для співробітників поліції в умовах війни	114
Демидов Р.А. Методи вогневої підготовки поліцейських в Україні та країнах Європи	115
Дуда Є.В. Психологія безпеки професійної діяльності працівників поліції	117
Дусяк О. Тактична та спеціальна фізична підготовка курсантів ЗВО системи МВС України в умовах воєнного стану	118
Єрмакова А. Спеціальна фізична підготовка поліцейського	120
Жернаков Д.М. Шляхи удосконалення службово-бойової діяльності сил безпеки і оборони України в умовах воєнного стану	121
Жук Д.А. Місце спеціальної фізичної підготовки у навчальному процесі майбутніх співробітників поліції	122
Журенко Г.В. Актуальні питання спеціальної фізичної підготовки в період воєнного часу	123
Задорожня Р.В. Особливості роботи та психологічне забезпечення правоохоронців в умовах воєнного стану	125
Закритна К.Є. Онлайн-освітній процес при вивченні СФП для курсантів та студентів	126

Іваненко Г.Є. Шляхи удосконалення рівня вогневої підготовки кадрів сил безпеки і оборони України в умовах воєнного стану	127
Ісаєв А.С. Фізична підготовка військовослужбовців миротворчих сил у сучасних умовах	128
Йолкіна А.В. Деякі аспекти та стратегічні напрямки підготовки правників та правоохоронців у сфері оборони під час воєнного стану	129
Калашник Д.О. Сучасні питання фізичної підготовки та фізичного виховання курсантів та студентів ЗВО зі специфічними умовами навчання в умовах воєнного стану	131
Карімов А.О. Вдосконалення фізичної підготовки курсантів і слухачів навчальних закладів МВС України	132
Касич Є.Ю. Проблемні питання легалізації вогнепальної зброї в Україні	133
Коваль І.Ю. Роль психологічної підготовки курсантів до служби в органах Національної поліції в умовах воєнного стану	134
Ковальова І.Ю., Соколова К.С. Використання інновацій в процесі вогневої підготовки: виклики воєнного стану та зарубіжний досвід для України	136
Козачок В.С. Розвиток фізичної якості «сила» серед курсантів ЗВО системи МВС	138
Козирь В.І. Нормативно-правові засади запобігання корупційним проявам у діяльності Національної поліції України	139
Коляда Д. Особливості застосування закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України»	140
Комаров Я.С. Якісна підготовка поліцейських як гарант ефективності їх діяльності в умовах воєнного стану	142
Костовят І.Є. Актуальні шляхи вдосконалення фізичної підготовки курсантів, які навчаються у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання	144
Кочкіна Д.Д. Окремі питання домедичної допомоги в умовах бойових дій	145
Кудла І. Актуальні тенденції медичної та домедичної підготовки персоналу сектору безпеки і оборони України	146
Куліков О.А. Важливість занять з вогневої підготовки під час навчання майбутніх поліцейських в умовах воєнного стану	147

Ленкова Т.Р. Професійна підготовка працівників Національної поліції України та її особливості щодо дій в умовах воєнного стану	149
Лещенко Д.Д. Фізична підготовка співробітників поліції: особливості методики навчання подолання перешкод	150
Лісовик А.О. Проблематика вдосконалення фізичної підготовки поліцейських під час воєнного стану	152
Маковей Є.С. Методи та шляхи вдосконалення витривалості курсантів	153
Макруха Є.О. Психологічний стан військовослужбовців під час бойових дій	154
Масько А.Д. Забезпечення публічної безпеки і порядку в умовах воєнного стану як завдання Національної поліції України	156
Мельник А.М. Проблема використання бронезилетів жінками-поліцейськими	157
Мельник А.М. Окремі питання застосування вогнепальної зброї у міських умовах	158
Мілка Д. Особливості психологічної підготовки курсантів ВНЗ системи МВС на вогневій підготовці	159
Міненко Л.М. Безпека працівників поліції при надзвичайних ситуаціях техногенного характеру внаслідок бойових дій	160
Мінченко О.В. Удосконалення рівня службово-прикладних єдиноборств правоохоронних структур	161
Морохіна К.Д. Соціальне забезпечення військовослужбовців в умовах сьогодення: проблеми та ризики	162
Незеленікова У.Д. Щодо місця Національної поліції України у секторі безпеки і оборони України	164
Попова Т.В. Нормативно-правові засади відбору кадрів до підрозділів Національної поліції України	165
Радельчук К.О. Тактична підготовка поліцейського до ведення переговорів із правопорушниками	167
Рибалко М.Д. Застосування вогнепальної зброї в умовах воєнного стану	168
Рукавець А.В. Фізична безпека правоохоронців в умовах воєнного стану	169
Савінов Є. Взаємодія підрозділів поліції та суспільства під час воєнного стану	170
Співаченко О. Вогнева підготовка у працівників МВС України: проблеми та шляхи їх вирішення	171

Ступачук Р.В.

Взаємодії державних органів між собою як одна з ключових умов стратегічних змін в Україні в умовах воєнного стану 173

Сухомлин В.Р.

Використання зарубіжного досвіду щодо надання домедичної допомоги вітчизняними правоохоронцями в умовах воєнного стану 174

Танцюра О.І.

Психологічна готовність курсантів до стрільби з пістолета під час занять з вогневої підготовки 175

Токмань Є.М.

Індивідуальний підхід в навчанні стрільби з різних видів зброї 176

Трутень І.І.

Деякі особливості психологічного забезпечення службово-бойової діяльності військовослужбовців України в умовах воєнного стану 178

Усова Д.О.

Особиста безпека працівників Національної поліції при виникненні надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану 179

Філімонов В.С.

Формування у співробітників поліції практичних навичок правомірного застосування бойових прийомів для підготовки до бойових дій боротьби на заняттях з фізичної підготовки 180

Хода О.С.

Психофізична готовність правоохоронця до застосування фізичної сили 182

Чехута М.О.

Актуальність питання психологічної підготовки в Національній поліції 183

Шведова А.В.

Окремі питання особливості організації службово-бойової діяльності підрозділів поліції в умовах воєнного стану 184

Щербина Д.В.

Деякі особливості службової діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану: аспекти необхідності ефективної комунікації поліцейських для взаємодії з населенням 186

Якимчук В.

Основні проблеми забезпечення особистої безпеки поліцейських при виконанні ними своїх службових завдань 187

Белай Сергій Вікторович

заступник начальника навчально-методичного центру – начальник відділу методичного забезпечення навчального процесу Національної академії Національної гвардії України, доктор наук з державного управління, професор

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ЗАХИСТУ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Світові події сьогодення постійно демонструють виникнення кризових ситуацій. Складна воєнна обстановка, що склалася в Україні на тлі російської агресії, вкрай негативно впливають на стан забезпечення національної безпеки держави. До того ж наразі є загроза з Білорусії, з якою у України є спільний 1084,2 км державний кордон. Останні кризові події світу, що виникли на підрунті технологічних катастроф, а також зношеність основних фондів об'єктів критичної інфраструктури України підвищують актуальність тематики дослідження.

Державна політика у сфері захисту критичної інфраструктури повинна бути спрямована на формування комплексу організаційних, нормативно-правових, інженерно-технічних, експлуатаційних, наукових та інших заходів, що сприяють забезпеченню безпеки та стійкості критичної інфраструктури. Метою зазначеної політики є забезпечення безперервного та стійкого функціонування об'єктів критичної інфраструктури України, запобігання проявам актів несанкціонованого втручання, прогнозування та запобігання кризовим ситуаціям з негативним впливом на об'єкти критичної інфраструктури, а також підвищення рівня захисту, удосконалення заходів безпеки та стійкості цих об'єктів від існуючих загроз.

Виходячи з аналізу наукових досліджень, відповідного міжнародного досвіду щодо організації захисту об'єктів критичної інфраструктури та стану справ в цьому питанні в Україні, можливо зробити висновок, що підготовці та перепідготовці кадрів в національній системі захисту критичної інфраструктури необхідно приділити особливу увагу.

Відповідно до Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури [1] на загальнодержавному рівні передбачається забезпечити створення системи підготовки та перепідготовки кадрів у сфері захисту критичної інфраструктури.

Тому робочою групою з розроблення проекту Концепції впровадження національної системи освіти спеціалістів у сфері захисту критичної інфраструктури, затвердженої розпорядженням Секретаря Ради національної безпеки і оборони України від 13 серпня 2020 року № 64, розроблено проект Концепції розвитку системи підготовки фахівців із захисту критичної інфраструктури [2].

Погоджуємось із необхідністю та актуальністю розроблення та впровадження Концепції, сформульованими загрозами і небезпеками для критичної інфраструктури, також відзначаємо якість та повноту розробленого документа. Разом з цим, під час вивчення проекту було виявлено певні дискусійні питання, які висвітливо надалі.

В тексті проекту Концепції [2] перераховані спеціальності: 125 «Кібербезпека», 263 «Цивільна безпека», 256 «Національна безпека», 143 «Атомна енергетика», проте спеціальність 251 «Державна безпека» не згадується. Тому пропонуємо додати спеціальність 251 «Державна безпека» до переліку спеціальностей реалізації освітніх програм вищої освіти щодо підготовки фахівців із захисту критичної інфраструктури.

Також вважаємо твердження «...рівень підготовки та відсутність у закладах освіти кваліфікованих викладачів щодо критичної інфраструктури не відповідають вимогам сучасних умов діяльності у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури...» [2] недостатньо обґрунтованим та хибним.

Згадану у проекті Концепції [2] спеціальність «Захист критичної інфраструктури та її стійкість» доречно реалізовувати окремою спеціалізацією у спеціальності 256 «Національна безпека», а також одночасно у освітніх програмах спеціальностей 125 «Кібербезпека», 263 «Цивільна безпека», 143 «Атомна енергетика», 251 «Державна безпека».

Тобто слід зосередитись на розробленні освітніх програм для підготовки відповідних фахівців у сфері захисту критичної інфраструктури в рамках перелічених існуючих спеціальностей з урахуванням практичного застосування випускників у причетних державних органах та інституціях, а також на організації професійного навчання спеціалістів у сфері захисту критичної інфраструктури за програмами професійного розвитку (післядипломної освіти) шляхом перепідготовки та/або підвищення кваліфікації.

Як висновок зазначимо, що важливим напрямом підготовки фахівців з реагування на кризові ситуації на об'єктах критичної інфраструктури України є проведення спільних командно-штабних, тактико-спеціальних навчань, спільних тренувань та занять із захисту, охорони, оборони, припинення злочинних дій, інцидентів та кібератак проти об'єктів критичної інформаційної інфраструктури. Забезпечення цього напряму надасть змогу підвищити ефективність організації взаємодії національної системи захисту критичної інфраструктури з іншими системами захисту у сфері національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури : розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 1009-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017к#Text>.
2. Проект Концепції розвитку системи підготовки фахівців із захисту критичної інфраструктури : звіт робочої групи з розроблення проекту Концепції впровадження національної системи освіти спеціалістів у сфері захисту критичної інфраструктури, затвердженої розпорядженням Секретаря Ради національної безпеки і оборони України від 13.09.2020 № 64 (Лист заступника Секретаря Ради національної безпеки і оборони України до Міністерств, інших центральних органів виконавчої влади № 4431/29-04/2-21 від 13.09.2020 № 64). 10 с.

Богуславський Віктор Володимирович

завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

Дегтярьова Марія Дмитрівна

курсант IV курсу навчально- наукового інституту
права та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

**ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.[2]

Службово-бойова діяльність в умовах воєнного стану є сукупністю профілактичних, охоронних, захисних, режимних, ізоляційно-обмежувальних заходів (дій), які проводяться підрозділами (частинами, з'єднаннями) і спрямовані на охорону важливих державних об'єктів, забезпечення суверенітету і територіальної цілісності держави, її конституційного ладу, громадської безпеки, законності та правопорядку, захисту населення у надзвичайних ситуаціях у мирний час та в умовах воєнного часу. [3, с. 10]

Актуальність психологічного забезпечення в умовах загострення воєнного стану набуває особливого значення. Психологічна підготовка в умовах воєнного стану є основним аспектом і важливим напрямом, що полягає у вдосконаленні системи психологічних знань і вмінь, що є необхідними для службово-бойової підготовки. Вона має реалізовуватись за допомогою практичних, навчальних занять з використанням нових методів та способів, що передбачає участь психологів. Метою психологічної підготовки є вдосконалення і розвиток професійних знань, здібностей, готовності особи до своєї професійної діяльності, кінцевим результатом є психологічна готовність особистості, що є стійкою і довготривалою. Психологічна готовність є передумовою будь-якої цілеспрямованої діяльності. [1, с. 179]

Із зовнішніх соціально-психологічних умов, що виокремлюються на рівні системи сил безпеки і оборони, необхідно, передусім, урахувати: 1) специфіку професійної діяльності й вимоги до особистісних рис, здібностей, знань, умінь, навичок працівників; 2) систему організаційних форм, засобів і методів, що сприяють розвитку професійної готовності; 3) образ професіонала, що склався на рівні професійної групи; 4) соціальний престиж професії; 5) стосунки в колективі, психологічний клімат професійного середовища; 6) професіоналізм колективів оперативних служб і підрозділів.

Отже, аналізуючи вищевикладене зазначимо, що ефективна психологічна підготовка службово-бойової діяльності сил безпеки і оборони України в умовах воєнного стану є необхідною та обов'язковою частиною такої діяльності, а її результативність є наслідком вдосконалення професійних психологічних навичок та вмінь.

Список використаних джерел:

1. Барко, В. І., Остапович В.П., Барко В.В. Професійна психологічна підготовка поліцейських Національної поліції України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки (2018). (дата звернення: 28.06.2022)
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 28.06.2022)
3. Тімченко, О. В., Воробйова, І. В., Приходько, І. І., Ліпатов, І. І., Пасічник, В. І., Товма, М. І. Прикладна психологія службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку. URL: http://books.ndcnangu.co.ua/knigi/Pidruchnyk_prykladna_psykholohiia_SBD_2012.pdf (дата звернення: 28.06.2022)

Анісімов Дмитро Олексійович,
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ЗНАЧЕННЯ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗІ СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНИХ ЄДИНОБОРСТВ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИСОКОКВАЛІФІКОВАНИХ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

It is no secret that on February 24, 2022, the Russian Federation violated the borders of Ukraine and launched a full-scale invasion without declaring war, but under the guise of a «liberation special operation». However, such daring actions of the aggressor country are carried out not only in the political, but also in the sports sphere.

If we recall, after the official ban on meldonium, the mass media announced the names of some Russian athletes who were exposed in the use of this banned substance, in particular: biathlete Eduard Latypov, cyclist Eduard Vorganov, figure skater Kateryna Bobrova, tennis player Maria Sharapova, ice skater Pavlo Kulizhnikov, short track athlete Semen Yelistratov and Kateryna Konstantinova, volleyball player Oleksandr Markin [1].

Moreover, in 2019, the decision of the World Anti-Doping Agency imposed sanctions on the aggressor country for doping violations by the Russian authorities, which were aimed at making changes to the database of the Moscow Anti-Doping Laboratory. According to the report of the Canadian professor Richard McLaren, who conducted an investigation into the substitution of the results of doping tests, based on the testimony of the head of the Moscow anti-doping laboratory Hryhoriy Rodchenkov, it is stated that employees of the special units of the Russian Federation carried out unauthorized substitution of the results of doping tests on a regular basis, in particular at the 2014 Olympic Games [2].

As a result of the sanctions, the terrorist state is deprived of the right to participate in large-scale international competitions, including the Olympics and world championships, for four years. Also, a ban has been imposed on the organization and holding of international competitions on the territory of the country, the use of the Russian flag and anthem during competitions. It should be noted that Russian athletes who are not accused of doping were also banned, they are allowed to participate in competitions only under a neutral flag, and instead of the national anthem during the award ceremony, a part of Pyotr Tchaikovsky's piano concerto with orchestra No. 1 is used [2].

Among the latest high-profile news in the field of sports was the admission of Russian and Belarusian athletes to participate in international judo competitions in compliance with the rules of neutrality.

The International Judo Federation stated that judo is education. It teaches such values as respect, friendship, courage and mutual aid. Judo has always sought to avoid political interference or any discrimination against athletes or any other representatives of Judo. In our philosophy, we often refer to ourselves, the global judo community, as the judo family, and this is based on the same principles that guide us: friendship and respect. In addition, for many years, the International Judo Federation has been carrying out specialized programs «Judo for Peace», which we use as a tool to unite communities, strengthen dialogue and social cohesion in areas marked by various types of conflicts [3].

However, the International Judo Federation strongly condemns the war in Ukraine and hopes that peace will be restored very soon. And sports movement will only be a guarantee of this [3].

However, the judo federation of Ukraine reacted very categorically to this statement. In particular, the president of the federation Mykhailo Koshlyak commented that «he is shocked by this position of the international federation, both as the president of the Judo Federation of Ukraine and as an ordinary Ukrainian. Russia's aggression has not gone anywhere, there is a war, people are dying, cities are burning from Russian rockets and artillery» [4].

The head coach of the national judo team of Ukraine, Vitaly Dubrova, commented on the decision of the international judo federation as a reluctance to lose Russian sponsors. After all, it is Russian companies that have recently been the largest sponsors of the international federation [5]. Moreover, world judo champion Giorgiy Zantaraya emphasized that the principle of fair play is currently being violated, because many Ukrainian athletes went to defend their homeland in the ranks of the Armed Forces of Ukraine, and the rest are under constant bombardment and psychological pressure, which does not allow them to fully implement preparation for the competition. What, in particular, cannot be said about Russian athletes who can train in the usual way [6].

Therefore, we are convinced that all people have an equal right to perform competitive activities, which is provided for by the norms of the Universal Declaration of Human Rights of December 10, 1948 and the International Convention against Apartheid in Sports of December 10, 1985, however, at the same time, it is not permissible to violate the principle of fair play.

Список використаних джерел:

1. WADA об'яснило, почему запретили мельдоний: веб-сайт. URL: <https://newdaynews.ru/sports/560472.html> (дата звернення: 15.06.2021).
2. Volodymyr V. Shablistiy, Dmytro O. Anisimov. Doping as a global problem of the 21st century on account of its illegal influence on the results of official sports competitions. *Wiadomości lekarskie*. Volume lxxiv, issue 11 part 2, November 2021. P. 3092-3097.

3. Judo is the Sport for Peace, Unity and Friendship: веб-сайт. URL: <https://www.ijf.org/news/show/judo-is-the-sport-for-peace-unity-and-friendship> (дата звернення: 15.06.2022).
4. Збірна України з дзюдо готова до бойкоту змагань через рішення IJF допустити росіян до виступів під нейтральним прапором: веб-сайт. URL: https://lb.ua/sport/2022/06/13/519848_zbima_ukraini_z_dzyudo_gotova.html (дата звернення: 15.06.2022).
5. Відмовилися від змагань через участь росіян! Федерація дзюдо України зробила вольовий крок: веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UbC0Sla4414> (дата звернення: 15.06.2022).
6. Зантараја отказывается от титула чемпионства мира из-за россиян: веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=63qX0Lw72Bw> (дата звернення: 15.06.2022).

Бодирєв Дмитро Анатолійович,
старший викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Лопаєва Олена Миколаївна
старший викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА ПОЧАТКОВИХ ЕТАПАХ НАВЧАННЯ

Останнім часом спостерігається значне зростання кількості злочинів, пов'язаних із використанням вогнепальної зброї. При цьому в багатьох випадках зброя використовується проти працівників Національної поліції України, які повинні володіти відповідною професійною підготовкою щодо застосування вогнепальної зброї з метою протистояння озброєним злочинцям. До вказаного слід додати ще один фактор, який підтверджує підвищення уваги до високоякісної вогневої підготовки органів та підрозділів Національної поліції України під час виконання ними своїх функціональних обов'язків. Цим фактором є неконтрольоване поширення зброї серед населення, у тому числі у середовищі злочинців. Із усього сказаного слідує, що такому негативному явищу сприяло і погіршення суспільно-політичної та економічної ситуації в Україні, криміналізація суспільства. У результаті незаконно отримана зброя, що збувається злочинцями, критично впливає на загальну криміногенну ситуацію, а застосування зброї створює реальну загрозу громадській безпеці та громадському порядку в цілому в країні. Водночас більшість тяжких злочинів, зокрема й терористичної спрямованості, учиняються саме з використанням зброї, боєприпасів, вибухових речовин та вибухових пристроїв.

У контексті викладеного наразі маємо офіційні статистичні дані щодо кількості правопорушень із застосуванням вогнепальної зброї та вибухівки, яка протягом року збільшилася майже в три рази [1]. Слід погодитися із думкою експертів, які вважають, що причиною цього є недосконалий контроль за переміщенням зброї на території України [2, с. 66]. У свою чергу, Служба безпеки України неодноразово застерігала, що небезпека потрапляння вогнепальної зброї та засобів ураження у некерований обіг сприяє використанню його з терористичною або екстремістською метою та може спричинити жертви серед мирного населення [3]. На жаль, на даний момент часу в різних регіонах України такі випадки є непоодинокими. Відповідно до викладеного постає необхідність у підвищенні рівня вогневої підготовки поліцейських вже на початковому етапі їх навчання.

Варто зазначити, що табельна зброя в руках професіонала є не тільки символом влади, але й дієвим засобом у боротьбі з кримінальними структурами, тому навчання стрільби зокрема з пістолета виступає важливим елементом в системі професійної підготовки поліцейських вже на перших етапах їх навчання. Вважаю, що у даному випадку слід акцентувати увагу на двох варіантах застосування табельної зброї у службовій діяльності: під час стрільби на відстані до 25 м, що вимагає хороших професійних навичок, знання тактико-технічних характеристик табельної зброї, і під час стрільби в умовах безпосередньої близькості до злочинця на відстані 3–10 м, де необхідні швидка реакція, володіння філігранною технікою швидкісної стрільби та тактичними прийомами відходу з лінії вогню [4, с. 215].

Враховуючи те, що вогнева підготовка є одним з основних предметів професійної службової підготовки поліцейських, відповідно вона спрямована на формування стійких навичок у поведженні з вогнепальною зброєю, навчання поліцейських діяти в умовах, пов'язаних із ефективним та правомірним його застосуванням. Професійне володіння правоохоронцями вогнепальною зброєю у подальшому дозволить їм не тільки професійно виконувати свої обов'язки, але й в екстремальних випадках зберегти своє життя та життя інших людей від протиправних посягань злочинців.

Наявні методики навчання різним видам стрільби з вогнепальної зброї мають початковий етап і етап вдосконалення навичок. Перехід від одного етапу до наступного можливий лише в тому випадку, коли у

поліцейських, які навчаються стрільбі з вогнепальної зброї, з'явився значний прогрес в освоєнні елементів підготовки попереднього.

Відмінною особливістю початкового етапу є те, що під час виконання підготовчих вправ у тих хто навчається формуються базові навички у відпрацюванні елементів здійснення пострілу. У той же час частина стрільців потребує подолання психологічного бар'єру, що впливає на правильність їх дій (очікування пострілу, почуття страху перед бойовою зброєю, звук пострілу, віддача зброї після пострілу). При цьому важливим моментом є те, що поки той, якого навчають володінню та застосуванню вогнепальної зброї, не досягне стійкого позитивного результату під час виконання підготовчих вправ, який не знайде упевненості в собі і в правильності своїх дій зі зброєю, перехід до наступного етапу не дасть позитивних результатів, ба більше – може призвести до закріплення помилок, що допускаються стрільцем на початковому етапі.

У сучасній практиці сформовано ряд ознак, які свідчать про те, що навички стрілка сформувалися достатньою мірою, і це дає можливість переходити до етапу вдосконалення навичок. Зокрема, до них належать такі: правильне усвідомлення власних помилок, уміння аналізувати свою стрільбу і дії інших стрільців; уміння управляти своїми діями в умовах ліміту часу; здатність керувати своєю стрільбою у змагальних умовах; швидка пристосованість до стрільби з «чужої» зброї. Всі вищевказані ознаки свідчать про прояв у стрільця основних якостей, які забезпечують успішність стрільби: надійність, стабільність, рухливість, про формування навичок руху, відпрацьованих до автоматизму. Варто відзначити, що на даному етапі стає можливою поступова зміна методики навчання і включення до неї нових, більш складних елементів.

Для поліцейських, які проходять навчання з вогневої підготовки, доречним є виконання таких рекомендацій. По-перше, стрілку не варто поспішати при відпрацюванні пострілу під час руху або безпосередньо одразу після переміщення. У цьому разі поліцейський, який навчається стрільби з вогнепальної зброї, повинен уважно стежити за інструктором і намагатися самостійно визначити, з яких елементів складається зазначена дія, а також які із них є вирішальними для її успішного виконання.

По-друге, поліцейським, які проходять навчання з вогневої підготовки на перших заняттях після ознайомлення із різними вправами зі стрільби не треба прагнути виконувати їх за мінімальний час.

По-третє, під час виконання вправи поліцейському не потрібно очікувати повного закінчення переміщення, натомість починати постріл необхідно в процесі руху, так, щоб в момент зупинки тіла залишилося тільки завершити вижимання спускового механізму. При цьому повної зупинки взагалі не повинно бути, оскільки на відміну від стрільби із стандартного статичного положення, виконання стрільби у русі не припиняється завершенням відпрацювання спуску.

Відповідно до викладеного, з метою формування у поліцейських професійних навичок застосування вогнепальної зброї незалежно від екстремальних ситуацій різного характеру, необхідно постійно приділяти увагу та підвищувати рівень вогневої підготовки в органах та підрозділах Національної поліції України.

Список використаних джерел:

1. МВС: в Україні зростає незаконний обіг зброї. URL: <http://www.dw.com/uk/mvc-v-ukraini-zrostaє-nezakonnij-obig-zbroi/a>.
2. Мельник В.І. Незаконне розповсюдження й обіг зброї як загроза громадському порядку в сільській місцевості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 2. Т. 2. С. 66–70.
3. СБУ: незаконний обіг зброї – потенційна загроза. URL: <http://www.prav.org.sm.gov.ua/index.php/uk/33-upravlinnya-sluzhbi-bezpeki-ukrajini>.
4. Чміль М.А. Особенности психологической подготовки работников ОВД к стрельбе в экстремальных условиях. *Право і безпека*. 2004. Т. 3. № 2. С. 215–218.

Бойко Олена Іванівна

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Троцький Богдан Вадимович

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ОПИТУВАННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ ЯК ПРЕВЕНТИВНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЗАХОДУ

Згідно з чинним законодавством України, співробітник поліції може поставити запитання особі, якщо у нього є достатні підстави вважати, що він має інформацію, необхідну для виконання своїх поліцейських обов'язків. Співробітник поліції може попросити з'явитися в поліцейську дільницю для співбесіди. Інформація

від особи, про яку йде мова, є добровільною. Особа може відмовитися надати інформацію. Співбесіди з неповнолітніми можуть проводитися тільки батьками (одним з них), іншими законними представниками або вчителями. Перед проведенням допиту співробітник поліції повинен пояснити особі основи і мету діяльності поліції, якщо це не перешкоджає здійсненню повноважень, наданих поліції цим законом.

Метою опитування слухачів є отримання співробітниками поліції інформації про злочини та адміністративні правопорушення від опитуваних шляхом проведення бесід між співробітниками поліції та громадянами. Крім того, в сферу охоплення також включені інциденти, пов'язані з поліцейськими операціями, і інциденти, пов'язані з підтриманням громадського порядку і моральності.

У такому спілкуванні з громадянами дуже важливі швидкі дії співробітників поліції. Співробітники поліції мають доступ до важливої інформації, яка дозволяє їм якомога швидше припинити цей вид злочинів і затримувати особу або групу осіб, які вчинили злочин. Ті, хто може отримати корисну інформацію - це ті, хто був свідком незаконних дій інших осіб, жертви, ті, хто знає факти і обставини, при яких інші скоювали злочини і адміністративні злочини, і т.д. особи, які можуть мати інформацію про причини і обставини, таких як тілесні ушкодження, транспортні пригоди, порушення правил експлуатації або участь в об'єктах з високим ступенем ризику. Визначення наявності підстав для розслідування щодо конкретної особи пов'язане з оцінкою з точки зору достатності і залежить від думки внутрішнього серця співробітника поліції.

Таким чином, при оцінці того, чи приходить співробітник поліції до одного висновку: необхідність слухання для досягнення своєї мети як компонента поліцейської влади, певної кількості дебатів є достатнім. Звичайно, від співробітника поліції може і не знадобитися надавати таке обладнання для проведення допитів, які дискредитують можливість досягнення цієї мети, але досить високого ступеня достовірності.

Опитування можна провести в будь-якому місці. У той же час співробітник поліції може попросити людину увійти в поліцейську установу. Відповідно до положень пункту 2 статті 33 Закону України. Стаття 33-2 Закону України "Про національну поліцію", що вимагає від фізичної особи з'явитися до поліцейської дільниці з метою перевірки, не підпадає під обов'язок фізичної особи відповідати на запит. Закон не визначає форму, в якій особа надає або записує інформацію при проведенні виїмки. Видається, що відповідна інформація може бути надана як в мовчання, так і в письмовій формі. Усний прийом інформації був би більш ефективним для забезпечення виконання низькорівневих обов'язків поліції, наприклад, можливості забезпечення повторного розслідування правопорушників по гарячій лінії. У той же час найбільш популярним в якості форми надання та фіксації інформації, переданої особою під час іспиту, є письмовий документ, виражений у формі пояснення або звіту.

Як згадувалося раніше, співбесіда з неповнолітнім може бути проведена тільки батьком, опікуном, опікуном або піклувальником. Інші близькі родичі або члени сім'ї, а також представники органів влади, установ або організацій, педагоги або психологи, відповідальні за догляд і захист дітей. Зокрема, в ньому буде визначено конкретний зміст, що стосується підготовки та проведення оцінки неповнолітніх у віці від 14 до 18 років або молодше 14 років. Вік визначається в загальному порядку відповідно до відповідних документів і, при його відсутності, шляхом призначення інших методів, зокрема, судово-медичної або комплексної судово-психологічної експертизи.

Батьки та інші законні представники зазвичай користуються авторитетом і довірою неповнолітніх і можуть сприяти контакту з дітьми, отримання достовірної інформації та захисту їх прав і законних інтересів. Крім того, якщо є вагомі підстави вважати, що батьки або інші законні представники причетні до надання дитині інформації, яка відрізняється від фактів. Поліція може замінити законного представника іншою особою, якщо законний представник робить негативний вплив на його або її інтереси або якщо його або її інтереси вступають в протиріччя з інтересами агента.

Закон чітко не обумовлює права і обов'язки вчителів. В цьому випадку створюється враження, що ви будете працювати як фахівець. Вихователь повинен займатися вихованням і навчанням дітей того ж віку, що і дитина, яка отримує послугу.

Завдання викладача-допомогти співробітнику поліції встановити психологічний контакт, вибрати правильну тактику проведення співбесіди, скласти питання з урахуванням індивідуальних особливостей дитячої психології та психології неповнолітніх. Як згадувалося вище, інтерв'ю з дітьми мають свої особливості, такі як позитивне ставлення до іншої людини, вміння слухати і говорити, здатність розвивати і підтримувати особисті зв'язки, здатність залучати і утримувати увагу. Немає ніякого опору усуненню комунікаційних бар'єрів і конфліктів і ефективному впливу на людей з метою бажаної зміни поведінки. Співробітники поліції сприяють підвищенню ефективності обміну та прийняття інформації, поліпшенню іміджу і, в свою чергу, посиленню взаємодії з громадянами. Тому, коли співробітник поліції планує співбесіду, необхідно мати на увазі, що успіх залежить від ефективної підготовки. Це включає в себе визначення предмета, вивчення людини, з яким проводиться співбесіда, оцінку навколишнього середовища, визначення кінцевої мети, складання плану і т. д.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України від 28. 06. 1996 р. № 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду: за станом на 15. 05. 2014 р. № 5-рп. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.

2. Про Національну поліцію [Електронний ресурс]: закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379). – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>.

3. Петков С.В., Лошицький М.В., Манжула А.А. Науково-практичний коментар Закону України “Про національну поліцію”. - К.:, 2015. - 240 с.

4. Сервецький І.В., Дашко В.А. Науково-практичний коментар Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність”. -3-тє вид., доп. -К, 2006-400 с.

5.Про Національну поліцію: Закон України, Положення про патрульну службу МВС: чинне законодавство. К.: ПАЛИВОДА А. В., 2015. 92 с. (станом на 07 серпня 2015 р.).

6. Сімейний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21–22. Ст. 135. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

7. Про охорону дитинства: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 30. Ст. 142. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> 4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021 5. Декларація прав дитини 1959 року. Організація Об'єднаних Націй. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_384

8. Про Національну поліцію: Науково-практичний коментар Закону України / кол. авт.; кер. авт. кол. Т. П. Мінка. Дніпро: ДДУВС, 2017. 480 с.

Борисенко Тетяна Василівна

викладач кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ**

У зв'язку із військовим конфліктом, який зараз відбувається в нашій державі досить актуальними є питання, пов'язані із соціально-правовим захистом військовослужбовців Збройних сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів, а також осіб, які у складі добровольчих формувань, беруть безпосередню участь в захисті незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України.

З метою регулювання питань соціального та правового захисту військовослужбовців, їх конституційних прав і свобод, гарантій щодо їх реалізації в Україні склалася система нормативно-правових актів, різної юридичної сили. Нормативно-правові акти, з яких складається ця система можна поділити на певні рівні залежно від їх юридичної сили. Так перший рівень – конституційне регулювання (до якого відносяться Конституція України та конституційні закони); другий рівень – міжнародно-правове регулювання, до складу якого слід віднести усі міжнародні договори та угоди; третій рівень – законодавче регулювання і четвертий рівень – регулювання підзаконними нормативно-правовими актами.

Конституційне регулювання соціального захисту військовослужбовців здійснюється на основі ст. 17 Конституції України, яка визначає гарантії соціального та правового захисту військовослужбовців так «Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їх сімей» [1]. Оскільки, Конституція України має найвищу юридичну силу саме це конституційні положення виступає правовою основою для всіх інших законодавчих та підзаконних нормативних актів щодо соціально-правового захисту військовослужбовців.

Міжнародно-правове регулювання соціального та правового захисту військовослужбовців здійснюється на основі правових норм, що містяться у міжнародних договорах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і які, відповідно, є частиною національного законодавства України. При цьому немає значення чи міститься договір в одному, чи декількох пов'язаних між собою документах, а також не має значення його найменування. Він може носити назву «договір», або «угода», або «пакт», або «протокол» та ін. Більше того Закон України «Про міжнародні договори України» встановлює пріоритет норм міжнародного договору порівняно із внутрішнім законодавством України[2]. Так, у випадку якщо міжнародним договором, ратифікованим Україною, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовується правила міжнародного договору.

До міжнародно-правових актів, що закріплюють основні права військовослужбовців у період ведення бойових дій належать: Женевська конвенція про поліпшення участі поранених і хворих у діючій армії, Женевська конвенція про поліпшення участі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі, Женевська конвенція про поводження з військовополоненим, Римський статут Міжнародного кримінального суду (прийнятий 17 липня 1998 р.) та інші. Ці міжнародно-правові акти містять правові норми, які визначають особливості забезпечення прав та соціального захисту військовослужбовців під

час ведення бойових дій, надають їм право на застосування зброї, захищають їх життя і права під час перебування у полоні, а також визначають відповідальність за вчинення військових злочинів [3, с. 37].

Не зважаючи на те, що норми Конституції України є нормами прямої дії, вони не можуть детально врегулювати всі аспекти соціального захисту військовослужбовців. Тому потребують своєї конкретизації і розвитку в законах, указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України, наказах Міністерства оборони України та в інших нормативно-правових актах.

Основними нормативно-правовими актами України, що регламентують питання соціального захисту військовослужбовців, є:

- 1) Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;
- 2) Закон України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ»;
- 3) постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. № 728 «Про Порядок визначення розміру і надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання житлове приміщення»;
- 4) постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 р. № 704 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб»;
- 5) наказ Міністерства оборони України від 7 червня 2018 р. № 260 «Про затвердження порядку виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим категоріям»;
- 6) наказ Міністерства оборони України від 31 липня 2018 р. № 380 «Про затвердження Інструкції з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями» та інші нормативно-правові акти.

Основним законодавчим актом, який регулює питання соціального та правового захисту військовослужбовців є Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [4]. Цей закон регулює наступні питання забезпечення прав і свобод, соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їх сімей:

- 1) право військовослужбовці брати участь у виборах, бути обраними до рад всіх рівнів, брати участь у всеукраїнському і місцевих референдумах. Разом з тим, законом встановлено пряму заборону даній категорії осіб бути членами будь-яких політичних партій, організаційних рухів, організовувати і проводити страйки;
- 2) право на свободу наукової, технічної та художньої творчості;
- 3) державні гарантії матеріального та іншого забезпечення у розмірах, що стимулюють заінтересованість у військовій службі (а саме: грошове, речове забезпечення, тощо);
- 4) право військовослужбовців на відпочинок, а саме: тривалість робочого дня і розподіл службового часу:
- 5) забезпечення безоплатної медичної допомоги та санаторно-курортного лікування і відпочинку;
- 6) забезпечення військовослужбовців житловими приміщеннями;
- 7) право на отримання освіти;
- 8) пенсійне забезпечення військовослужбовців [4].

Чи не найактуальнішим питанням в сучасних умовах є призначення військовослужбовцю одноразової грошової допомоги у зв'язку з інвалідністю. Право на отримання одноразової грошової допомоги військовослужбовцю, якому встановлено інвалідність внаслідок виконання обов'язків військової служби при перебуванні в країнах, де велися бойові дії, регламентується ст. 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [4] і Порядком призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві [5].

Так, одноразова грошова допомога призначається у разі:

- 1) загибелі (смерті) військовослужбовця під час виконання ним обов'язків військової служби або внаслідок захворювання, пов'язаного з виконанням ним обов'язків військової служби, або смерті особи, звільненої з військової служби, протягом року після звільнення її з військової служби, якщо смерть настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, пов'язаних з виконанням обов'язків військової служби;
- 2) смерті військовослужбовця, що настала в період проходження ним військової служби або внаслідок захворювання чи нещасного випадку, що мали місце в період проходження ним військової служби, або смерті особи, звільненої з військової служби, протягом року після звільнення її з військової служби, якщо смерть настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, нещасного випадку, пов'язаних із проходженням військової служби;
- 3) загибелі (смерті) військовозобов'язаного або резервіста, якого призвано на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві, що настала під час виконання обов'язків військової служби або служби у військовому резерві [5].

Розмір встановлюється у кратному розмірі до прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на 1 січня календарного року, в якому вперше встановлено інвалідність. Граничний розмір

одноразової грошової допомоги не повинен перевищувати розміру допомоги у разі загибелі (смерті) військовослужбовця, військовозобов'язаного та резервіста.

Не дивлячись на те, що вітчизняне законодавство містить досить велику кількість положення щодо соціально-правового захисту такої категорії громадян, які військовослужбовці та прирівняні до них особи, все ж таки дана сфера потребує реформування. Для вдалого реформування системи соціального захисту військовослужбовців Збройних сил України, нашій державі необхідно активно використовувати досвід країн західної Європи та Сполучених Штатів Америки, звертаючи увагу на особливості побудови як соціально-економічної, так і ідейно-емоційної складової системи. При цьому слід також враховувати особливості українського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України прийнята Верховною Радою України на п'ятій сесії 28 червня 1996 року // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – С. 540.
3. Міжнародне гуманітарне право: Навчальний посібник / Під заг. ред. В.П. Базова. – К.: Варта, 2000. – 176 с.
4. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 року № 2011. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
5. Порядком призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Перелік від 25.12.2013 № 975 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2013-%D0%BF#top>

Бубон Віталій Степанович
викладач Національної академії
Служби Безпеки України

РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ЗАВДАНЬ ІЗ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Досвід військової агресії якій почався 24 лютого 2022 року на території України підтверджує, що цілком благополучна держава за лічені дні може перетворитися на арену запеклої озброєної боротьби, опинитися у стані гуманітарної катастрофи.

В умовах зростання агресивності загроз воєнного характеру на всій території України, які переросли у повномасштабну війну, забезпечення безпеки держави та готовності сектору безпеки і оборони до відбиття воєнної агресії визнано основним стратегічним напрямом реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. Це вимагає пошуку ефективних шляхів та механізмів забезпечення її відповідного рівня.

До завдань Служби безпеки України входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України, Європи та всього світу.

Всі ці завдання виконуються військовослужбовцями Служби безпеки України як в мирний час, так і під час виконання оперативно-службових завдань в умовах бойових дій. Тобто, під впливом значних психічних та фізичних навантажень.

При виконанні бойових завдань військовослужбовець змушений годинами, добами, а іноді й тижнями витримувати граничне нервово і фізичне напруження: йому доводиться пересуватися десятки кілометрів пригнувшись, крадучись, переповзати і долати перешкоди і перепони, стійко переносити холод, спеку, голод, спрагу, негоду і відсутність сну, швидко пристосовуватися до незгод і задовольнятися максимально короткими термінами відпочинку. Найчастіше боєць змушений швидко перелаштовуватися від одного виду дій до іншого, переходячи від нерухомих положень до швидкого бігу, від швидкої перебіжки або стрімкого подолання перешкоди до моментальної зупинки, "завмираючи" в положенні лежачи, присівши або стоячи. У рукопашній сутичці, в боротьбі з противником зі зброєю або без зброї, при зв'язуванні і доставці полоненого боєць зобов'язаний діяти швидко, сміливо, зухвало, із застосуванням великої, фізичної сили. Під час нічних дій обстановка вимагає від бійця тонкощі м'язового почуття і дотику, витонченості слухового і зорового сприйняття. Таким чином, військовослужбовець повинен володіти добре розвиненими фізичними та вольовими якостями, відмінним станом здоров'я і різнобічним фізичним розвитком.

Спеціальна фізична підготовка і тренування бійця повинне проводитися систематично і безперервно в ході навчально-бойової підготовки, в діючих частинах після виконання бойових завдань, в перервах між

завданнями, при виведення частин і підрозділів з бою на відпочинок; в резервних і навчальних частинах і підрозділах - повсякденно при проходженні на будь-які заняття і поверненні з них; на спеціальних заняттях по стрийовій і фізичній підготовці; на всіх заняттях з бойової підготовки, а також в години і дні масових спортивних заходів.

Основною метою спеціальної фізичної підготовки для ефективного виконання оперативно-службових завдань в військовий час є формування функціональних систем організму військовослужбовця, які забезпечують ефективну бойову діяльність, високий рівень розвитку основних фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості), надійне сформованя військово-прикладних навичок, підвищення стійкості організму до впливу несприятливих факторів службової діяльності і навколишнього середовища; уміння швидко переключатися з одного виду діяльності до іншого, виконувати службові завдання в умовах, пов'язаних із ризиком для життя, виховання психологічної стійкості, упевненості у своїх силах, цілеспрямованості, сміливості і рішучості, ініціативи і винахідливості, витримки і самовладання; формування готовності військовослужбовців до дій в екстремальних умовах. Саме тому спеціальна фізична підготовка військовослужбовців Служби безпеки України до дій у бойових умовах повинна мати військово-прикладну спрямованість.

Основними формами проведення занять з спеціальної фізичної підготовки є практичні заняття. Зміст спеціальної фізичної підготовки полягає у виконанні різних видів вправ який передбачає:

- кроси по пересіченій місцевості, марш-кидки, подолання різних видів перешкод, серії швидкісних перебіжок зі зміною напрямку руху в екіпіровці, переповзання, чергування пробіжок із переповзанням, перенесення партнера на відстань;
- чергування силових вправ з біговими (кросфіт)
- рукопашний бій із застосуванням холодної, вогнепальної зброї, та іншими підручними засобами, бої із двома та більше противниками в поєднанні з короткими швидкісними перебіжками та вправ для розвитку сили.

Отже, саме виконання таких вправ дозволить відновити психічну стійкість та підтримати на належному рівні фізичну підготовленість співробітників Служби безпеки України для ефективного виконання завдань із захисту національної державності в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Столбов В.В. История физической культуры и спорта. М.: Радуга, 1982.
2. Бабкин В.Г. Физическая подготовка в вооруженных силах стран НАТО. Учебно-методическое пособие. СПб.: ВИФК, 1999. 179 с.
3. Гусак О.Д. Фізична підготовка у збройних силах провідних держав НАТО як засіб психологічної готовності військовослужбовців до дій в екстремальних умовах (воєнних діях) / Гусак О.Д., Романчук С.В., Старчук О.О. URL: www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-05/08sootmo.pdf

Великий Юрій Миколайович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ ПСИХОЛОГІЧНИХ СТАНІВ, ЯКІ НЕГАТИВНО ВПЛИВАЮТЬ НА ВЛУЧНУ СТРІЛЬБУ

Зважаючи на те, що на законодавчому рівні збільшено повноваження та відповідальність поліцейського під час застосування примусових заходів, набуті навички в поводженні, застосуванні, використанні вогнепальної зброї є вкрай необхідними та важливими для виконання посадових обов'язків.

За результатами спостереження та опитування курсантів ЗВО встановлено, що під час відпрацювання практичних вправ з вогнепальної зброї на рубежі відкриття вогню вони відчувають дискомфорт, хвилювання, збудження, тривогу, стрес. Через це, у курсантів виникають порушення координації, концентрації уваги, м'язові напруження, що негативно впливає на влучний постріл. Більшість курсантів не може самостійно справитися з цим станом і бажали б знизити їх негативний вплив.

Метою даної роботи є спроба описання та наукового пояснення психологічних станів «збудження», «тривога», «хвилювання», «стрес», які виникають у здобувачів ЗВО на практичних заняттях з вогневої підготовки.

В повсякденному житті, побуті, при виконанні посадових повноважень, на заняттях терміни «хвилювання», «тривога», «збудження», «стрес» багатьма науково-педагогічними працівниками, поліцейськими, здобувачами ЗВО використовуються як синоніми і взаємозамінні поняття. Однак, на думку

дослідників педагогічної психології, фахівців фізичної культури та спорту вважають, що це різні поняття (Kallus, 1995).

«Збудження» людини - це «загальна фізіологічна і психологічна активація людського організму, яка коливається в континуумі (від лат. continuum — безперервне, суцільне): від стану глибокого сну, до стану інтенсивного збудження» (Gould, Кгапе, 1992, с.120—121). Це поняття відноситься до вимірювань інтенсивності мотивації в певний момент, уздовж континууму. Інтенсивність може варіюватися від стану абсолютного спокою, до стану повного збудження збудження. Високо збуджені люди характеризуються розумовою діяльністю, підвищеним частотою серцевих скорочень, прискореним диханням і рясним потовиділенням. Збудження може бути викликано як приємними, так і неприємними подіями [1]. Наприклад, Ви можете бути дуже раді дізнатися, що виграли 10 мільйонів доларів, або дізнатися про смерть близької людини.

«Тривога» - це негативний емоційний стан, що характеризується відчуттям нервозності, збудження і тривоги, в поєднанні з активацією або збудженням організму. Отже, тривога включає в себе розумовий компонент (наприклад, хвилювання і тривогу), який називається когнітивною тривоگوю. Вона також включає в себе компонент соматичної тривоги, яка є ступенем сприйнятої фізичної активації. Стан тривоги є постійно мінливим компонентом настрою і визначається як емоційний стан, «характеризується суб'єктивними, свідомо сприйнятими відчуттями тривоги і напруги, що супроводжуються або пов'язані з активацією, або збудженням вегетативної нервової системи» (Спілбергер, Spielberg, 1966, с. 17). Особиста тривога - це поведінкова (біхевіористська) тенденція сприймати об'єктивно небезпечні обставини, як загрозові і реагувати на них непропорційним станом тривоги [1]. Наприклад, два гравця однакової кваліфікації можуть опинитися в ідентичних умовах і при цьому мати абсолютно протилежні реакції стану тривоги. Це пов'язано з різними рівнями особистої тривоги людини. Один із гравців може зменшити особисту тривогу, не сприймаючи виконання удару, який може вирішити результат зустрічі, як надмірно загрозову ситуацію.

Фахівці в області психології спорту оцінюють ступінь хвилювання, особистої тривоги і тривожності різними фізіологічними способами, використовуючи психологічні показники. Для оцінки ступеня збудження звертають увагу на зміни наступних фізіологічних особливостей: частота серцевих скорочень, частота дихання, провідність шкіри. Крім того, вони враховують, як людина класифікує свій рівень збудження словесно (наприклад, «моє серце тріпоче», «я відчуваю себе таким енергійним» та ін.).

Існує прямий зв'язок між рівнем особистої тривоги і станом тривоги. Дослідження показують, що люди з високими показниками тривожності особистості відчувають більш значний стан тривоги в конкурентних, оціночних ситуаціях. Наприклад, людина з високими показниками особистої тривоги може мати великий досвід роботи в подібних ситуаціях і тому не відчувати значного стану тривоги. Або людина з високими показниками особистої тривоги може освоїти техніку зниження тривожності в оцінюваних ситуаціях. Виходячи з рівня особистої тривожності людини, можна судити про його реакції в конкурентних, оціночних і загрозових умовах. Люди з високим рівнем тривожності особистості мають більш високий рівень тривожності в конкурентних, оціночних ситуаціях, порівняно з людьми з низьким рівнем тривожності особистості [1].

Дослідник Нідеффер (1976) припустив, що підвищене збудження і тривоги впливають на спортивну активність, змінюючи увагу і концентрацію уваги. По-перше, підвищене збудження звужує поле уваги спортсмена (Landers, Wang, Courtet, 1985). Збудження і тривога також викликають зміни в концентрації уваги, впливаючи на стиль уваги (Nideffer, 1976). Хвилювання і тривога звужують поле уваги, ускладнюють «відстеження» навколишніх умов і змушують людину використовувати домінуючий стиль уваги, а також зосереджуватись на непотрібних предметах.

Найефективніший спосіб допомогти людям навчитися контролювати стрес і тривогу - це розвинути свою впевненість у собі. Дослідники Гулд, Таммен, Мерфі, Мей (1989) провели дослідження, яке показало, що тренери і спортсмени вважають дуже важливими наступні аспекти підготовки: тренування здатності розслаблятися; концентрації уваги; тренування, спрямоване на підвищення уваги; тренування здатності до усунення стресу. Через це, велике значення для спортсменів мають здатність справлятися з почуттями тривоги, втоми, стресу, підтримання високого рівня мотивації і концентрації уваги, підвищення впевненості [1].

«Стрес» - це процес, послідовність явищ, які призводять до певного результату (кінця). Він визначається як «значний дисбаланс між потребою (фізіологічною та/або психологічною) і здатністю реагувати в умовах, коли неможливість задоволення потреби має значні наслідки» (McGrath, 1970, с. 20). Згідно із спрощеною моделлю, запропонованою Макгратом, стрес включає чотири взаємопов'язані стадії: екологічні потреби, сприйняття потреб, стресові реакції та наслідки. Стрес виникає, коли існує значний дисбаланс між фізіологічними або психологічними потребами і здатністю людини реагувати в середовищі, де невиконання потреб має важливі наслідки [1].

Дослідник Чміль М.А. (2004) переконливо підтвердив вагомое значення психологічної підготовки працівників правоохоронних органів до спроможності ефективно застосовувати вогнепальну зброю. Він вважає, що на успішність влучної стрільби правоохоронців впливає три взаємопов'язані компоненти: технічна (базова) підготовка – для швидкого та точного враження цілі; правова підготовка – для миттєвої оцінки ситуації та прийому рішення; психологічна підготовка – для психологічної стійкості та спроможності застосовувати

вогнепальну зброю [2].

Отже, описання, пояснення психологічних станів людини дозволить поліцейським та здобувачам ЗВО не тільки ефективно володіти вогнепальною зброєю, а і правильно розуміти стани, передбачити особисту поведінку та контролювати своє психічне здоров'я.

Аналіз психологічних станів людини переконливо доводить важливість психологічної підготовки для формування загальної та ключової компетентності поліцейського, направлені: для оволодіння основами ефективної комунікації; здатності до адаптивності та стресостійкості; спроможності діяти в нестандартних ситуаціях; запобігати конфліктним ситуаціям і знаходити шляхи їх розв'язання. Психологічну підготовку доцільно розглядати як підсистему загальної професійної підготовки поліцейських до майбутньої діяльності.

Список використаних джерел :

1. Уэнберг Р., Гоулд Д. Основы психологии спорта и физической культуры. 320 с. URL: https://volley-ural.ru/userFiles/file/metod/waynberg_gould.pdf
2. Чмил М.А. Особенности психологической подготовки работников ОВД к стрельбе в экстремальных условиях. Право і безпека. 2004/3'2. Стор. 215-218.

Власенко Ігор Володимирович

доцент кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат технічних наук, доцент

Моргунов Олександр Анатолійович

декан факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БОЙОВОЇ ГОТОВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПРИ ВИКОНАННІ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАДАЧ

В статті 2 Закону України «Про національну поліцію» вказано, що протидія злочинності входить до основних завдань поліції. В той же час для ефективного виконання цього завдання необхідно вирішувати низку питань пов'язаних з ефективністю дій підрозділів правопорядку. Нажаль, наявні випадки службово-бойової діяльності правоохоронців вказують на присутність проблемних питань в цій сфері. Так, наприклад, вранці 2 жовтня 2019 року у селі Хотянівка Київської області під час затримання озброєного злочинця отримали поранення два працівники підрозділу КОРД. Випадки незадовільного виконання службово-бойових задач, отримання поранень, зрив виконання завдань, дружній вогонь у підрозділах Національної поліції зустрічаються і під час відбиття агресії РФ.

Бойова готовність – це здатність бійця або формування приступити до виконання бойових завдань у відповідності з їх призначенням в задані терміни.

Виконання службово-бойових задач при протидії злочинності передбачає комплекс основних заходів щодо підтримання високої бойової готовності підрозділів Національної поліції, до яких можна віднести:

- професійний добір;
- підготовку та підвищення кваліфікації;
- матеріально-технічне забезпечення;
- виховання морально-вольових якостей, самовдосконалення;
- підготовка, планування заходів та командування;
- організація несення служби з використанням спеціальних методик.

При наявності однаково підготовленого особового складу, біля 30% цього підрозділу до виконання конкретних службово-бойових задач не готові. З метою визначення рівня боєготовності і подальшого його покращення нами було проведено це дослідження.

Нами були проаналізовані методики професійного відбору кандидатів на службу у підрозділи Національної поліції та окремо у підрозділи спеціального призначення (КОРД, ТОР, ППОП). Перелік професійні якостей та навичок кандидатів на службу у підрозділи особливого призначення Національної поліції не уніфікований, перелік випробувань також має великі відмінності.

Нами були визначенні енергетичні витрати при складанні іспитів з фізичної підготовки кандидатів на службу в ці підрозділи. Загальні енерговитрати кандидата за годину навантаження відрізняються в 2.73 рази, різниця між двома методиками разюча. Нами розглянута та апробована методика відбору кандидатів на службу у підрозділи спеціального призначення з фізичної підготовки з урахуванням визначених недоліків.

На етапі підготовки особового складу спочатку формуються основні професійні якості (увага, обережність, спостережливність, висока мотивація до правоохоронної роботи, стресостійкість, пам'ять, швидкість переключення уваги, багатозадачність, реакція (м'язова та зорова), рішучість, ініціативність, впевненість у собі, зосередженість, логічне мислення, швидкість мислення, здатність планувати дії і т.д.). Для визначення рівня розвитку професійних якостей нами використовувалося програмне забезпечення. На наступному етапі надаються знання та формуються основні навички і вміння з тактичної, тактико-спеціальної, спеціальної фізичної, вогневої, психологічної підготовки та заходів особистої безпеки. Методика (зміст) викладання вказаних дисциплін потребує подальших досліджень.

Для підвищення боєготовності особового складу існуючої і запропонованої методики підготовки вже замало. Необхідно визначити рівень бойової готовності і динаміку її розвитку, взаємозв'язок переліку професійних якостей, які впливають на навички та вміння для подальшого їх покращення.

Основним методом визначення боєготовності було спостереження за особовим складом під час підготовки, підсумкові тести та іспити. Нами було розглянута методика визначення поточних професійних якостей, вмінь та навичок постійно на протязі всієї підготовки. Це дає можливість корегувати навчання індивідуальне та у складі підрозділу. При цьому особовий склад не знає що буде перевірено і коли. Інструктори надають з певною періодичністю однакові завдання і фіксують результати виконання цих завдань (час, влучність і т.д.). В результаті в кінці навчання на кожного формуються абсолютні та відносні показники бойової готовності з урахування динаміки їх розвитку під час навчання.

Визначення рівня бойової готовності необхідно запровадити і у системі службової підготовки, під час повсякденного несення служби. Таким чином, підтримується високий рівень бойової готовності кожного та підрозділу в цілому. При чому командири підрозділу мають об'єктивну інформацію про стан готовності кожного підлеглого і підрозділу загалом. Для виконання конкретної задачі на етапі планування можна встановити якісний і кількісний склад особового складу.

Підтримання високого рівня бойової готовності особового складу підрозділів Національної поліції здатні суттєво підвищити рівень професійної підготовки правоохоронців, зменшити втрати та підвищити ефективність виконуваних службово-бойових задач.

Список використаних джерел:

1. Наказ МВС України №1213 від 16.11.2016 „Про затвердження кваліфікаційної характеристики професії 5162 "поліцейський (за спеціалізаціями)“”.
2. Наказ МВС України №90 від 09.02.2016 «Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України».
3. Власенко І.В., Котелюх М.О. Напрямки вдосконалення службової підготовки працівників національної поліції України. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т вн. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту №2. –Харків: ХНУВС, 2019. –С. 102 – 107.

Вознюк Костянтин Геннадійович

викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Дегтярьова Марія Дмитрівна

курсант IV курсу навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для підрозділів
Національної поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМАТИКА ПИТАНЬ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

На цей час, умови несення служби працівника правоохоронних органів є дуже небезпечними, адже це залежить від багатьох факторів. Один із засобів забезпечення організованої та безпечної праці є саме фізична підготовка правоохоронця, адже в основу його обов'язків покладено не тільки забезпечення власної безпеки, а й захист прав, інтересів, життя та здоров'я інших громадян. Аналізуючи практику виконання таких обов'язків дає нам можливість зробити наступний висновок : працівник поліції повинен вдосконалювати та формувати нові навички не лише на рівні знань законодавчого забезпечення власних дій, а й фізичну підготовку, що надалі дає змогу і законодавчо, і професійно та без загрози життю інших осіб застосовувати заходи поліцейського примусу.[1, с. 80]

Фізична підготовка за своєю суттю є одним з найважливіших факторів сучасного правоохоронця, а також необхідною умовою виховання особового складу у вищих навчальних закладах для підготовки фахівців для органів досудового розслідування.[2, с.10]

Наразі забезпечення фізичної підготовки покладено на вищі навчальні заклади Міністерства внутрішніх справ України у формі викладання дисципліни спеціальна фізична підготовка, що дає змогу майбутнім правоохоронцям не лише вдосконалювати старі уміння, але й напрацьовувати нові навички та звички здорового способу життя. До заходів, що застосовуються для здійснення такої діяльності відносяться як можливі способи забезпечення власної безпеки, так і загальна фізична підготовка. Загалом фізична підготовка працівників поліції має розглядатися як педагогічний процес. Роль методу «прикладу» під час пропаганди професії працівника – одна з головних. Працівник поліції повинен бути взірцем наслідування для молодого покоління, який ще не обрав професійну діяльність. Це багато в чому залежить від фізичної підготовки людини та зміцнює її звички до постійних фізичних тренувань. Було б доцільним запровадження матеріальної винагороди за успіхи у покращенні фізичного стану та штрафні санкції за невиконання загальнодоступних фізичних вправ для працівників з прикладу розвинених країн.[3, с. 159]

Отже, процес фізичного виховання, спрямований на реалізацію практичних потреб суспільства та держави, у тому числі захисту цілісності та безпеки, громадського порядку та верховенства закону. Процес фізичного удосконалення осіб, які вперше надходять на службу в поліцію, в даний час будується на основі теорії фізичного виховання. На нашу думку, та межа знань, яку вимагає держава від майбутніх працівників може бути досягнута завдяки мотивації кожного здобувача вищої освіти в університетах внутрішніх справ. Аналізуючи ситуацію, що склалась, слід зазначити, що у багатьох розвинених комплексах, що виникли внаслідок психологічних рамок і стали певним бар'єром для досягання бажаного.

Список використаних джерел :

1. Козак, А. С., Ком'яга, А. В. Фізична підготовка як комплекс заходів спрямований на вдосконалення умінь та навичок поліцейського. Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками. URL: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1870/1/%D0%97%D0%90%D0%9D%D0%95%D0%A1%D0%95%D0%9D%D0%9E%20%D1%81%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BA%D1%80%D1%83%D0%B3.%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB2020.pdf#page=80
2. Ануфрієв М.І. Система підготовки і перепідготовки персоналу органів внутрішніх справ. Вісник університету внутрішніх справ. 1999, №8. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VKhnuvs_1999_8_4.pdf
3. Каторжних Н.Л., Вознюк К.Г. Фізична підготовка в діяльності працівників поліції. Вступне слово. Матеріали міжнародного науково-практичного круглого столу Службово-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських. URL: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1778/1/%D0%9C%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%81%D1%82%D0%BB_%D0%B7%D0%B1%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7_2021__%D0%A2%D0%A1%D0%92%D0%A4%D0%9F.pdf#page=159

Гіденко Євген Сергійович
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗБІЛЬШЕННЯ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ, ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Взаємодія поліції з населенням є актуальною на даний час. Сучасна концепція цього органу передбачає партнерство, довіру, спілкування та діалог між поліцією та громадянами. Крім того, довіра громадян до Національної поліції України залежить від успіху поліції у сфері правового захисту громадян, а також від рівня взаємодії громадськості з правоохоронними органами. Феномен довіри є об'єктом міждисциплінарних досліджень.

Одним із найважливіших завдань Національної поліції України це є партнерство між поліцією та населенням на основі довіри, прозорості, взаємозв'язку та взаємодії злочинності.

Міжнародним інститутом соціології в Києві з 19 по 25 травня 2020 року, дасть основу для оцінки прогресу у досягненні цілей Стратегії МВС до 2020 року. Проводиться серед дорослого населення України, крім тимчасово окупованого ОРДЛО та Автономних Республік Крим (2003 респонденти). Через карантинні обмеження опитування проводилось за методом САТІ (телефонне опитування за допомогою комп'ютера).

Результати показують, що 65% населення вважають Україну безпечною, 82% - свою громаду та 87% громадян описують найближче оточення (громаду) як безпечну. Слід зазначити, що ця цифра була визначена в контексті збройної агресії, пандемії COVID 19 та її наслідків.

Використання методології "EUROBAROMETER" у дослідженні соціологічної служби ЄС дозволило порівняти соціальне забезпечення в Україні в 2020 році з країнами ЄС у 2017 році. Згідно з аналізом спостерігаються такі тенденції: громадяни України почуваються в безпеці в навколишньому середовищі (87%), порівняно з 2017 роком (без COVID 19), Італія (84%), Болгарія (81%) та інші на одному рівні з Громадяни Румунії (87%)., І не гірше, ніж у середньому по ЄС (91%). Позитивну динаміку сприйняття громадськістю змін у сфері безпеки можна побачити у реалізації Стратегії МВС у 2020 році. [1 с.3]

Респонденти також відповідали на запитання про рівень довіри до Міністерства внутрішніх справ та його відомств. Державній прикордонній службі довіряють 60% населення, Державній міграційній службі - 58%, Службі надзвичайних ситуацій - 77%, Національній гвардії - 68%, Національній поліції - 49%, патрульній поліції ПУУ. - 51%. Довіра до системи МВС, як правило, становить 50% (виходячи із суми показників "Я повністю довіряю" і "Я більше довіряю").

У той час, коли стратегія набирає обертів, довіра громадськості до Міністерства внутрішніх справ зростає завдяки реалізації заходів, викладених у Стратегії, порівняно з попереднім дослідженням, проведеним Центром Разумкова у 2018 році. Зокрема: SES + 26%, Національна гвардія + 19%, ДПСУ + 9% Національна поліція + 16% (на основі суми показників «Я повністю вірю» та «Я більше вірю»). Про остаточний перехід системи МВС до клієнтоорієнтованого підходу в діяльності та нову сервісну природу відомства, свідчить показник схвалення якості послуг, отриманий від органів системи, який перевищує 80%.

Тому довіру громадян до національної поліції слід використовувати для подальших реформ. Актуальність зумовлена тим, що довіра є одним з головних принципів партнерства, її встановлення, з одного боку, для підвищення ефективності діяльності поліцейських у підтримці громадського порядку, а з іншого - почуття безпеки. Досягнення цієї мети пов'язане з вирішенням низки складних питань і неможливе без налагодження конструктивної взаємодії з різними групами населення на основі узгодження позицій та взаємодії при виконанні правоохоронних завдань. У той же час ефективне використання громадського потенціалу залежить від добре організованої взаємодії на основі закону, зміцнення партнерських відносин між поліцією та громадянами, підвищення довіри громадськості до поліції. Таким чином, довіра є основою для реформування системи Міністерства внутрішніх справ України, а також побудови громадянського суспільства в країні, трансформації соціальної системи, без якої радянський уряд не міг створити принципово новий інститут стандартів внутрішньої безпеки. Держава перебуває на порозі двох автономних систем - суспільства та поліції - і на порозі стає двома частинами однієї, де населення розглядає поліцейських насамперед як захисників та союзників. Оскільки рівень довіри громадськості до такого соціального інституту, як поліція, є важливим показником законності та ефективності діяльності правоохоронних органів, його дослідження сьогодні має особливе значення з точки зору реформування суспільства. Головною передумовою партнерства між поліцією та громадськістю є швидке підвищення рівня участі громадськості у процесі забезпечення безпеки та громадського порядку. [4 с.5,8]

Для досягнення такого партнерства поліція повинна: зміцнити легітимність своєї діяльності та покращити якість своїх послуг суспільству шляхом узгоджених дій. Поліція повинна бути відомою та доступною для громадськості; знання населення під юрисдикцією, задоволення його потреб; вислуховування проблем громадян; залучення населення; звітувати громадськості про свої дії та результати. Водночас впевненість у готовності громадян взаємодіяти з поліцією - не єдиний фактор. Взаємодія означає спільну та значущу мету для суб'єктів взаємодії. [3 с.11]

Спільна мета об'єднує людей, формуючи в них почуття приналежності до певної спільноти (відчуття «ми»). Цей відповідний рівень довіри між громадянами та поліцією сприяє встановленню партнерських відносин між правоохоронними органами та громадянами. В умовах демократії громадяни повинні довіряти владним інститутам, а отже, потребують кодифікованих правил та правил поведінки, які повинні захищати суспільство від зловживання владою. Однак довіра до Національної поліції не може бути гарантована законами та нормативними актами. Потрібно знайти довіру. Його формування вимагає довгої позитивної історії співпраці між Національною поліцією та громадськістю.

У зв'язку з цим державні службовці, включаючи працівників міліції, повинні знати про публічну місію засобів масової інформації та враховувати потреби аудиторії, в якій вони працюють, надавати громадянам України вичерпну, точну та об'єктивну інформацію про всю соціально важливу інформацію питань. Тому перед Національною поліцією України стоїть завдання налагодити партнерські відносини зі ЗМІ, що полягає у формуванні позитивної думки щодо державної та приватної безпеки громадян, попередження злочинів, розкриття та розслідування злочинів. Реалізуючи ці вказівки, Національна поліція України стане зразковим правоохоронним органом, де всі працівники неухильно дотримуватимуться Конституції та законів України та професійно виконуватимуть свої обов'язки відповідно до закону, верховенства права. [2 с.16]

Список використаних джерел:

1. Яхонтова Е. С. Доверие как базовая ценность компании и инструмент управления персоналом / Е. С. Яхонтова // Современное управление. – 2003. – № 11. – С. 19–30.
2. Кокотов А. Н. Доверие. Недоверие. Право / А. Н. Кокотов. – М. : Юрист, 2004. – 192 с.
3. Джафарова О. В. Правові основи партнерства міліції і населення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Джафарова Олена В'ячеславівна. – Харків, 2003. – 19 с.
4. Психологія управлінської діяльності : матеріали Всеукр. круглого столу (Львів, 29 жовт. 2015 р.). – Львів, 2015. – 182 с.

Гриненко Сергій Олександрович
завідувач спеціальної кафедри №1 Інституту
підготовки юридичних кадрів для СБУ
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
кандидат юридичних наук, доцент

Членов Микола Володимирович
старший викладач спеціальної кафедри №1
Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

**КВАЛІФІКАЦІЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ УЧАСНИКІВ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ
РФ ПРОТИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

Військова агресія РФ проти України призвела до вчинення її учасниками великої кількості воєнних злочинів, відповідальність за які в українському кримінальному законодавстві передбачена статтею 438 КК України. З урахуванням масовості цих злочинів та відсутності напрацьованих підходів роботи органів системи кримінальної юстиції щодо розслідування та судового розгляду таких злочинів створили ґрунт для дуже різноманітної слідчо-судової практики. Одна з проблем при цьому – бланкетний характер ст. 438 КК України, який передбачає її застосування із урахуванням норм міжнародного гуманітарного права (далі - МГП), що є досить непростим завданням, перш за все, для органів досудового розслідування.

Авторам довелося долучитися до надання консультаційної допомоги слідчим підрозділам у виконанні практичних завдань з розслідування злочинів вказаної категорії. У ході цієї діяльності було напрацьовано підходи щодо алгоритму роботи слідчого з кваліфікації воєнних злочинів, основою яких є наступні положення.

З 20 лютого 2014 року на території України триває міжнародний збройний конфлікт між державою-агресором Російською Федерацією та Україною. Через гібридний характер збройної агресії до 24 лютого 2022 року було складно довести участь незаконних збройних формувань (далі – НЗФ) т.зв. «ДНР», «ЛНР» у цьому збройному конфлікті на стороні РФ. Внаслідок цього протиправна діяльність вказаних організацій визнавалася внутрішнім (неміжнародним) конфліктом між ними та Збройними Силами України, а дії їх учасників кваліфікувались переважно за статтями 110, 260, 258, 258-3, 263 КК України. З т.з. МГП учасники НЗФ т.зв. «ДНР», «ЛНР» не мали статусу комбатантів. З 24 лютого 2022 року НЗФ т.зв. «ДНР», «ЛНР» у межах міжнародного збройного конфлікту між Україною та РФ беруть безпосередню участь у бойових діях на стороні РФ, з т.з. МГП є комбатантами.

Збройна агресія РФ проти України створює окремий правовий режим – міжнародний збройний конфлікт (далі - МЗК), під час якого дії учасників цього конфлікту мають оцінюватись з урахуванням положень «права війни» - норм міжнародного гуманітарного права. Законні учасники сторін МЗК мають право застосовувати силу, у т.ч. летальну, для знищення армії противника та військових об'єктів і не можуть бути притягнені за це до відповідальності, якщо при цьому не порушили встановлених законів і звичаїв війни. При захопленні мають статус військовополонених і з ними необхідно поводитись з дотриманням відповідних правил. За дії, пов'язані з участю у МЗК можуть бути притягнутими до кримінальної відповідальності лише за воєнні злочини. Під час МЗК «включається» правовий режим війни. Дії учасників МЗК не кваліфікуються за статтями КК України, які встановлюють відповідальність за аналогічні дії у мирний час. Так, наприклад, до комбатантів не можуть бути застосовані ст. 110, 258, 113, 115 КК України тощо.

Дії громадян України, які були мобілізовані до НЗФ, а потім взяли участь у МЗК на стороні РФ мають кваліфікуватися: а) за відповідною частиною ст. 260 КК України (участь у діяльності НЗФ, участь у нападах НЗФ, керівництво НЗФ тощо), а з 15.03.2022 – за ч. 7. ст. 111-1 КК України (добровільна участь громадянина України у незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях, створених на тимчасово окупованій території); б) за ч. 2 ст. 111 ККУ (або ч.1 ст. 111, якщо особа перейшла на бік ворога до внесення змін до ст. 111 Законом

від 03.03.22 № 2113–ІХ (набрав чинності з 07.03.2022).

Вчинені учасниками МЗК порушення законів і звичаїв війни мають кваліфікуватись за ст. 438 КК України, яка є бланкетною і відсилає до міжнародних правових документів, які власне і визначають закони і звичаї війни, що порушені цим злочином. Закони і звичаї війни встановлені низкою конвенцій та додатковими протоколами до них, зокрема: Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях, 1949 р.; Женевська конвенція про поводження з військовополоненими, 1949 р.; Конвенція про захист цивільного населення під час війни, 1949 р.; Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року; Положення про закони і звичаї війни на суходолі (додаток до IV Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі конвенції, Гаага, 18 жовтня 1907 року).

Узагальнений перелік серйозних порушень і звичаїв війни, з урахуванням практики Міжнародного кримінального суду (далі - МКС) і міжнародних воєнних трибуналів, сконцентровано у статтях 7 та 8 Статуту Міжнародного кримінального суду (Римський статут). Стаття 8 (2) (а) Статуту МКС є точним відображенням положень про серйозні порушення чотирьох Женевських конвенцій. Стаття 8 (2) (b) Статуту МКС містить перелік інших серйозних порушень законів і звичаїв, що застосовуються в міжнародних збройних конфліктах у встановлених рамках міжнародного права.

Для документування та правової оцінки воєнних злочинів доцільно керуватись:

- переліком злочинів, наведеним у статтях 7, 8 Римського статуту;
- Переліком елементів складів воєнних злочинів за статутом Міжнародного кримінального суду (Elements of Crimes);
- Постатейним коментарем Римського статуту МКС - Commentary on the Law of the International Criminal Court (CLICC) (доступ онлайн <https://cilrap-lexsis.org/clicc>);
- витягами з рішень МКС щодо відповідних статей Римського статуту – Elements Digest (доступ онлайн <https://cilrap-lexsis.org/elements-crime-digest>).
- нормами відповідних міжнародних конвенцій, які встановлюють закони і звичаї війни.

З урахуванням того, що Статут МКС не ратифіковано Україною, у процесі підготовки матеріалів кримінального провадження Римський статут та постатейні матеріали до нього слід використовувати як довідкові джерела (база даних та науково-практичний коментар).

Зберігаючи структуру та підходи до кваліфікації воєнних злочинів, які використовуються у практиці МКС, у процесуальних документах слід посилатись на відповідні статті Гагських, Женевських конвенцій та додаткових протоколів до них.

Враховуючи зазначене, пропонується такий алгоритм дій для кваліфікації воєнних злочинів:

1. У відповідній частині статті 8 Римського статуту знайти опис злочину, під який підпадають дії підозрюваних;
2. Подивитись перелік елементів складу вказаного злочину в Elements of Crimes;
3. Для повноцінного розуміння правил кваліфікації та тлумачення відповідної норми РС ознайомитись з Постатейним коментарем Римського статуту МКС до цієї та аналогічних норм - CLISS.
4. Проаналізувати практику МКС у Витягах з рішень МКС щодо відповідних статей РС - Elements Digest;
5. Вибрати у відповідних міжнародних конвенціях статті, норми яких порушені.
6. У процесуальних документах посилатись на статті конвенцій, викладаючи матеріал підозри / обвинувачення з урахуванням Elements of Crimes.
7. Слідчі дії планувати з урахуванням отримання доказів, необхідних для обґрунтування відповідних елементів складів злочинів.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. Римський статут Міжнародного кримінального суду, Рим, 17 липня 1998 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_588.
3. Коментар до права Міжнародного кримінального суду: веб-сайт. URL: <https://cilrap-lexsis.org/>
4. Елементи преступлений (Elements of Crimes). URL: https://www.un.org/ru/documents/rules/icc_elements.pdf
5. Кваліфікація воєнних злочинів учасників збройної агресії РФ проти України під час досудового розслідування: методичні рекомендації / Гриненко С.О., Членов М.В., Тимофеев А.О., Когут А.А. Харків: ІПЮК для СБУ, 2022. 25 с. URL: <https://bit.ly/3udD8SN>

Євтушенко Ігор Володимирович
професор спеціальної кафедри №3
Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ПРЕДСТАВНИКІВ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ПІД ЧАС РЕАГУВАННЯ НА КРИЗОВІ СИТУАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасний світ незмінно та стрімко рухається в напрямку глобалізації, однак такий процес супроводжується збройним протистоянням та спричиняє жертви серед мирного населення внаслідок того, що певні кола осіб чи об'єднань не бажають втрачати свої налагоджені схеми збагачення, а спрощена система курсування фінансових ресурсів сприяє фінансуванню терористичних актів та збройних протистоянь.

Терористичні угруповання використовують мережу Інтернет як засіб вчинення терористичних актів, а також як засіб комунікації та вербування послідовників.

Сучасний інформаційний тероризм характеризується як множина інформаційних війн та спецоперацій, пов'язаних із національними або транснаціональними кримінальними структурами та спецслужбами іноземних держав.

Нажаль, наша держава отримала безпосередній удар від дій сусідньої країни-агресора – Російської Федерації, які виражались починаючи з 2013-2014 років здійсненням активних форм інформаційного впливу у вигляді інформаційно-психологічного тероризму та інформаційно-технічного тероризму.

Згідно з термінологією країни агресора *інформаційний тероризм* (офіційний російський військовий термін – спецпропаганда) активно використовувався та продовжує використовуватися з боку РФ як в період внутрішнього збройного конфлікту (гібридній війні) на території нашої держави так і на теперішній час в період повномасштабної війни на території України.

Інформаційна складова повномасштабної війни РФ проти України полягає у забезпеченні масованого впливу на цільові аудиторії (державне і воєнне керівництво, особовий склад сил сектору безпеки і оборони України, мирне населення, світова спільнота та представники інших держав та країн-сусідів) керівництвом РФ, саме з цією метою і проводиться інформаційно-терористична (спецпропагандистська) діяльність. Основними характерними особливостями російської інформаційно-терористичної діяльності є:

- узгодженість дій на основі загального керівництва і єдиного планування спецслужбами РФ.
- тісна взаємодія із здобуваючими елементами розвідувальних структур, забезпечення комплексного застосування сил, методів і засобів.
- застосування інструментів інформаційної війни – від спеціальної військової техніки на територіях України і до елементів «м'якого впливу» на зарубіжну аудиторію;
- активне використання інформаційно-комунікативних технологій;
- максимальне використання цивільних ресурсів країни у воєнних інтересах.

Починаючи з середини лютого 2022 року можливо було спостерігати прояви інформаційного впливу на громадян України, військових, політичних та громадських діячів, метою яких було – посягти паніку серед місцевих жителів та схилити керівництво держави дозволити військам Російської Федерації зайти на території України і насильницьким способом та шляхом вбивств і руйнувань цивільних та адміністративних будівель змінити межі нашої країни і насильницьким способом змінити офіційно визнані межі наших територій.

З 24 лютого 2022 року наша держава, кожен громадянин України жахнувся від початку війни, бомбардувань та підривів наших територій і будівель. Спостерігалась активна фаза наступальних дій Збройних сил РФ на територію України та жахливе пряме знищення цивільного населення, будівель цивільної та критичної інфраструктури, а також військових об'єктів.

Одночасно з такими наступальними діями продовжувався інформаційно-психологічний тиск на громадських, політичних діячів, а також на військових, членів їх сімей та на цивільних осіб. Одним із проявів такого тиску було розсилання через мережу інтернет, засоби масової інформації та месенджери Telegram неправдивої, агресивної і хибної інформації про нібито вже програму війну та пропозиції мирно здатися представникам Збройних сил РФ нібито для зменшення агресивних бойових дій та з метою уникнення жертв з боку мирного цивільного населення. Крім того, до багатьох військовослужбовців і членів їх родин спостерігались надходження особистих повідомлень на їх стільникові номери телефонів з пропозиціями здати зброю та здатися окупаційним військам РФ.

Однак, завдяки спільним і злагодженим діями представників сил сектору безпеки і оборони України (Збройні Сили України, Національна поліція, Національна Гвардія, Служба безпеки, Кіберполіція та інші) у поєднанні із представниками органів державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями і активістами вдалося стримати такі дії та започаткувати контрпропагандистську діяльність.

В першу чергу позитивну роль зіграла наявність внутрішньої комунікації всередині кожного відомства

та грамотна взаємодія та обмін інформацією, завдяки чому було виявлено системність та масовість надходження таких повідомлень та поширення такої інформації. Далі було започатковано здійснення фільтрації інформаційних потоків і виявлення серед них так званих фейків і дезінформації.

Наступним ефективним етапом роботи стало виявлення та припинення діяльності сайтів, ботів та осіб з проросійськими поглядами, які сприяли поширенню такої інформації.

Враховуючи вищевказане можна дійти висновку про актуальне значення стратегічних комунікацій між всіма представниками сил сектору безпеки і оборони України та органами цивільно-військового співробітництва з метою підвищення тактичної ефективності та мінімізації інформаційного впливу спецпропаганди країни агресора на представників сил сектору безпеки і оборони нашої держави в період воєнного стану та вподальшому.

Єрошкін Микола Володимирович

старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки факультету №1 Криворізького ННІ Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ВПЛИВ СТРЕСУ НА ОРГАНІЗМ ПРАВООХОРОНЦЯ ПІД ЧАС ТРЕНУВАНЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ І СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЯХ

Працівники поліції завжди підвергаються впливу стресових ситуацій. До того, як прийти до підрозділів та стати до служби, всі поліцейські проходять навчання у ВНЗ зі спеціальними умовами навчання на посадах курсантів.

Майбутня діяльність курсантів буде пов'язана з правоохоронною практикою, що стикається з нестандартними ситуаціями під час несення служби. Такими ситуаціями можуть виступати - стрес, характер службової діяльності, тощо.

Робота в правоохоронних органах потребує від працівника великої особистої сміливості, винахідливості, образної пам'яті, високого рівня організованості, наполегливості та емоційної стійкості, уміння швидко та холоднокровно приймати рішення. Поліціанти повинні вміти: логічно мислити і організувати свою діяльність; проводити невідкладні дії, передбачені спеціальною тактикою оперативних та слідчих підрозділів; ефективно працювати з людьми, встановлювати психологічний контакт; протистояти негативному впливу з боку учасників процесу дізнання; швидко орієнтуватися в умовах, що змінюються; застосовувати різні підходи до оцінки ситуації, що виникла, без шаблонів та стереотипів мислення [3, С.17].

У ВНЗ МВС України запроваджена певна програма занять зі спеціальних предметів професійного спрямування для підготовки професійних кадрів.

Для якісного формування професійно-прикладних навичок у курсантів необхідно включати до навчального плану заняття в яких використовується моделювання стресових ситуацій або впливу стресу на організм людини. В подальшому потрібно подальше вивчення того, як підвищити ефективність підготовки та покращити взаємодію навчальних дисциплін: тактико - спеціальна підготовка, спеціально фізична підготовка та вогнева підготовка. А також шляхів більш ефективного поєднання цих дисциплін, щоб покращити ефективність дій майбутніх працівників поліції під час їх професійної діяльності та в нестандартних умовах.

Вогнева підготовка є важливим аспектом діяльності правоохоронця, адже в процесі проходження служби поліцейським доводиться застосовувати ті чи інші види озброєння, в залежності від ситуації. Поліцейські застосовують вогнепальну зброю суто в крайньому випадку, оскільки вона вважається найжорсткішим заходом примусу. Поліцейські можуть неодноразово стикатись із такими ситуаціями, тому за необхідне можна вважати введення в курси навчання з вогневої підготовки специфічних занять із використанням новітніх технологій з тренування навичку стресостійкості [5].

Доцільним було б розв'язання питання про підготовку поліцейських з необмеженим арсеналом зброї, з яким вони можуть зіштовхнутися у процесі служби, що є особливо актуальним під час воєнного стану. Також залученням спеціалістів-практиків не лише з України, а й з-за кордону. Вони могли б поділитися своїм досвідом щодо використання зброї в нестандартних умовах.

Наприклад під час занять з вогневої підготовки, при проведенні стрільб, кожен з курсантів періодично повинен стріляти у супроводі шумового ефекту, це може бути запис звуку пострілу, або інструктор, який також стріляє біля нього холостими набоями. Це здійснюється з метою, аби нервова система курсанта не давала збою при почуттю звуку пострілу.

До того ж непоганим видом тренінгу, який розвиває зорове сприйняття, швидкість реакції вважається ведення вогню по рухомим цілям (мішеням різного типу).

Оскільки поліцейські можуть стикнутися у процесі служби із випадками захоплення заручників було б доцільним використання методів стрільби, які застосовуються в підготовці спецпідрозділів. Для цього є необхідним створення свого роду полігону на якому будуть встановлені перешкоди у вигляді будинків, дверей, вікон тощо, відкривши які раптово з'являється силует особи. В цей момент стріляючий повинен оцінити за найкоротший проміжок часу, чи становить ця особа загрозу чи ні і жити відповідних заходів (відкрити або ні вогонь на ураження). Цей вид тренінгу тренує зорову активність, моторику, швидкість реакції.

Вважалося б доцільним також модернізування ВНЗ та приміщень в них де проводиться заняття з вогневої підготовки. Таким може бути створення на базі цих закладів мультимедійних тирів зі специфічним програмним забезпеченням, де можуть проектуватися ситуації реального зіткнення з озброєним(и) правопорушником.

Застосування та використання зброї завжди є стресом, особливо якщо це стосується життя та здоров'я особи. Саме це можна вважати за необхідність введення свого роду психологічних тренінгів щодо застосування вогнепальної зброї. На таких заняттях правоохоронцям необхідно розповідати та практично опрацьовувати ситуації протистояння особам, які зі зброєю в руках загрожують життю та здоров'ю не лише поліцейського, а й пересічних громадян. До того ж необхідно роз'яснити психологію правопорушників які беруть зброю до рук та як опанувати себе правоохоронцю, який опинився у такій ситуації для подальших адекватних дій з попередження та знешкодження таких осіб. Як показує нам практика є багато випадків не лише в Україні, а й за кордоном коли правоохоронці не змогли опанувати себе в цей момент і це призвело до сумних наслідків [6].

Тактико-спеціальна підготовка являє собою сукупність всіх навичок набутих поліцейськими під час занять і з вогневої підготовки, і спеціальної фізичної підготовки та їх практичного застосування. Поліцейський повинен знати та тверезо оцінювати кожну ситуацію в яку потрапляє правоохоронець коли стикається із правопорушеннями.

Під час вивчення ТСП поліцейські навчаються практично застосовувати свої вміння для виконання того чи іншого виду завдання, що поставлено перед ними.

Необхідним є постійне відпрацювання ситуаційних завдань у формі гри із моделюванням умов, які могли б поставити курсантів в ситуацію внутрішнього протиріччя – стресу. Хоча це є навчанням, проте курсанти повинні реалізовувати вирішення поставлених перед ними завдань швидко та адекватно.

На практиці відомо, що коли особи потрапляють під вплив стресу вони можуть через свої фізіологічні особливості перехвилюватись і не так ефективно виконувати поставлені задачі [2].

Необхідними умовами для набуття курсантами ВНЗ МВС навиків дій у стресових ситуаціях слід вважати створення спеціальних кімнат-лабіринтів та тактичних полігонів, в котрих моделюються найбільш розповсюджені моделі службових ситуацій з використанням в них мультимедійних пристроїв та обладнання для надання навчальному процесу більшого реалізму.

Список використаних джерел:

1. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посібн. Київ: Знання, 2005. 486 с.
2. Нижник Г. Психологічне здоров'я - запорука творчого саморозвитку. *Психолог.* 2006, № 25-28. С. 101-103.
3. Шеремет О. Вийдемо зі стресу разом: соціально- психологічний тренінг. *Психолог.* 2007, № 23-24. С. 17-24.
4. Наугольник Л.Б. Психологія стресу: курс лекцій. Львів: Ліга-Прес, 2013. 128 с
5. Смолінська О.Ф. Стрес та шляхи його подолання. URL: <https://erudyt.net/dokumentatsiya/informaciya-dlya-psixologiv/stres-ta-shlyahy-joho-podolannya.html> (дата звернення: 11.06.2022).
6. Стрес: поняття, вплив, фази, характеристика та подолання. URL: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/28184/> (дата звернення: 11.06.2022).

Журавель Олександр Анатолійович
старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНИХ ЄДИНОБОРСТВ ПРАВООХОРОННИХ СТРУКТУР

У сучасних умовах реформування МВС насамперед приділяється увага якісній службовій підготовці Особового складу Національної поліції. Однією зі складових такої підготовки фізична. Фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності. Своєю чергою, вона містить такі складові, як загальна фізична підготовка та тактика самозахисту й особистої безпеки.

Особливу допомогу додають прикладні види спорту які входять у склад підготовки правників в системі МВС.

Заняттям прикладними видами спорту передбачає формування та вдосконалення в поліцейських рухових якостей та навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій; витривалості, швидкісних та силових якостей, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні при його затриманні, зокрема з подоланням природних та штучних перешкод; навички самоконтролю за фізичним станом та станом здоров'я у процесі виконання фізичних вправ; практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо.

Діяльність поліцейських часто пов'язана зі затриманням озброєного злочинця, дефіцитом інформації та часу для прийняття відповідальних рішень, постійною зміною обстановки, несподіваністю дій затриманого та іншими стрес-факторами, які здебільшого виникають в екстремальних ситуаціях.

Успішна діяльність в таких умовах зазвичай визначається умінням поліцейського керувати своїм емоційним станом, здібністю мобілізувати всі внутрішні можливості для досягнення перемоги, сміливістю, рішучістю, умінням влучно стріляти з табельної зброї, а також відмінним володінням прийомами самозахисту.

Детально зупинимося на підготовці поліцейського саме так на підготовці володінням прийомами самозахисту. Існує такий прикладний вид спорту як рукопашній бій, який широко поширений у структурах МВС. Рукопашний бій включає в себе різні техніки як ударну так і боротьбу зі захватами, больовими та удушливими прийомами. Правила рукопашного бою створені близько к реальному бою, що дозволяє співробітникам якісно виконувати свої професійні обов'язки на службі. Правила складаються: перший тур- демонстрація техніки, другий тур- вільні поєдинки. У першому турі відпрацьовуються всі захисні дії від ударів, захватів та від холодної і вогнепальної зброї, де спортсмен повинен набрати кількість балів для переходу у другий тур у якому проходять вільні поєдинки. У такому комплексному підході проявляються всі потрібні якісні речі в підготовці спортсменів.

Але у боротьбі за швидкістю та красою виконання прийомів у першому турі зникають реальні навички захисних дій, що приводить до негативних наслідкам у професійній діяльності співробітників. Так, при виконанні своїх службових обов'язків при затриманні злочинців при не якісному виконанні прийомів самозахисту приводить до травм, а іноді до летальних кінців. Такі випадки створюють негативний вплив на імідж поліцейського, а саме на його якісну фізичну підготовку та не вміння застосувати заходи фізичного впливу, ефективно обеззброювати правопорушника, конвоювати його тощо.

З огляду на це, а також на необхідність забезпечення недопущення втрат і травмування особового складу Національної поліції під час виконання завдань оперативно-службової діяльності питанням фізичної підготовки приділяється значна увага з боку МВС України.

Основним відомчим нормативним актом, який регламентує такі питання, є Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затверджене Наказом МВС України від 26.01.2016 №50.

Відповідно до п.6 Розділу 1 цього Положення фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності. А саме формування спеціальних знань, умінь та навичок застосування заходів фізичного впливу, прийомів самозахисту та рукопашного бою, обеззброєння та затримання осіб, що загрожують публічній безпеці та порядку, особистій безпеці громадян та поліцейських.

Відповідно до п. 5 Розділу 3 Положення заняття з фізичної підготовки проводить інструктор з особистої безпеки, або позаштатний фахівець-інструктор, який пройшов відповідний курс підготовки. Інструктор повинен володіти методикою проведення занять з фізичної підготовки, мати спортивне звання або посвідчення інструктора з прикладних видів спорту та мати педагогічний досвід в цій галузі.

На практиці виходить, що інструктор звичайно має всю необхідну кваліфікацію, але при проведенні практичних занять демонструє техніку «спортивного» рукопашного бою без необхідних деталей прийому, які у реальному житті життєво важливі. Такі псевдо заняття приводять до поверховому прийняттю учбового матеріалу та к негативному застосуванню прийомів при виконанні своїх службових обов'язків. Тому співробітник на службі прагне застосувати що відпрацьовував на практичних заняттях, але на практиці нічого не виходить, в слідку чого, така невдача деморалізує правоохоронця та відбиває «охоту» займатися рукопашним боем. Тоді співробітник самотужки тренується, але іноді це приводить к травмам, як собі так і правопорушнику, а ще гірше к порушенню кримінальної справи відношенні поліцейського.

Таким чином можливо зробити висновок, що фахівець-інструктор повинен мати практичний досвід у застосуванні прийомів рукопашного бою та рекомендувати тільки ті прийоми які дійсно допоможуть успішно виконати завдання зі затриманням правопорушників та доставлення їх до територіальних відділів поліції. Таку задачу можуть виконати лише працівники належної фізичної підготовленості, котрі досконало володіють зброєю, спеціальними засобами, прийомами рукопашного бою тощо. Такі навички мають бути відпрацьовані до автоматизму.

Список використаних джерел:

1. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, наказ МВС України від 26 січня 2016 р. №50.
2. Бутов С.Є. Основа спеціальної фізичної підготовки працівників ОВС: навч. посіб/ за заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва та Є.М. Моїсєєва. Київ: Нац. акад. внутр. Справ України, 2003.
3. Львівський державний університет внутрішніх справ: навчально-методичний посібник 2020 р. О.І. Тьорло.

Журавель О.А.,

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Радельчук К.О.,

здобувач освітнього ступеня «бакалавр», Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАВООХОРОНЦІВ

Найпотужніша мотивація для молоді займатися спортом – це можливість покращити своє здоров'я та запобігти захворюванням. Сприятливий вплив фізичних вправ на організм відомий давно і не викликає сумнівів, тому його можна розглядати у двох вимірах: формування здорового способу життя та зниження ймовірності захворювань з урахуванням професійних, лікувальних ефективних фізичних вправ при багатьох захворюваннях.

У зв'язку з підвищеною увагою громадськості до діяльності працівників поліції у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами підготовки акцентується увага на ключових пріоритетах, особливо щодо форм, методів і засобів проведення практичних занять з підвищення фізичної підготовленості. Це вимагає від спеціалістів пошуку оптимізованих, ефективних педагогічних засобів, систем, технологій, спрямованих на максимальне розширення елементів спеціальної освіти.

При виконанні фізичної праці спостерігається зниження її ефективності через монотонність і одноманітність. Безперервне виконання розумової діяльності призводить до зниження відсотка сприйняття інформації і збільшення кількості професійних помилок. Виконання спеціальних вправ для м'язів всього тіла та зорової системи значно підвищує ефективність релаксації, ніж пасивний відпочинок і задоволення від процесу вправ. У цей час в організмі людини відбуваються зміни в діяльності всіх систем, особливо серцево-судинної та дихальної[1, с.45].

Служба в поліції передбачає виконання завдань різної складності та спрямованості. Поліцейські повинні вміти правильно реагувати на реальні ситуації та без зволікань приймати важливі рішення. Сукупність конкретних умов праці показує деякі особливості фізичної підготовки майбутніх правоохоронців.

Здатність витримувати фізичні навантаження без шкоди для ефективності роботи поліції є фундаментом, на якому ґрунтується вся система правопорядку. Таким чином, для ефективного виконання своїх обов'язків поліцейський повинен мати не лише відповідні професійно-особисті якості та стан здоров'я, а й достатній рівень фізичної підготовленості[2, с.56].

Таким чином, здійснено науковий пошук та обґрунтування сучасних підходів до розвитку та підвищення рівня спеціальної фізичної підготовленості курсантів молодших курсів із застосуванням методу педагогічного моделювання.

Метод моделювання у дослідженні проблеми спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів НПУ є найбільш функціональним, що дозволяє уточнити вид і принципи, відповідно до яких розробляється необхідна модель спеціальної фізичної підготовленості курсантів, структурні компоненти якої це такі блоки: цільовий, змістовно-організаційний, оцінний та ефективний, де важливими педагогічними чинниками є ефективний підхід, інтеграція, план підготовки, нормативи підготовленості майбутніх офіцерів НПУ[3, с. 73].

Список використаних джерел:

1. Селюков В. С., Кушніренко Р. О., Константинов Д. В. Фізичне виховання як напрям підготовки поліцейських в Україні. Порівняльно-аналітичне право. 2016. 45с.
2. Вареньга, Ю. В. Удосконалення фізичної підготовки працівників МВС України на етапі професійного становлення. 2017. 56с.
3. Дідковський В.А., Бондаренко В.В., Кузенков О.В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України. 2021. 73 с.

Завгородня Юлія Степанівна

доцент кафедри теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Після початку повномасштабного вторгнення Росії на територію України, перед вітчизняною правоохоронною системою постали нові виклики. На сьогодні уже тривалий час перебування українського суспільства в умовах воєнного стану дозволяє зробити певні висновки щодо умов організації та функціонування органів та підрозділів Національної поліції. Так, у цьому контексті не можна не згадати обговорюваний у засобах масової інформації інцидент з окремими працівниками Національної поліції Чернігівщини. Маємо на увазі мітинг близько 50-ти колишніх поліцейських, які були звільнені за самовільне залишення місця дислокації, категоричну відмову виконувати посадові обов'язки та захищати Вітчизну [1]. Будучи поліцейськими, 24 лютого 2022 року вони залишили місце несення служби та вивозили свої сім'ї за межі Чернігівщини, а потім не могли повернутися через зруйновані росіянами мости тощо.

Наведене актуалізує проблематику деонтологічних вимог як до працівників Національної поліції, так і до претендентів на відповідні посади в Національній поліції.

Наступний важливий аспект актуальності обраної тематики – це роль патріотизму в діяльності правоохоронних органів. Знову таки воєнний стан, точніше, тимчасова окупація Росією частини території України показала психологічну нестійкість окремих працівників правоохоронних органів, які перейшли на бік окупанта. Показовою у цьому контексті є ситуація в Маріуполі, де співробітники масово і добровільно пішли на співпрацю з російськими військами [2].

Таким чином, тематика професійного відбору майбутніх правоохоронців є перманентною, а в умовах воєнного стану набуває особливої важливості.

Означене нами вище вказує на три ключових аспекти, що мають бути ураховані під час залучення осіб до роботи у правоохоронних органах:

- 1) деонтологічний;
- 2) психологічний;
- 3) патріотичний.

Наголосимо, що вказані аспекти тісно пов'язані між собою і в цілому є тим підґрунтям, на якому формуються професійні компетентності; однак, останні, як показують наведені вище приклади, без перших можуть бути використані окупантами уже для боротьби з українцями, особливо, якщо взяти до уваги наявність у правоохоронних органів відповідного озброєння.

Отже, перейдемо до розгляду деонтологічного аспекту. Деонтологічна сфера правоохоронної діяльності характеризується своєрідною бінарністю: з одного боку, Міністерство внутрішніх справ систематично оновлює нормативне регулювання деонтологічних вимог до працівників Національної поліції (раніше – міліції; більш того, відзначимо, що тривалий час деонтологічні вимоги до працівників міліції визначались декількома наказами Міністерства внутрішніх справ, що не відповідає вимогам юридичної техніки та сприяє та є фактором колізійності законодавства). А, з другого боку, ці норми переважно мали декларативний характер. Показовим у цьому контексті є рішення Європейського суду з прав людини у справі Ушаков та Ушакова проти України, у тій частині, де йдеться про певне «здивування» Суду наступним фактом: «Поза увагою Суду не залишилося те, на що вказували заявники, що один з працівників міліції, К., залучений до участі у жорстокому поводженні з ними, згадувався Судом в рішенні у справі «Савін проти України»... К. надзвичайно жорстоко поведився із заявником у 1999 році... Суд кваліфікував це жорстоке поводження як катування, оскільки воно призвело до довічної інвалідності заявника. Суд також зазначив, що, тим не менш, К. побудував успішну кар'єру в органах міліції від березня 2010 року» [2]. Вкажемо також на оцінку Європейським судом з прав людини цієї ситуації: «У цій справі дії К. та його колег... можна розцінювати лише як прояв повної безкарності та свавілля» [3].

Як відомо, поняття «деонтологія» пов'язують з іменем Ієремії Бенґама та його працею «Деонтологія, або наука про мораль», у якій мислитель відзначав, що лише дотримання описаних ним деонтологічних вимог, особа може досягти кар'єрного росту та статку у своїй професії.

Більш того, слід наголосити, що в контексті діяльності правоохоронних органів деонтологія відіграє доволі важливу роль, будучи фактором посилення довіри населення до органів правопорядку. А без цієї довіри неможлива ефективна діяльність Національної поліції. Саме позитивне сприйняття суспільством дій та рішень органів Національної поліції є засобом легітимації їх діяльності.

Необхідність дотримання деонтологічних вимог обумовлюється і тісним зв'язком права з мораллю.

Згадаємо працю відомого західного мислителя Л. Фуллера «Мораль права» у якій серед іншого йдеться про неможливість існування аморального права [4]. Тому в діяльності органів правопорядку професійна етика має бути невід'ємною складовою їх діяльності.

Наступний важливий аспект професійного відбору майбутніх працівників органів правопорядку – психологічний. Навряд чи необхідно додатково аргументувати важливість психологічної стійкості працівників Національної поліції (і певною мірою майбутніх правоохоронців, зокрема, маємо на увазі психологічну готовність до виконання службових завдань в умовах воєнного стану).

З психологічним аспектом пов'язаний і патріотичний: йдеться про бажання кандидата на навчання та подальшу службу в органах правопорядку «служити Українському народові... поважати та охороняти права і свободи людини, честь держави» [5]. І в цьому контексті варто згадати наведені вище повідомлення у засобах масової інформації окремих працівників Національної поліції. Наголосимо, що важливим аспектом патріотичного контексту професійного відбору є мовний. Кандидат на службу в органи правопорядку, як і працівник, не може не поважати українську мову, повинен використовувати саме українську мову в своїй службовій діяльності. Усвідомлення значення державної мови є фактором інтеграції українського суспільства та українського державотворення. «Українська мова є невіддільним атрибутом української державності, що зберігає свою історичну спадкоємність від давньокіївської доби. Українська мова – доконечна умова (*conditio sine qua non*) державності України та її соборності. <...> тому будь-які зазіхання на юридичний статус української мови як державної на території України неприпустимі, оскільки порушують конституційний лад держави, загрожують національній безпеці та самому існуванню державності України» [6] вказав Конституційний Суд України в одному з своїх рішень.

Отже, серед загальнотеоретичних аспектів професійного відбору працівників органів правопорядку, особливе значення відіграють деонтологічний, психологічний та патріотичний, які тісно між собою пов'язані та є підґрунтям формування у майбутнього правоохоронця спеціальних компетентностей та в подальшому ефективного виконання своїх повноважень.

Список використаних джерел:

1. «Поліцейські»-втікачі повернулися у звільнений Чернігів. URL https://bastion.tv/policejski-vtikachi-povernulisya-u-zvilnenij-chernigiv_n46695
2. Опубліковано список поліцейських, які перейшли на бік окупантів у Маріпоулі. URL: <https://glavcom.ua/country/incidents/opublikovano-sписок-policeyskih-yaki-pereyshli-na-bik-okupantiv-u-maripouli-850515.html>
3. Справа «Ушаков та Ушакова проти України». (Заява № 10705/12). URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a89#Text
4. Фуллер Лон Л. Мораль права / пер. з англ. Н. Комарова. Київ: Сфера, 1999. 232 с.
5. Про Національну поліцію. Закон України від 2 липня 2015 року. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 14 липня 2021 року № 1-п/2021. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21#Text>

Завітовський Олег Дмитрович
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ

В Україні воєнний стан визначається як особливий правовий режим, що вводиться у разі загрози національній безпеці. Саме у зв'язку з цим, 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України на території держави було введено воєнний стан.

Це нерідко створює загострення оперативної обстановки, в якій доводиться діяти працівникам Національної поліції, вирішуючи при цьому відповідні завдання по підтриманню правопорядку. У таких умовах перед поліцейськими повстають додаткові задачі, різко зростає обсяг роботи, виникає необхідність особливої організації служби та покладається велика відповідальність.

Актуальність дослідження базується на необхідності гармонізації нормативно-правового та організаційно-тактичного забезпечення службово-бойової діяльності в боротьбі зі злочинністю та відсутністю належного теоретико-методологічного й науково-прикладного підґрунтя під час запровадження в державі воєнного стану.

Загальні проблеми службово-бойової діяльності знайшли широке відображення у вітчизняній правовій

науці, а саме у роботах О.М. Бандурки, І.П. Голосніченка, О.Ф. Долженкова, Р.А. Калюжного, В.К. Колпакова, В.М. Комарницького, В.В. Конопльова, О.В. Копана, В.А. Ліпкана, В.І. Олефіра, О.І. Остапенка, В.П. Петкова, Х.П. Ярмачі, О.Н. Ярмиша та інших. Проблеми професійної підготовки працівників правоохоронних органів в свою чергу висвітлювалися у вітчизняних працях М.І. Ануфрієва, В.Г. Бабенка, С.Є. Бутова, Г.І. Васильєва, І.П. Закорка, В.І. Пліска, Б.Б. Шаповалова та інші.

Поліцейські підрозділи мають слідкувати за всіма правопорушеннями, що скоюються в межах адміністративно-територіальної одиниці [1, с. 39].

Службово-бойова діяльність працівників Національної поліції полягає у спеціальних, профілактичних, охоронних, режимних, захисних, ізоляційно-обмежувальних заходах і діях, що ведуться під керівництвом центрального органу виконавчої влади з метою забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку під час проведення спеціальних операцій та за надзвичайних ситуацій соціально-політичного, надзвичайного та техногенного характеру. Невід'ємними аспектами службово-бойової діяльності були й залишаються: бойове (оперативне), матеріально-технічне, морально-виховне забезпечення, а також внутрішня (з іншими галузевими службами й підрозділами поліції, Національною гвардією) та зовнішня взаємодія (з компетентними підрозділами Служби безпеки України, Управління державної охорони України, Державної митної служби України тощо). Від рівня всебічного забезпечення службово-бойової діяльності цілком залежить ефективність і результативність заходів, що вживаються в межах компетенції працівниками зазначених підрозділів щодо забезпечення громадської безпеки та охорони публічного порядку.

З давніх часів професійна діяльність щодо профілактики та боротьби зі злочинністю спиралась на спеціальні знання, що обумовило необхідністю постійної професійної підготовки правоохоронців, вдосконалення їх вмінь і навичок до виконання своїх службових обов'язків.

Оволодіння знаннями, уміннями і навиками, постійне удосконалення професійної майстерності є службовим обов'язком всього рядового і начальницького складу ОВС [2, с. 3].

На даному етапі виникає проблема в комплексному дослідженні теоретичних та практичних проблем організаційно-правового забезпечення службово-бойової діяльності працівників Національної поліції, практична значимість якої полягає у вирішенні низки проблем прикладного характеру, пов'язаних із вдосконаленням законодавства, а також у розробці практичних рекомендацій щодо критеріїв підвищення професійної майстерності працівників, задіяних до охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Герасимов А., Токар А., Завітовський О. Історичний аспект розвитку теорії «розбитих вікон» та основні проблеми й переваги її впровадження в правоохоронну систему України// Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 4 (114) С. 39-45.
2. Ременець О.І., Шаповалов Б.Б. Про необхідний мінімум підготовленості для працівників міліції// Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. 1998. № 4. с. 70-72.

Зеленська Ірина Миколаївна

старший викладач спеціальної кафедри № 1
Інституту підготовки юридичних кадрів
для Служби безпеки України Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ДІЯЛЬНОСТІ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗА ЧАСІВ ВОЄННОГО СТАНУ (на прикладі роботи з кадрами)

З 24 лютого 2022 року в Україні введено воєнний стан, який триває до теперішнього часу [1]. Законом України «Про правовий режим воєнного стану» визначено зміст правового режиму воєнного стану в Україні, порядок його введення та скасування, правові засади діяльності органів державної влади, військового командування, військових адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій в умовах воєнного стану, гарантії прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб, зокрема і порядок утворення в населених пунктах військових адміністрацій як тимчасових державних органів.

Військові адміністрації є тимчасовими державними органами, що створюються з метою забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян, і здійснюють свої повноваження протягом дії воєнного стану та 30 днів після його припинення чи

скасування [2, ст. 4].

Рішення про утворення військових адміністрацій населених пунктів приймається Президентом України, вони утворюються в межах територій територіальних громад, у яких, наприклад, міські ради та/або їхні виконавчі органи, та/або міські голови не здійснюють покладені на них Конституцією та законами України повноваження.

У зв'язку з утворенням військових адміністрацій населених пунктів повноваження військово-цивільних адміністрацій цих населених пунктів припиняються з дня початку здійснення відповідною військовою адміністрацією своїх повноважень.

Повноваження військових адміністрацій населених пунктів визначаються Законом України «Про правовий режим воєнного стану», проте наділення такими повноваженнями як: а) здійснення повноважень міської ради, її виконавчого комітету, міського голови; б) затвердження тимчасової структури виконавчих органів міської ради (для працівників, посади яких не включені до тимчасових штатних розписів, оголошується простій або здійснюється їх переведення на рівнозначну чи нижчу посаду); в) підпорядкування апарату міської ради та її виконавчого комітету, інших виконавчих органів начальника відповідної військової адміністрації; може бути дозволено окремо лише постановою Верховної Ради України (далі – ВРУ) за поданням Президента України [2, ч.2 ст.10].

Пунктом 2-1 «Прикінцевих положень» Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначено, що у разі введення воєнного стану в окремих місцевостях у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях у день набрання чинності актом Президента України про утворення військової адміністрації припиняються згідно із цим Законом повноваження міських рад, їх виконавчих органів, міських голів, інших посадових та службових осіб місцевого самоврядування, які працюють у цих органах місцевого самоврядування - у разі утворення військової адміністрації відповідного населеного пункту (населених пунктів) [2, п. 2-1 ст.28].

За період з 24 лютого і по теперішній час указами Президента України утворюються районні, обласні військові адміністрації, а також військові адміністрації окремих населених пунктів, зокрема Донецької області [3, п. 1]. Слід відмітити, що військові адміністрації населених пунктів можуть бути утворені на базі вже існуючих військово-цивільних адміністрацій. Наприклад, у Донецькій області утворені на базі військово-цивільних адміністрацій: Авдіївська і Мар'їнська міські військові адміністрації; Вугледарська міська військова адміністрація Волноваського району; Світлодарська і Торецька міська військова адміністрація Бахмутського району Донецької області [4]; Слов'янська міська військова адміністрація Краматорського району Донецької області [5]. У зв'язку з утворенням військових адміністрацій цих населених пунктів повноваження відповідних військово-цивільних адміністрацій населених пунктів припинені.

Разом з цим, указами Президента України утворені міські військові адміністрації в Луганській і Донецькій областях, де до цього не функціонували військово-цивільні адміністрації, і які мають здійснювати повноваження відповідних органів місцевого самоврядування, наприклад, Кременська та Рубіжанська міські військові адміністрації Северодонецького району Луганської області [6], Дружківська міська військова адміністрація Краматорського району Донецької області [3, п. 2] тощо.

Із перелічених вище міських військових адміністрацій на виконання статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» до ВРУ внесено проект постанови стосовно Кременської та Рубіжанської міських військових адміністрацій про здійснення їх начальниками зазначених вище повноважень [7].

Отже, з дня створення військових адміністрацій населених пунктів (більше трьох місяців потому):

повноваження посадових осіб місцевого самоврядування виконавчого комітету припинені, але не припинена їх служба в органах місцевого самоврядування відповідно до Закону України «Про проходження служби в органах місцевого самоврядування»;

у зв'язку з припиненням повноважень, ці посадові особи позбавлені можливості виконувати службові обов'язки по своїх посадах; не отримують будь-яких грошових виплат з місцевого бюджету, в тому числі, в умовах воєнного стану коли передбачена оплата на час простою; позбавлені можливості працевлаштуватися на іншу роботу без звільнення з посад відповідно до статті 20 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» тощо.

Аналізуючи положення нормативно-правових актів, що стосуються питання повноважень військових адміністрацій, створених як тимчасові державні органи в населених пунктах в умовах воєнного стану, та їх начальників, вважаю за доцільне закріпити на законодавчому рівні шляхом внесення змін до статей 10 та 15 Закону України «Про правовий режим воєнного часу» положення щодо надання повноважень начальникам військових адміністрацій, зазначених у частині другій статті 10 цього Закону, одночасно з утворенням таких військових адміністрацій, тобто без видання окремої постанови ВРУ.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/ 2022, затв. Законом України від 24.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 22.06.2022).
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 22.06.2022).

3 Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Донецькій області : Указ Президента України від 30.03.2022 р. № 188/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1882022-41917> (дата звернення: 22.06.2022).

4. Про утворення та реорганізацію військово-цивільних адміністрацій у Донецькій області : Указ Президента України від 19.02.2021 р. № 61/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61/2021#Text>. (дата звернення: 22.06.2022).

5. Про утворення військово-цивільної адміністрації : Указ Президента України від 26.05.2021 р. № 210/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/210/2021#Text>. (дата звернення: 22.06.2022).

6. Про утворення військових адміністрацій населених пунктів у Луганській області : Указ Президента України від 31.03.2022 р. № 192/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192/2022#Text> (дата звернення: 22.06.2022).

7. Про здійснення начальниками Кременської і Рубіжанської міських військових адміністрацій Сєвєродонецького району Луганської області повноважень, передбачених частиною другою статті 10 Закону України "Про правовий режим воєнного стану" : Проект Постанови Верховної Ради України від 29.06.2022 р. № 7503. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39885>. (дата звернення: 29.06.2022).

Івахно Олександр Вікторович
доцент Національної академії
Служби безпеки України

БІОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Сучасний етап розвитку Служби безпеки України відбувається в складній динамічній обстановці, в умовах проведення спеціальних, бойових операцій у війні з російськими окупантами, погіршенні криміногенної ситуації, інтеграції транснаціональних злочинних угруповань, підвищенні активності міжнародного тероризму, наркобізнесу, незаконної міграції та контрабандної діяльності. На долю співробітника СБ України припадають значні психічні та фізичні навантаження, що виникають під час складних завдань оперативно-службової діяльності.

У зв'язку з цим суттєво підвищуються вимоги до професійної підготовки співробітників СБ України. Від них вимагається не лише висока компетентність у сфері забезпечення державної безпеки, але й розвинуті професійні, зокрема морально-вольові, якості.

Успішно затримати та знешкодити небезпечних злочинців можуть лише добре фізично розвинені співробітники, які досконало володіють зброєю, спеціальними засобами та прийомами рукопашного бою. Позитивного результату при цьому можна досягти лише тоді, коли співробітник має таку психологічну стійкість, яка дає змогу впевнено і холонокровно застосовувати освоєні прийоми і дії у складній, швидкоплинній, насиченій небезпечними і критичними ситуаціями обстановці.

Пристосування організму військовослужбовців Служби безпеки України до умов повсякденної і екстремальної оперативно-службової діяльності забезпечується його резервами, які визначають їх здатність посилювати свою діяльність порівняно зі станом відносного спокою. Розмір резервів визначається різницею між максимально можливим рівнем і рівнем у стані відносного фізіологічного спокою. Медико-біологічна складова фізичної підготовки включає використання морфологічних, біохімічних, фізіологічних та психологічних резервів. Морфологічні резерви характеризуються особливостями будови тканин і органів, надлишком певних структурних елементів порівняно з потребою. Наприклад, у крові міститься в 500 разів більше протромбіну, ніж потрібно для згортання всієї крові. Біохімічні резерви пов'язані з запасом енергетичних речовин в організмі, які використовуються під час високих фізичних та нервово-психічних навантажень. Фізіологічні резерви зумовлюються функціональним станом окремих органів і організму в цілому, діяльність яких посилюється в результаті нейрорегуляції. Психологічні резерви пов'язані з психічними функціями людини. Вони є показником розумової працездатності і визначаються високою стійкістю до несприятливих факторів зовнішнього середовища [1, с. 88].

Загальні фізіологічні резерви військовослужбовця залежать від резервів його рухового апарату, дихальної та серцево-судинної систем. З фізіологічними резервами організму пов'язана його фізична працездатність. Мобілізації резервів за рахунок активізації фізіологічних функцій сприяє м'язова діяльність. При цьому фізіологічні резерви використовуються послідовно залежно від вимог і умов роботи. Так, перша черга резервів включається зразу під час переходу організму від стану відносного спокою до неважкої м'язової діяльності. Друга черга резервів використовується під час виконання робіт, які вимагають дуже великих фізичних зусиль. Понад ці резерви робота взагалі неможлива. В умовах повсякденної фізичної підготовки військовослужбовець витрачає до 45 % від максимального навантаження, яке людина може виконати, мобілізуючи свої фізіологічні резерви, а в бойових умовах витрата енергії може досягти 60%. Виходячи з цього, одним із завдань спеціальної фізичної підготовки є підготовка організму військовослужбовця до ефективного використання внутрішніх резервів організму в екстремальних умовах оперативно-службової діяльності.

Окрім фізичної підготовки організму військовослужбовця до виконання службових завдань, ефективність

оперативно-службової діяльності співробітника Служби безпеки України в значній мірі залежить від його психологічної підготовки, тобто від його емоційної стійкості, здатності до тривалих вольових зусиль, цілеспрямованості під час виконання професійних завдань, психічної витривалості, подолання проявів зайвого збудження, пригнічення, тривоги і страху, навичок швидкого відновлення сил [2, с. 93].

Психологічна підготовка є особливою, рівноправною і невід'ємною частиною підготовки повноцінного співробітника спеціальної служби. При цьому слід враховувати емоційний стан кожного військовослужбовця та причини, що сприяють виникненню в них роздратування, тривоги, страху й негативно впливають на взаємодію з колегами.

Для подолання цих негативних явищ і підвищення успішності оперативно-службової діяльності вирішальне значення має саме психологічна підготовка, яка проводиться за допомогою спеціальних методик психологічного впливу. Але одразу треба зауважити, що можливості психологічної підготовки не безмежні. Наприклад, стани страху, які виникають в екстремальних ситуаціях, спостерігаються частіше у людей, котрі за своїм психотипом схильні до такого варіанту реагування. З цієї причини підготовка або самопідготовка регуляції психічного стану не виключають виникнення у подальшому станів страху. При природній схильності до панічних реакцій можна домогтися лише адаптування до визначеного рівня психічної напруженості за умови кропіткого навчання.

Спираючись на практичний досвід та наукові здобутки у сфері психологічної підготовки співробітників СБ України визначено за доцільне поділяти її на загальну, спеціальну та безпосередню.

Загальна психологічна підготовка передбачає формування та посилення рис особистості співробітника, необхідних для повсякденної службової діяльності, розвиток універсальних психологічних якостей, здатності до активної участі в повсякденному навчально-тренувальному процесі і оперативно-службовій діяльності. Спеціальна психологічна підготовка передбачає розвиток психічних якостей, необхідних для ефективної оперативно-службової діяльності в екстремальних умовах. Безпосередня психологічна підготовка включає формування психічної готовності до ефективної участі в конкретних, в тому числі, екстремальних ситуаціях [3, с. 226].

Під час формування психологічної готовності слід також враховувати, що співробітники, які працюють у складних умовах й обмежені у часі, мають бути здатні не тільки чітко планувати, організувати й виконувати завдання, а й здійснювати керівництво, навчання й виховання осіб з якими вони співпрацюють, ставити їм завдання та контролювати хід їхнього виконання, організувати взаємодію з негласним апаратом. Обмеженість у часі при прийнятті рішення посилює почуття підвищеної відповідальності, що виникає внаслідок усвідомлення важливості своєї діяльності й того, що помилки, допущені співробітниками, можуть завдати шкоду людині, суспільству, державі. Також специфіка роботи ставить високі вимоги до нервово-психічної, особливо емоційно-вольової сфери, оскільки однією з головних умов успішного виконання оперативно-службових завдань є здатність співробітника протистояти ситуаціям стресу, що можуть бути пов'язаними зі складністю умов виконання оперативних завдань, розумовими та фізичним навантаженнями, необхідністю швидкого й адекватного реагування на проблемну ситуацію. Отже, при формуванні психологічної готовності до оперативно-службової діяльності слід робити акцент й на емоційно-вольовій стійкості співробітників.

Грунтовний аналіз досвіду реальних та модельованих ситуацій оперативно-службової діяльності співробітників спецслужб, в тому числі в ускладнених умовах, показує, що фізичний і психічний стан співробітників має вирішальне значення для успішності проведення запланованих заходів і ефективного подолання несподіваних ускладнень [3, с. 234].

Враховуючи особливості оперативно-службової діяльності співробітників Служби безпеки України, особливо в умовах їх участі в збройних конфліктах найбільш адекватною є потреба у подальшій розробці методичних підходів щодо удосконалення системи спеціальної фізичної підготовки та психодіагностики їх готовності до оперативно-службової діяльності за будь-яких умов оперативної обстановки.

Список використаних джерел:

1. Спеціальна фізична підготовка у вищих навчальних закладах Служби безпеки України : навч. посіб. / [В. В. Євтушенко, О. П. Бондарович, О. В. Денисюк, О. В. Івахно та ін.]. – Київ : Нац. акад. СБУ, 2014. – с. 88.
2. Фізіологічні основи фізичного виховання і спорту : навч. посіб. / [Л. С. Вовканич, Д. І. Бергтраум]. – ЛДУФК, 2013. – ч. 2, с. 93.
3. Спеціальна фізична та психологічна підготовка співробітників СБ України до оперативно-службової діяльності в умовах підвищеного ризику : навч. посіб. / [В. В. Євтушенко, О. П. Бондарович, О. В. Івахно та ін.]. – Київ : Нац. акад. СБУ, 2016. – с. 226, с. 234.

Івахно Олександр Вікторович,
доцент Національної академії
Служби безпеки України;

Денисюк Олег Васильович,
доцент Національної академії
Служби безпеки України;

Яцукненко Олена Іванівна
старший викладач Національної
академії Служби безпеки України

РОЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ БЕЗПЕКОВИХ СТРУКТУР

Зважаючи на ситуацію в країні, а саме: проведення ООС на сході України, активізація діяльності іноземних спецслужб, неконтрольований обіг зброї, високі показники бандитизму, рівень фізичної та бойової підготовки співробітників правоохоронних органів потребує значного підвищення.

Українське законодавство у даній сфері потребує реформації так як було розроблене у мирний час, тому воно не дає змоги у повній мірі справлятися з викликами, що постають перед співробітниками СБ України. Підвищення рівня їхньої фізичної та бойової підготовки потребує значного цільового фінансування державою, оскільки без належного обладнання забезпечити цей процес майже неможливо.

Проаналізувавши наукові джерела та законодавчі нормативно-правові акти, які стосуються порушеної тематики, можна стверджувати, що нашій країні потрібно вдосконалювати методики викладання фізичної та бойової підготовки. Для ефективного виконання покладених на спецслужби завдань та обов'язків, а також для оптимальної реалізації прав, наданих їй співробітникам, є вкрай необхідним забезпечення і підтримання належного рівня спеціальної фізичної підготовки особового складу СБ України. Це можна здійснити шляхом використання досвіду провідних країн світу, їх адаптації та реалізації в процесі підготовки співробітників СБ України.

Сучасний стан розвитку вітчизняних безпекових структур характеризується стрімкими змінами у методах і засобах фізичної підготовки з подальшим наближенням її до умов бойової діяльності з урахуванням набутого досвіду ведення бойових дій в зоні проведення ООС. Окрім цього, ці зміни пов'язані з невинним рухом усіх сфер життєдіяльності та адаптування їх до стандартів НАТО. Це в повній мірі стосується спорту, одного з найважливіших засобів розвитку фізичних та морально-вольових якостей військовослужбовців. Аналіз сучасних напрямів розвитку фізичної та бойової підготовки українських безпекових структур уможливить оцінити їх стан на теперішньому етапі та окреслити перспективи подальшого вдосконалення, що актуально для покращення процесу євроатлантичної інтеграції України [1].

Стаття 30 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» [2] визначає місце фізичної підготовки у ЗС України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, у правоохоронних органах, рятувальних та інших спеціальних службах.

Фізична підготовка військовослужбовців є складовою частиною загальної системи навчання та виховання особового складу ЗС України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, і спрямована на забезпечення фізичної готовності особового складу до професійної діяльності. Порядок організації фізичної підготовки та спортивної діяльності військовослужбовців, працівників правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб визначаються на підставі цього Закону нормативно-правовими актами відповідних органів державної влади. Відповідно до цього закону рівень фізичної підготовленості військовослужбовців, працівників правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб у встановленому порядку має враховуватися при присвоєнні чергових військових і спеціальних звань, призначенні на відповідні посади. Наразі ми можемо констатувати, що цей пункт не виконується в повномуобсязі, через нестачу кваліфікованих кадрів на посадах різного рівня [2].

Відповідно до Інструкції з організації фізичної та вогневої підготовки в Службі безпеки України», що затверджена наказом СБ України від 06.07.2010 р. № 369 (далі – Наказ), а саме у розділі «Організація фізичної підготовки» зазначено, що для військовослужбовців на проведення занять з фізичної підготовки відводиться 4 години (2 заняття) на тиждень за рахунок робочого часу, не враховуючи часу проїзду до місця проведення занять та у зворотному напрямку. Для курсантів (слухачів) ЗВО СБУ плануються заняття з фізичної підготовки, у тому числі спеціальної, не менше 4 аудиторних обов'язкових годин на навчальний тиждень у сітці розкладу занять (2 заняття по 2 год) протягом усього періоду навчання.

На нашу думку, часу відведеного на покращення рівня фізичної підготовленості співробітника спецслужби для підтримання належної форми не достатньо, а висока службова зайнятість все це унеможлиблює.

Наказом передбачено такі розділи фізичної підготовки як: рукопашний бій, гімнастика, легка атлетика, лижна підготовка, плавання. Реалізація даної підготовки в повній мірі не є можливою у зв'язку зі службовою

завантаженістю співробітників, недосконалістю матеріально-технічного забезпечення та територіальної віддаленості спортивних комплексів для тренувань.

Також у Наказі передбачені навчання з рукопашного бою та проведення стрільб. Заняття з рукопашного бою спрямовані на формування навичок, необхідних для нейтралізації, виведення з ладу противника чи самозахисту від його нападу та виховання впевненості у власних силах [3].

Сьогодні американська армія впроваджує новий тест на фізичну підготовку ACFT (Army Combat Fitness Test). Методика перевірки фізичної підготовки солдатів розроблювалася з метою підвищення рівня фізичної та бойової підготовки. ACFT – новий армійський тест для перевірки рівня фізичної підготовки військовослужбовця, необхідного для виконання покладених на нього бойових завдань, складається з 6-и вправ, що ґрунтуються на викликах, з якими він може зіткнутися під час навчань чи в бою. Перше завдання – це станова тяга (MDL чи MAXIMUM DEADLIFT). Як зазначають представники армії США, захід MDL представляє собою рухи, необхідні для безпечного та ефективного підняття із землі та переносу важких вантажів, стрибків, бігу з ними. Це вимагає добре тренуваних м'язів спини та ніг і допомагає солдатам уникати травм верхньої та нижньої частини спини, викликаних переміщенням на довгі дистанції з великим навантаженням. Друге завдання – кидок вантажу через себе в положенні стоячи (SPT чи Standing power throw). Захід SPT – це завдання, що вимагає швидких вибухових рухів. Ці вправи допомагають військовослужбовцю під час перекидання важкого обладнання через перешкоди, надавати допомогу іншим військовим для їх подолання. Іншими завданнями є: згинання розгинання рук з підняттям кистей рук (безопорне положення) в положенні лежачи; комбінована вправа, що включає в себе човниковий біг, волочіння вантажу, пересування приставними кроками і перенесення вантажу; підтягування на перекладині з підняттям колін до ліктів; біг на дистанцію 2 милі (3,219 м). Цей тест дає можливість виміряти рівень розвитку всіх основних груп м'язів і отримати уявлення про те, чи фізично готовий солдат виконувати покладені на нього обов'язки. Всі завдання спрямовані на підвищення ефективності військовослужбовців у конкретних ситуаціях, а, отже, і на збільшення результативності проведених ними операцій [2].

На офіційному сайті армії США можна знайти інформацію, що описує всі особливості тесту ACFT. Кожен військовослужбовець може знайти потрібні йому відомості та методичні рекомендації щодо підготовки до конкретної вправи. На військових базах обладнано спортивні та тренажерні зали, що допомагають військовослужбовцям підвищувати рівень фізичної підготовленості.

Особливе місце в фізичній підготовці військовослужбовців США займає рукопашний бій, який культивується у всіх безпекових структурах як один з основних засобів протидії потенційному супротивнику. Співробітники цих структур проходять навчання основам бою, обеззброєння супротивника та його затримання чи нейтралізації.

В даний момент Україна уклала низку міжнародних угод щодо обміну досвідом між співробітниками безпекових структур. Так, представники правоохоронних органів України здійснюють робочі візити до США, Великобританії, Франції та інших країн-партнерів, де запозичують досвід у фаховій підготовці професійних кадрів. Співробітники правоохоронних структур ЄС відвідують Україну для проведення лекцій щодо покращення рівня підготовки працівників. Кожного року проводяться спільні навчання, де військовослужбовці змагаються у різних сферах діяльності. Ця співпраця допомагає впроваджувати нові методи навчання та підвищення кваліфікації, що, у свою чергу, сприяє покращенню показників професійної діяльності відповідних органів.

Враховуючи досвід у протистоянні спецслужбам та іншим збройним формуванням Російської Федерації і обмін досвідом зі стратегічними партнерами, ми маємо можливість розробити власну ефективну програму підготовки кадрів.

Таким чином, організація спеціальної фізичної та бойової підготовки прямо впливає на показники професійної діяльності силових та правоохоронних структур України. Її високий рівень дає змогу справлятися зі загрозами, що постають перед нашими захисниками під час виконання ними службових обов'язків. Звичайно, важливу роль при організації належної фізичної та бойової підготовки у найкращих безпекових органах світу відіграє гідне фінансування та матеріально-технічне забезпечення. Це дає можливість щодня вдосконалювати військовослужбовцям навички рукопашного бою, вогневої підготовки та підтримувати в належному стані свій фізичний рівень. Україна має можливість проаналізувати досвід США, Великобританії, Франції, та інших країн ЄС та НАТО у підготовці кадрів для безпекових структур, адаптувати та впровадити його.

Реалізація цих аспектів дає змогу підвищити ефективність діяльності всіх безпекових структур України. Належна індивідуальна підготовка військовослужбовців полегшить виконання службових обов'язків і цим покращить загальну ситуацію в країні.

Список використаних джерел:

1. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту ЗСУ, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 2017. URL: https://www.researchgate.net/publication/322007491_Sucasni_tendencii_ta_perspektivi_rozvitku_fizicnoi_pidgotovki_ta_sportu_Zbrojnih_Sil_Ukraini_pравоохоронnih_organiv_ratuvalnih_ta_insih_specialnih_sluzb_na_slahu_evroatlanticnoi_integracii_Ukraini.
2. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808- XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
3. Інструкція з організації фізичної та вогневої підготовки в Службі безпеки України» затверджена наказом СБ України від 06.07.2010 року № 369.

Казначесв Дмитро Георгійович
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ФОСФОРНИХ БОЄПРИПАСІВ

З самого початку ведення повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти нашої держави можна спостерігати як ворог постійно грубо порушує правила та звичаї війни, як то використовуючи зброю проти мирного населення, бомбардування цивільних об'єктів та житлових будинків не гребуючі використанням будь-яких засобів проти цивільного населення задля досягнення своїх цілей. Особливо мова йде про використання заборонених багатьма міжнародними конвенціями касетних боєприпасів, хімічної зброї а так само і фосфорних боєприпасів.

Фосфорні боєприпаси — тип запальних або димових боєприпасів, споряджених білим фосфором. Білий фосфор – дуже вогненебезпечна речовина, яка дуже активно спалахує від контакту з киснем, тому зберігають її у воді, в щільно закритих ємностях з недостатнім освітленням. Фосфор, який використовується у боєприпасах — самозапальний. Він спалахує від контакту із киснем, тому загасити його складно.

Існує кілька видів подібної зброї та боєприпасів, у тому числі:

- авіабомби;
- артилерійські снаряди;
- реактивні снаряди (ракети);
- мінометні міни;
- ручні гранати. [1]

Також фосфорні боєприпаси можна розділити на два види за способом спрацьовування: в повітрі та після удару об поверхню. Перші приводяться в дію керованим детонатором, другі вибухають безпосередньо при ударі.

Під час використання зброї, що містить білий фосфор, вибухова хвиля поширює запалювальну сполуку, температура горіння якої може становити до 2760 градусів Цельсія[1], значною територією, площа якої може досягати кількох сотень квадратних метрів. Горіння продовжується допоки весь фосфор не вигорить або поки не припиниться доступ кисню. За цими ознаками вона наближається до напалму. Така зброя може викликати особливо важкі та болісні каліцтва або ж спровокувати повільну та мученицьку смерть.

Застосування білого фосфору дає поєднаний ефект — не лише дим і полум'я, а й психологічний шок. За свідченням дослідників, властивою рисою застосування фосфорної бомби, є обуглювання органічних тканин зі збереженням одягу, а у разі вдихання розжареної суміші — випалювання легень.[1]

Розжарені частинки від боєприпасу, що містив порошкоподібний білий фосфор, викликають глибокі часткові та розлогі опіки, як і будь-які випадки поведження з палаючими суббоєприпасами без захисного обладнання. Проте, фосфорні опіки мають підвищений ризик смертності через всмоктування фосфору в організм крізь обпечену ділянку тіла у разі тривалої дії, що може призвести до ураження печінки, серця і нирок, а в деяких випадках і поліорганної недостатності [2]. Частинки білого фосфору продовжують горіти до повного їх витрачання, якщо вони не позбавлені доступу кисню.

Також під час спалювання білого фосфору, утворюється гарячий щільний білий дим, котрий складається здебільшого з оксиду фосфору (V) у вигляді аерозолю. Польові концентрації зазвичай нешкідливі, але у разі великих скупчень, дим може викликати тимчасове подразнення очей, слизових оболонок носа та дихальних шляхів. Дим більш небезпечний у закритих приміщеннях, де він може викликати асфіксію та незворотне ураження органів дихання.[1]

Фосфорна зброя почала використовуватися ще в першій світовій війні. Враховуючі її велику небезпеку та тяжкі наслідки після застосування фосфорних боєприпасів, ще у минулому столітті були підписані міжнародні документи, які забороняють використання такої зброї у випадку, коли це може загрожувати мирному населенню.

Згідно з міжнародним законодавством, фосфорні боєприпаси дозволені до застосування по військових об'єктах. Однак, згідно із Протоколом III до Конвенції про конкретні види звичайної зброї, при використанні проти військових цілей, розташованих усередині або в околицях населених областей, зброя, що містить білий фосфор, за міжнародними угодами заборонена до застосування.[3]

Також боєприпаси з фосфором заборонені до використання Конвенцією ООН «Про негуманну зброю». Стаття 2.2 Протоколу про заборону чи обмеження запалювальної зброї до "Конвенції про конкретні види озброєння" повністю забороняє використання фосфорних боєприпасів у міській забудові.

Не зважаючи на цілу низку міжнародних документів щодо заборони використання фосфорної та запалювальної зброї в населених пунктах російські окупанти застосували фосфорні боеприпаси під час Російського вторгнення в Україну у Попасній Луганської області, Києві в місті Ірпінь Київської області, в Харківській області, Запорізькій області, Нікополі, Краматорську та в Маріуполі [5, 6].

Як діяти якщо ви опинилися в зоні ураження фосфорних боеприпасів?

Основні ознаки застосування фосфорних боеприпасів — білий наліт на місці вибуху. Під час вибуху вночі фосфорний заряд помітно світиться. Вдень дію фосфорного заряду можна відрізнити від інших боеприпасів через густий їдкий білий дим та яскраві іскри, які розлітаються під час вибуху. Фосфорна бомба викликає значні пожежі, які дуже важко загасити.[3]

Якщо фосфор потрапив на предмети, їх можна загасити рясно поливаючи водою, чи засипавши піском або ґрунтом, поки до фосфора не перестане надходити кисень[4].

Якщо фосфор потрапив на тіло людини, він відразу почне пропалювати шкіру, залишаючи дуже болісні опіки. Якщо терміново не надати допомогу, фосфор може дістатися до кісток та пошкодити кістковий мозок. Тому перше, що потрібно зробити — це якнайшвидше скинути уражений одяг, до якого прилипли частки палаючого фосфору. В жодному разі не можна робити це голіруч. Якщо є можливість, то краще робити це у воді.

Проникні поранення негайно лікують шляхом придушення рани вологою тканиною, або вологим брудом, ізолюючи її від кисню, доки не можна буде видалити видимі частки фосфору (бажано під водою) негострим предметом або пінцетом, (в польових умовах військові зазвичай це роблять за допомогою багнета або ножа, якщо це можливо, грубо кажучи, виковирюють). [6]. Не можна торкатися фосфору пальцями!

Далі потрібно перекрити доступ кисню до пошкоджених ділянок тіла: наприклад, промити рану великою кількістю чистої води. Потім — накласти на опіки вологі пов'язки, щоб запобігти повторному загорянню. Пов'язки мають бути просочені фізрозчином, щоб запобігти повторному загорянню фосфору. За жодних обставин не використовуйте перексид водню та вату при обробленні ран, оскільки перексид водню розпадається на воду та кисень. Останній викликає загорання фосфору.[7]

Очі треба рясно промити чистою водою упродовж 15 хвилин, а потім накрити їх вологою тканиною та тримати прикритими. Випари білого фосфору також дуже небезпечні для очей: вони викликають сильне подразнення і відчуття чогось стороннього в оці. Це призводить до сльозотечі, спазматичного моргання (блефароспазм), підвищеної чутливості до світла (фотофобія) та інших серйозних наслідків.

Уникайте застосування будь-яких мазей на ліпідній або масляній основі, які можуть збільшити поглинання білого фосфору.

Треба пам'ятати, що вдихання парів фосфору шкідливо — вони вражають легені (у найгірших випадках це смертельно). Якщо ви знаходитесь у сховищі, потурбуйтеся про герметизацію: закрийте що двері, вентиляційні отвори тощо. Для додаткового захисту ніс та рот можна прикрити матерією (чистим одягом, рушником, хусткою тощо) та пийте багато води.[8]

Список використаних джерел:

1. Фосфорний боеприпас. URL : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%BE%D1%81%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B1%D0%BE%D1%94%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BF%D0%B0%D1%81
2. Wynne, Ben. Agency for Toxic Substances and Disease Registry (ATSDR). *Encyclopedia of Global Health* (SAGE Publications, Inc.)
3. Що таке фосфорні бомби та чи можна від них врятуватися. /https://24tv.ua/fosforni-bombi-shho-tse-chi-mozhna-vid-nih-vryatuvatisya_n1905442
4. Фосфорні бомби. Як вони працюють та як допомогти при ураженні. URL <https://suspilne.media/220877-fosforni-boeprisasi-ak-voni-pracuut-ta-ak-dopomogti-pri-urazeni/>
5. На Луганщині окупанти обстріляли Попасну фосфорними боеприпасами. URL <https://armyinform.com.ua/2022/03/13/na-luganshyni-okupanty-obstrilyaly-popasnu-fosfornymy-boeprypasamy/>
6. Росія почала використання фосфорних боеприпасів в Україні: чим страшні, як від них врятуватися. <https://tsn.ua/ato/rosiya-pochala-vikoristannya-fosfornih-boeprisasi-v-ukrayini-chim-strashni-yak-vid-nih-vryatuvatis-2016583.html>
7. Фосфорні боеприпаси та заходи безпеки від них. URL: <https://kzs108.dp.ua/information/psychological-service/fosforni-boeprypasy-ta-zahody-bezpeky-vid-nyh/#:~:text=%D0%97%D0%BC%D0%BE%D1%87%D1%96%D1%82%D1%8C%20%D1%88%D0%BA%D1%96%D1%80%D1%83%20%D1%82%D0%B0%20%D1%83%D1%81%D1%83%D0%BD%D1%8C%D1%82%D0%B5%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D1%96,%D1%89%D0%BE%D0%B1%20%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D1%82%D0%B8%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%BD%D0%BD%D1%8E%20%D1%84%D0%BE%D1%81%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%83>
8. Фосфорні боеприпаси: які наслідки та що робити при пораненні). <https://suspilne.media/256199-fosforni-boeprisasi-aki-naslidki-ta-so-robiti-pri-poranenni/>

Карпенко Олександр Миколайович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Гомогенність українського суспільства, заснована на такій спільності риси, як патріотизм, у селян та дворян, була важливим фактором ослаблення класових протиріч усередині країни [1].

Момент розуміння визначає структуру індивідуального свідомості. Цей момент пов'язаний із традицією, що представляє певну культуру. Зворотній зв'язок полягає у рефлексії свідомості над мисленням і поведінкою є умовою формування самосвідомості. Термін традиція означає досвід, що передається у формі майстерності. Поза традицією лише повністю адаптована масова свідомість примітивно належить звичаю.

У формі звичаю передаються лише уявлення у готовому незмінному вигляді. Але як тільки свідомість постає перед новим завданням, мислення змушене шукати нові алгоритми розв'язання. Усвідомлення незнання є найважливішою якістю та вихідний момент формування індивідуальної спантеліченої свідомості. Тому усвідомлення незнання виявляється необхідною інтенцією свідомості до розуміння нового сенсу, у результаті якого утворюється прямий зв'язок.

Як видно, не тільки свідомість, але, що найважливіше, і незнання здатне розгортатися в дії. Ця невизначеність є властивою гіпотези. Формально ця спрямована свідомість від вихідного пункту незнання до пошуку нової інформації фіксується оператором питання.

У традиції думку може знайти лише базис питання. Тому індивід, що належить традиції, залишається у штучному попередньому стані стосовно продуктивної стадії розвитку свідомості.

Традиція виконує функцію деякої формальної штучної системи, тобто школи для проектування штучної істоти, з якої, можливо, сформується особистість як природна істота, здатна самостійно формулювати проблему. Ступінь ймовірності цього «можливо» залежить від відкритості самої системи особистості, тобто від зворотного зв'язку свідомості з мисленням та поведінкою [1].

Це означає, що будь-яка традиція, що представляє конкретну культуру, передбачає природне запитування формулювання думки. Термін «культура» означає роботу особистості над собою. Особистість удосконалюється у процесі мислення, тобто у пошуку нових ідей чи нових засобів вираження сенсу.

Цей пошук, який спрямовується інтенцією, означає встановлення прямого зв'язку свідомості з базисною традиційною системою уявлень. Інтенція свідомості розширює світогляд традиції за рахунок накопичення найбільш економічних алгоритмів розв'язання задач. І навпаки, рефлексія свідомості над мисленням є ознакою роботи особистості над собою як зворотний зв'язок [7]. Тому немає особистості взагалі. Особистість або приймає реальність і працює над собою, або біжить від неї в ілюзії та галюцинації. Третього не дано. Тобто особистість постійно перед вибором між цими двома шляхами вдосконалення чи деградації [2].

Але в умовах війни більшість українців переходить на українську, як знак поваги до своєї рідної мови, і відмови від всього російського.

Крім того, усвідомлювали або не усвідомлювали українці, але патріотизм був своєрідним гормоном мужності та відваги захисників Вітчизни, які, незалежно від наказів та волі влади, не щадили на полях битв своїх сил, здоров'я та навіть життів. Історія накопичила безліч прикладів героїзму як окремих людей, і масових армій [2].

Найбагатший ґрунт для відродження, збереження та розвитку патріотичних традицій дає історія та культура нашої держави, насичена бойовими та трудовими подвигами та звершеннями, високими зразками літератури та мистецтва, досягненнями в науці та техніці, прикладами духовності та жертвовності, високими зразками служіння Батьківщині [6].

Все разом узятє дозволяє сподіватися, що в годину випробувань патріотичні традиції зіграють свою роль у збереженні цілісності та незалежності нашої держави.

Зміна поколінь, політичних режимів, політичних систем, зміна цінностей, переконань, поглядів, позицій впливає на формування почуття патріотизму. Формування любові до Батьківщини в умовах глобалізації має свої особливості.

Культура – це життєва сила суспільства: історія, традиції, мистецтво, самобутність народу. Культура підвищує якість життя, концентрує соціальний досвід багатьох поколінь, накопичує знання про світ. Система культури – це живий процес, який постійно рухається, розвивається, видозмінюється. Культура є важливою частиною життя кожної людини та суспільства в цілому.

Саме культура робить людину особистістю. Громадянин стає членом суспільства в міру засвоєння знань, мови, цінностей, норм, звичаїв, традицій свого народу, своєї соціальної групи і всього людства.

Культура – це засіб вираження творчості, формування індивідуальної самобутності та зміцнення відчуття себе в суспільстві. Культурний досвід – це можливості для дозвілля, розваг, навчання й обміну досвідом з іншими. Музеї, театри, виставки, концерти, кіно – все це об'єднує людей [4].

Більшість українців вважають, що культура – основа для мирного життя. Адже вона вчить бути толерантними і розуміти один одного через мистецтво, навіть тоді, коли ми говоримо різними мовами. На прикладі культури можна побачити якість та рівень життя цілої країни.

Об'єднуючи людей, культурні заходи, такі як фестивалі чи виставки, створюють соціальну солідарність і згуртованість, сприяють соціальній інтеграції, розширенню можливостей громад. А також зміцнюють гордість за свою країну.

Список використаних джерел:

1. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. К. : НІСД, 2017. 496 с.
2. Економічні інструменти протидії гібридній агресії: аналіт. доп. / за ред. А. Ю. Сменковського. Київ: НІСД, 2020. 69 с.
3. Могилевская Г. И. Информационная война в социальных сетях URL: <https://moluch.ru/archive/95/21400/>.
4. Носов В., Манжай О. Окремі аспекти протидії інформаційній війні в Україні. URL: univd.edu.ua/scienceactivity/index.php?usid=192&fid=898.
5. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
6. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1875- IV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/1875-IV> Page 2 10.

Корчагін Микола Валерійович

професор спеціальної кафедри № 3
Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат наук
з фізичного виховання і спорту, доцент

Меленті Євген Олександрович

завідувач спеціальної кафедри № 9 Національної
академії Служби безпеки України,
кандидат технічних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 сили безпеки і оборони є основним інструментом держави для протидії збройній агресії Російської Федерації та забезпечення оборони України, захисту безпеки населення й інтересів держави [1]. Безперечно запорукою збереження територіальної цілісності, державного суверенітету та незалежності є наявність спроможностей сил безпеки і оборони, необхідних для досягнення переваги над силами ворога й звільнення всієї захопленої території країни [2].

Враховуючи активну фазу збройного конфлікту та наявну загрозу національній безпеці актуалізується завдання щодо удосконалення стандартів підготовки кадрів для сил безпеки і оборони. Реалізація цього завдання вимагає нових підходів, які б враховували вимоги програмних документів сектору безпеки і оборони з інтеграції України в європейський та євроатлантичний безпековий простір, завдання складових сектору безпеки і оборони, необхідність успішної протидії сучасним й новим загрозам.

Детальний аналіз останніх досліджень і науково-методичних публікацій [3-6] свідчить, що система військової освіти в Україні наразі перебуває в стадії реформування. Загальновідомо, що концептуально система підготовки сил безпеки і оборони змінила підходи до професійної підготовки фахівців за аналогічними для структур держав членів НАТО. Проведення низки реформ в підготовці військових фахівців напередодні вторгнення військ Російської Федерації на територію України вимагає аналізу та докорінних змін програм бойової підготовки та освітніх програм вищих навчальних закладів сил сектору безпеки і оборони з урахуванням новітніх підходів, форм та способів застосування військ.

Військовослужбовці та співробітники (далі фахівці) міністерств та відомств сектору безпеки і оборони України у межах виконання своїх функціональних обов'язків вирішують специфічні завдання (бойові, оперативні, службові), що супроводжуються значними фізичними і психічними навантаженнями. Актуальним постає питання забезпечення психофізичної готовності до ведення бойових дій, збереження життя і здоров'я фахівців. На думку експертів для цього варто посилити фахову складову підготовки випускника вищого навчального закладу за певною спеціальністю та забезпечити спеціалізацію його військової підготовки. Що

стосується системи фізичного виховання курсантів, то її слід переорієнтувати на набуття та удосконалення саме військово-прикладних спеціальних навичок. Досвід бойових дій довів необхідність розвитку та удосконалення військово-прикладних фізичних навичок військовослужбовців та співробітників сил безпеки з пересування в зоні вогневого контакту, подолання перешкод у повному спорядженні та засобах балістичного захисту, ведення вогню зі стрілецької зброї з різних положень, метання гранат, ведення бою на коротких дистанціях, застосування прийомів самооборони та рукопашного бою.

Аналіз сучасних досліджень в області фізичної підготовки курсантів військових закладів освіти (С. Романчук, 2012; О. Ольховий, 2012; В. Кирпенко, 2014; А. Одеров, 2014; С. Юрев, 2020; В. Ягодзінський, 2020; Я. Панькевич, 2021; І. Пилипчак, 2021) доводить, що завдання формування психофізіологічної готовності фахівців до майбутньої професійної діяльності мають вирішуватись за допомогою низки навчальних дисциплін професійно-орієнтованої (військово-професійної) підготовки, провідною одною з яких є спеціальна фізична підготовка. Але необхідно зауважити, що всі ці наукові дослідження, на наш погляд, були проведені без достатнього врахування досвіду використання прийомів та дій рукопашної підготовки для формування психофізичної готовності військовослужбовців та співробітників до професійної діяльності.

Правоохоронна структура будь-якої країни світу є державним озброєним органом виконавчої влади, одним з напрямків діяльності якого є захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань. У процесі реалізації покладених на цю структуру правоохоронних завдань особовий склад має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю у випадках і порядку, передбачених чинним законодавством [7, 8]. Тому одним з провідних засобів професійно-прикладного фізичного вдосконалення військовослужбовців збройних сил та співробітників правоохоронних органів вчені вважають рукопашну підготовку (рукопашний бій або заходи фізичного впливу) [9-10].

Для вирішення покладених на сили безпеки і оборони завдань військовослужбовці та співробітники мають право застосовувати зброю та заходи фізичного впливу. Дії зазначених фахівців, навіть за найбільш екстремальних умов, повинні бути впевненими та адекватними ситуації, відповідними наявній загрозі і мають гарантувати особисту безпеку. Забезпечення психофізичної готовності до виконання зазначених завдань потребує цілеспрямованого формування у майбутніх офіцерів відповідних спеціальних компетентностей протягом навчання:

вміння застосовувати систему спеціальних захисних, тактичних і психологічних заходів, які дозволяють забезпечити збереження життя, фізичного і психічного здоров'я фахівця;

володіння спеціальними фізичними та психологічними навичками, які дозволяють адекватно оцінювати обстановку, ухвалювати швидкі і правомірні рішення (у тому числі і про застосування зброї та заходів фізичного впливу);

вміння ефективно протидіяти нападу та провокаціям під час виконання службових обов'язків;

знання та неухильне дотримання заходів безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю та боєприпасами;

навички застосування прийомів особистої безпеки та прийомів ведення вогню з різних видів зброї;

навички дотримання заходів особистої безпеки при спілкуванні з потенційними правопорушниками, при огляді незнайомих приміщень, автотранспорту, місць можливого укриття злочинців, при перевірці документів у громадян, при обшуку підозрюваних або затриманих.

Таким чином, одними з напрямків удосконалення спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців та співробітників сил безпеки і оборони доцільно визнати пріоритетне використання спеціальних фізичних вправ, що відображають особливості військово-професійної діяльності та включення до змісту занять зі спеціальної фізичної підготовки військово-прикладних вправ та прийомів рукопашної підготовки.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.
2. Наказ Міністерства оборони України від 22 грудня 2020 № 484 «Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони». URL: [http:// https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2020/484_nm.pdf](http://https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2020/484_nm.pdf).
3. Концепція підготовки Збройних Сил України. Наказ МО України та ГШ ЗС України від 22.02.2016 р. № 95. – К.: МОУ, 2016. – 14 с. URL: [http:// https://www.ukrmilitary.com/2016/02/concept-of-the-armed-forces-of-ukraine.html](http://https://www.ukrmilitary.com/2016/02/concept-of-the-armed-forces-of-ukraine.html)
4. Реформа спеціальної освіти в секторі безпеки і оборони: на яких змін очікувати. <https://armyinform.com.ua/2021/02/16/reforma-speczialnoyi-osvity-v-sektori-bezpeky-ta-oborony-yakyh-zmin-ochikuvaty/>
5. Приходько Ю. Підготовка військових фахівців у провідних країнах світу // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2017. – Вип. 3 (67). – С.285-299.
6. Полторак С. Трансформація системи військової освіти України на шляху до досягнення стандартів НАТО // Наука і оборона, 2018. – Вип. 2. – С.3-10.
7. Удосконалення техніки рукопашного бою правоохоронців МВС України із використанням сучасних технічних засобів навчання: звіт про НДР / Модель-РБ ; кер. Д.О. Каратаєва, вик. О.В. Хацаюк (0108U007536). – Харків : АБВ МВСУ, 2008. – 148 с.

8. Методика застосування заходів фізичного впливу військовослужбовцями НГУ : навч. -метод. посібн. для військовослужбовців Національної гвардії України / Б.А. Максимчук, С.С. Забродський, О.О. Хацаюк, О.В. Гаркавий, В.В. Оленченко – Х.: НАНГУ, 2019. – 95 с.
9. Рукопашна підготовка : навч.-метод. посіб. / В. М. Кирпенко, А. В. Безверхий, М. В. Корчагін та ін.. – Х. :ХНУПС, 2017. – 84 с.
10. Хацаюк О.В., Моргунов О.А., Ярещенко О.А. Напрямки розвитку військово-прикладних навичок застосування засобів індивідуального захисту та активної оборони курсантами-правоохоронцями / Честь і закон. – 2017. - № 63. – С. 49-56.

Краснощок Андрій Валерійович

доцент кафедри спеціальних дисциплін
та професійної підготовки факультету №1
Криворізького ННІ Донецького державного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук

АДАПТАЦІЯ ПСИХО-ФІЗИЧНОГО СТАНУ КУРСАНТІВ ДО СТРЕСОВИХ СИТУАЦІЙ

Проблема стресу в останні роки стає однією з загальних тем у світовій психологічній науці та практиці. Вона є актуальною тому, що стрес став перманентним життєвим процесом, який впливає на організм людини, на її психологічні процеси та на самопочуття. Це відбивається на життєдіяльності людини та на її зв'язку з навколишнім середовищем. Стрес як соціальне явище є одним із видів емоційного стану, яке залишає свій відбиток на людському житті та впливає на його перебіг, далеке або близьке майбутнє і тривалість і якість життя взагалі. Більше того, це явище неабияк торкається професійної діяльності осіб, які працюють в силових структурах, так як вони, в силу своїх професійних обов'язків, постійно піддають своє життя ризику, а отже перебувають під впливом стресу. Особливої актуальності дане питання набуває враховуючи умови воєнного стану в яких доводиться працювати правоохоронцям.

Екстремальні умови, з якими постійно зтикається особовий склад силових структур, зокрема, органів та підрозділів національної поліції, характеризуються значним травмуючим впливом на психіку людини. Цей вплив може бути сильним і одиничним (використання зброї, затримка злочинця) або ж інтенсивним і тривалим, який характеризується адаптацією до постійно діючих стресогенних факторів. Однак, не зважаючи на специфіку різних видів правоохоронної діяльності, спільними психологічними факторами, які зумовлюють високу стресогенність роботи працівників силових структур, є тривале безперервне виконання обов'язків, емоційні навантаження, стресові ситуації, тощо[6].

Оскільки екстремальні умови діяльності пов'язані з надмірною емоційною напругою, то у працівників силових структур, зокрема національної поліції часто виникають психоемоційні стреси різного походження. Специфічні умови праці провокують виникнення емоційного стресу у великої частини працівників, які часто переходять у тривалі стресові розлади, корекція яких у працівників силових структур, яким притаманний високий рівень стресових навантажень, є актуальним завданням психологічної науки [1].

Враховуючи зазначене вище, вивчення стресу як явища, його впливу на організм людини представляє великий інтерес для дослідження.

Вивченням даної теми займалось багато вчених, зокрема американський вчений У.Кеннон розробив теорію про роль адреналіну, як гормону тривоги в пристосуванні організму до станів, викликаним страхом, боротьбою і небезпекою. Також вивченням стресу займався Годелл, який виявив «синдром лева» та «синдром кролика». Радянський фізіолог Г. М. Кассиль працював над теорією розвитку стресу, К.В. Судаков вивчав механізми емоційного стресу. Свій внесок у вивчення стресу внесли М. Вігаш та Яновські.

Екстремальний характер умов службової діяльності працівників правоохоронних органів вивчали у своїх працях: В. Бабенко, Л. Гуменюк, Л. Криворучко, В. Лефтеров, В. Розов та інші.

Нині кількість досліджень на тему стресу в силових структурах збільшилася, зокрема цим займалися Т. Л. Білоус, В. П. Казміренко, І. І. Приходько, Р. Т. Сімко та ін. [1].

Співробітники національної поліції постійно стикаються з необхідністю перебування під впливом стресу. Це може проявлятися в повсякденних службових та екстремальних ситуаціях, в яких поліцейський може опинитися будь-якої хвилини. Потенційна небезпека та специфіка служби вимагає неабиякого рівня фізичної підготовки, моральної стійкості та стресостійкості від співробітників поліції і усіх силових структур в цілому.

Взагалі, для забезпечення ефективності дій поліцейських в екстремальних ситуаціях (як і для готовності поліцейського до роботи в повсякденних умовах) у них мають бути сформовані певні тактико-спеціальні, тактико-психологічні прийоми забезпечення безпеки при взаємодії з об'єктами професійної діяльності та затриманні правопорушників.

Всі поліцейські мають бути готовими до застосування заходів фізичного впливу та застосування зброї в умовах стресу.

Усі негативні умови, які впливають на діяльність поліцейських, їх психологічну готовність до дій в умовах стресу можна розділити на такі групи:

- 1) загальні – це ті які впливають на особовий склад;
- 2) специфічні – ті, які обумовлені відмінностями в діяльності особового складу.

Під час затримання особи або за наявності прямого контакту із злочинцями поліцейські відчувають низку негативних почуттів, що провокує у них стрес.

Працівники поліції в таких випадках як і військовослужбовці стикаються з таким поняттям як бойовий стрес [5].

Він являє собою сукупність станів пережитих службовцем в процесі адаптації до несприятливих факторів. На те як особа реагуватиме на той чи інший вид стресу впливають так звані стресори.

В сучасних умовах поліцейські часто змушені виконувати службові обов'язки в екстремальних умовах, пов'язаних із ризиком. Такі умови створюють емоційну, психологічну та фізичну напругу. В цей час у правоохоронців виробляється адреналін, підвищується готовність дій до реагування на ті чи інші ситуації, проте разом із цим знижується продуктивність виконуваних дій, рівень мислення та уваги. Це є причиною більшості необдуманих вчинків під час того як правоохоронець потрапив до стресової ситуації і великого рівня ризику травматизму та загрози його життю та здоров'ю.

Методи інтенсивного навчання дозволять спрямувати ефективне використання резервів організму та розширення інформаційних можливостей майбутніх спеціалістів, на формування їх професійної надійності.

Саме у зв'язку із цим постає гостра необхідність розробки певних програм та методів за допомогою яких можна формувати спеціальні якості в поліцейських, стійкість до різного роду стресів, покращити ефективність їхніх дій в екстремальних умовах.

Для покращення рівня фізичної підготовки необхідно застосовувати новітні методи навчання та сучасні технології, які-б базувалися на моделюванні ситуацій, реакцій та дій.

До них можна віднести використання в процесі навчання мультимедійних екранів, проєкторів та створення спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можна було б моделювати реальні стресові ситуації, в які можуть потрапити майбутні офіцери. Все це буде вимагати від них певних вмінь, навичок набутих в процесі тренувань. До того ж такого роду тренування здатні покращувати морально-психологічні якості, вміння та навички само оцінювання та здатність не втрачати самоконтроль в екстрених ситуаціях.

На нашу думку можна вважати за необхідне введення в навчальний процес (факторів, та завдань, які під час навчання ставлять курсантів в ситуацію стресу, або чинників, які можуть змоделювати стрес) із дисципліни спеціальна фізична підготовка окрім базових прийомів рукопашного бою та вправ на загальну фізичну підготовку ряду конструктивних та ситуаційних завдань. Це вимагало б від майбутніх правоохоронців застосування своїх навичок на належному рівні.

Серед таких завдань обов'язково повинні бути присутні такі, які б містили в собі обов'язкові фактори стресу [3, С. 67].

1) Створення спортивних комплексів із перешкодами, з наявними в них світловими та звуковими ефектами.

2) Створення типових побутових ситуацій з залученням спеціально навчених осіб котрі б допомагали моделювати певні ситуації і виступали в ролі правопорушників. Наприклад, ситуації побутового насилля, коли поліцейські змушені застосовувати грубу фізичну силу до правопорушників. При цьому жоден поліцейський не може знати якого виду опір буде чинити той чи інший порушник, учасник конфліктної ситуації.

До того ж фактором, який міг би виступати в ролі певного поштовху для створення методів такої підготовки може бути і те, що в сучасних умовах багато осіб, які були колись звичайними пересічними громадянами та у зв'язку з певними життєвими обставинами побували отримали бойовий досвід.

Список використаних джерел:

1. Корнієнко О. В. Підтримання психосоматичного здоров'я практично здорових людей: навч. посібн. Київ: Вид. центр «Київський університет», 2000. 126 с.
2. Нижник Г. Психологічне здоров'я - запорука творчого саморозвитку. *Психолог.* 2006, № 25-28. С. 101-103.
3. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології: навч. посібн. Київ: Кондор, 2009. 278 с.
4. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій / О.Є. Кузів – Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 194 с.
5. Моссур К. Стрес: як з ним боротися. URL: [//electric.org.ua/old/to-all/stres-yak-z-ny-m-borotysya.html](http://electric.org.ua/old/to-all/stres-yak-z-ny-m-borotysya.html) (дата звернення: 22.06.2022).
6. Губарь А.А. Стресс как фактор влияния на адаптацию человека. URL: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/3_2010/6.pdf (дата звернення: 22.06.2022).

Ктіоров Максим Олександрович
заступник начальника Київського інституту
Національної гвардії України з наукової роботи,
кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА З ПИТАНЬ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Проблемні аспекти та критерії універсалізації понятійно-категоріального апарату нормативного масиву з питань регулювання відносин у сфері національної безпеки як у мирний, так і у військовий час завжди були актуальними, у тому числі й через остаточну невизначеність.

Програмним документом державної політики, що визначає актуальні виклики і загрози національній безпеці України та спрямовує діяльність органів державної влади на забезпечення національних інтересів та захист особи, держави і суспільства від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх деструктивних факторів, є Стратегія забезпечення державної безпеки, розробка, впровадження і оновлення якої передбачено основним галузевим Законом України «Про національну безпеку України» [1-4].

Згаданий Закон відносить державний суверенітет і територіальну цілісність України до фундаментальних національних інтересів. Затверджена Указом Президента України від 16 лютого 2022 р. № 56/2022 чинна редакція «Стратегії забезпечення державної безпеки» визначає однією з першочергових загроз національній безпеці - агресивні дії Російської Федерації, що спрямовані, зокрема, на захоплення українських територій. Йдеться не тільки про тимчасову окупацію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, а й про розпалювання сепаратизму і тероризму на території України, створення і всебічна підтримка підконтрольних квазідержавних утворень на тимчасово окупованих територіях [1].

Відповідно, мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України визначається як одна з найголовніших цілей політики національної безпеки на сучасному етапі. І хоча вказана Стратегія і була прийнята «лише» в умовах особливого періоду, проте вона цілком повно відображає (насамперед, через алгоритм ймовірних програмних дій) і сучасні реалії воєнного стану.

Таким чином, загроза територіальній цілісності України, що остаточна реалізована у формі збройної агресії Російської Федерації, втручання у внутрішні справи нашої держави, встановлення контролю над окупованими територіями та спробами легалізувати захоплення окупованих територій у внутрішньому російському законодавстві та в міжнародному праві, тісно пов'язана з іншими видами загроз національній безпеці. Серед них - розпалювання внутрішніх конфліктів на політичному, етнокультурному, конфесійному ґрунті, підтримка сепаратизму, екстремізму та тероризму, дестабілізація політичної ситуації, інформаційно-пропагандистська війна, провокації в прикордонних зонах, силові захоплення українського майна, арешти і судові розправи над цивільними особами та військовослужбовцями Збройних Сил України тощо [5, с. 348].

Отже, вивченню проблемних аспектів чинного національного «безпекового» законодавства (що відображає вказані деструктивні фактори зовнішнього впливу) та подальших ймовірних шляхів його розвитку, нормативному окресленню передумов, рушійних сил та факторів подолання агресії Російської Федерації проти України, що призвели як до тимчасової втрати контролю держави над частиною суверенної території, так і висвітлили проблеми дієздатності суб'єктів забезпечення національної безпеки, присвячені публікації вітчизняних правників-дослідників та дослідників інших наукових галузей, зокрема: Л.М. Артюшина, А.О. Амвросова, Я.О. Берназюка, В.О. Глушкова, В.Г. Гончаренка, О.П. Дзьобаня, А.М. Колодія, М.І. Карпенка, Г.Ф. Костенка, М.Б. Левицької, В.А. Ліпкана, М.І. Панова, М.М. Прохоренка, В.Ф. Сіренко, Г.П. Ситника, О.В. Скрипнюка, О.В. Соскіна, Ю.С. Шемшученка, О.І. Ющика та ін.

Як у нормативному масиві, так і у програмних документах та наукових виданнях констатується, що агресія Російської Федерації як у латентних, так і відкритій формах підриває політичну, економічну і соціальну стабільність у країні, призводить до численних людських жертв, масштабних руйнувань інфраструктури, порушень прав і свобод людини, завдає величезних матеріальних збитків громадянам України, суб'єктам господарювання, державі і суспільству в цілому ... посилює інші загрози її суверенітету та створює перешкоди для повноцінного функціонування Української держави у міжнародно визнаних кордонах [5, с. 346].

В цілому, «національнобезпекове законодавство» характеризується тим, що велика питома вага нормативного масиву, яким регулюється відповідне коло суспільних відносин, належить до т.з. програмних документів, які концептуально визначають напрямки державної політики, і, відповідно, перспективи розвитку нормативно-правового забезпечення щодо регулювання тих чи інших безпекових галузей. До таких, у першу чергу, відносяться стратегії розвитку та доктринальні положення, що затверджуються вищими посадовими особами держави або дорадчими колегіальними органами з питань забезпечення державної безпеки.

Певну зміну акцентів у наукових дослідженнях, і, відповідно, перспектив правового регулювання, як за майже дев'ять років гібридної війни Російської Федерації проти України, так і в умовах сучасної повномасштабної війни, можна прослідкувати на прикладі аналітичних доповідей Національного інституту

стратегічних досліджень до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». І якщо аналітична доповідь 2014 року чітко констатує факт агресії Російської Федерації, що «...супроводжується застосуванням комплексу політичних, економічних, енергетичних, інформаційних, воєнних та розвідувально-підбивних заходів», які чинять комплексний тиск на Україну. Основними цілями такого тиску у стратегічному вимірі є блокування європейської інтеграції України, виснаження її військових та економічних ресурсів, дестабілізація соціально-політичної ситуації та намагання на цій основі повністю підпорядкувати політику Української держави інтересам керівництва Російської Федерації і, навіть, стимулювати розпад України». То, наприклад, аналітична доповідь-2020 аналогічні факти і обставини трактує багатовекторно: «Ситуація довкола України визначається конкуренцією та суперечливою взаємодією США, Європейського Союзу та Росії... Попри величезний економічний потенціал (другий у світі після США), Європейський Союз наразі неспроможний сформувати ефективні механізми єдиної зовнішньої і безпекової політики. ЄС наразі не сформулював адекватну відповідь на новітні виклики, насамперед, щодо подолання внутрішніх суперечностей та позиціонування у світі...».

Разом з тим, питанням універсалізації понятійного апарату «національнобезпекового» законодавства, зокрема, у наукових дослідженнях, приділяється, на жаль, недостатньо уваги. Природно, що означена обставина призводить до фактичного унеможливлення формування цілісної системи законодавчих актів у сфері національної безпеки.

Слід визнати, що у наукових джерелах присутнє розуміння того, що «...система вітчизняних нормативно-правових актів у сфері забезпечення національної безпеки не відповідає сучасним вимогам. Перед усім, вона не є цілісною і нерівномірно регулює процес забезпечення різних, взаємопов'язаних видів безпеки» [6]. Констатується наявність базового галузевого Закону та створених на його основі численних стратегій, програм та концепцій при відсутності актів законодавства, що повинні регулювати окремі напрями забезпечення безпекового середовища. І, крім того: «...поряд із цим, означені нормативно-правові акти та програмні документи не узгоджені належним чином між собою, мають ряд недоліків, які негативно відображаються на рівні забезпечення національної безпеки...» [6]. І хоч поряд науковців і пропонується «розпочати розробку цілісної системи нормативно-правового забезпечення національної безпеки», проте, на жаль, будь-яких оптимальних шляхів її впровадження не пропонується.

Як вбачається, одним із дієвих факторів, що дозволить на нормативно-правовому рівні як конкретизувати зміст національних інтересів, загрози об'єктам національної безпеки у відповідній сфері, так і визначити пріоритетні напрями політики безпеки, слід визнати необхідність на рівні актів законодавства закріпити пріоритетні напрямки забезпечення національних воєнних, політичних, економічних, природноресурсових, екологічних, продовольчих, гуманітарних тощо інтересів.

Таким чином, повинна сформуватись цілісна система взаємопов'язаних «національнобезпекових» нормативно-правових актів, насамперед, законодавчих, що спиратимуться на універсальні понятійні категорії та регулюватимуть діяльність державних та недержавних суб'єктів забезпечення національної безпеки. При опрацюванні вказаної проблематики, додатково використовувались джерела, зазначені у бібліографічному описі за №№ 7-10.

Список використаних джерел:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки»: Указ Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. Втратив чинність. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>. Заголовок з екрану.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. Втратив чинність. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#n6>. Заголовок з екрану.
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>. Заголовок з екрану.
5. Ситник Г. П., Олуйко В. М., Вавринчук М. П. Національна безпека України: теорія і практика: *монографія*; за заг. ред. Г. П. Ситника. Хм.; К.: Вид-во «Кондор», 2007. 616 с.
6. Дацюк А., Садовський В., Полтораков О., Марутян Р. Аналіз державної політики у сфері національної безпеки і оборони України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/Analiz-polityky-NB-gravl-final.pdf>. Заголовок з екрану.
7. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку): *навчальний посібник*. Нижник Н. Р., Ситник Г. П., Білоус В. Т. Ірпінь: Академія ДПС України, 2000. 304с.
8. Івашов Л. Гибридные войны. «Завтра». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rline.tv/podrobnosti/2018-04-03-gibridnye-voyny-statya-generalpolkovnika-leonida-ivashova-v-gazete-zavtra-/03.04.2018>. Заголовок з екрану.
9. Кузьменко А. Проблеми відповідності стратегії та системи забезпечення безпеки України національним потребам. Юридичний журнал. 2006. № 10. С. 79–87.
10. Корж І.Ф. Державна безпека: методологічні підходи до складових поняття. «Правова інформатика», № 4(36)/2012. С. 69-75

Літун Олег Олегович

заступник начальника управління –
начальник відділу оперативних розробок
Кіровоградського управління Департаменту
внутрішньої безпеки Національної поліції України,
кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ТАКТИКИ ДІЙ ПІДРОЗДІВ КАРНОГО РОЗШУКУ ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА

Надзвичайно актуальним питанням завжди було і залишається тактика дій працівників підрозділів карного розшуку під час затримання правопорушників.

Почнемо з того, що затримання є заходом процесуального примусу, проте воно фактично містить основні ознаки слідчої дії, має конкретні тактичні цілі, завдання та способи виконання. Зазначимо, що основними цілями затримання є:

- виявлення причетності затриманого до правопорушення;
- припинення його протиправної діяльності;
- припинення спроб сховатися від органів досудового розслідування;
- попередження спроб перешкоджати процесу кримінального провадження [1, с.132].

Згідно цих цілей можна виділити кілька важливих завдань затримання:

- 1) створити сприятливі умови для проведення подальшого розслідування;
- 2) запобігати спробам підозрюваного ухилитися від слідства та неправомірно вплинути на свідків або інших осіб;
- 3) створювати умови, що перешкоджають вчиненню злочинної діяльності;
- 4) забезпечення збереження джерел доказової інформації;
- 5) забезпечення ізоляції затриманого від інших учасників протиправної діяльності.

Тактика затримання — це система науково обґрунтованих правил і рекомендацій щодо найбільш розумного способу затримання особи, яка підозрюється у вчиненні правопорушення. Ці рекомендації складено з урахуванням вимог законодавства на основі даних спеціальної науки та дослідницької практики [1, с.141].

Варто зазначити, що ефективність затримання залежить від застосування таких тактичних прийомів:

- затримання підозрюваного має бути раптовим;
- процес затримання повинен здійснюватися в умовах, що гарантують, наскільки це можливо, безпеку осіб, які беруть участь у затриманні, випадкових громадян і самого підозрюваного;
- затримання повинно здійснюватися в умовах чисельної та фізичної переваги над правопорушником;
- працівники карного розшуку, які здійснюють затримання, повинні мати можливість негайно отримати підкріплення, якщо це необхідно;
- застосування під час затримання прийомів рукопашного бою, спеціальних засобів або зброї має на меті запобігти будь-якій спробі затриманого чинити опір або знищення наявних у нього доказів [2, с.89].

Слід пам'ятати, що найважливішим завданням при здійсненні будь-якої процесуальної дії, у тому числі й затримання, є отримання доказів. Однак при затриманні підозрювані часто намагаються позбутися доказової інформації.

Важливе значення для отримання підтверджуючих відомостей під час затримання мають заходи щодо виявлення та вилучення інкримінованих у підозрюваного речей чи документів. У деяких випадках вищевказані докази збираються безпосередньо під час фізичного вилучення, оскільки вони знаходяться в руках затриманого (наприклад, особа, яка вживає наркотики, носить зброю тощо), і тому не є частиною змісту особистого обшуку та заносяться до протоколу затримання.

Щоб зберегти доказову силу отриманої інформації, необхідно її повно і точно зафіксувати. Від цього часто залежить успішне розкриття кримінального провадження.

Затримання оформляється протоколом, у якому зазначаються підстави та причини затримання, місце, час, вжиття заходів та інші обставини затримання. У протоколі можуть бути зазначені фотографії місця та обстановки, в якій відбувалося затримання [2, с.93].

Також слід мати на увазі, що слідчі дії можуть проводитись і після відкриття кримінального провадження. На практиці часто затримання особи здійснюється в момент безпосереднього розкриття кримінального правопорушення, коли ще не з'ясовано питання про відкриття кримінального провадження і проводяться слідчі заходи, а також виїзди та огляди, які взагалі неприпустимі. З метою уникнення втрати або фальсифікації відомостей про обставини затримання підозрюваного необхідно негайно їх зареєструвати, не чекаючи початку кримінального провадження. Для цього можуть використовуватися інші методи фіксації: протоколи затримання, рапорт, акт, складання яких пов'язано з безпосереднім процесом затримання. В подальшому дані відомості можуть використовуватися як докази.

Отже, у висновках варто сказати, що тактика дій працівників підрозділів карного розшуку під час затримання правопорушників є досить широким та об'ємним інститутом, який не є сталим та потребує послідовного та постійного вдосконалення.

Список використаних джерел:

1. Основи професійної підготовки поліцейських: збірник метод. Рекомендацій. Тьорло О.І., Синенький В.М., Йосипів Ю.Р., Банах С.М., Курляк М.Д. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 297 с.
2. Криміналістика: підручник: за ред. В.Ю. Шепітька; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2018. 464 с.

Лопасєва Олена Миколаївна
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПРАВИЛАМ ПОВОДЖЕННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ

Важлива частина навчання майбутніх працівників поліції здатність володіти вогнепальною зброєю. Вогнепальна зброя є летальною зброєю, а обов'язком поліції є володіння всіма складовими механізми дії стаціонарної вогнепальної та інших видів зброї, які несуть службу в Національній поліції. Крім того, знання законодавчих основ використання вогнепальної зброї, вміння підготувати вогнепальну зброю до стрільби, відповідно до Закону про Національну поліцію України, має стати обов'язковою вимогою професіоналізму поліції у майбутньому [1].

Зі зброєю потрібно правильно поводитися, а саме дотримуватися заходів безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю порядку і правил її застосування, навичок стрільби, зберігання тощо.

На законодавчому рівні, застосування зброї є найсуворішою формою примусу. Це передбачено статтею 46 Закону України «Про Національну поліцію», застосування та використання вогнепальної зброї завжди має певні наслідки. Оцінка залежить від реакції громадськості та влади механізму. Тому це питання дуже актуальне є проблема реалізації чинного законодавства на всіх рівнях суспільства, усвідомлення громадянами реальної можливості застосування працівниками поліції вогнепальної зброї для запобігання або попередження обігу незаконної зброї [2]. Сучасне суспільство має резюмувати принцип правомірності дій поліцейського і поставити у пріоритет усвідомлення того, що правоохоронець діє виключно в рамках закону.

Навчання курсантів володінню зброєю є великою частиною підготовки до майбутньої професійної діяльності, оскільки вміння швидко і безпомилково діяти в критичних ситуаціях є найважливішою умовою успішного виконання службово-оперативних завдань і забезпечує безпеку їх життя.

Вогнева підготовка як система навчання повинна включати такі частини: теорію, практику та психологію. Психологічна частина, у свою чергу, буде поділена на: юридичну та психологічну готовність до виконання пострілу, як в спокійних так і в екстремальних умовах [3].

Необхідна умова впевненості майбутнього поліцейського - має глибокі знання фізичної частини зброї, його застосування та правила, заходів безпеки при поводженні з нею, виконання нормативів з вогневої підготовки та практичних вправ зі стрільби. Цього можна досягти шляхом постійного поєднання теорії та практичних занять з розбирання та складання зброї, заряджання та розвантаження, спорядження магазинів. Знання будови зброї в критичній ситуації дозволить швидко визначити причину затримки, а не переплутати її та усунути самостійно. При проведенні занять в штучно створюваних дискомфортних умовах можливе тільки певне звикання до зовнішніх подразників і притуплення уваги до них, а це дозволяє зосередитися на правильному виконанні основних елементів пострілу. Усні постановки завдань повинні розроблятися науково педагогічним складом і застосовуватися в ході проведення кожного практичного заняття з виконання вправ з вогнепальної зброї [4, с. 143].

Отже, джерелом професійного узгодження дії з підготовки майбутніх поліцейських є методична та наполеглива робота з підготовки курсантів якісного навчання матеріалу зброї, порядків та правил користування, техніки безпеки під час використання нею, дотримання стандартів вогневої підготовки, практичних відпрацювань стрільби з різних позицій та тактики стрільби в екстремальних умовах.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96- ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (дата звернення 22.06.2022).
2. Про Національну поліцію України : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 22.06.2022).

3. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580- VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 22.06.2022).

4. Волков Ю.М., Казначеев Д.Г. Актуальні проблеми застосування вогнепальної зброї поліцейськими в Україні *Юридичний науковий електронний журнал* Електронне наукове фахове видання. № 4. 2020. С.142-145.

Марков Роман Анатолійович

викладач кафедри спеціальної фізичної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Підготовка курсантів вищих навчальних закладів МВС України зі специфічними умовами навчання потребує постійного вдосконалення. Сучасний поліцейський повинен володіти необхідними знаннями як і нормативно-правових актів, так і мати відмінну фізичну підготовку. Ми вважаємо, що цьому має сприяти необхідне методичне забезпечення закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ, шляхом досконалого опанування навчальної дисципліни під назвою спеціальна фізична підготовка, що є невід'ємною складовою системи загальної підготовки поліцейських.

Варто відзначити, що спеціальна фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності [1, с. 145].

Загальний процес формування спортивно-фізичного потенціалу курсантів включає три основні етапи: довузівська підготовка, навчальна підготовка і етап професійної діяльності [2, с. 50].

Таким чином, вважаємо за необхідне наголосити на тому, що для досягнення мети дослідження в контексті визначення основних напрямів удосконалення фізичної підготовки майбутніх офіцерів в системі вищої освіти МВС України необхідно:

- 1) удосконалення змісту та форм фізичної підготовки курсантів із урахуванням специфіки майбутньої службової діяльності;
- 2) комплексування засобів фізичної, вогневої і тактико-спеціальної підготовки на основі удосконалення міжпредметних зв'язків;
- 3) моделювання реальних умов та ситуацій професійної діяльності під час практичних занять з фізичної підготовки [3, с. 51-52].

З вищевикладеного випливає, що одним з найперспективніших напрямків з точки зору вирішення поставлених перед вищими навчальними закладами МВС України завдань є використання спеціальних комплексних засобів навчання, що дозволятимуть створювати належний рівень нервово-емоційного напруження шляхом широкого використання різноманітних знижуючих факторів інтенсивного фізичного навантаження.

Отже, узагальнюючи усе вищевикладене, слід наголосити на тому, що залучення курсантів до різних видів військово-професійної та громадської діяльності передбачає вирішення різноманітних завдань і професійних ситуацій із використанням спортивного та рухового обладнання, збагачення спортивного досвіду та рухової активності, розвиток самостійності та ініціативи.

Список використаних джерел:

1. Хацаюк О. В. Застосування новітніх педагогічних технологій в системі професійної підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Психологія та педагогіка сучасності: проблеми та стан розвитку науки і практики в Україні*. 2019. Вип. 6. С. 143–146.
2. Забродський С. С., Хацаюк О. В., Нестеров О. С., Власко С. В., Большаков О. О. Впровадження сучасних форм фізичної підготовки у систему професійної освіти майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Вип. 72, т. 2. С. 47–53.
3. Моргунов О. А., Ярещенко О. А., Хацаюк О. В. Напрямки розвитку військовоприкладних навичок застосування засобів індивідуального захисту та активної оборони курсантами-правоохоронцями. *Честь і закон*. 2017. № 4 (63). С. 49–55.

Мислива Оксана Олегівна
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМАТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ОФЛАЙН ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» Указами Президента від 24 лютого 2022 року введено воєнний стан внаслідок початку бойових дій пов'язаних з обороною державної незалежності та територіальної цілісності. Цей особливий правовий режим передбачає надання відповідним органам державної влади певних повноважень, необхідних для усунення загроз. Зрозуміло, що особлива роль при цьому надається «мілітаризованим» органам (військовим та правоохоронцям) і виконанню ними службово-бойових завдань. В умовах жорсткої військової агресії постає велика проблема їх професійної освіти, особливо аудиторної – так званої нині «офлайн».

Найбільш актуальними в умовах воєнного стану є практична підготовка з навчальних дисциплін «вогнева» та «тактико-спеціальна підготовка», зокрема, тактичної медицини. Якщо говорити про наслідки бойових дій – поранення (травми) і смерть, слід розуміти потребу в їх превентивному запобіганні. Тобто професійна діяльність військових та поліцейських має включати таку складову як вміння та навички з надання тактичної екстреної медичної допомоги як в «цивільних умовах» умовно безпечних та під час надання допомоги пораненим в умовах бойових дій. Без пафосу можна стверджувати, що вони здатні врятувати життя як собі особисто, так і сторонній особі.

Ані військові, ані правоохоронці не мають медичної освіти, тож для спеціальної професійної підготовки осіб з надання домедичної допомоги в умовах бойових дій потрібні спеціальні навчання та тренінги для цієї категорії осіб. Як показує сумне сьогоднішнє, проблемами військової підготовки в рамках професійної та службової підготовки поліцейських мало хто переймався до війни. Про це свідчить високий попит співробітників на актуалізацію знань з вогневої підготовки (знань матеріальної частини зброї та вмінь влучної стрільби), а також знань з надання тактичної екстреної медичної допомоги і надання допомоги пораненим в умовах бойових дій. Слід відзначити, що мова йде про два різні принципи надання працівниками «мілітаризованих» підрозділів пораненому допомоги, які хоч і засновані на клінічних (медичних) протоколах, однак мають відмінності між собою та наданням допомоги особами з медичною освітою або в медичних установах. Особливості надання тактичної домедичної допомоги постраждалому завжди залежить від характеру отриманих поранень, рівня знань та навичок особи, яка перша контактує з постраждалим/пораненим, та наявності медичного обладнання і зовнішніх умов місця події. На відміну від госпіталю чи іншої медично-лікувальної установи, в яких головна мета надання невідкладної допомоги постраждалому полягає у лікуванні, в умовах виконання службово-бойових завдань допомога і догляд за пораненими є лише їх частиною і є другорядним завданням. Очевидно, що в умовах вогневого контакту чи бомбардування військові мають знищувати ворога у відповідь, а поліцейські і рятувальники будуть виконувати завдання з усунення наслідків бойових дій, при цьому медики будуть очікувати в укритті.

Виконання поліцією службових завдань припускає потрапляння в умови різного ступеню ризику на місці події, і застосування сили, і спецзасобів, і вогневий контакт з правопорушником під час затримання, у тому числі, зупинку ТЗ – тобто ситуації в яких поліцейський за законодавством зобов'язаний надати невідкладну домедичну допомогу постраждалому або надати взаємо- чи самопомогу у разі травмування чи поранення.

Саме алгоритми найбільш вірогідних сценаріїв розвитку подій на місці де є постраждалий, потрібні були забезпечити правомірність і ефективність службової діяльності, мали на меті забезпечення заходів особистої безпеки, враховували можливість ескалації подій та поведінку в кризовій (екстремальній) ситуації, координацію з рятувальниками чи під час надзвичайної події та бригадою швидкої медичної допомоги.

Задля забезпечення викладання тактичної медицини в закладах вищої освіти системи МВС України, в якій існувала об'єктивна потреба, але яка не була «визнана» на нормативно-правовому рівні, з урахуванням існуючих міжнародних стандартів була розроблена тематика та сценарії відповідних практичних занять, які й були інтегровані в дисципліну тактико-спеціальна підготовка. Насамперед, вони включали стандартні операційні процедури з найбільш типових службових ситуацій, в яких у постраждалого, правопорушника чи самого поліцейського є певна травма чи поранення. Поступово розроблялись та впроваджувались до кожної теми симуляційні сценарії для їх відпрацювання.

Нові підходи до навчання тактичній медицині, зокрема, поліцейських вимагали інноваційно-технічного забезпечення навчального процесу, тож для цього було виокремлені спеціальні навчальні полігони, наприклад,

як «Кімната такмед», яка оздоблена відповідним медичними і немедичними засобами та обладнанням; джгутами-турнікетами, биндажами та бинтами, симуляціями травм, макетами ран, манекенами, засобами механічного відновлення дихання. Крім того, в нагоді на заняттях стали вже традиційні на той час презентації та навчальні відеороліки, які демонструвались для наочності з'ясування матеріалу з використанням мультимедійного обладнання.

Водночас, воєнний стан вніс власні корективи у форми навчання. Серед проблем, які спричинила війна слід назвати неможливість дистанційного практичного навчання як стрільби та тактиці, так і тактичній медицині, адже вони припускають напрацювання зорової, слухової та м'язової моторики виконання вправ. Проведення аудиторних занять ускладнюється потребою переміщення в укриття під час повітряної тривоги, що ненормовано перериває навчальний процес, адже загроза з «неба» неконтрольована часом настання та закінчення.

Вимушений прихисток для тимчасово переміщених осіб суттєво змінив логістику навчальних полігонів, їх не вистачає для осіб, які прибувають на навчання. Так само, існує проблема вчасного прибуття слухачів на навчання з тимчасово окупованих територій та ризик для їх життя під час подорожі. Якщо говорити про матеріально-технічне забезпечення процесу навчання, то суттєву проблему складає потреба використовувати спеціальне учбове обладнання, зокрема, таке, як турнікети та биндажі, які мають великий відсоток зношення, і яких, на превеликий жаль, не вистачає навіть на фронті у військових.

Досить суттєву проблему також складає морально-психологічний стан здобувачів освіти в умовах війни, особливо тих, які прибули з тимчасово окупованих територій та стали свідками військових злочинів. З одного боку – вони мають значну мотивацію для навчання спеціальним професійним дисциплінам, іншого – негативний досвід знижує концентрацію уваги та силу сприйняття інформації.

Складні умови навчання офлайн під час війни в Україні значно знижують ефективність навчання, а також унеможливають процес контролю знань за його вимушеного дистанціювання. Серед проблем, з якими потрібно «рахуватися» та «долати» в нинішньому навчальному процесі, насамперед, слід виокремити організаційні, морально-психологічні та матеріально технічні.

Намлиньська Ольга Сергіївна
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Вже набув чинності Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» №2114-IX, ухвалений 3 березня цього року. Він передбачає, що кожен українець чи особа, яка легально перебуває в Україні, може отримати зброю та боєприпаси від України.

Застосування цивільними зброєю, виданою Україною, прирівнюється до застосування зброї військовослужбовцями. Цю зброю необхідно буде віддати в органи Нацполіції не пізніше, ніж через 10 днів після закінчення війни або військового стану в Україні.

Нормативні вимоги щодо вогнепальної зброї на національному рівні існували задовго до того, як у цій галузі були прийняті міжнародні угоди, та включали переважно заходи, створені задля забезпечення контролю над вогнепальною зброєю у процесі її виробництва на всіх етапах життєвого циклу. Національні нормативні положення про вогнепальну зброю формуються та розробляються на основі взаємодії різних процесів розвитку національної правової системи, формування уявлень про безпеку у суспільстві та необхідністю реагування на внутрішні чи зовнішні небезпеки. Національні нормативні акти розрізняються після того, як їх приймають, хто забезпечує їх дотримання, до кого вони застосовуються і що вони регулюють.

У ХХІ столітті на розробку національних нормативних актів вплинув процес переговорів та прийняття юридично та політично обов'язкових договорів на глобальному та регіональному рівнях. Цей процес призвів до підвищення рівня гармонізації норм щодо вогнепальної зброї на субрегіональному рівні, а також на міжнародному рівні, що стало результатом прийняття міжнародних та регіональних інструментів, що стосуються деяких аспектів режимів контролю за вогнепальною зброєю [1].

Порядок визначає механізм тимчасової видачі на період запровадження військового стану вогнепальної зброї та боєприпасів до неї головними управліннями Національної поліції, установами забезпечення Національної поліції громадянам України, іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України.

Вогнепальна зброя та боєприпаси до неї можуть бути за наявності видані цивільним особам, які бажають

брати участь у відсічі збройної агресії, що відповідають вимогам, визначеним цим Порядком та іншими нормативно-правовими актами, та які за своїми діловими якостями та наявним досвідом можуть застосовувати вогнепальну зброю.

Видача вогнепальної зброї та боєприпасів до неї здійснюється на підставі особисто поданої цивільною особою до уповноваженого органу письмової заяви про участь у відсічі збройної агресії та видачі вогнепальної зброї та/або боєприпасів до неї за наявності посвідчувального документа, визначеного ч. 1 державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, які засвідчують особу або її спеціальний статус» або паспортного документа іноземця.

До заяви додаються:

Копія документа, що засвідчує особу, завірена особою, що власноруч подає її;

За наявності – копія військового квитка осіб рядового, сержантського та старшинського складу, військового квитка офіцера запасу, копія посвідчення пенсіонера чи ветерана військової служби, органів внутрішніх справ, Національної поліції України, Національного антикорупційного бюро України, Служби судової охорони, державної пожежної охорони, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, служби цивільного захисту, Бюро економічної безпеки України або Державної кримінально-виконавчої служби України, посвідчення члена громадського формування з охорони громадського порядку, дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської вогнепальної нарізної, гладкоствольної зброї, посвідчення про нагородження відзнакою «Вогнепальна зброя», посвідчення учасника війни, посвідчення учасника бойових дій [2].

У разі якщо за результатами розгляду заяви уповноваженою особою не встановлено підстав, визначених пунктом 5 цього Порядку, уповноважений орган приймає рішення про видачу цивільній особі зброї та/або боєприпасів до неї.

Отже, Сьогодні на розробку національного регулювання у галузі вогнепальної зброї впливають як специфічний соціокультурний та історичний контекст кожної країни, так і, все більшою мірою, чи є країна стороною юридично обов'язкового глобального та/або регіонального інструменту, і чи здатні національні органи переносити свої міжнародні зобов'язання до внутрішнього законодавства. Цей модуль містить інформацію про формування національної політики та регулювання щодо вогнепальної зброї, існуючих інструментів, які можуть допомогти особам, які приймають рішення, та членам законодавчих органів у процесі погодження національних норм і докладно розглядається область застосування вогнепальної зброї.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 1647-III // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 28. – Ст. 250. 2. Адміністративна діяльність: навч. посіб. / [М. В. Ковалів, З. Р. Кісіль, Д. П. Калаянов та ін.]. – К. : Правова єдність, 2009. – 432 с. 3. Про національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 565-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 2015. – № 40, 41. – Ст. 37

2. Положення про порядок придбання, видачі, обліку, зберігання та застосування вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, спеціальних засобів індивідуального захисту працівниками судів і правоохоронних органів, а також особами, які беруть участь у кримінальному судочинстві, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 24 липня 1996 року № 523, зареєстроване у Міністерстві юстиції України 27 вересня 1996 року за № 556/1581 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0556-96>

3. Дяченко В. Порядок отримання, зберігання та застосування вогнепальної зброї / В. Дяченко, С. Кочкін // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 4(12). – С. 60–67: URL <http://www.chasopysnaru.gov.ua/chasopys/ua/pdf/12-2016/dyachenko.pdf>

Наточій Анатолій Дмитрович
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Актуальність цього дослідження характеризує собою головне завдання підготувати стрільця на психологічному рівні. Так як, починаючи з навчально-тренувальних стрільб ми маємо змогу спостерігати як стрільці вже розгублюються, це лежить на психологічному рівні, тому слід плідно працювати не практично, а й психологічно.

Психологічна підготовка стрільця - це певний процес, що спрямований на покращення психологічного стану, постійної внутрішньої готовності, що призводить до кращої техніки стрільби у реальних умовах.

Виконання службових обов'язків працівниками Національної поліції України у більшості випадків є

небезпечними та екстремальними. Тому, можливість застосування і використання вогнепальної зброї с кожним роком зростає все більше і частіше. Але, на жаль, деякі поліцейські все одно нехтують як практичними знаннями та навичками, так і моральною підготовкою та готовністю до використання вогнепальної зброї, через це багато правоохоронців отримує тяжкі тілесні поранення, каліцтва, у важких випадках гине.

Почуття страху загальмовують функціональну діяльність стрільця та викликає напруження нервової системи організму людини, що може характеризуватися такими ознаками як:

- прискорене дихання;
- тремтіння рук, що призводить до коливання вогнепальної зброї;
- підвищена пітливість;
- порушення зорового сприйняття;
- втрата стійкості, розкоординація рухів;
- уповільнення або навпаки прискорення рухової реакції;

Всі ці ознаки в цілому погано впливають на техніку стрільби та призводять до певних змін, таких як:

- порушується темп стрільби, характер натискання на спусковий гачок;
- збільшується час прицілювання;
- знижується точність прицілу;

Між цими змінами й психологічним станом взаємозв'язок залежить від індивідуальних якостей стрільця, його рівня підготовки та особливих умов його місцезнаходження. Правоохоронці, що мають достатньо досвіду, можуть управляти своїми психологічним, а також психофізичним станом, ця здатність повинна вироблятися під час навчально-тренувальних стрільб.

Особливості психологічного характеру навчання стрільців являють собою:

- вдосконалення стрільця здатності долати хвилювання як в тирі, так і при використанні вогнепальної зброї в реальних ситуаціях та умовах;
- адаптування до звуку пострілу;
- формування вольового характеру, вольової функції, тобто вибору мішені та влучення в неї незначний час;

При психологічному формуванні стрільця повинні закріплюватися такі якості як:

1. вміння концентруватися, зосереджувати на свою увагу на ураження цілі;
2. мати та вдосконалювати стійку нервову систему до сприйняття стресових умов;
3. бути впевненим у своїх силах та можливостях;
4. бути рішучим, сміливим та наполегливим;
5. набути умінням контролювати, впливати на себе;

Не менш важливою частиною психологічної підготовки стрільця виступає ідеомоторне та аутогенне тренування.

Ідеомоторне тренування уявно відтворює прийому та дії, що були вивчені раніше. Воно спрямовано на закріплення навичок рухливого типу та допомагає постійно знаходитися у стані готовності. Таке тренування допомагає стрільцям виробити здатність зрозуміло та чітко уявити певні елементи техніки стрільби, допомагає аналізувати відчуття, такі як: зорові, рухові, м'язово-рухові, концентрує увагу, відточує швидкість реакції.

Незважаючи на всі позитивні якості даних тренувань, вони не замінюють реальних рухів при використанні зброї, але все одно даний процес дає певні переваги. Ідеомоторне тренування допомагає закріпити уявлення про правильне виконання прийомів зі стрільби, за допомогою інструкторів (керівників) стрільб з'являється можливість виправити свої технічні помилки, також, редагувати свій психологічний стан.

Стрілець, що має навички ідеомоторики постійно вдосконалює свою техніку стрільби та у будь-якій обстановці підтримує її на належному рівні.

Прийоми ідеомоторного тренування використовуються як засіб профілактики психологічного стану стрільця.

Аутогенне тренування засновується на постійному повторенні певних спеціальних словесних прийомів. Завданням цього тренування є змога оволодіти "самонавіюванням" задля запобігання нервової напруги.

Основними принципами є навчити стрільця правильно концентрувати увагу на певних фізичних відчуттях за допомогою словесних форм. Тому, попереднє розуміння процесу стрільби дозволяє підготувати нервову систему, психологічно підготуватися до застосування чи використання зброї.

Таке тренування допомагає стрільцю навчитися оперативно оцінювати обстановку, контролювати свої дії, та мати план на випадок можливих змін.

Підсумовуючи все вищесказане, зрозуміло, що психологічна підготовка є одним з найважливіших факторів для правоохоронних органів безпечної стрільби.

Список використаних джерел:

1. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. – Харків : ХНУВС, 2017. – 376 с. Барко В.І. Професійний відбір кадрів до органів внутрішніх справ (психологічний аспект): Монографія. – К.: Ніка-Центр, 2002. – 296 с. (дата звернення

24.06.2022)

2. Казначеев Д.Г., Лопаева О.М. Особливості формування психологічної стійкості і готовності працівників поліції у процесі навчання з вогневої підготовки // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2018_4_16

3. Лопаева О.М. Психологічна підготовка курсантів для виконання вправ стрільби з бойової зброї на заняттях з вогневої підготовки в Академії митної служби України. Новини от доброта науки-2009: між нар. Наук.-практ. Конф. Болгарія, Софія, 17-25 травня 2009 р. Том 15. С. 45-50. (дата звернення 25.06.2022)

4. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. – Харків : ХНУВС, 2017. – 376 с..

5. Потапов А.А. Искусство снайпера. – М.: ФаирПресс, 2003. – 544 с. (дата звернення 24.06.2022)

Осняч Масим Сергійович

викладач кафедри фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Роженко Віктор Миколайович

викладач кафедри фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Фізична підготовка як складова службової підготовки працівників Національної поліції України. Правові підстави застосування поліцейських заходів примусу. Поняття службової підготовки працівників Національної поліції України.

Фізична підготовка працівників поліції та її місце в системі службової підготовки. Нормативні документи, що регламентують організацію фізичної підготовки в підрозділах поліції та закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Історія становлення, сучасний стан та актуальні проблеми фізичної підготовки в правоохоронних і військових структурах. Мета, завдання фізичної підготовки. Організація та зміст фізичної підготовки. Форми фізичної підготовки поліцейських (ранкова фізична зарядка, планові навчальні заняття, самостійні й індивідуальні заняття, масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття). Перевірка й оцінювання фізичної підготовленості працівників поліції, слухачів і курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Планування фізичної підготовки. Облік і звітність. Організація спортивно-масової роботи. Поняття про заходи фізичного впливу. Правомірність застосування заходів фізичного впливу та відповідальність за незаконне застосування бойових прийомів боротьби [1].

Для розвитку швидкісних якостей застосовують вправи максимальної інтенсивності тривалістю від 1 с – для поодиноких рухів, до 10–15 с – для вдосконалення комплексних швидкісних здібностей: – біг з високим підніманням стегна, біг із захлестом гомілок назад, дріб'язковий біг, біг стрибками тощо; прискорення, спринтерський біг на коротких дистанціях 20–60 м з граничною швидкістю по прямій, по повороту, з різних стартових положень, з місця, з ходу, біг угору, біг вниз по нахиленій доріжці з різними кутами підйому, перемінний біг з переходами від максимальних зусиль до бігу за інерцією та навпаки; човниковий біг; вправи максимальної потужності з обтяженням, яке становить 15–20 % від максимального рівня сили (кидки та штовхання знаряддя, метання гранати); вправи для розвитку часу реакції; вправи максимальної потужності з чергуванням звичайних, полегшених й ускладнених умов виконання; рухливі та спортивні ігри, естафети; виконання контрольних вправ на швидкість в умовах змагань.

Використовують циклічні вправи (біг, плавання, ходьба на лижах), які виконують до появи вираженої втоми. Тривалість вправ – від 20 хв до 1 год. Безперервний біг у рівномірному та перемінному режимах; кросовий біг по пересіченій місцевості, по твердому, м'якому, слизькому ґрунту, з подоланням природних перешкод; марш-кидки; плавання, ходьба на лижах у рівномірному та перемінному режимах; рухливі та спортивні ігри; виконання контрольних вправ на витривалість в умовах змагань.

До засобів силової підготовки належать різноманітні вправи, які впливають або на всю м'язову систему, або вибірково на окремі м'язові групи: вправи з особистою вагою (підтягування, підйоми переворотом і силою на жердині, піднімання прямих ніг на жердині; піднімання та опускання прямих ніг в упорі на брусах, утримання ніг у положенні кута на брусах та гімнастичній драбині, згинання та розгинання рук в упорі на брусах, в упорі лежачи, комплексні силові вправи, багаторазові стрибки на одній та двох ногах), вправи з обваженнями (штанги, гантелі, гири), вправи на тренажерах, контрольні вправи на силу [2].

Застосовують вправи, які вирізняються складністю, нетрадиційністю, новизною, необхідністю прийняття неочікуваних рішень під час виконання рухових завдань: рухові та спортивні ігри, елементи акробатики, гімнастики, естафети; вправи з уведенням нестандартних вихідних положень; зі зміною швидкості й темпу рухів; із дзеркальним виконанням; зі зміною стандартного виконання; з ускладненням звичайної дії допоміжними рухами; з комбінуванням звичайних дій у незвичайних поєднаннях; з уведенням допоміжних сигнальних подразників, що вимагають швидкої зміни дій; зі зміною просторових обмежень, у яких виконують дію; з використанням природних і штучних умов середовища для розширення варіативності рухових навичок.

Список використаних джерел:

1. Моргунов О.А. Удосконалення фізичної підготовки правоохоронців МВС України на початковому етапі навчання // *Честь і закон*. 2014. Т. 2. № 49. С. 46-49.
2. Мартишко А. Ю., Рябуха О. С. Особливості формування теоретичних і методичних знань із фізичної підготовки поліцейських // *Юридична психологія*. 2016. № 2. С. 91-99.

Петренко Сергій Петрович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Баб'як Ангеліна Олександрівна

курсант 4 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІСТЬ ПИТАНЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ ЗВО
ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ**

Проблематика фізичного виховання курсантів та студентів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання була завжди актуальною, оскільки фізична культура відноситься до важливих сфер життєдіяльності будь-якої людини, що у взаємодії з іншими формує цікаву сферу буття людини. Саме тому важливим аспектом виступає саме наявність гарної фізичної підготовки у майбутніх працівників правоохоронних органів, адже їх службова діяльність певним чином передбачає застосування практичних навичок і вмінь, які передбачають застосування фізичної сили в окремих ситуаціях.

По-перше, спеціальна фізична підготовка працівника поліції передбачає формування відповідної світоглядної мотивації його дій у складних, неординарних та напружених ситуаціях, а також у процесі застосування заходів, що є певними запобіжниками непередбачуваних соціальних конфліктів [1]. Працівник поліції нерідко опиняється у різноманітних конфліктних ситуаціях, які можуть бути небезпечними для життя та здоров'я не тільки них самих, а також і оточуючих. Саме тому, умови службової діяльності співробітників поліції пред'являють високі вимоги до професійної підготовки та високої загальної витривалості, здатності до швидкого прояву реакції та координації рухів, а також потребують ефективного підходу до методів навчання.

Дефініція поняття "фізична підготовка" передбачає певний плановий та цілеспрямований процес забезпечення готовності працівників до виконання службових завдань, умілого та правомірного застосування фізичної сили, бойових прийомів, а також безпосереднього збереження високої працездатності в складних умовах, де відповідним чином присутня ескалація конфлікту. Поліцейський у будь-якій ситуації повинен вміти застосовувати заходи впливу законно, необхідно, пропорційно та ефективно, а також вміти вчасно припинити свої дії, якщо відповідним чином досягнуто мети застосування, а також у випадках очевидності неможливості досягнення мети заходу та відсутності необхідності застосування певного заходу.

Відповідна мета фізичної підготовки безпосередньо полягає в постійному розвитку та підтримці службово важливих фізичних якостей на рівні, який є необхідним для виконання професійних завдань, формування певних вмінь та навичок ефективного та правомірного застосування фізичної сили. Також, необхідно зазначити той факт, що постійна підтримка та зміцнення здоров'я, а також збереження продуктивного рівня загальної працездатності, відповідним чином призводить до підвищення стійкості самого організму до певного впливу несприятливих факторів службової діяльності правоохоронних органів.

Необхідно зазначити, що одним із основних завдань фізичної підготовки як певної складової частини саме професійної підготовки поліцейських є безпосереднє зниження негативного впливу службової діяльності та забезпечення фізичної готовності до дій в екстремальних та небезпечних ситуаціях. Здатність до подолання труднощів в досягненні цілей, емоційна стійкість, відповідним чином формується за рахунок наполегливості та

вимогливості до себе, що виявляється неможливим за відсутності фізичних навантажень і розвитку особистої фізичної культури.

Зазначимо, що якісне та регулярне тренування фізичних і тактичних навичок забезпечує належне виконання поліцейськими своїх службових обов'язків. В умовах сучасності від працівника правоохоронних органів вимагають великої віддачі у своїй роботі і це не вдасться можливим без постійного вивчення нормативного матеріалу, а також практичних навичок та вмінь. Відповідно до статті 30 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» фізична підготовка являє собою частину загальної системи навчання та виховання працівників правоохоронних органів і безпосередньо спрямована на забезпечення фізичної готовності особового складу до професійної діяльності [2].

При підготовці майбутніх працівників поліції особи, які вирішили охороняти та забезпечувати захист людей, суспільства та держави в цілому, під час свого навчання повинні проходити курс спеціальної фізичної підготовки, який надається у програмі навчальних закладів із специфічними умовами навчання. На відповідних заняттях особи вивчають особливості рукопашного бою, спеціальні прийоми, а також щодня мають можливість удосконалювати свої фізичні якості. Задля формування та удосконалення фізичних та спортивних навичок у курсантів викладачі обирають найбільш ефективні та необхідні засоби, методи та форми навчання. Загалом фізична підготовка проводиться та організовується у формі навчальних занять, ранкової фізичної зарядки, спортивно-масової роботи і має у своєму складі виховну та оздоровчу функції.

Отже, можна зробити висновок, що фізичка підготовка та спорт є одними із найголовніших елементів при підготовці майбутніх працівників правоохоронних органів. Заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання організовують різноманітні ефективні заходи, спрямовані на надання можливості курсантам удосконалювати свої навички та фізичні якості на заняттях із спеціальної фізичної підготовки, а викладачі самостійно, незалежності від першопочаткової підготовки групи, а також інших умов, обирають найбільш ефективні та необхідні засоби, методи та форми навчання.

Список використаних джерел:

1. Дідковський, В. А. Критерії та показники спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів національної поліції України. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків, 2020. 143-147 с.
2. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 09.07.2022).

Петрушин Дмитро Владиславович
доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту

ХАРАКТЕРИСТИКА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ КУРСАНТІВ В СИСТЕМІ ФІЗИЧНИХ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ

Фізична активність людини спрямована, перш за все, на зміну стану її організму, на підвищення рівня розвиненості фізичних якостей та здібностей. Досягти цього можна лише шляхом тренувань. Основу тренуючого ефекту, його механізм визначає фундаментальна особливість усього живого – здібність до адаптації, до розвитку завдяки пристосуванню до зовнішніх впливів. Ця здібність є головною в забезпеченні життєздатності організмів, їх виживання й удосконалення за умов невинної зміни зовнішніх впливів і змін у самому організмі.

Фізична підготовка є складовою системи службової підготовки поліцейських. Організація службової підготовки працівників Національної поліції України здійснюється відповідно до наказу МВС України №50 від 26 січня 2016 р.

Службова підготовка містить сукупність організаційних складових, видів, форм підготовок і контролю рівня службової (у тому числі фізичної) підготовленості поліцейських.

Фізична підготовка – це комплекс заходів, спрямований на формування та вдосконалення рухових умінь і навичок, розвиток фізичних якостей та здібностей поліцейського з урахуванням особливостей його професійної діяльності [1].

Фізична підготовка має плановий та системний характер.

До системи фізичної підготовки належать:

- загальна фізична підготовка (ЗФП);
- тактика самозахисту та особистої безпеки (тактика самозахисту);
- масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з видів спорту.

Навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в поліцейських [6]:

- рухових якостей і навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій;

- витривалості, швидкісних і силових рис, які забезпечують можливість переслідування правопорушника та перевагу в силовому протистоянні під час його затримання, зокрема з подоланням природних і штучних перешкод;

- навичок самоконтролю за фізичним станом і станом здоров'я в процесі виконання фізичних вправ;

- практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо.

Зміст фізичної підготовки охоплює теоретичні знання, методики розвитку фізичних якостей, практичні навички застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та способів допомоги потопаючому. Основним засобом фізичної підготовки є фізичні вправи, виконання яких необхідно поєднувати з дотриманням гігієнічних вимог та заходів запобігання травматизму.

Загальна фізична підготовка (ЗФП) – процес удосконалення рухових фізичних якостей, спрямованих на всебічний і гармонійний фізичний розвиток людини. Вона сприяє підвищенню функціональних можливостей, загальній працездатності, є базою для спеціальної підготовки та досягнення високих результатів у вибраній сфері діяльності [1, 8].

ЗФП спрямована на збереження та зміцнення здоров'я, підвищення рівня загальної працездатності, оптимізацію фізичного і психічного стану, загартовування організму, виховання звички до регулярних занять фізичними вправами та здатності до перенесення великих фізичних навантажень, усунення недоліків у фізичній підготовленості та цілеспрямований розвиток окремих фізичних якостей, корекцію особливостей будови тіла (об'єму м'язів, ваги тіла, осанки тощо). Вона є засобом залучення поліцейських до регулярних занять спортом, удосконалення спортивної майстерності, активного відпочинку та змістовного дозвілля.

ЗФП працівників поліції складається з комплексу гімнастичних та легкоатлетичних вправ. Заняття з гімнастики проводяться задля розвитку сили, спритності, швидкості, витривалості, координації рухів, орієнтації в просторі, стройової виправки. Зміст її складають: загально-розвиваючі вправи, КСВ, гімнастично-силовий комплекс, вправи на гімнастичних снарядах (перекладині, паралельних жердинах, коні, канаті, гімнастичній лаві, драбині та інших), вправи з гімнастичним інвентарем (гіри, гантелі, палка, скакалка тощо), вправи на тренажерах (атлетична гімнастика).

Під навантаженням у спортивному тренуванні слід розуміти вплив фізичних вправ на організм людини, що викликає активну реакцію його функціональних систем. Інтенсивність протікання адаптаційних процесів в організмі визначається характером, величиною та спрямованістю навантаження. За характером навантаження можуть бути поділені на тренувальні та змагальні, специфічні та неспецифічні; за величиною – малі, середні, значні, великі; за спрямованістю – на ті, що сприяють розвитку окремих рухових здібностей (швидкості, сили, координації, витривалості, гнучкості) чи їх компонентів. Навантаження можуть бути спрямовані на удосконалення координаційної структури рухів, компонентів психічної підготовленості чи тактичної майстерності. Величина навантаження може бути охарактеризована з зовнішньої та внутрішньої сторін. Зовнішня сторона навантаження може бути представлена показниками сумарного обсягу виконаної роботи (загальний обсяг тренування в часах, кілометрах, кількість тренувальних занять, змагань) та показниками його інтенсивності (темп руху, швидкість виконання вправи, час подолання відрізків та дистанцій, величина обтяження тощо) [2, 8].

Для фізичної підготовки характерна комплексність у використанні засобів. До засобів фізичної підготовки належать: фізичні вправи, природні сили оточуючого середовища та гігієнічні фактори. Специфічними засобами фізичної підготовки є ті, що ґрунтуються на доцільно спрямованій руховій активності – фізичні вправи [2, 10].

Багато спортивних дій настільки складні за технікою виконання, що для їх засвоєння доводиться застосовувати допоміжні вправи, які ще мають назву підвідних. Ці вправи простіші, легші для виконання, ніж основна дія, що вивчається, але вони мають істотну подібність з нею або її окремими частинами. Зазвичай допоміжна вправа застосовується для полегшення засвоєння або відпрацювання окремого технічного прийому. При дуже складній техніці рухів застосовують цілу систему допоміжних вправ [3, 7].

До основних знань, потрібних для ефективного розвитку фізичних якостей працівників поліції, належать такі: знання методів, форм, засобів розвитку основних фізичних здібностей; знання нормативних актів, які регламентують організацію фізичної підготовки в підрозділах Національної поліції України.

Додаткові теоретичні знання – це засади правил дотримання особистої гігієни, контролю та самоконтролю під час занять фізичними вправами.

Завдяки комплексному використанню основних і додаткових теоретичних та методичних знань із фізичної підготовки можливо досягнути найвищої ефективності під час навчання майбутніх працівників поліції та у процесі службової підготовки правоохоронців. Засвоєння цих знань дасть можливість правильно оцінити обстановку, окремі ситуації, обрати найоптимальніші дії, прийоми та комбінації прийомів [5, 9]. Тому не випадково у навчальних планах із підготовки поліцейських передбачено не лише проведення практичних занять зі спеціальної фізичної підготовки, а і відведено певну кількість годин для засвоєння теоретичного матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко И. Г. Определение уровня физической подготовленности студентов: двигательные тесты и методики индексов. Физическое воспитание студентов. ХООНОК-ХГАДИ, 2011. № 2. С. 10-14.
2. Бутов С.Е. Основы специальной физической подготовки работников органов внутренних дел: учеб. пособие / под общ. ред. Я.Ю. Кондра-гьева, Е.М. Моисеева. Киев: Нац. акад. внутр. дел Украины, 2003. 338 с.
3. Мартышко А.Ю., Рябуха А.С. Особенности формирования теоретических и методических знаний по физической подготовке полицейских. юри-дична психологія. 2016. № 2. С. 91-99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urpp_2016_2_10.
4. Основы персональной тренировки (2012). Под ред. Роджера Эрла, Томаса Р. Бехля; пер. с англ. И. Андреев. Киев: Олимпийская литература, 724 с.
5. Пасько О.Ф. Система подготовки будущих работников для национальной полиции. Национальный юридический журнал: теория и прак-тика. 2016. № 10. С. 191-194.
6. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, затверджене Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26 січня 2016 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16>.
7. Пояснительная записка Департамента кадрового обеспечения Министерства внутренних дел Украины в учебный план под-готовки специалистов ступени высшего образования бакалавр по специальности «Право».
8. Сергієнко Л.П. Комплексне тестування рухових здібностей людини Л.П. Сергієнко. Миколаїв: УДМТУ, 2001. 360 с.
9. Цильмак А.Н. Психологическая структура следственной деятельности. Научный вестник Львовского государственного университета внутренних дел. Серия психологическая. 2012. № 2 (1). С. 330-337
10. Шиян Б.М. Теория и методика физического воспитания школьников: в 2 ч. Тернополь: Богдан, 2001. Ч. 1. 272 с. URL: http://www.studmed.ru/view / shiyan-bm-teorya-ta-metodika-fzichnogo-vihovannyashkolyarv_8f6442dca65.html.

Писаревський Сергій Васильович

старший викладач кафедри технічного та тилового забезпечення Національної академії Національної гвардії України, здобувач Національного університету цивільного захисту України

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ У СФЕРІ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИЛ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Сьогоднішній розвиток України постійно супроводжується виникненням кризових ситуацій, що загрожують державній безпеці. Незворотна глобалізація зближує Україну з ЄС. При цьому, росія не готова прийняти євроінтеграцію України, як підсумок – збройна агресія у Донецькій та Луганській областях й широкомасштабне вторгнення ворожих військ на значну частину територію України.

Зазначені події стали поштовхом для масштабних і структурних реформ у сфері безпеки України взагалі, а логістичного забезпечення зокрема. В розрізі розвитку логістичного забезпечення сил безпеки досвід країн з ринковою економікою доводить доречність впровадження державно-приватного партнерства.

Вітчизняне законодавство визначає державно-приватне партнерство, як співробітництво між державою, територіальними громадами в особі відповідних державних органів, що здійснюють управління об'єктами державної власності, органів місцевого самоврядування, Національною академією наук України, національних галузевих академій наук (державних партнерів) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, установ, організацій (приватних партнерів), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому визначеним законодавством та нормативно-правовими актами.

Проведеними дослідженнями встановлено, що сьогодні визначені чіткі норми та правила організації державно-приватного партнерства в Україні. Однак визначений перелік сфер реалізації державно-приватного партнерства є занадто вузьким. Тому процес прийняття рішення щодо застосування механізмів державно-приватного партнерства в сфері безпеки держави є занадто складний та не позбавлений корупційної складової.

Проведено аналіз нормативно-правових джерел, наукових досліджень та практики впровадження державно-приватного партнерства в Україні. Аналіз засвідчує, що ця сфера знаходиться в започаткованому стані. Наразі державно-приватне партнерство розвинене в основному у державному (муніципальному) секторі, а саме в житлово-комунальному господарстві, транспорті та медицині. При цьому поза увагою залишаються питання розвитку державно-приватного партнерства у сфері забезпечення державної безпеки взагалі, а у логістичному забезпеченні сил безпеки України зокрема.

Визначено, що державно-приватне партнерство в сфері логістичного забезпечення наразі знаходиться в стадії становлення, а цей напрям наукових досліджень має значні перспективи. Реалізація встановлених в статті головних актуальних напрямів розвитку державно-приватного партнерства у логістичному забезпеченні сил безпеки України надасть можливість підвищити якість логістичного забезпечення.

Однак, з метою зменшення економічних та екологічних наслідків реалізації державно-приватного

партнерства у сфері логістичного забезпечення сил безпеки, а також виявлення видів ризиків здійснення цієї діяльності в мирний час, в умовах виникнення кризових ситуацій, а також дії особливого періоду вкрай важливим є організація аналізу ефективності здійснення державно-приватного партнерства.

Плахотний Артем Павлович
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА, ЯК ОСНОВА СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах сьогодення, особливо враховуючи воєнний стан в Україні, значно зросла кількість злочинів, пов'язаних із використанням вогнепальної зброї. При цьому досить часто зброя використовується проти працівників Національної поліції України, які повинні володіти відповідною професійною підготовкою щодо застосування вогнепальної зброї з метою протистояння озброєним злочинцям. До вищезазначеного слід додати ще один фактор, який підтверджує підвищення уваги до високоякісної вогневої підготовки органів та підрозділів Національної поліції України під час виконання ними своїх функціональних обов'язків [1]. Така умова виникає не лише під час затримання правопорушників, але й під час роботи з населенням під час дії комендантської години, особливо коли особа не виконує законні вимоги поліцейських та намагається здійснювати опір.

Цим фактором є неконтрольоване поширення зброї серед мирного населення через дію воєнного стану, у тому числі у середовищі злочинців. Такому негативному явищу сприяло і погіршення суспільно-політичної та економічної ситуації в Україні, і криміналізація суспільства, і військова агресія з боку Російської Федерації [2].

Вогнева підготовка є самостійною дисципліною й одночасно входить до системи професійно-службової та фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів, як складова частина підготовки. В свою чергу в освітніх організаціях системи МВС України вона тісно і нерозривно пов'язана з іншими спеціальними дисциплінами.

Основним напрямом розвитку вогневої підготовки працівників Національної поліції України є пошук засобів і методів, а також ефективних шляхів удосконалення вмінь і навичок, спрямованих на приведення якості професійної підготовки до сучасних вимог.

Класичною основою вогневої майстерності здавна вважалися вміння застосовувати зброю. У 80% випадків застосовувати зброю доводиться в умовах поганої видимості, іноді в темряві, що виключає класичну прицільну стрілянину. Треба вміти стріляти і в засобах індивідуального захисту (бронежилетах), користуватися придатними захисними спорудами, змінювати певну тактику дій, використовувати прийоми ухилення від ураження. Така практика на сьогоднішній день виникає при виконанні своїх повноважень поліцейськими на всій території держави, особливо в нічний час, на блокпостах та інших місцях, в яких забезпечується охорона та захист територіальної цілісності України.

Також, треба вміти використовувати зброю під час переслідування, на вулицях, у приміщеннях, у місцях великого скупчення людей, з транспортного засобу та ін. Тому в системі формування вогневої майстерності, як складової професійної компетентності, стали простежуватися тенденції навчання стрільби: з вихідного положення, коли пістолет знаходиться в кобурі, з близьких відстаней, від стегна, лежачи, утримуючи зброю однією або двома руками, методом швидкісної стрілянини, з перенесенням вогню по фронту, в умовах слабого освітлення, з використанням приладів нічного бачення, світлових насадок, патронів із трасуючими кулями та інше.

Успішне відпрацювання стрілецьких вправ забезпечується наявністю такої навчально-матеріальної бази, що давала б змогу моделювати різноманітну обстановку та проводити комплексні заняття з використанням різноманітних технічних засобів.

Також важливим у сучасних умовах є використання інноваційних форм, методик навчання і новітніх науково-технічних засобів. Так, науковці С. Гаврік та А. Черніков, наголошуючи на важливості стрілецької підготовленості майбутніх працівників Національної поліції, вказують, що гарантом життя та здоров'я поліцейського у разі вогневого контакту зі злочинцем є швидкі дії, пов'язані із застосуванням вогнепальної зброї [1].

Потрібно погодитись з думкою дослідників та практичних працівників, що в освітній процес майбутніх правоохоронців необхідно запроваджувати елементи імітаційного моделювання. Для подальшого вдосконалення та розвитку навичок, а також для того щоб наблизити заняття до реальних умов, необхідно виконувати вправи, що відтворюють різні ситуації і моделюють застосування зброї. Для здійснення таких

практичних занять необхідна організація міжкафедральних занять спільно з викладачами фізичної та тактико-спеціальної підготовки.

В наш час актуальним питанням є протидія загрозам при загостренні військових дій та можливій окупації. Міністерство внутрішніх справ взагалі, а також Національна поліція, зокрема, входять до складу сектору безпеки і оборони України. Сьогодні, поряд з підготовкою та веденням звичайних військових дій, вимагає посилення уваги і обробки проведення комплексу заходів з підготовки до боротьби з силами спецоперацій, диверсійно-розвідувальними силами, мобільними угрупованнями противника, що прорвалися на територію країни, іншими антидержавними збройними формуваннями на всій території країни, а можливо і під час окупації певних територій України. Ці заходи складають основу ТрО держави [3].

Для успішних дій спротиву, зменшення втрат партизанських груп, необхідні спеціальні знання, починаючи від технічних знань та поведження з загальновійськовою та спеціальною зброєю, засобами зв'язку до вмінь організувати партизанський рух на місті та оперативно провести спеціальні диверсійні чи інші заходи. Для цього необхідно вносити доповнення в професійну підготовку особового складу та здобувачів закладів вищої освіти систем МВС, СБУ, УДО тощо. Для відпрацювання спільних дій доцільно проводити круглі столи з фахівцями від СБУ, ГПУ, органах управління ЗС України і ТрО та місцевої влади. В навчальних дисциплінах тактико-спеціальної, вогневої підготовки, безпеки життєдіяльності, спеціальної фізичної та психологічної підготовки заводити такі учбові питання на кшталт: «Бій у місті», «Тактика та організація руху опору», «Основи малої війни», «Напад на об'єкт» та ін.. Також приділяти увагу інформаційно-психологічним операціям, рейдам, розвідці, корегуванню тощо [4]. Але всі ці заходи несуть конфіденційну інформацію та повинні вивчатись згідно з чинним законодавством України.

Отже, ситуація, в якій опинилась Україна, потребує нових методів підготовки особового складу «силових» структур, як у складі підрозділів, так і в самостійній, автономній дії. Для цього необхідно розробити спеціальний курс для підготовки курсантів та службовців як в відомчих навчальних закладах, так і в системі професійної підготовки із залученням фахівців з СБУ, МО, ветеранів АТО/ООС та ін.

Список використаних джерел:

1. Гришко Л. МВС: в Україні зростає незаконний обіг зброї. Офіційний сайт – DW, 20.05.2015, політика і суспільство. // - URL: <http://www.dw.com/uk/mvc-в-україні-зростає-незаконний-обіг-зброї/a-18462327>
2. Мельник В.І. Незаконне розповсюдження й обіг зброї як загроза громадському порядку в сільській місцевості. // Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. // Вип. 2. Т. 2. С. 66–70.
3. Алямкін Р.В. Сила права vs. право сили: територіальна цілісність держав в сучасному світі // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 4. – С. 96-99. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvgtu_2014_4_21. (дата звернення: 13.04.2022).
4. Дах, Ганс фон. Тотальний опір: Інструкція з ведення малої війни для кожного. Ч.1. Пер. з німецької Х. Назаркевич; наук. ред. українського вид. О. Фешовець. 2-ге випр. видання. – Львів: Видавництво «Астролябія», 2014. - 160 с. (дата звернення: 15.04.2022).

Плахотний Артем Павлович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Богдан Дарина Олександрівна

курсант 1 курсу ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

На даний момент тема підвищення рівня патріотично-правової свідомості в працівника Національної поліції, та й загалом у правника, правознавця є досить актуальною.

Правосвідомість у працівника правоохоронних органів – це професійно важливі якості у спеціальної, обмеженої групи громадян, хто є органом виконавчої влади, які в своїй роботі повинні підпорядковуватись чинному законодавству, нормативно-правовим актам, законам. Недостатній рівень патріотично-правової свідомості може призвести до низької довіри до Національної поліції, посилення корупції, наявність «конфлікту інтересів» у правоохоронця, підвищення злочинності.

Основним завдання діяльності правоохоронних органів є служба українському народові відповідно до статті 64 Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. , забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності.[1,с.61]

Виходячи з вищезазначеного можна дійти приводу, що високий рівень правосвідомості у працівника Національної поліції є запорукою для усвідомлення себе як громадянин держави, суб'єкт прав та обов'язків, учасник правовідносини, а також закріплення своєї соціальної позиції.

Підвищення рівня професійної правової свідомості можливо тільки в процесі завзятої роботи з правниками, набуття професійного досвіду та час, здатність застосовувати юридичні знання залежить від досвіду людини, а також від індивідуальних психологічних особливостей, первинної професійної підготовки.

Правосвідомість у поліцейського повинна проявлятися у:

- Беззаперечному дотриманні чинних законів, нормативно-правових актів;
- Осуд посягань на інтелектуальну, матеріальну власність, блага людини і громадянина;
- Несхвалення злочинності, бешкету;
- Вподобання своєї професії, відчуття гідності за свою сферу діяльності;
- Об'єктивна оцінка психологічного здоров'я.

На нашу думку, підвищення правової свідомості можна досягнути такими способами:

- Перегляд законодавчої та нормативно-правової бази, розширення прав поліцейського;
- Запровадження більш перебірливого, детального конкурсу на посаду поліцейського;
- Поліпшення матеріального забезпечення;
- Вдосконалення заходів, щодо боротьби з корупцією;
- Якісна робота психологів з правоохоронцями, щодо їх психо-емоційного стану;
- Удосконалення форми взаємодії поліції із громадянами, зокрема шляхом активізації співпраці щодо охорони правопорядку та профілактики злочинності[3,с.18];
- У правоохоронця повинна бути якісна юридична освіта;
- Проведення заходів, з приводу виховання патріотичності у поліцейського;
- Вдосконалення та забезпечення умов праці, соціального забезпечення;
- Формування толерантного, патріотичного ставлення до інших, спираючись на Конституцію України (наприклад, як зазначено в розділі 1 статті 3 «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.» [2,с.5];
- Підвищення довіри до Національної поліції;
- Підвищення та підтримання правової, патріотичної, мовленнєвої, етичної компетенції правоохоронця [3,с18].

Таким чином, питання підвищення правової свідомості у працівника Національної поліції є актуальним. Для вирішення цієї проблеми потрібен час, цілеспрямована державна політика щодо підвищення правової свідомості та патріотичного виховання. Зміст навчально-виховного процесу щодо формування правової підготовленості працівників Національної поліції України складається з основних напрямів підготовки:

- 1) Громадсько-патріотичного;
- 2) Морально-виховного;
- 3) Політичного;
- 4) Правового;
- 5) Фізичного;
- 6) Психологічного.

Кожен напрям має свою специфіку, забезпечуючи той чи інший аспект універсальності формування правової свідомості працівника Національної поліції, які працюють у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина.[4, с.64]

Отже, для забезпечення дотримання нормативно-правових актів, законів України, Основного Закону України потрібна бути на високому рівні правова свідомість у того, хто забезпечує громадський порядок, протидію злочинності, а саме правоохоронця. Якщо поліцейський буде усвідомлювати мету і завдання цієї досить важкої та відповідальної професії, розуміти та сприймати на належному рівні вимоги чинного законодавства, мати логічне мислення щодо забезпечення протидії злочинності та розкриття злочинів та правопорушень, не перевищувати межі своїх повноважень, то суспільство буде відчувати себе безпечніше, рівень довіри до правоохоронців збільшиться (а на даний момент за статистикою рівень довіри в Україні 40-60% , він значно збільшився в порівнянні на 9 і більше років тому, це результат вдалих реформ, наказів чинного законодавства, посиленого відбору кандидата на роботу в Національну поліцію, робота самих правоохоронних органів, її досконалість, безперервність, прозорість та законність).

Список використаних джерел:

1. Закон України від 02.07.2015 «Про Національну поліцію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 40-41, ст.379) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 15.06.2022).
2. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution> (дата звернення 15.06.2022).
3. Сучасні стратегії та перспективи оптимізації взаємодії поліції і населення в соціумі: матеріали круглого столу, 23 листопада 2017 р. / упорядники З. Р. Кісіль, Л. Й. Гуменюк. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 172 с.
4. Цуркан О. В. Функції правосвідомості працівників органів внутрішніх справ у сучасних умовах / О. В. Цуркан. // Право і суспільство. 2012. № 1.

Покайчук Віталій Ярославович
завідувач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В цей не простий для нашої держави час, коли триває активна стадія оборони території України від збройної агресії Російської Федерації, ми разом з колегами за підтримки керівництва Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції, а також наших друзів та партнерів, докладаємо системних зусиль щодо подолання негативних наслідків воєнних дій та підвищення рівня готовності сил правопорядку для захисту життя громадян. Це і організація надання гуманітарної допомоги постраждалим, забезпечення належної організації охорони публічного порядку в регіоні та за його межами силами та засобами Університету, проведення навчання особового складу сил правопорядку щодо застосування вогнепальної зброї, надання домедичної допомоги постраждалим особам, протидії мародерству, протидії диверсійній та підривній діяльності та за іншим напрямками.

Університет має 56-річну історію підготовки висококваліфікованих кадрів для Національної поліції, багато випускників несуть службу в інших правоохоронних органах – прокуратурі, Службі безпеки України, Національному антикорупційному бюро, Державній прикордонній службі, Державній службі з питань надзвичайних ситуацій та судової системи. Крім цього щорічно Університет проводить більше 30 наукових заходів (міжнародних конференцій, всеукраїнських та регіональних науково-практичних семінарів, круглих столів, самітів), на яких за участі науковців, практиків, міжнародних партнерів, громадських організацій обговорюються актуальні питання національної безпеки та оборони, охорони публічного порядку, протидії злочинності, захисту прав і свобод громадян, в результаті яких продукуються нові науково обгрунтовані рекомендації щодо удосконалення суспільних відносин в цих сферах.

На сьогодні в реаліях умов воєнного стану виникають ряд проблем щодо службово-бойової діяльності сил сектору безпеки та оборони, які потребують наукового обговорення та хоча б часткового вирішення, а саме: підготовка та підвищення кваліфікації особового складу в умовах воєнного стану; взаємодії складових сектору безпеки та оборони щодо протидії диверсійній та підривній діяльності як безпосередньо з боку збройних формувань агресора, так і колабораціоністів; вжиття заходів щодо протидії мародерству на звільнених територіях та територіях, які тимчасово залишили громадяни; порушення правил комендантського часу тощо.

В умовах воєнного стану особливо актуальними є питання які охоплюють різні проблемні напрями діяльності сил сектору безпеки та оборони в умовах воєнного стану: від підготовки здобувачів у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, до проходження підвищення кваліфікації; від перевірки документів у осіб під час воєнного стану до застосування індивідуальної і колективної зброї на ураження, захисту суверенітету та територіальної цілісності нашої держави всіма можливими засобами; від виявлення мародерства до затримання диверсійних груп, що вказує на значний інтерес активної наукової громадськості та практиків до цієї проблеми, а відповідно є запорукою успішності в побудові та створенні ефективної системи обороноздатності держави та подолання збройної агресії.

Мета подальших наукових розробок з цієї тематики полягає в напрацюванні конструктивних пропозицій, які будуть реалізовані у напрямі покращення стану обороноздатності нашої країни.

Слава Україні!!!

Поливанюк Василь Дмитрович
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Ніколайчук Д.О.
курсант 1 курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

В даний час одним із пріоритетних завдань у сфері професійної підготовки особового складу МВС України є необхідність розробки актуальної багаторівневої практико-орієнтованої системи безперервного професійного навчання, адаптації змісту професійної підготовки до динамічно змінюючої потреби громадянського суспільства та держави.

Розвиток системи професійно-технічної освіти є одним із основних напрямів забезпечення держави та громадської безпеки. У цьому сенсі пріоритет має бути професійному догляду та фізичному вихованню працівників органів внутрішніх справ. Від професійної готовності особового складу органів внутрішніх справ залежить не лише забезпечення державної та громадської безпеки, а й особиста безпека працівників міліції при виконанні ними оперативних завдань, з урахуванням специфіки діяльності. Одним із видів професійної підготовки є фізична підготовка, яка відіграє важливу роль. Фізична підготовка працівників спрямована на набуття вмінь і навичок, фізичних і розумових якостей, що сприяють успішному виконанню оперативних і службових обов'язків, підтримці високої працездатності та включає загальнофізичні вправи (сила, швидкість, витривалість) та службові вправи (бойові техніки, подолання смуги перешкод). [1]. Спорт, безсумнівно, є одним з найважливіших засобів виховання рухів, удосконалення їх тонкої і точної координації, розвитку необхідних людині рухових фізичних якостей. У процесі занять спортом пом'якшується воля і характер, покращується вміння керувати собою, можна швидко і правильно справлятися з різними складними ситуаціями, вчасно приймати рішення, розумно ризикувати або утримуватися від ризику.

Завданнями фізичної підготовки працівників МВС є:

- Фізична та психічна підготовка до успішної бойової та службової діяльності, вміле застосування фізичного насилля, бойових прийомів та спеціальних засобів для боротьби з протиправними діяннями та забезпечення їх високої ефективності в службовій діяльності. ;
- оволодіти системою практичних навичок та вмінь із самооборони та особистого захисту в екстремальних ситуаціях службової діяльності;
- Формування необхідних інтелектуально-професійних психологічних якостей особистості (смівливості, цілеспрямованості, людяності, самодисципліни, пильності, зосередженості, самовладання, наполегливості тощо);
- формувати у них свідому потребу у фізичних вправах, усіх прикладних видах спорту;
- зміцнювати здоров'я та розвивати фізичні та розумові якості;
- Практична участь у роботі спортивної галузі, спортивних змаганнях та масових спортивних заходах.[2,с.4-6].

Підготувати співробітників правоохоронних органів з досконалим фізичним розвитком, сильною координацією, високою психічною стійкістю, хоробрістю, рішучістю, впевненістю в собі та ініціативними, здатними успішно діяти в складних, швидко мінливих, насичених і небезпечних середовищах. Затримання та ліквідація озброєних злочинців у критичних ситуаціях є основним завданням фізичної підготовки. З метою підвищення фізичної підготовленості, вдосконалення навичок застосування, спеціальностей та інтелектуальної якості особовий склад кожного підрозділу систематично бере участь у курсових навчаннях та військово-спортивних змаганнях.[3,с.129-133].

Ефективність багатьох видів професійної роботи залежить, серед іншого, від особливого рівня фізичної підготовленості, який раніше набувався систематичними фізичними вправами і певною мірою відповідає вимогам до функціональності організму через професійну діяльність. та його умови. Ця залежність отримує наукове пояснення у світлі поглиблення уявлень про закономірності взаємодії різних сторін фізичного та загального розвитку особистості в життєвому процесі. Пошук шляхів підвищення ефективності процесу фізичної підготовки в системі МВС повинен відбуватися в існуючих організаційно-часових рамках професійної підготовки.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення з організації перевірки рівня фізичної підготовленості кандидатів до вступу на службу в Національну поліцію України: наказ МВС України від 09.02.2016 № 90. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0306-16#Text> (Дата звернення: 05.06.2022).
2. Оптимізація навчально-методичного забезпечення підготовки поліцейських : пропозиції та рек. за результатами проведення круглого столу (16 груд. 2016 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. Харків : ХНУВС, 2017. 16 с.
3. Івлєв О. М. Удосконалення службової підготовки патрульної поліції засобами дистанційного навчання (на прикладі тактичної підготовки) / О. М. Івлєв, О. А. Моргунов // Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів І міжнар. наук.-практ. конф. , м. Харків, 20 трав. 2016 р. / МВС України, Департамент патрул. Поліції України : Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. Харків : ХНУВС, 2016 С.129-133

Поливанюк Василь Дмитрович

доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Федченко Тетяна Костянтинівна

курсант 3 курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ВИКОРИСТАННЯ СТРІЛЕЦЬКИХ ТРЕНАЖЕРІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ**

Розглядаючи даний аспект, хотілось би акцентувати увагу на тому, що обрана нами проблематика є доволі вагомою та актуальною як у теоретичному, так і у практичному сенсі. Науково-технічний прогрес не стоїть на місці і зачіпає практично всі сфери життєдіяльності людини. Розвиток інформаційної системи надає змогу більш глибокого практичного пізнання дисциплін, які складні в теоретичному вивченні. У свою чергу, вогнева підготовка є однією з таких дисциплін, оскільки вивчення теоретичної частини недостатньо для повного і всебічного опанування курсу з даної навчальної дисципліни. Дослідженню даного питання присвятили свою увагу такі правники як: Бодирев Д.А., Ващук Л.В., Гришин М.В., Кравчук А.М., Кривошеєв О.В., Лавров О.Ю., Мислива О.О., Навроцька К.С., Руденко М.М., Семенюк В.І., Чабаненко Ю., Шадриков В.Д., Штофель Д.Х тощо. У роботах названих вчених аспект використання мультимедійних технологій при підготовці майбутніх працівників правоохоронних органів підданий глибокому і ґрунтовному аналізу, проте низка проблемних питань все ще залишаються неопрацьованими та дискусійними.

Сучасну вогневу підготовку важко уявити без інновацій, які допомагають сформувати стійкі знання алгоритмів (моделей) застосування та використання зброї на місці події та навички стрільби в поліцейських під час виконання службових завдань. [1, с.24]. Більш детально та повно отримати певні навички дозволяють тренажери. Вони надають змогу без використання озброєння та боєприпасів отримати необхідні знання та навички, практичне відпрацювання яких потребує певних матеріальних засобів: полігонів, спеціальної матеріальної бази тощо. Так, наприклад, щодо дисципліни «Вогнева підготовка» процес використання тренажерів вже поширений і успішно використовується. Застосування стрілецьких тренажерів є основним напрямком під час підготовки курсантів вищих навчальних закладів МВС.

Зокрема, мультимедійні тири дозволяють інструктору тренувати курсантів і слухачів із метою вироблення практичних навичок прицільної стрільби по нерухомій і рухомій мішені, насамперед відпрацьовувати тактичну стрілецьку стійку та правильне тримання (хват) зброї, швидке й точне прицілювання, плавний спуск гачка, техніку швидкісної прицільної стрільби та переносу точки прицілювання по різних мішенях, тактичної зміни магазину тощо. Крім того, інноваційно-технологічні тренажери дозволяють сформувати навички стрільби по цілі з використанням периферичного зору, тренувати координацію рухів і «м'язову пам'ять» для швидкісної прицільної стрільби та прицілювання в русі, інтуїтивної стрільби в разі відпрацювання події «заручник – терорист», переміщення зі спорядженою зброєю удвох із напарником. [1, с. 25].

Відмітимо, що стрілецькі тренажери призначені як для початкового навчання стрільби з бойової зброї,

так і для повсякденних тренувань з метою вдосконалення отриманих навичок. Так, наприклад, інтерактивний тир дозволяє в умовах імітації різних нештатних ситуацій, що проєктуються на екран, здійснювати тренування і відпрацювання елементів тактичної стрільби, швидше і ефективніше оволодівати прийомами ведення бою в сучасних умовах. Перевагою є можливість забезпечення тренування основних груп курсантів початкового рівня навчання, які удосконалюють навички оволодіння табельною зброєю і груп спортивного вдосконалення, комплексом програм, відповідних певному рівню вогневої підготовки. Однак, стримуючим чинником широкого застосування інтерактивного тиру є досить висока вартість програмного комплексу і апаратного забезпечення [3, с. 7].

Таким чином, навчально-тренувальний процес будується на основі моделювання такої обстановки, в якій учні стимулюватимуться до розвитку навичок самостійного мислення, що згодом дозволить їм приймати правильні рішення. Вважаємо, що для цього до навчального та тренувального процесу доцільно вводити елементи змагальності при виконанні вправ в умовах, максимально наближених до реальної обстановки. Натомість викладачам вогневої підготовки слід здійснювати постійний контроль дій учнів, а також розбір та аналіз допущених помилок.

На кінець, хотілось би зазначити, що використання сучасних технологій під час навчання стрільби має великі перспективи. Саме притаманна процесу формування стійких навичок стрільби з бойової зброї специфіка зумовила пошук і застосування досягнень сучасних інформаційних технологій у навчально-тренувальному процесі для досягнення поставлених цілей і завдань навчання. Причому застосування сучасних технологій навчання в процесі занять з дисципліни «Вогнева підготовка» спрямоване на підготовку кваліфікованих фахівців та на формування вмінь та навичок, які відповідають професійно-кваліфікаційним характеристикам основних посад поліцейських Національної поліції України, завданням, які ставляться перед поліцією на конкретному етапі розвитку українського суспільства, і відповідати реаліям практичної складової оперативно-службової та службово-бойової діяльності [4, с. 5].

Список використаних джерел:

1. Мислива О.О., Бодирев Д.А. Вогнева підготовка: інновації vs. традиції. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 1. URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/6598> (дата звернення: 02.06.2022).
2. Штофель Д.Х., Навроцька К.С., Ващук Л.В. Сучасний стан, перспективи розвитку і застосування стрілецьких тренажерів вогневій підготовці (за матеріалів вітчизняних і закордонних виставок). Вінницький національний технічний університет. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-frtzip/all-frtzip-2018/paper/download/4236/4528> (дата звернення: 02.06.2022).
3. Чабаненко Ю. Удосконалення методики проведення практичних занять з дисципліни «Вогнева підготовка» у майбутніх працівників правоохоронних органів // Юридичний науковий електронний журнал.-2021.- № 4- с. 559-562.
4. Методичні рекомендації щодо використання Інтерактивного мультимедійного лазерного тиру «Рубін-У» під час проведення сценарно-орієнтованих занять з дисциплін «Тактико-спеціальна підготовка» та «Вогнева підготовка»: / Покайчук В., Поливанюк В., Фурса В., Зубець О. Дніпро: ДДУВС, 2021. 64 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/6469> (Дата звернення: 02.06.2022)

Рогальський Володимир Ілліч
старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НАВЧАННЯ ЖІНОК В СИЛОВИХ СИСТЕМАХ

В історичному аспекті «гендерна рівність» виражена справедливістю, за яку багато років боролися жінки та чоловіки. Важливим виразом громадського розвитку є покращення правового становища жінок, формування гендерної рівноваги та конанізування гендерної рівності. В спільнотах, де узгоджується суспільна думка, проблема погодження сімейного і професійного життя жінки і чоловіка, надання їм можливості здійснення їх рівних прав, являється однією з основних складових у розв'язанні суспільних проблем. Досягнення гендерної рівності, а також втілення її в систему суспільних відносин – це основоположна цінність, яка зумовлює реальні зміни в соціальному, гуманітарному, економічному вимірах, а також являється важливим ресурсом для прогресу будь-якої держави.

В своїй свідомості жінки завжди хотіли рівноправності з чоловіками. Наприклад, ходити в штаних, опанувати та працювати за професіями, які їм цікаві та за своїм бажанням, де вони мали б змогу бути у «вищій лізі», в будь-яких питаннях релігії, політики, спорті та питань побутового життя жінки завжди хотіли бути значимі. За останні століття за рівність прав було проведено не одну революцію, не один мирний акт, протести, арешти. Завдяки таким зусиллям почався рух гендерної рівності, права жінок стали все більш

цінуватися та розвиватися. Процеси становлення гендерного паритету як складової державної політики викликали не тільки необхідність окремого вивчення стану дотримання прав жінок у правоохоронних органах, але й розробки відповідних заходів попередження порушення їх прав. Такі превентивні заходи, у свою чергу, потребують чіткого уявлення щодо проблем універсального характеру, притаманних для більшості поліцейських інституцій, в яких працюють жінки. Особливого значення для України набуває реалізація та формування гендерної політики за умов вибору європейського напрямку розвитку державності, необхідність осмислення та застосування міжнародного досвіду в цій сфері. Гендерна рівність регулюється установами та організаціями, наділеними повноваженнями у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Дискусійність позитивного впливу наступних психофізіологічних особливостей жінок на якість виконання ними професійних обов'язків:

- більш високий рівень емоційності, самокритичності та комунікабельності;
- розвиненість інтуїції, емпатії;
- більш високий рівень виконавчої дисципліни;
- більша схильність до робочих стресів;
- менша залежність від шкідливих звичок (алкоголь, куріння);
- менша фізична сила;
- більш низький рівень агресивності.

На даний момент спостерігається очевидний прогрес реалізації державної гендерної політики в Україні. Її принципи і основи закладаються та формуються на законодавчому рівні, що свідчить про рух українського суспільства до міжнародних стандартів та здійснення кроків до європейської інтеграції. Важливим в цих складових являється дотримання національного та міжнародного законодавства не тільки відповідними органами виконавчої влади, але й в сфері силових структур, в тому числі й у сфері Міністерства внутрішніх справ.

Список використаних джерел:

1. «Права жінок правоохоронців та політика гендерної рівності: досвід інших країн у вітчизняному контексті»
URL: <https://helsinki.org.ua/articles/prava-zhinok-pravoohorontsiv-ta-polityka-hendernoji-rivnosti-dosvid-inshyh-krajin-u-vitchyznjanomu-konteksti/> (дата звернення 30 .05.2022)
2. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів в систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України.
URL: https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/2_viddiluvvr/01_metodichni_rekomendaciyi_z_integraciyi_gendernih_pidhodiv_v_sistemu_pidgotovki_fahivciv_dlya_sektoru_bezpeki_i_oboroni_ukrayini.pdf (дата звернення 30 .05.2022)
3. Розуміння маскуліності та гендерної рівності в секторі безпеки України та представлення результатів дослідження. URL: https://www.naiiu.kiev.ua/files/zakon_ukr/gender/2021_03_25/konf_250321.pdf (дата звернення 30 .05.2022)

Роженко Віктор Миколайович

викладач кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Осняч Максим Сергійович

викладач кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ, ВОГНЕВОЇ, ФІЗИЧНОЇ ТА МЕДИКО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЕННОГО СТАНУ

У щорічному рейтингу найбезпечніших для життя країн, який складає австралійський Інститут економіки і світу, Україна посіла 71-ше місце зі 158 – поруч з Тунісом і Гаяною. Сусідня Румунія знаходиться на 32 місці, Польща – на 24-му, Угорщина – на 17-му. При створенні рейтингу враховувалися кількість ув'язнених у країні, статистика злочинності та інші супутні фактори.

В умовах воєнного стану для стримання збройної агресії Росії законодавці дали можливість цивільним використовувати зброю для захисту своєї держави проти російських загарбників. Зі слів міністра внутрішніх справ Дениса Монастирського було роздано десятки тисяч одиниць зброї у великих містах. Поки що рано говорити про наслідки масової видачі громадянам вогнепальної зброї, але вже зараз фіксується зростання на 37% кількість злочинів, пов'язаних саме із застосуванням вогнепальної зброї по Україні.

В таких умовах професійна підготовка працівників правоохоронних органів є вирішальним фактором забезпечення законності при охороні правопорядку та боротьбі зі злочинністю [1].

Правоохоронцям все частіше доводиться стикатися з агресивними, добре фізично та юридично підготовленими правопорушниками. Численні випадки нападів на працівників правоохоронних органів, нерідко із застосуванням холодної та вогнепальної зброї, часто, призводить до важких травм, поранень та навіть загибелі.

Зазначені обставини виявляють високі вимоги до якості та рівня фізичної, вогневої, тактико-спеціальної, медико-тактичної підготовки.

Фізична підготовка є частиною службово-прикладної професійної підготовки майбутніх співробітників поліції та військовослужбовці збройних сил України. Потрібно приділити особливу увагу напрямку вдосконалення професійної підготовленості правоохоронців, та військовослужбовці збройних сил України складником якої є спеціальна фізична підготовленість

Для розуміння які фізичні якості повинні мати і в подальшому ці якості будуть задіяні у відповідності до своїх посадових обов'язків майбутніми, та діючими співробітниками правоохоронних органів та військовослужбовцями збройних сил України, викладачам потрібно розуміти з якими загрозами стикаються і які задачі повинні вирішувати. Задачі які вирішують правоохоронці та військовослужбовці різні, тому і фізичні якості якими вони повинні володіти теж різні. Аналізу підлягає специфіка і фізичні навантаження професійної діяльності фахівців [2].

Фізична підготовка правоохоронців має носити більш спеціалізований характер, залежно від специфіки службової діяльності.

Існує певна необхідність в розробленні комплексної науково-обґрунтованої системи міждисциплінарної взаємодії, що дозволяє сформувати стійкі професійні навички слухачів вишів та підвищення рівня бойової готовності (фізична підготовка для окремих спеціальностей, підрозділів).

Вогнева підготовка – спеціальна дисципліна яка будується на певних законах і принципах повинна змінюватись відповідно із зміною характеру сучасного вогневого контакту с супротивником і технічним процесом. Це дуже складний і тонкий процес, який має бути заснований:

- на переході у процесі навчання від простого до складного;
- на аналізі реального досвіду бойових контактів;
- на доцільності можливих дій під час вогневого контакту;
- на максимальній ефективності у досягненні заданих рівнів підготовленості;
- на можливості використання всього арсеналу зброї;
- на постійному комплексному підході до вогневої, фізичної та тактичної складових підготовки працівників і курсантів;
- на технологічності та гнучкості у процесі навчання відповідно до еволюції бою та технічних бойових засобів.

В останні роки спостерігається тенденція переходу вогневої підготовки спецпідрозділів ближнього і далекого зарубіжжя на практичну базу. Практична стрільба це динамічна стрілецька дисципліна, що поєднує в собі три рівнозначних елементи: потужність, влучність та швидкість. Інакше кажучи, стрілець повинен вміти не тільки потрапляти в ціль, але і робити це якомога швидше. Практична стрільба є універсальною системою визначення та удосконалення рівня стрілецької майстерності, яка увібрала в себе найкращі напрацювання з навчання стрільби, в умовах наближених до реальних. Унікальність практичної стрільби полягає в якомога правдивому відтворенні умов реального застосування вогнепальної зброї. Будь то на полюванні, при виконанні службового обов'язку або при захисті Батьківщини. Практична стрільба вимагає напруження нервів, концентрації інтелекту і фізичних сил майбутнього правоохоронця. Під час виконання вправи потрібно обробляти кожен постріл, швидко рухатися, контролюючи положення зброї. Для підвищення стресостійкості бажано періодично при виконанні вправ використовувати всілякі види іметації бойової обстановки (світлові, димові, звукові тощо) [3].

Навчальні заняття з тактико-спеціальної підготовки повинні мати метою формування у майбутнього поліцейського високого рівня психологічної готовності до правомірного застосування фізичної сили, спецзасобів і вогнепальної зброї. Основним механізмом забезпечення цього, як відзначає О.В. Тимченко, є встановлення міцного зв'язку між розумовими способами дій правоохоронця та емоційно-вольовим регулюванням цих дій]. При цьому можуть використовуватися типові ситуації виникнення загрози для поліцейського та оточення, класифіковані за ступенем небезпеки та відповідними ознаками. В основі такої навчальної роботи знаходиться метод моделювання ризиконебезпечних ситуацій. Їх аналіз на заняттях має на меті формування у поліцейських психологічних установок, які дають їм змогу передбачувати агресивну поведінку осіб за типовими ознаками і набувати готовності до адекватного реагування. Формування зазначених психологічних установок вимагає виховання у майбутніх поліцейських певних психологічних якостей, серед яких у результаті проведеного опитування працівників (які неодноразово брали участь в затриманнях правопорушників в екстремальних ситуаціях) були названі такі:– здатність зібратися в небезпечній ситуації;– емоційна стійкість;– врівноваженість і самовладання;– впевненість у собі;– здатність передбачати розвиток

конфліктної ситуації;– уміння вирішувати конфліктні ситуації без застосування сили;– рішучість;– розвинені морально-етичні якості. Серед основних засобів моделювання психологічних чинників ризиконебезпечних ситуацій виділяють: 1) словесно-знакові засоби; 2) засоби наочності; 3) тренажерні засоби; 4) імітаційні засоби; 5) реальні засоби оперативно-службової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Медвідь М., Бабков Ю., Шаповал О. Методика створення умов присвоєння професійної кваліфікації «офіцер тактичного рівня» здобувачеві за скороченими строками підготовки //Честь і закон. 2021. Т. 3. №. 78. С. 101-108.
2. Зюбан М., Муленко О., Бондаренко С. Підготовка військовослужбовців з вогневої підготовки в сучасних умовах // Молодий вчений. 2022. №. 1 (101). С. 124-127.
3. Височіна Н., Білошицький В., Малахова О. Фізична підготовка і спорт у збройних силах України: проблеми та перспективи //Військова освіта. 2021. С. 43-55.

Скляр Олександр Іванович

викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, практичний психолог

Іванченко Оксана Махірівна

курсант групи Ф2-20-304 Харківського національного університету внутрішніх справ

Ковальов Ігор Миколайович

завідувач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПРАВИЛА НАДАННЯ ПЕРШОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Поліцейські присягають на вірність Українському народові (ст. 64 Закону України «Про Національну поліцію», далі Закону) та безперервно виконують покладені на них обов'язки (ст. 12 Закону) [1].

Згідно з Указом Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України "Про правовий режим воєнного стану", наказів Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції України, поліцейські разом з іншими органами виконавчої влади України повинні здійснювати заходи та наповняються повноваженнями, необхідними для забезпечення захисту безпеки населення, інтересів держави та оборони України в цілому. [2]

Поліцейські з 24.02.2022 кожного дня стикаються з емоційним напруженням при вирішенні тактично-оперативних завдань, які пов'язані з високим рівнем небезпеки для поліцейських. Принцип «Безперервності» несення служби в умовах воєнного стану, як ніколи, поліцейськими виконується на всі 120 %. Поліцейські постійно перебувають у засобах індивідуального бронезахисту, озброєні пістолетами та автоматами, ризикують своїм власним життям та здоров'ям, звільнюють людей від завалів, надають домедичну та психологічну допомогу, зтикаються з великою кількістю озброєних людей, а звичні звернення громадян на гарячу лінію 102, в умовах воєнного стану, до останнього розцінюються – високим рівнем небезпеки.

Під час несення служби поліцейські завжди перебувають в *комунікації* з різними верствами населення та за допомогою неї вирішують поставлені перед ними завдання (ст. 2 Закону). [1]

Серед 27-и поліцейських, із середнім терміном служби в місяцях – 82,55, було проведено опитування, згідно якого було встановлено, що поліцейські потребують навиків у наданні першої психологічної допомоги (далі, ППД) та практичних навичок у комунікації з громадянами (таблиця №1).

В умовах воєнного стану загальний рівень стресу (напруженості) Українського народу відчутно виріс. Дії стресу як громадян України піддаються і поліцейські. Однак пам'ятаючи Присягу та основні обов'язки поліцейського (ст. 18 Закону), поліцейські змушені бути стресостійкими, професійними та бути прикладом рівноваги для оточуючих. Тим же особам, які втратили емоційну рівновагу необхідно надавати ППД.

1. Чи відомо Вам, що таке ППД)?		
Кількість ПП/%	ДА/%	НІ/%
27/100%	15	12
	55,6%	44,4%
2. Чи умієте ви надавати ППД?		
Кількість ПП/%	ДА/%	НІ/%
27/100%	16	11
	59,26%	40,74%
3. Мені доводилося надавати ППД.		
Кількість ПП/%	ДА/%	НІ/%
27/100%	18	9
	66,6%	33,4%
4. В якому відсотковому співвідношенні від 1 до 100 виклики громадян вирішуються за допомогою комунікації? З них:		
А)	в телефонному режиму 46,1%	
Б)	віч на віч 53,9%	
5. Чи потрібні Вам навички у спілкуванні з громадянами під час несення служби?		
Кількість ПП/%	ДА/%	НІ/%
27/100%	13	14
	48,2%	51,8%
6. Чи потрібні Вам навички у спілкуванні з громадянами у екстремальних (конфліктних) ситуаціях?		
Кількість ПП/%	ДА/%	НІ/%
27/100%	16	11
	59,26%	40,74%

В умовах воєнного стану Національна Гвардія України пропонує надання громадянам «6 правил ППД».
(картинка 1)

Рис. 1 [3]

ППД, яку надає поліція постраждалим є актуальною, ще й через те, що останніми часами, до введення в нашій державі воєнного стану, поліція переживає трансформацію. Поліцейські розуміють, що коли вони допомагають жертві, то окрім ліквідації самої події є ще і моральна складова особистості, яка постраждала від надзвичайної ситуації. Такі ситуації – це завжди стрес, і тому правоохоронці обов'язково повинні знати як саме допомогти і як підтримати людину, яка постраждала від наслідків бойових дій.

ППД призначена для людей, які знаходяться в стані дистресу в результаті щойно пережитого або поточної важкої кризової події (наприклад, загроза життю чи здоров'ю, втрата житла, загибель близької людини тощо). Таку допомогу слід надавати як дорослим, так і дітям. Однак не кожна людина, яка пережила кризову подію, потребує ППД або прагне її отримати. Не можна нав'язувати допомогу тим, хто її не бажає, але завжди треба бути з тими, хто захоче отримати підтримку.

Перед наданням ППД, поліцейському слід пам'ятати, про чотири принципи надання ППД:

- особиста безпека;
- захист безпеки, гідності та прав людини;
- адаптування своїх дій до культурних, релігійних та ін., переконань постраждалого;
- бути обізнаним щодо проведення інших заходів реагування на ситуацію.

Окрім цих чотирьох принципів, звернути увагу слід на оперативні принципи ППД:

1. Дивитись.

Перевірте умови безпеки. Перевірте, чи є поруч люди, базові потреби яких необхідно задовольнити, чи є люди в стані важкого дистресу.

2. Слухати.

Зверніться до осіб, котрі можуть потребувати підтримки. З'ясуйте, що саме їх хвилює. Вислухайте та постарайтесь допомогти.

3. Направляти.

Допоможіть людині морально справитися з проблемою та зв'язатися за потреби з родичами. Надайте особі достовірну інформацію.

Під час комунікації, необхідно зосередити увагу на переліку важливих питань, що варто поставити постраждалому:

- Що сталося?
- Де та коли це сталося?
- Хто ще надає допомогу? Чи бере участь місцеве населення в реагуванні на ситуацію?
- Уже трапилась неприємна подія, чи вона ще триває?
- Яка небезпека має очікуватись?
- Чи є зони, яких варто уникати з міркувань особистої та суспільної безпеки чи куди вам заборонений доступ? [4]

З урахуванням вищезазначеного, в контексті вибору тактики комунікації з особою, якій надається ППД, пропонуємо поліцейським алгоритм її надання:

1. Забезпечити особисту безпеку та безпеку постраждалої особи.
2. Нейтралізувати/ліквідувати вплив того, що надало емоційний вплив на особу.
3. Оцінити стан людини, проаналізувавши її вербальні та невербальні ознаки.
4. Знайти тихе місце, де можна провести бесіду.
5. Знаходячись поруч з постраждалим, дотримуватися необхідної дистанції.

6. При активному слуханні демонструвати максимальну зацікавленість ситуацією, наприклад, киваючи головою.

7. Висловлювати слова співчуття, якщо обстановка того потребує.

8. Надайте можливість витримати паузу в діалозі.

9. Звернути увагу на зусилля постраждалого, що були спрямовані на самостійний вихід зі складної ситуації.

10. Резюмувати надання допомоги.

11. При необхідності, направити особу за допомогою до спеціаліста. Бувають ситуації, коли люди потребують серйознішої допомоги, ніж ППД, тому потрібно розуміти межі власних можливостей надання допомоги і, при необхідності направляти постраждалих за допомогою до спеціалістів (наприклад, кваліфікаційних психологів, психіатрів тощо).

Незвичні умови несення служби, повітряні тривоги, загроза використання проти поліцейських балістичної зброї призводять до фізичної втоми, психологічного виснаження, професійного вигорання, емоційних зривів, панічних атак тощо. Однак в умовах воєнного стану поліцейські змушені проявляти стресостійкість при роботі з громадянами, котрі потребують допомоги та бути прикладом емоційної рівноваги для них.

Розглянувши питання ППД, яку надає поліція постраждалим, можна виявити, що ППД сприяє скорішому виконанню завдань покладених на поліцію в умовах воєнного стану. Завдяки своїм властивостям, ППД є незамінним важливим інструментом в руках службової діяльності поліції.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19?find=1&text=присяга#Text> (дата звернення 23.06.2022).
2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України №64/2022 від 24.02.2022 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 01.05.2022).
3. Правила ППД / інформаційна сторінка Бердянського державного педагогічного університету. URL: <https://bdpu.org.ua> (дата звернення 23.05.2022).
4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
5. Склад О.С. Надання першої психологічної допомоги Національною поліцією України під час надзвичайних ситуацій / Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Харків: НУЦЗУ, 2022. с. 385

Тінін Дмитро Геннадійович

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Жарик Єлизавета Русланівна

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ
МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

3 лютого 2022 року у зв'язку із агресією Російської Федерації в Україні був уведений воєнний стан. Введення такого правового режиму тягне за собою низку особливостей, а саме – часткове тимчасове обмеження конституційних прав громадян. Такі обмеження можуть проявлятися у встановленні особливого режиму в'їзду та виїзду, перевірці документів, запровадженні комендантської години, відчуженні та вилученні майна усіх форм власності для забезпечення потреб оборони.

Враховуючи нестабільність національної безпеки України на сучасному етапі і ведення бойових дій на окремих ділянках нашої країни, питання, що стосуються особливостей функціонування державного апарату в умовах воєнного стану є надважливим.

Нині потребує системного підходу визначення проблем та перспектив розвитку системи професійного відбору майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану

У сучасних умовах модернізації всієї системи державної служби в Україні, їхньої інтерпретації в систему правоохоронних органів країн ЄС та НАТО закономірно посилюється потреба в удосконаленні професійної підготовки особового складу та особливо його управлінської ланки в органах Національної поліції України. Саме управлінський склад є визначальним елементом усієї структури Національної поліції України, від якого зрештою залежить ефективність функціонування усіх підрозділів, кожного співробітника поліції і, в кінцевому результаті, успіх самої правоохоронної системи. Управління Національною поліцією України вимагає підготовки керівників-професіоналів, які визначають стратегію і тактику управління, принципи та методи роботи з персоналом, основи оперативного мистецтва управління, соціологію, логіку, психологію і педагогіку, орієнтування в політичних, економічних, науково-технічних та інших питаннях, а також володіння сучасними організаційно-управлінськими технологіями.

В організації і здійсненні підготовки кадрів для органів Національної поліції України наявна низка не вирішених проблем, які потребують прийняття додаткових заходів щодо удосконалення вказаного напрямку організаційної діяльності цих органів. Складності змісту управлінської діяльності в сфері охорони правопорядку й боротьби зі злочинністю, що склалися на сучасному етапі, обумовлюють підвищення вимог до підготовки високопрофесійних керівників, здатних вирішувати нові й набагато складніші управлінські функції. Висококваліфіковані кадри правоохоронної та управлінської діяльності створюються в результаті цілеспрямованої кадрової політики, головною складовою якої є професійна підготовка. Положенням про організацію професійної підготовки поліцейських, затвердженим Наказом МВС України від 16 лютого 2016 р. № 105, професійна підготовка визнана одним з пріоритетних напрямів оперативно-службової діяльності співробітників Національної поліції України [1, с. 165].

Основною проблемою поліцейської освіти залишається давно назріла реформа відомчих вищих

навчальних закладів, які підпорядковані МВС. Наприклад, всім відома Національна академія внутрішніх справ України, а також ще шість вищих навчальних закладів при МВС здійснюють підготовку як юристів (вища юридична освіта необхідна не всім категоріям поліцейських, але, скажімо, для слідчого вона є обов'язковою) так і психологів, а також здійснюють підготовку аспірантів і докторантів. Разом з цим для роботи у поліції у широкому сенсі цього слова підходить будь-яка вища юридична освіта, отримана у будь-якому вищому навчальному закладі. А для того, щоб навчити здібного кандидата на посаду поліцейського, який перед цим успішно пройшов конкурсний відбір, певним специфічним знанням у галузі його майбутньої діяльності, достатньо проходження ним спеціального інтенсивного курсу навчання у закладі МВС від шести місяців до одного року.

Особливу увагу приділити необхідно насамперед вступним, а також випускним іспитам з фізичної та спеціальної підготовленості правоохоронців.

Проблема професійного відбору молоді, яка вступає до ВНЗ МВС України в широкому плані на цей час ще практично не вивчалася, а методика її дослідження потребує коригування з урахуванням вимог сьогодення, загальної фізичної підготовленості правоохоронців, стану їх здоров'я, залежить процес засвоєння ними бойових прийомів єдиноборств, який в більшості випадків вирішує долю заходів по припиненню протиправних посягань. Так вимоги достатнього рівня фізичної підготовленості до прийнятих на службу майбутніх правоохоронців в період початкової підготовки та при виконанні є одним з важливіших факторів для поліцейського [2, с. 75].

Однак аналіз літератури та практичний досвід показав, що рівень підготовленості курсантів недостатній. Кандидати на посаду поліцейського в більшості випадків не можуть скласти базові нормативи з фізичної підготовки тому під час навчання вони не покращують свої навички а намагаються довести свої фізичні здібності до рівня вступних іспитів. Тому на мою думку важливо приймати на службу кандидатів які фізично та психологічно відповідають стандартам. Після таких змін кількість майбутніх кадрів для місцевих органів поліції зменшиться але рівень підготовки та професійності збільшиться.

Також до органів поліції приймають кандидатів з юридичною освітою які пройшли спеціальний курс підготовки від 6 місяців до року. За настільки короткий час кандидати не можуть оволодіти тактико-спеціальною вогневою та фізичною підготовкою в той самий час вдосконалювати нормативно-правову базу. Таким чином після спеціальних курсів рівень підготовки в більшості випадків не є достатньою. Тому така підготовка кадрів є не доречною та не ефективною.

Цьому існує багато причин: - діяльність правоохоронців проходить в нових умовах, а його навчання та підготовка в цілому здійснюється за старими принципами, критеріями та методичними рекомендаціями; - низький рівень підготовки правоохоронців (фізичної, спеціальної, психологічної, професійно-прикладної); - невідповідність рівня підготовки до Європейського; - недоліки професійного відбору молоді до правоохоронних органів; - недостатнє практичне обґрунтування комплексного навчання тактико-спеціальної, фізичної та підготовці зі зброєю; - низький рівень мотивації до вдосконалення власної професійної підготовленості та розвитку фізичних та спеціальних якостей. Основними чинниками зниження впливу фізичних навантажень на результати професійної підготовленості та процес навчання є: - відсутність типових програм з СФП; - відсутність достатнього часу для оволодіння тактико-спеціальних навичок та поводження і використання зброї - низький вихідний рівень фізичної підготовленості більшості новобранців, які вступають до вузів МВС України; - неефективне використання часу, відведеного на фізичну підготовку; - необхідність більшої кількості практикування нових знань - необхідність більш ретельного проведення ранкової зарядки тощо [3, с. 47].

Головною метою вдосконалення фізичної підготовленості майбутніх правоохоронців актуальним питанням є формування фізичних, професійно-прикладних та психологічних якостей з урахуванням специфіки обраного напрямку несення служби у правоохоронних органах, а також комплексного підходу об'єднання фізичної, тактико-спеціальної та вогневої підготовки, які будуть імітувати ситуації самозахисту, переслідування та затримання правопорушника на практичних зайняттях, а не теоретичних ситуаціях [4, с. 4].

По-перше, основною проблемою є низький рівень фізичної підготовленості молоді, яка вступає до силових структур, це складає певні труднощі при засвоєнні спеціальних та професійно-прикладних навичок. По-друге, відсутність єдиної типової програми з фізичної та спеціальної підготовки у ВНЗ МВС України та зменшення кількості годин на дисципліну. По-третє, низька мотивація молоді до занять з фізичної підготовки. Перспективами подальшого дослідження вбачаються розробка та впровадження власної програми з фізичної та спеціальної підготовки до ВНЗ МВС України. Перспектива реформування та розвитку системи професійного відбору майбутнього поліцейського: по-перше, вдосконалення застарілих систем навчання в вищих навчальних закладах МВС та перехід на більш сучасну та практичну європейську систему. Таким чином ми усунемо застарілу та не ефективну систему відбору та навчання кадрів для національної поліції піднявши професійність та підготовленість поліції в майбутньому; по-друге, рівень фізичної підготовки поліцейських збільшиться і цим зменшить показник злочинності на території місцевих відділів поліції; по-третє, рівень довіри до національної поліції збільшиться так як поліцейських буду мати естетичний зовнішній вигляд та відповідати більшості стандартів населення; Останній та не менш важливий пункт – це заміна від кількості до професіоналізму

поліції. Менша кількість професіоналів зможуть робити більший якісний обсяг роботи [5, с. 42].

В юридичній літературі акцентується увага на тому, що незважаючи на великий обсяг проведеної в цьому напрямі роботи, сьогодні ще залишаються проблеми у правовому регулюванні прийняття на службу в поліції, зокрема у сфері закріплення вимог до кандидатів на відповідну службу. Так, наприклад, слід звернути увагу на те, що сьогодні склалася дивна ситуація у сфері нормативного закріплення вимог до фізичної підготовки кандидатів на службу в Національній поліції України. Так, у 2015 р. в патрульну поліцію приймали на підставі Методичних рекомендацій щодо умов та порядку виконання вправ і нормативів з фізичної підготовки кандидатами на службу до підрозділів патрульної поліції, затверджених Першим заступником Міністра внутрішніх справ України 30 січня 2015 р. Сьогодні зазначені Методичні рекомендації застосовують і при прийнятті на службу в інші підрозділи Національної поліції України. Однак, виходячи з того, що завдання та функції різних підрозділів поліції відповідним чином відрізняються, вважаємо, що це, у свою чергу, накладає відповідну специфіку і на фізичну підготовку поліцейських. Отже, існує необхідність прийняття комплексного наказу щодо Національної поліції України, в якому на підставі науково виваженого підходу передбачити нормативи з фізичної підготовки для кандидатів на посади в різні підрозділи поліції. Тому подальше удосконалення національного законодавства, яке регламентує вимоги до кандидатів на службу в поліції, сприятиме вирішенню питань належного кадрового забезпечення поліції, яка сьогодні перебуває в стадії реформування [6, с. 110]. Безумовно, важливе значення при формуванні структури поліції слід враховувати як національні традиції, так і міжнародний досвід.

В цілому на сьогодні запроваджено чимало позитивних нововведень в напрямку реформування правоохоронної системи. Однак існують певні недоліки та неточності, які потребують свого вирішення та вдосконалення.

Сьогодні актуальним є пошук та запровадження нових підходів у сфері управління органами внутрішніх справ, побудови їх якісно нової моделі відповідно до стандартів, принципів і норм, що вироблені світовою спільнотою. Важливе теоретичне та практичне значення на цьому шляху має досвід правоохоронних органів інших країн світу, знання тих явищ, тенденцій та закономірностей, що визначають сучасний стан і перспективи розвитку управління поліцейськими підрозділами [7, с. 22].

Запровадження та активізація розвитку національної поліції є запорукою ефективного механізму реалізації прав та свобод людини та громадянина в Україні. Тому особливої актуальності набувають теоретичні та прикладні розробки щодо запровадження в Україні поліції європейського зразка.

Україна поступово приводить національне законодавство у відповідність з європейськими стандартами функціонування органів поліції, які позитивно вплинуть на процес реформування правоохоронної діяльності.

Таким чином, недосконалість професійної підготовки управлінських кадрів для правоохоронних органів України в особливих умовах, пов'язаних зі збройною агресією Російської Федерації та в період воєнного стану в Україні, може негативно вплинути на національну безпеку України, її обороноздатність.

Проблеми, які виникли внаслідок окупації території України, є багатограними. У зв'язку з цим, дослідження проблематики особливостей розвитку системи професійного відбору майбутніх правоохоронців в умовах воєнного стану в умовах правового режиму воєнного стану, бойовій обстановці, в особливий період військовослужбовців та інших осіб має підвищену актуальність. Аналізуючи вищезазначене, на сьогодні вкрай актуальним вбачається врегулювання ситуації на міжнародному рівні з метою стабілізації в усіх сферах суспільного життя.

Список використаних джерел:

1. Кузьменко І.Г. Впровадження стандартів професійної підготовки управлінських кадрів Національної поліції України на основі аналізу діяльності поліції країн ЄС. Актуальні проблеми правотворчості и правоприменительной діяльності в Республіці Казахстан: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф., присвяченої 30-річчю Незалежності Республіки Казахстан та 100-річчю дня народження академіка Салика Зімановича Зіманова (Костанай, 26 берез. 2021 р.). Костанай, 2021. С. 165–171.
2. Удосконалення професійної підготовки поліцейських щодо здійснення ефективної службово-бойової діяльності: матеріали круглого столу, м. Херсон, 28 квітня 2022 р. / за заг. ред. Вайди Т. С., канд. пед. наук, доц. Одеса: ОДУВС, 2022. 100 с.
3. Моргунов О.А. Удосконалення фізичної підготовки правоохоронців МВС України на початковому етапі навчання. *Честь і закон*. 2014. № 2. С. 46–49.
4. Зозуля Є.В. Підготовку сучасного правоохоронця – на рівень європейських стандартів. *Наукова бібліотека*. 2014. № 4. С. 4.
5. Кущенко В.О., Комзюк М.А., Іншеков М.В. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф.(м. Харків, 24 травня 2018 р.).-Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018.- С. 41-43.
6. Худякова О.В. Вимоги до кандидатів на службу в поліції. *Право і Безпека*. 2015. № 4. С. 107-111.
7. Курко М.Н. Поліція України (національна поліція): історіографія створення, стан законодавчого і ресурсного забезпечення та перспективи розвитку. *Право.ua*. 2015. № 1. С. 21-28.

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Макруха Єлізавета Олександрівна

курсант 3-го курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Булдакова Анастасія Євгенівна

курсант 3-го курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ МВС УКРАЇНИ
ТА ІНШИХ ВОЄНІЗОВАНИХ ФОРМУВАНЬ В УМОХ ВОЄННОГО СТАНУ**

З початку повномасштабних бойових дій в Україні постала нагальна потреба в розповсюдженні зброї серед цивільного населення та працівників системи МВС, а саме підвищення рівня поведінки з автоматами, а також навчання територіальної оборони та інших воєнізованих формувань. Для ефективного застосування зброї у бойових діях особи, які отримали зброю повинні пройти спеціальну первинну підготовку. Така підготовка здійснюється працівниками військкомату, військовослужбовцями та іншими уповноваженими особами в прискореному режимі. Зазвичай осіб, яких призивають до армії, під час проходження військової підготовки повинні навчити тактиці бойових дій, методики їх застосування у реальному житті та правилам поведінки, використання та застосування зброї під час воєнних конфліктів. Проте підготовка даних осіб проводилась на неналежному рівні, через що з введенням на території України воєнного стану Міністерство оборони України розпорядилося про залучення даних осіб до навчання, що складає удосконалення досвіду та відпрацювання вже набутих практичних навичок.

В період мирного часу добровольчі територіальні громади залучали до охорони публічного порядку та безпеки. Проте 3 травня 2022 року було прийнято Закон «Про внесення змін до Закону України "Про основи національного спротиву», в якому зазначили, що у разі введення в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану всі добровольчі формування територіальних громад переходять в оперативне підпорядкування командирів відповідних військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил України. На час дії воєнного стану за рішенням Головнокомандувача Збройних Сил України добровольчі формування територіальних громад повністю або частково можуть залучатися до виконання завдань територіальної оборони поза межами визначеної зони територіальної оборони, а також направлятися до районів ведення воєнних (бойових) дій. [1]

За співробітниками поліції закріплюється вогнепальна зброя для ураження супротивника на короткій відстані, проте з загостренням конфліктної ситуації на території України та підвищенням рівня загрози ураження мирного населення вище переліченим особам уповноважений орган державної влади видав вогнепальну зброю, яка має більш уразливу силу для супротивника, а саме автомати, що забезпечує застосування на великій відстані. Але навички поведінки з даним видом зброї є вичерпними.

Наразі інструкторами з практичної стрільби проводиться навчання та збільшення досвіду поведінки з вогнепальною зброєю в спеціально обладнаних для цього приміщеннях, місцях, а саме полігон, тир та навіть університет зі специфічними умовами навчання. Яскравим прикладом є спортивно-стрілецький клуб «Дивізіон 55», який вступив в територіальну оборону та навчав правилам поведінки зі зброєю всіх бажаючих. [2] Крім цього, такі навчання проводились в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ, а саме викладачами кафедри тактико-спеціальної підготовки, що забезпечило ефективну та швидко підготовку таких осіб.

Така підготовка повинна бути направлена на відпрацювання індивідуальної техніки стрільби із зміною зброї, екстреною заміною магазинів та усунення затримок при стрільбі, навчання стрільбі з місця по цілі, яка з'являється на обмежений час, з відходом з лінії вогню, відпрацювання прийомів й способів ведення вогню по цілям та злагодженості дій в складі групи, звертаючи особливу увагу на умови воєнного стану.

Підсумовуючи все вище визначене, ми можемо дійти висновку, що недостатній рівень підготовки

населення та службових осіб є актуальною проблемою сьогодення. Задля її вирішення необхідно запровадити систематичну підготовку з вогнепальною зброєю на законодавчому рівні для покращення загального рівня оборони країни.

Список використаних джерел:

1. Про основи національного спротиву: Закон України від 16.07.2021 р. № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (дата звернення: 02.06.2022)
2. Учора — інструктори з практичної стрільби, сьогодні — тероборонці, або як пересічних одеситів навчали бути зі зброєю на «ти». URL: <https://armyinform.com.ua/2022/05/12/uchora-instruktory-z-praktychnoyi-strilby-sogodni-teroboronzci-abo-yak-peresichnyh-odesytiv-navchaly-buty-zi-zbroeyu-na-ty/> (дата звернення: 02.06.2022)

Тьорло Олена Ігорівна

завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Кмицяк Микола Володимирович

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ

Флуд Олександр Васильович

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ

**ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ ПРИМІЩЕНЬ З ОБМЕЖЕНИМ ОСВІТЛЕННЯМ
ТА ПРОСТОРОМ ПІД ЧАС ЗАЧИСТКИ ПРИМІЩЕНЬ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Вдосконалення професійної підготовки особового складу Національної поліції приділяється неабияка увага. Однією із складових професійної підготовки є фізична підготовка. Навчання з фізичної підготовки передбачає формування та вдосконалення в поліцейських рухових якостей та навичок, необхідних у повсякденній діяльності та в разі виникнення екстремальних ситуацій. Практичних навичок застосування прийомів самозахисту, особистої безпеки, фізичного впливу тощо [1].

Діяльність поліцейських, а особливо в умовах воєнного стану, безпосередньо пов'язана із затриманням правопорушника, обмеженням інформації, дефіцитом часу для прийняття відповідних рішень. А також постійною зміною обстановки, раптовістю дій затриманого та іншими стрес-факторами, які зазвичай виникають в екстремальних ситуаціях[2].

Під час виконання службових обов'язків співробітники Національної поліції виконують завдання щодо затримання правопорушників у різноманітній обстановці, зокрема зачистка приміщень з обмеженим простором. Одними з різновидів вказаних приміщень є підвали та горища будівель, в яких можуть переховуватися диверсійно-розвідувальні групи в тому числі. Підвал – це приміщення під першим поверхом будинку нижче рівня землі, заглиблене або напів заглиблене в землю призначене для господарських потреб та/або розташування технічних приміщень. Горище – це простір між поверхнею покриття даху, зовнішніми стінами та перекриттям верхнього поверху будівлі. Ці приміщення характеризуються такими характеристиками:

- погане освітлення або взагалі відсутність електропостачання;
- переважна відсутність чітких схем розташування приміщень, захарашення цих приміщень;
- переважна безлюдність приміщень при можливості знаходження безпритульних людей та тварин;
- можлива наявність непередбачених виходів, або відсутність передбачених (замуровані, захарашенні тощо);
- наявність вузьких проходів та низьких стель.

Тому доцільність методики огляду та зачистки даних приміщень не виникає сумнівів.

Розглядаючи загальні правила та обмеження щодо їх застосування варто відзначити на самперед: перед входом до будівлі необхідно впевнитись у психологічній готовності кожного поліцейського до здійснення входу та несподіванок, які можуть виникнути;

зв'язати на фізичну готовність кожного поліцейського із задіяних до входу у приміщення з обмеженим освітленням та розподіл ролей з її врахуванням;

в обов'язковому порядку перевірити готовність спеціального спорядження та екіпірування

мати достатньо інформації щодо місця події (його план, наявність чи відсутність додаткових шляхів виходу імовірних правопорушників тощо)

наявність інформації щодо безпечності периметру навколо приміщення, що дає впевненість поліцейським у своїх діях.

якщо правопорушник тікає в глибину приміщення, то не варто переслідувати його [3].

Якщо при звичайному огляді приміщень з обмеженим освітленням має бути в обов'язковому порядку «Наявність достатньо інформації щодо місця події (його план, наявність чи відсутність додаткових шляхів виходу імовірних правопорушників тощо)», то в умовах воєнного стану дана інформація, як правило недоступна. Також при звичайному огляді приміщень з обмеженим освітленням має бути також інформація щодо безпечності периметру навколо приміщення, що дає впевненість поліцейським у своїх діях. З огляду на умови воєнного стану такої впевненості у поліцейських, які проводять зачистку приміщень не мають, що в свою чергу несе сильних психологічний вплив, а отже і на впевненості в своїх діях. При несенні служби та огляді приміщень з обмеженим освітленням під час мирного часу одне з правил було «Ніколи не можна входити до приміщення, якщо відомо, що правопорушник озброєний чи забарикадувався. В таких випадках обов'язково повідомити чергового для виклику допомоги з чіткими інструкціями, що тих хто має прибути». Але в умовах воєнного стану всі попередні правила щодо огляду приміщень мають своє коректування. І на сам перед варто розраховувати тільки на свої професійні навички та напарників.

Зупинимось більш детально саме на методиці огляду. Під час обстеження приміщень необхідно проводити огляд швидкими поглядами та забезпечувати перехресне прикриття один одного. Під час пошуку особи її може видавати не тільки її сліди, але й частини тіла, одягу, тінь, звук тощо, на все необхідно звертати увагу, що може бути використане, як вами так й проти вас. Під час пошуку особи та огляді приміщення варто зважати на всі кути і вертикальні, і горизонтальні, робити це в логічній послідовності та притримуючись тактики огляду по секторах. Але окрім вище зазначеного варто звертати увагу на ще деякі нюанси, а саме:

чи є якісь руйнування, т.б. наскільки безпечним є саме перебування в даному приміщенні;

наявність розтяжок не тільки під ногами, але й на різних рівнях людського росту;

недоцільність знаходження будь якої речі, т.б. працівник поліції піднімає, а потім відбувається вибух;

якщо є підозри, що в приміщенні з обмеженим простором та освітленням переховуються особи, то краще надати їм команду вийти з приміщення для забезпечення особистої безпеки.

Під час воєнного стану поліцейські несуть службу не тільки по охороні громадського порядку, але й для перевірки та зачистки населених пунктів, які були звільнені від окупантів. Також залучаються до несення служби на блокпостах. Від так готовність до дій в екстремальних ситуаціях стає буденною. Але передбачити все наперед не можна ні в якій ситуації і чіткого алгоритму дій, на жаль, не може бути. Одна із якостей притаманних поліцейським має бути і гнучкість мислення, і оперативність реагування на несподівані чинники, які виникають в екстремальних ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України.
2. Бондаренко Я.Г. Формування психологічної готовності працівників ОВС до дій в екстремальних умовах / Я.Г. Бондаренко, М.О. Котелюх, О.В. Петленко // Право і Безпека. – 2015. – № 1. – С. 91-96. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2015_1_18.
3. Застосування заходів фізичного впливу в обмеженому просторі : навч.-метод. посібник / О. І. Тьорло, Б. Ю. Музика, О. В. Флуд та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 204 с. Lviv State University of Internal Affairs Institutional Repository (LvSUIAIR): Застосування заходів фізичного впливу в обмеженому просторі: навчально-методичний посібник (lvduvs.edu.ua)

Чичкан Оксана Анатоліївна

доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету №2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ

Музика Богдан Юліанович

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ

Мороз Тарас Іванович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету №2 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ

**СУЧАСНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ,
ВОГНЕВОЇ, ФІЗИЧНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

Удосконалення тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України на даний час в умовах воєнного стану є головною метою підготовки фахових і високопрофесійних поліцейських. Основні зусилля в навчанні здобувачів вищої освіти з розвитку сектору безпеки і оборони повинні бути зосереджені на поетапному та узгодженому нарощуванні оперативних спроможностей сил безпеки і оборони та рівня їх готовності до невідкладного реагування на виклики й загрози національній безпеці України. Складовою ділянкою цього є розбудова ефективної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для силових структур.

О 3:40 24 лютого 2022 року РФ здійснено відкритий воєнний напад на Україну за підтримки Білорусі. Відповідно можна провести поверхневий аналіз ефективності роботи сектору безпеки і оборони України під час воєнного стану включаючи сили підпорядкованих підрозділів Національної поліції України.

Станом на 15 березня 2022 року із початку повномасштабного російського вторгнення під час виконання службових завдань загинули 22 поліцейських, 88 отримали тяжкі поранення, а 7 зникли безвісти. Національна поліція відкрила 1135 кримінальних проваджень через злочини російських військових на території України.

Під час війни поліцейські продовжують працювати в посиленому режимі – забезпечують діяльність блокпостів, проводять евакуацію населення, перевіряють документи та транспортні засоби, проводять пошук і розслідувану роботу з диверсантами, а також протидіють мародерству.

В умовах воєнного стану робота поліцейських вимагає надмірної уваги до тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки, відповідно у майбутньому потрібно звернути актуальну увагу щодо навчання особового складу підпорядкованих підрозділів Національної поліції України та здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів системи МВС України, а саме:

- запровадження інтегрованої системи освіти, бойової і спеціальної підготовки персоналу у секторі безпеки і оборони із залученням викладачів, інструкторів із держав – членів НАТО і ЄС, формування нової культури безпеки зі збереженням за необхідності спеціалізації та індивідуалізації системи підготовки кадрів;
- підвищення фахового рівня персоналу сектору безпеки і оборони, забезпечення його високої мотивації до належного виконання завдань за призначенням;
- підвищення ефективності підготовки наукових кадрів та функціонування системи кадрового забезпечення науково-технологічної і освітньої діяльності.

14 березня 2016 року Указом Президента України № 92/2016 затверджено “Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України”. Ця Концепція визначає систему поглядів на розвиток безпекових та оборонних спроможностей України у середньостроковій перспективі, сформованих на основі оцінки безпекового середовища та фінансово-економічних можливостей держави, здійснених у рамках комплексного огляду сектору безпеки і оборони України.

Метою Концепції є визначення шляхів формування національних безпекових та оборонних спроможностей, що дадуть змогу відновити територіальну цілісність України у межах міжнародно визнаного державного кордону України, гарантувати мирне майбутнє України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави, а також забезпечать створення національної системи реагування на кризові ситуації, своєчасне виявлення, запобігання та нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх загроз національній

безпеці, гарантування особистої безпеки, конституційних прав і свобод людини і громадянина, забезпечення кібербезпеки, оперативне спільне реагування на кризові та надзвичайні ситуації.

Основними завданнями сектору безпеки і оборони є:

- оборона України, захист її державного суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності;
- захист державного кордону України;
- захист конституційного ладу, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення громадської безпеки та охорони державної таємниці, іншої інформації з обмеженим доступом;
- попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України, боротьба з тероризмом, корупцією та організованою злочинністю у сфері управління і економіки;
- забезпечення інформаційної та кібербезпеки;
- надання допомоги органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у запобіганні та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, а також воєнного характеру, розвиток міжнародного співробітництва у цій сфері;
- участь у забезпеченні міжнародної стабільності та безпеки.

Відповідно до нормативно-правових документів на підрозділи Національної поліції покладені великі і відповідальні завдання із забезпечення порядку в екстремальних ситуаціях, зокрема під час несення служби у воєнний час.

Тому, під час навчання поліцейських і здобувачів вищої освіти навчальних закладів системи МВС України досить важливим є курс тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки. Вивчення предмета «Тактико-спеціальна підготовка» дасть змогу ознайомитися з тактикою дій роботи на блокпостах, основами ведення спеціальних операцій, особисто брати участь у плануванні й організації дій розшукових нарядів. Вивчення предмета «Вогнева підготовка» надасть змогу поліцейському швидко і вміло застосувати вогнепальну зброю по визначеній цілі, при веденні вогню в екстремальних ситуаціях рахувати кількість вистріляних патронів, швидко усунути затримку при стрільбі, проведення заміни магазину, тактично правильно діяти при збройному опорі і т.д. Вивчення предмета «Спеціальна фізична підготовка» надасть можливість поліцейському затримати правопорушника, захиститись від раптового нападу, звільнитись від захоплень і т.д. Основними завданнями психологічної підготовки є: виховання почуття обов'язку, відповідальності; забезпечення особового складу системою знань і уявлень про особливості та умови діяльності, їх вимоги до особистості; формування у працівників умінь і навичок виконання службових обов'язків у напружених та складних умовах; розвиток емоційно-вольової стійкості, здатності до ефективної саморегуляції при ускладненні ситуації; формування умінь реально оцінювати рівень своєї підготовленості до виконання професійних завдань, уміння прогнозувати результати діяльності, коригувати свої вчинки. Завчасне формування готовності до дій у екстремальних ситуаціях передбачає формування "психологічної надійності", тобто таких якостей, як упевненість в собі та своїй підготовленості, у своїх колегах, цілеспрямованість, самостійність при прийнятті рішення, само володіння, вміння керувати своїми емоціями. У процесі такої підготовки засвоюються знання про можливі варіанти розвитку напружених ситуацій, їх сутність та адекватні варіанти реагування. Формування готовності до виконання складних завдань полягає в моделюванні умов майбутньої діяльності, обговоренні оптимальних дій та їх послідовності.

Метою вивчення дисциплін тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та психологічної підготовки є набуття навичок, які необхідні для успішного виконання бойових завдань, підвищення захисту особового складу і бойової техніки від всіх сучасних засобів ураження, а також для ускладнення дій противника.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/92/2016/page>
2. Система підготовки кадрів для сил безпеки України: проблеми та перспективи розвитку: аналітична доп. / С. В. Сьомін, О. О. Резнікова; за заг. ред. В. П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2016. – 50 с.
3. Тактико-спеціальна та спеціальна фізична підготовка оперативних працівників відділів карного розшуку підрозділів Національної поліції: практичний посібник / О. І. Тьорло, О. А. Чичкан, М. О. Червоношапка, Б. Ю. Музика, В. М. Синенький та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 201 с.
4. Електронний ресурс <https://www.rnbo.gov.ua>

Чоботько Маргарита Анатоліївна

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПАРАДИГМА ГЕНДЕРНОГО ПИТАННЯ В МВС УКРАЇНИ

Сучасна державна політика України спрямована на досягнення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків у суспільстві, що є необхідним для уникнення всіх форм дискримінації та реалізації кожної особистості незалежно від віку та статі, соціальних чи політичних передумов. Створення дієвих механізмів у досягненні гендерної рівності та ефективне управління гендерними процесами з боку держави сприятиме підвищенню конкуренції на ринку праці, що забезпечить економічний розвиток держави та примноження її інтелектуального потенціалу.

Гендерна рівність є одним із принципів забезпечення прав людини, основою демократичного розвитку держав та світової спільноти. На шляху демократичного розвитку Україна прагне до створення громадянського суспільства на гуманітарних засадах. Україна останніми роками значно просунулася у вивченні та осмисленні гендерної проблематики. Ухвалення Конституції України створило нові правові гарантії формування громадянського суспільства. Вона закріпила нові засади громадянської організації суспільства та, зокрема, принцип рівності жінки і чоловіка. Неупереджене ставлення до особистості незалежно від статі сприймається як невід’ємна складова демократизації та сталого розвитку будь-якого суспільства. Україна, яка обрала стратегію європейського вибору, перебуває на етапі становлення та розвитку гендерних досліджень у суспільних науках. Усе більш популярними стають дослідження, що вивчають різні види суспільних норм та відносин щодо запровадження стандартів рівності прав і свобод жінки й чоловіка, попередження гендерної дискримінації. Не є виключенням і органи системи МВС України.

Передбачено також установити, що посадові особи центральних та місцевих органів виконавчої влади, на яких покладені функції щодо забезпечення рівності прав і можливостей жінок і чоловіків, організують, в межах своїх повноважень, роботу відповідних органів виконавчої влади в напрямку:

- забезпечення врахування фактора рівності чоловіків і жінок у відповідній сфері діяльності;
- здійснення аналізу реальних суспільних відносин з огляду на рівність статей та подолання в них асиметрії, дисбалансу, що складаються на відповідній території чи в галузі;
- здійснення заходів, спрямованих на формування гендерної культури населення;
- здійснення співробітництва з жіночими та іншими громадськими організаціями, узагальнення інформації, що надходить від них, щодо моніторингу стану дотримання рівності жінок і чоловіків, та спільного вироблення шляхів усунення дискримінації за ознакою статі;
- проведення постійної інформаційно-пропагандистської діяльності щодо ліквідації всіх форм дискримінації за ознакою статі;
- здійснення контролю за виконанням законодавства із забезпечення рівності прав і можливостей жінок і чоловіків;
- організації прийому громадян з питань їх дискримінації за ознакою статі;
- організації регулярного навчання працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади з питань гендерної проблематики.

Забезпечення гендерної рівності з позицій психології є процесом запровадження в організаційну культуру справедливого ставлення як до жінок, так і до чоловіків, причому таке ставлення має втілюватись не тільки керівництвом, а й усіма працівниками – чоловіками і жінками. Для забезпечення такої справедливості необхідно враховувати соціально-історичні та психологічні особливості працівників, а також обставини і стереотипи, що традиційно перешкоджають здійснювати професійну діяльність в системі МВС України в рівних гендерних умовах; забезпечити однаковий соціально-правовий статус та умови для реалізації професійної діяльності в органах внутрішніх справ представникам обох статей. Для досягнення зазначеної мети є необхідність у розробці і впровадженні в діяльність системи МВС спеціальних заходів психологічного забезпечення гендерної рівності, зокрема, професійно психологічних тренінгів. Проведення науково-психологічних досліджень, спрямованих на пошук нових підходів до забезпечення гендерної рівності і врахування статево-рольових особливостей виконання завдань правоохоронної діяльності, врахування фемінності та маскулінності в процесі професійної підготовки працівників системи МВС України.

Список використаної літератури:

1. Розуміння маскулінності та гендерної рівності в секторі безпеки України та представлення результатів дослідження. URL: https://www.nai.au.kiev.ua/files/zakon_ukr/gender/2021_03_25/konf_250321.pdf (дата звернення 21.05.2022)
2. Забезпечення гендерної рівності в системі МВС та інших центральних органів виконавчої влади URL: https://www.dsns.gov.ua/files/2020/5/20/112/Лекція_3.pdf (дата звернення 21.05.2022)
3. Правове забезпечення реалізації політики гендерної рівності у системі органів виконавчої влади. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4731 (дата звернення 21.05.2022)
4. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України / Центр О. Разумкова. за наук. ред. Г. Грінченко, К. Кобченко, О. Кісь. Київ : Арт-книга, 2015 (дата звернення 21.05.2022)

Шевченко Тихін Віталійович

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Дрознік Дені Русланович

курсант 1 курсу факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ

**НЕДОЛІКИ СКЛАДАННЯ ТА НАПОВНЕННЯ ПРОГРАМИ ТАБІРНОГО ЗБОРУ
ДЛЯ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СИСТЕМИ МВС**

Табірний збір є основною частиною первинної підготовки новонабраних курсантів закладів вищої освіти МВС України, що є фундаментом для подальшої підготовки курсанта до несення служби у підрозділах Національної поліції.

Метою проведення табірних зборів є формування у курсантів початкових професійних знань, умінь та навичок, світоглядних і професійних якостей, морально-етичних цінностей необхідних для успішного подальшого навчання та служби в Національній поліції України.

Табірний збір як елемент підготовки прийшов до поліції із військової справи, де вже не перше століття практикується у військових частинах та підрозділах, має великий вантаж досвіду та відповідає вимогам, що стоять перед збройними формуваннями.

Однак, військові програми проведення табірних зборів мають наповнення, що не враховує специфіку несення служби поліцейськими і не може використовуватись у ЗВО системи МВС України.

Проведення табірних зборів у ЗВО МВС України передбачено Наказом МВС «Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади МВС» від 14.02.2008 № 62. Після скасування наказом Міністра внутрішніх справ від 28.11.2017 № 962 [1] Типового положення про проведення табірних зборів з курсантами нового набору вищих навчальних закладів МВС України організація, проведення та розробка програм табірних зборів покладена на ЗВО МВС України.

У програмах табірних зборів значну увагу приділяється питанням стройового вишколу, що є традиційним для військових підрозділів у якості підготовки до несення караульної служби. Національна поліція подібних завдань не має і приділення уваги стройовому вишколу у такому об'ємі є архаїзмом. [2]

Нами було проведено опитування серед працівників практичних підрозділів відносно актуальності використання навичок стройового вишколу у їх практичній діяльності.

За результатами опитування ми отримали наступні результати:

- 5% опитаних поліцейських зазначили, що щоденно використовують навички стройового вишколу.
- 20% зазначили, що ці навички їм потрібні лише під час урочистих заходів.
- 75% опитаних зазначили, що питання стройового вишколу взагалі не розглядаються під час їх практичної діяльності. Також поліцейські відмічали, що останній раз проходили маршем під час випуску із лав курсантів ЗВО МВС.

Складається враження, що ЗВО МВС України готують майбутніх правоохоронців не для проходження служби у практичних підрозділах, а лише безпосередньо до навчання у ЗВО.

У свою чергу, з плану проведення табірних зборів, вилучені такі дисципліни як тактико-спеціальна підготовка та спеціальна фізична підготовка, яка як раз і є основою підготовки поліцейських до роботи у практичних підрозділах, та формує уявлення про справжню роботу поліцейського, формує уявлення курсанта про складення алгоритму дій у тій чи іншій ситуації.

Не менш важливим недоліком є також відсутність підготовки курсантів щодо поведінки зі зброєю, із якою майбутній правоохоронець буде нести службу безпосередньо. Ознайомлення із табельною зброєю проходить на рівні демонстрації що є недостатнім для формування звичан та культури поведінки із табельною вогнепальною зброєю.

Вважаємо за потрібне поставити питання що до перегляду програм проведення табірних зборів, у тому числі їх наповнення з метою встановлення відповідності табірних зборів його первинним завданням та цілям, актуалізації набутих умінь та навичок та відповідності сучасним викликам, що ставляться перед Національною поліцією України та із урахуванням специфіки проходження служби поліцейськими.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністра внутрішніх справ від 28.11.2017 № 962. URL: http://search.ligazakon.u/a/1_doc2.nsf/link1/MVS803.html
2. Пояснювальна записка «до типового навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» \ \ Назва з екрану

Шевяков Максим Олександрович,
старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІСЦЕ ТА РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У ПРОФІЛАКТИЦІ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ

Шлях нашої держави до демократичного та соціального розвитку поставив перед нею ряд завдань, найактуальнішим серед них є захист прав і свобод громадян. Охорона громадського порядку та безпеки є головним завданням лав Національної поліції, це займає особливе значення в забезпеченні суспільного блага. Значення цих завдань зростає при вчиненні кримінальних чи адміністративних правопорушень, які, у свою чергу, створюють небезпеку для здоров'я і життя людей, погіршують умови життєдіяльності. Концепція першочергових заходів реформування системи МВС визначає, що правоохоронні органи мають за мету не тільки охороняти правопорядок, але й спрямовувати свою діяльність на профілактику правопорушень. З метою мінімізації таких правопорушень працівники Національної поліції не тільки притягують до відповідальності правопорушників, але й здійснюють профілактичні заходи. Виходячи з цього, пріоритетними завданнями діяльності Національної поліції є забезпечення публічної безпеки та порядку, здійснення профілактики правопорушень та запобігання їх негативних наслідків. Отже, дана тема має актуальне значення, як у науковому аспекті, так і у практичному.

З метою захисту важливих інтересів для суспільства та держави, працівники поліції здійснюють профілактичні заходи, які полягають у наступному:

1. Забезпечення спокою та порядку в громадських місцях;
2. Захист недоторканності особи, її честі, здоров'я та гідності;
3. Підтримання всебічної безпеки громадян, також інших осіб;
4. Піклування та захист малолітніх, неповнолітніх осіб;
5. Охорона суспільної моралі та етики [1, с. 25].

Тобто, процеси, що стосуються правопорядку та дотримання законності, займають важливе місце в суспільному житті, а працівники докладають максимально зусиль з метою їх дотримання.

Також на підставі аналізу визначено п'ять головних напрямків профілактичної діяльності Національною поліцією:

1. Виявлення та розкриття правопорушень, тому що під час провадження можливо встановити причини та підстави, що спіткали їх вчиненню, а також визначити умови усунення або зниження впливу правопорушень;
2. Щоденне патрулювання, адже присутність працівника поліції в громадському місці суттєво знижує ризик вчинення правопорушення;
3. Забезпечення охорони життя громадян, об'єктів власності, що також знаходяться під охороною;
4. Здійснення контролю за дотриманням правил порядку використання та зберігання зброї чи засобів індивідуального захисту;
5. Здійснення адміністративного нагляду за особами, яких звільнено з місць позбавлення волі, що знизить ризик повторного правопорушення [2, с.14].

Роль поліції у профілактиці правопорушень має за мету зниження рівня злочинності та мінімізації правопорушень, недопущення їх повторного вчинення.

Роблячи висновок важливо додати, що значення профілактичної діяльності Національної поліції полягає у тому, що завдяки цьому зростає рівень охорони громадського порядку та безпеки, зменшується кількість, як адміністративних правопорушень, так і кримінальних. Головне, що завдяки цим заходам підвищується рівень довіри громадян, а це є важливо для сьогодення. Враховуючи вищевикладені фактори буде формуватися «нове» суспільство, що буде усвідомлювати необхідність дотримання законів, позбудеться девіантного мислення, не матиме наміри порушувати права та свободи громадян.

Список використаних джерел:

1. Батраченко О.В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07. Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Суми: СумДУ, 2017. 218 с.
2. Фелик, В.І. Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 40 с.

ТРИБУНА МОЛОДОГО АВТОРА

Агасв Інам

курсант Дніпропетровського державний
університет внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Д.О.

викладач кафедри спеціальної фізичної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСНОВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ МВС В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Високого рівня підготовки фахівців МВС в умовах воєнного стану зможе функціонувати лише на основі застосування досягнень передових знань в галузі науки і практики, спрямованих на вдосконалення засобів і методів навчання. Вихід на якісно новий рівень роботи можливий тільки за умови підвищення професійної підготовки і її складової частини - вогневого тренування.

Для співробітників МВС в умовах воєнного стану її ефективність дуже багато важить при затриманні злочинних груп і збройних правопорушників, які для досягнення своїх цілей вдаються до небезпечних правопорушень, не зупиняючись ні перед якими кримінальними правопорушеннями, аж до вбивства.

Численні дослідження причин втрат особового складу в ході виконання оперативно-службових завдань, проведених на основі архівних кримінальних проваджень, матеріалів службових і прокурорських перевірок, свідчать про те, що провокують безтурботні дії представників правоохоронних органів сприяли здійсненню проти них злочинних намірів з боку осіб, які вчиняють протиправну діяльність [1; с 2].

Особливостями, які необхідно враховувати при підготовці співробітників МВС в умовах воєнного стану, є:

- стрільба на випередження, без ретельного прицілювання, в обмежений час;
- стрільба в умовах обмеженої видимості;
- стрільба в русі або на тлі збиваючих і відволікаючих чинників фізичної або психологічної характеру;
- стрільба на коротких, надкоротких дистанціях.

Аналізуючи основні методики вогневої підготовки, які застосовуються в процесі навчання співробітників МВС в умовах воєнного стану, і підготовки стрільців-спортсменів, можна зробити висновок про те, що в них недостатня увага приділяється роботі органів зору та психологічної готовності в момент ведення вогню. На наш погляд, це є суттєвим недоліком, який необхідно усунути в ході розробки актуальної концепції навчальних заходів. У бойовій обстановці відтворити ідеальну ситуацію складно, і вона може виявитися вкрай недоцільною. Положення для стрільби під час тренувань повинні постійно змінюватися, щоб виключити її прив'язку стрільби до одного місця. Відхід з лінії вогню і стрільба повинні вестися практично одночасно [3, с.34].

Що стосується управління диханням, то на початковому етапі підготовки для досягнення максимальної комфортності його можна затримувати під час пострілу. Надалі стрілок сам, в міру необхідності і можливості, здійснює вибір часу затримки дихання в зв'язку з тим, що зона ураження в бойовій обстановці - образ людини, і стрільба ведеться в динаміці і на коротких дистанціях до 10-15 м. У стресовій ситуації, під час вогневого контакту, «підібрати» дихання не представляється можливим - все відбувається без участі свідомості.

Так як стрільба ведеться в різних умовах і станах, руки повинні забезпечувати ізоляцію зброї від рухів тіла (стрільба в русі, з автомобіля, човна, відхід з лінії вогню і інше). Для амортизації зброї необхідно домагатися рівної віддачі, яка є основним діагностичним засобом для викладача при контролі за роботою учня зі зброєю на вогневому рубежі. [3, с.40]

Погляд в процесі стрільби необхідно фокусувати на ціліні, мушка повинна бути злегка розпливчатою і перебувати в прорізі цілика приблизно на рівні з його краями, переклад погляду на мішень повинен бути повністю виключений.

Навчання починається з роботи в «холосту» (з відкритими і закритими очима) до тих пір, поки зброю в руці не буде «вести себе рівно» (відсутність тремтіння, ривків, доведення зброї перед клацанням) і мушка з цілком будуть на мішені на час «виносу» зброї з «клацанням» до 1 с. після цього проводиться один постріл, потім знову - робота в «холосту», і так - до відновлення техніки. Цикл повторюється до тих пір, поки не буде досягнуто впевнене потрапляння в мішень. Відстань залежить від підготовленості. Для новачків оптимально -

10 м, для спортсменів - до 25 м. У міру зростання результатів збільшується кількість патронів і дистанція. Стрільба ведеться з різних положень. Кількість пострілів на одну вправу варіюється від 1 до 16 патронів, в залежності від поставлених завдань. Необхідний контроль викладача за поведінкою зброї учня для зміни стрілецької навантаження і коригування помилок не залежно від рівня підготовки учня.[4,с.35]

Таким чином, можна зробити висновок про те, що необхідна розробка якісної і кардинально нової методики вогневої підготовки співробітників поліції в умовах воєнного стану яка відповідає б вимогам, що пред'являються до рівня володіння зброєю в екстремальних ситуаціях зіткнення з правопорушником. Методика навчання стрільбі повинна бути легкою для сприйняття і прийняття курсантами. В її рамках необхідно оперування конкретними і простими поняттями. Техніка, засвоюється в процесі навчання, не повинна супроводжуватися зайвою інформаційною навантаженням. Важливо забезпечити її здатність відтворюватися в будь-якій ситуації і в будь-якому положенні, необхідному для стрільби.

Список використаних джерел:

1. Вогнева підготовка : Навч.-метод. посіб. / С. П. Максимов, О. В. Запорожанов, О. Г. Шкапа та ін.- К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2006. 108 с.
2. Вогнева підготовка: Навчальний посібник / Авторський колектив: В. А. Дідковський, Д. В. Лук'янов, І. М. Мазур, Є. В. Полікарпов, В. В. Свінцицький. – К. : НАВС, 2015. 320 с.
3. Козяр М. Професійно-стрілецька підготовка особового складу ОВС України у швидкісних стрілецьких вправах: Навчальний посібник/ ЛІПБ МВС України. Л., 2002. 110с

Бабіч Дар'я Дмитрівна

курсант 2 курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри тактико спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРАВО ВОЛОДІННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ ЦИВІЛЬНИМИ ОСОБАМИ В УКРАЇНІ

Питання володіння зброєю громадянами – одне з найгостріших у суспільстві. Адже наслідки такого володіння, як свідчить практика, досить різноманітні, а іноді жакливі. Україна станом на 2019 рік залишається єдиною державою в Європі, яка не має власного Закону, який би регулював обіг цивільної вогнепальної зброї. В нашій країні відсутня статистика і прозорі реєстри, які б дозволили встановити точну кількість зброї у населення.

Далі ми розглянемо, які саме громадяни України мають право володіти вогнепальною зброєю , але лише з обов'язкового дозволу органів поліції:

з 18 років:

– газовим пістолетом, револьвером і патронами до них, зарядженими речовинами сльозоточивої та дратівної дії;

– холодною зброєю: ножем, кастетом і тощо, а також іншим предметом, який призначений для ураження живої цілі за допомогою сили м'язів людини або ж механічної дії пристрою;

– охолощеною зброєю – пристрої, виготовлені шляхом спеціального пристосування конструкції стрілецької вогнепальної зброї до стрільби лише холостими патронами;

– пневматичною зброєю калібром понад 4,5 міліметрів і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів в секунду;

з 21 року – вогнепальною гладкоствольною мисливською зброєю;

з 25 років – вогнепальною мисливською нарізною зброєю (мисливським карабіном, гвинтівкою, комбінованою зброєю з нарізними стволами).

Не слід забувати ,що за носіння, виготовлення, зберігання, придбання, передачу вогнепальної (крім гладкоствольної мисливської) та холодної зброї без, передбаченого законом, дозволу винна особа може бути притягнутою до кримінальної відповідальності відповідно до статті 263 Кримінального кодексу України.

Але перш ніж отримати громадянам в органах поліції дозволу на придбання мисливської вогнепальної

нарізної, гладкоствольної зброї, пневматичної зброї, холодної та охолощеної зброї громадянами подаються такі документи:

- заява щодо видачі дозволу на придбання зброї на ім'я керівника органу поліції за місцем проживання заявника;

- заповнена картка-заява (додаток 14 до Інструкції);
- медична довідка (форма № 127/о):

Захворювання, які не дозволяють отримати довідку на придбання зброї:

1. наркологічні або психіатричні протипоказання;
2. важкі форми цукрового діабету, які супроводжуються коматозними станами;
3. хворобливий стан, який проявляється у виді астено-невротичного синдрому, а також стану після перенесених захворювань, які супроводжуються паралічами або порушенням координації рухів;
4. порушення функцій вестибулярного апарату, в тому числі хвороба Мен'єра;
5. гострота зору з корекцією нижче 0,08 на кращому оці;

- довідка про вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил користування ними та їх застосування;

- ксерокопія паспорта та платіжний документ.

Не менш важливим фактором для того, щоб мати зброю, бойові припаси до неї, основні частини зброї, пристрої та патрони до них, що належать громадянам є те, що вона повинна зберігатися в металевих ящиках, сейфах, спеціально виготовлених для зберігання зброї, за місцем їх постійного проживання або в місцях тимчасового перебування власників (дачних будинках тощо), про що повідомляються органи поліції. При цьому зброя, пристрої мають бути в розрядженому стані. При наявності трьох і більше одиниць такої зброї сейф або інше місце для її зберігання повинен бути обладнаний охоронною сигналізацією.

Строк дозволу який видається на зберігання та носіння мисливської вогнепальної зброї складає 3 роки. Після закінчення цього терміну дії дозволу його необхідно продовжити.

Підсумовуючи все вище згадане можна сказати, що закони, які забороняють носити зброю — діють на одних лише мирних громадян, залишають вістря в руках злочинця, який звик порушувати святі умови... Вони слугують лише множенню вбивств, піддаючи громадянина беззахисного нападам правопорушника і створюють стан образника кращим, участі обвинуваченого.

Отже, якщо ж цивільні особи хочуть отримати вогнепальну зброю, вони повинні керуватися наступними принципами:

- ✓ Застосування вогнепальної зброї в разі, коли це є абсолютно очевидним та необхідним;
- ✓ Застосування вогнепальної зброї в разі, коли в інший спосіб реалізувати право на самооборону та/або виконати поставлені завдання неможливо;
- ✓ Застосування вогнепальної зброї повинне здійснюватися таким чином, щоб заподіяти мінімальну шкоду конкретній ситуації.

Список використаних джерел :

1. Постанова КМУ від 15 квітня 2022 р. № 448 «Порядок застосування цивільними особами вогнепальної зброї...»;
2. Закон «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України»; 3 бер. 2022 р. — Верховна Рада України; Закон від 03.03.2022 № 2114-IX.
3. Кримінальний кодекс; 5 квіт. 2001 р. — Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III
4. Закон України «Про оборону України». 6 груд. 1991 р. — Верховна Рада України; Закон від 06.12.1991 № 1932-XII (Редакція станом на 01.04.2022)
5. Наказ МВС від 21.08.1998 р. № 622 «Про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної та охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів».

Бабич Карина Сергіївна

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Бодирєв Дмитро Анатолійович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА ЯК СКЛADOVA ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Вогнева підготовка» є матеріальна частина зброї, яка знаходиться на озброєнні в Національній поліції України, заходи безпеки при поводженні зі зброєю, затверджені Наказом МВС України № 70 від 01.02.2016 р., порядку, правил її застосування та використання, правові підстави та порядок застосування вогнепальної зброї передбачені Законом України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. а також прийоми та правила стрільби з пістолета [1].

У першому підзаконному нормативно-правовому акті передбачено вогневу підготовку, як різновид службової підготовки, що передбачає комплекс заходів, спрямований на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірною її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях з різних положень, в обмежений час, в русі тощо.

У другому правовому джерелі визначено інструкцію із заходів безпеки при поводженні із зброєю, яка передбачає систему заходів, спрямованих на забезпечення особистої безпеки поліцейських, запобігання загибелі, пораненням і травмуванню їх та інших осіб під час поводження з вогнепальною зброєю, ручним протитанковим і підствольним гранатометами, реактивною протитанковою і бойовою ручною гранатами [2, 3].

Майбутньому офіцеру поліції при здійсненні своїх функціональних обов'язків у разі необхідності іноді доводиться застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю. Вогнева підготовка, як традиційний вид підготовки співробітників поліції останнім часом набуває значних змін під впливом загального зростання екстремальності, розповсюдженням зброї серед населення. Відзначимо, що рівень володіння курсантами вогнепальною зброєю, їх знання нормативної бази щодо застосування цієї зброї, обумовлює у подальшому належне виконання ними своїх службових обов'язків як офіцерів поліції, а також створює основи для особистої безпеки і дотримання громадського порядку в нашій країні.

Тому в останні роки в навчальних закладах МВС України підвищилися вимоги до фізичної і психологічної підготовки абітурієнтів, істотно зросла відповідальність за якість викладання навчальної дисципліни «Вогнева підготовка», посилюється вихідний контроль випускників по даній дисципліні [4].

Однак, вжиті заходи виявляються недостатніми, а саме, коли на практиці частішають випадки, в яких у поєдинках із правопорушниками поліцейські, у тому числі – курсанти і недавні випускники навчальних закладів МВС України терплять поразки, що приводять до трагічних наслідків. Як бачимо, виникає протирічлива проблема: поряд із зростанням уваги до вогневої підготовки, її результативність всупереч очікуванням, виявляє тенденції до зниження. Це означає, що прийняті заходи, за своїм змістом, не приносять очікуваних результатів.

Вважаємо, що проблема полягає не у пошуках оптимальних варіантів застосування вогнепальної зброї співробітниками поліції у процесі виконання службових обов'язків, а також не у використанні нових видів зброї для більш ефективної нейтралізації дій правопорушників, а в розробці і застосуванні більш ефективної системи навчання майбутніх офіцерів - правоохоронців, яка б забезпечувала їм достатній рівень володіння вогнепальною зброєю. Вогнева підготовка також, пов'язана і з вивченням дисципліни «Кримінальне право».

Отже, за порушення заходів безпеки при поводженні зі зброєю, в залежності від наслідків, що настали, працівника поліції може бути притягнуто до дисциплінарної чи навіть до кримінальної відповідальності.

У зв'язку із цим виникає необхідність у нових комплексних підходах до вивчення вогневої підготовки, які повинні відповідати потребам професійної підготовки співробітників поліції загалом. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом створення комплексних програм навчання по спеціальним дисциплінам (вогневої підготовки, фізичної підготовки, тактико-спеціальної підготовки); вдосконалення існуючих напрацювань з вогневої підготовки шляхом розробки вправ і комплексів, які враховуватимуть практичні аспекти застосування вогнепальної зброї працівниками поліції; використання у навчальному процесі елементів високих технологій, заснованих на сучасних досягненнях в області розробки нових видів стрілецької зброї, біомеханіки рухів тощо [5].

Отже, виникає необхідність у розробці методики підвищення ефективності вогневої підготовки

курсантів в умовах, регламентованих навчальним процесом у вузах МВС. Вогнева підготовка у підготовці та майбутній професійній діяльності фахівця, як система навчальних заходів, спрямованих на засвоєння рядовим та начальницьким складом органів поліції теоретичних знань і практичних вмінь, необхідних для забезпечення високої бойової готовності підрозділів поліції одна із базових навчальних дисциплін в опануванні обраної професії, без вивчення якої неможливе становлення працівника поліції викладається на протязі всього навчання в закладах зі специфічними умовами навчання системи МВС України.

Таким чином, узагальнення досвіду провідних фахівців дозволяють дійти висновку про те, що організація навчального процесу у вищих навчальних закладах МВС, на жаль, переважно орієнтована на використання екстенсивних методів навчання і тренування в області вогневої підготовки курсантів. У зв'язку із цим доцільним є внесення якісних змін в процес викладання вогневої підготовки шляхом застосування сучасних технологій тренування стрільців з урахуванням індивідуальних особливостей моторики курсантів.

Список використаних джерел:

1. Вогнева підготовка: навчально-методичний посібник, Тимофеев В.П., Жбанчик А.В., Комісаров О.Г., Сіротченко Д.Ю., Кузнецов О.І. – Дніпро: ДДУВС . 2017. – 200с.
2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ 164 Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26 січня 2016 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#n17> (дата звернення 25.06)
3. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 70 від 1 лютого 2016 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16> (дата вернення 25.06.2022)
4. Будагьянц Г. Н. Огневая подготовка: учебное пособие И. П. Загорко. Луганск: РИО ЛАВД, 2002. 340 с.
5. Лапутин А. Н. Формирование массы и динамика гравитационных взаимодействий тела человека в онтогенезе, А. Н. Лапутин, В. А. Кашуба. К.: Знання, 1999. 202 с.

Бакай Валерія

курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Біліченко Валерій Віталійович,
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ І ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Збройна агресія Російської Федерації проти України, її поведінка у новій формі - активному збройному конфлікті потребує принципово нових поглядів та підходів до вирішення проблем оборони держави в умовах воєнного стану. Одним із основних способів підвищення обороноздатності України є збільшення можливостей Системи територіальної оборони (ТРО).

Дослідження систем ТРО країн світу показує, що підвищення обороноздатності країни завдяки системам ТРО використовує переважна їх більшість [1].

Розробка поглядів на організацію та ведення територіальної оборони в кожній країні здійснюється з урахуванням геостратегічної ситуації, розвитку економіки, інфраструктури тощо. Наприклад, у Польщі війська територіальної оборони входять до складу сухопутних військ, в Угорщині війська (тил оборони) складаються з військових частин та регіонального підпорядкування. Останні розкриваються лише в загрозові періоди. У Румунії сили територіальної оборони створюються лише під час війни.

У момент введення активних бойових дій проти Росії, в Україні є потреба вдосконалити систему ТРО з урахуванням активного застосування бойових дій, що є ключовим пріоритетом і одним з основних завдань, визначених чинною Стратегією національної безпеки України (п. 4.3) [2].

Зарубіжний досвід показує, що вартість обслуговування підрозділів ТРО значно нижча, ніж обслуговування регулярних військ. Зокрема, в США утримання сил ТРО в 6 разів дешевше ніж утримання армійських підрозділів, а в Швеції та Німеччині – у 10 разів [3]. В Україні формування та розвиток системи ТРО ефективно здійснюється в умовах воєнного стану.

Незважаючи на вісім років, протягом яких російська агресія триває в Україні, донині в умовах воєнного стану, говорити про ТРО як про цілісну систему, здатну виконувати завдання з достатнім ступенем

ефективності, поки що рано.

В останніх редакціях нормативно-правових актів не враховано поняття «загрозливий період», визначене у Військовій доктрині України 2004 року (розділ 10 б). Проте необхідність завчасної підготовки системи ТрО до періоду, що насувається, готує її до якнайшвидшого переходу до дій у разі введення воєнного стану чи особливого періоду.

Враховуючи ці недоліки, найбільш доцільним шляхом розвитку системи ТрО зараз є розробка та прийняття Закону України «Про територіальну оборону» та вдосконалення чинного нормативно-правового акту про ТрО, який визначає, яку систему ТрО слід розробляти в Україні за сучасних умов безпеки, у тому числі в мирний час, «період загрози» чи в інших кризових ситуаціях, основи їх функціонування, організаційно-підготовчий порядок тощо. Зокрема, слід проводити основні заходи з підготовки територіальної оборони, а не лише в особливий період, визначений Законом України «Про оборону України» і раніше як у мирний час, так і при виникненні кризової ситуації, а саме в «період загрози» та у разі війни (збройного конфлікту).

Підготовка повинна складатися з ранньої та негайної. Підвищення кваліфікації доцільно проводити за затвердженими планами, які мають включати: планування ТрО, організаційну роботу; підготовка системи та органів управління; підготовка військ (сил) і засобів і засобів та вирішення завдань їх завчасної підготовки до проведення ТРО тощо.

Також неупорядкованою залишається система комплектування військових частин та підрозділів ТРО особовим складом, що залишається проблемою й сьогодні. Якість його підбору не зовсім відповідає сучасним вимогам. Наприклад, більшість офіцерів частини не проходили військову службу у Збройних Силах України.

Наразі в Україні військові частини та підрозділи ТРО комплектуються не лише за мобілізаційною ознакою. Законом передбачено залучення до сил ТРО добровільців. Питання про спроможність патріотичних громадських організацій підтримати цей процес залишається поза увагою військових комісаріатів. Ця практика характерна не тільки для певних прикордонних районів. Органи місцевого самоврядування та місцевого самоврядування приділяють належну увагу та несуть належну відповідальність за добір особового складу збройних сил військ у зоні чи районі відповідальності. Достатня увага приділяється також військово-патріотичному вихованню, використовується позитивний вплив засобів масової інформації, в достатній мірі здійснюється опір російській пропаганді.

Практика використання підрозділів ТРО у 2014-2015 рр. показує, що навіть у мирний час вони потребували нових підходів до уточнення завдань створення військового резерву людських ресурсів, призначеного для комплектування органів, відділів, підрозділів, які залучаються до виконання завдань територіальної оборони та організація підготовки особового складу, призначеного для комплектування військових частин.

Важливою проблемою, яка також потребує вирішення в Україні в умовах воєнного стану, є передчасне навчання персоналу підрозділу ТрО.

Можна зробити висновки, що не зважаючи на недоліки ТрО, на момент 2022 року їх підрозділи показують себе з позитивного боку. З 24 лютого ТрО знешкоджують дуже багато ДРГ, відбивають по сей день атаки ворога, здійснюють допомогу громадянам, військовим та поліцейським. Це все свідчить, що сучасна воєнно-політична обстановка та інші загрозливі безпекові реалії сьогодення потребують удосконалення, але не термінового.

Необхідно вдосконалити законодавство України про ТрО, визначення в ньому системи ТрО як частини оборони України, її організації та завдань, визначення повноважень і завдань суб'єктів ТрО у мирний час, перегляд умов готовності окремих елементів системи, інших необхідних елементів та порядок їх взаємодії під час підготовки та обслуговування ТрО для забезпечення ефективної оборони держави від агресора на всій її території.

Список використаних джерел:

1. Сектор безпеки і оборони України : збірка наукових матеріалів / за ред.: Д. Федянович. Київ, 2015. 174 с.
2. Стратегія національної безпеки України: затв. Указом Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070>.
3. Територіальна оборона у системі національної безпеки. URL: <https://opk.com.ua> (дата звернення: 20.06.2017).

Білієнко Єлисей Геннадійович
курсант 3 курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вознюк Костянтин Геннадійович
викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Патрульна поліція – один зі структурних підрозділів Національної поліції України, головним завданням якого є підтримання публічного порядку та контроль безпеки на вулицях міста та дорогах. Основою діяльності працівників патрульної поліції є співпраця та взаємодія з населенням, громадськими організаціями, іншими підрозділами органів внутрішніх справ, органами публічної влади, з метою запобігання правопорушенням, забезпечення безпеки, зниження рівня злочинності.

Підготовка поліцейських до ефективного виконання службових завдань здійснюється завдяки функціонуванню системи професійного навчання, що поєднує первинну професійну підготовку; підготовку у ЗВО зі специфічними умовами навчання; післядипломну освіту; службову підготовку. Нормативними документами визначено: працювати на посаді поліцейського (інспектора) патрульної поліції може особа, яка успішно опанувала курс первинної професійної підготовки. Цей курс спрямований на формування у слухачів спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, а також формування вмінь щодо зберігання, носіння, застосування і використання вогнепальної зброї.

На думку Д. В. Швеця, саме вона є тим початковим фундаментом, на якому буде будуватися вся подальша діяльність поліцейського [1], тобто формування професійної готовності до виконання службових завдань відбувається саме на цьому етапі професійного навчання. Ґрунтовний аналіз нормативних документів, наукової літератури та сучасного досвіду професійного навчання правоохоронців дає підстави трактувати поняття «професійна підготовка працівників патрульної поліції» як цілеспрямований і системний процес набуття професійно-теоретичних знань, формування професійно-практичних умінь і навичок, розвиток сукупності професійно важливих рис, визначених специфікою правоохоронної діяльності, і подальше їх оновлення та вдосконалення в процесі службової діяльності, занять у системі службової підготовки поліцейських. З'ясовано, що професійна готовність працівника патрульної поліції – це стан особи, який надає можливість здійснювати службову діяльність на належному професійному рівні й інтегрує компоненти професійної готовності зі спроможністю оперативного їх поєднувати, постійно оновлювати, накопичувати й розвивати.

Ефективне формування професійної готовності можливе за умов наявності в слухачів позитивної мотивації до навчання, а згодом – мотивації до професійної діяльності. Низка дослідників [2] стверджують, що головними компонентами професійної готовності є: професійно-теоретична, психологічна, фізична, тактична готовність та готовність до застосування (використання) вогнепальної зброї. Складовими виокремлених компонентів професійної готовності є уміння застосовувати набуті теоретичні знання під час професійної діяльності; сформованість умінь і навичок застосування поліцейських заходів; розвиненість професійно-важливих рис; професійний досвід. Детальний аналіз результатів професійної діяльності свідчить, що ефективно виконувати службові завдання мають змогу працівники патрульної поліції із різним рівнем сформованості виокремлених компонентів. Це пояснюється компенсаторною їхню дією, тобто висока розвиненість одних компонентів може частково компенсувати низьку розвиненість інших. Однак, зважаючи на їх взаємозалежність, високого рівня професійної готовності здатні досягнути працівники патрульної поліції при умові оптимальної та комплексної їх розвиненості. Це можливо завдяки впровадженню науково обґрунтованої системи професійного навчання.

Здійснені дослідження дають підстави стверджувати, що формування професійної готовності поліцейських до виконання службової діяльності відбуватиметься завдяки максимальній практичній спрямованості освітнього процесу. Це досягатиметься за умов використання варіативних ситуаційних задач під час відпрацювання сценаріїв (застосування задач, фабули яких ґрунтуватимуться на складних ситуаціях реальної службової діяльності), використання ситуаційних завдань, що сприяють формуванню умінь застосовувати набуті знання під час службової діяльності (зазвичай, це стосується формування умінь

застосовувати поліцейські заходи) та вдосконалення професійно важливих якостей (комунікативних, психологічних, фізичних). Комплексне та поетапне впровадження пропонованих заходів до системи професійного навчання поліцейських сприятиме більш ефективному формуванню професійної готовності до виконання службових обов'язків та підтримання її впродовж служби в поліції.

Список використаних джерел:

1. Швець Д. В. Первинна професійна підготовка як необхідна правова вимога до підготовки поліцейських. Право і Безпека, 2017. № 3. С. 103–112. URL :http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2017_3_21.
2. Пліско В. І., Босенко А. І., Бондаренко В. В. Мотиваційно-ціннісний критерій професійної готовності майбутніх працівників патрульної поліції. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2018. Вип. 8 (102) 18. С. 50–56.

Богомаз Данііл Романович

курсант I курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Лопасва Олена Миколаївна

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ТА ФУНКЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНУВАННЯ В СТРІЛЬБІ

Психологічне тренування в стрільбі - це процес свідомого впливу на розум і характеристики курсантів за допомогою різних засобів. У той же час він також дозволяє їм навчитися коригувати свій психічний стан, щоб краще проводити навчання стрільбі та прагнути до відмінних результатів [1]. Навчальний процес різних розумових приготувань – це процес, метою якого є допомогти курсантам поліпшити та вдосконалити різні психологічні та особистісно-психологічні якості, якими повинен володіти правоохоронець, оволодіння навичками та методами для коригування свого психічного стану, усунути різні психологічні перешкоди і максимально розкрити їх. Потенціал поліцейського в основному полягає в тому, щоб сприяти постійному поліпшенню психологічного процесу, формувати гарні особистісні характеристики, отримувати більш високий запас розумової енергії, адаптувати психічний стан до певної ситуації, яка може створитись під час несення служби [2].

Для початку треба позначити методи загально-психологічної підготовки курсантів. Вони проходять спеціальну технічну підготовку, і в її зміст входить тренування мотивації, волі, зовнішнього вигляду, концентрації, впевненості в собі, самонавіювання та ін. Мета полягає в тому, щоб тренувати та зміцнювати волю, коли вони відчувають, що вони не можуть стояти на своєму, і в той же час особливі навички є міцними. У разі збільшення фізичних, теоретичних та психологічних навантажень треба навчити курсантів зміцнювати впевненість у собі, навчити саморегуляції та використовувати методи самонавіювання для коригування психічного напруження та багатьох інших несприятливих факторів, щоб поліпшити спеціальні навички.

Загальна психологічна підготовка для юних курсантів (першокурсників) повинна бути інтегрована в техніку, тактику, фізичну підготовку та повсякденне життя в казармі. З підвищенням теоретичного рівня мислення, свідомість та якість волі курсантів поступово стали фокусом психологічної підготовки, особливо для розвитку якості волі. Тільки з сильною і нестримною волею вони можуть досягти вищих досягнень [3, с. 370].

Кілька методів тренування волі:

- робити упор на виконання навчального плану, так би мовити своєчасне досягнення мети;
- ставити мету, що для досягнення вершини руху необхідно подолати великі труднощі;
- збільшувати складність вправ з вогневої підготовки;

- використовувати на практиці методи змагань між однокурсниками для поліпшення психологічних тренувальних ефектів.

Конкретні методи включають навчання уяві, яке використовує образ руху, відтворений в мозку на основі минулого сприйняття руху, для виконання розумової підготовки до стрільби.

Наприклад, під час стрільби або підняття зброї прийняття положення тіла, напрям пістолета, сила утримування пістолета, розслаблене і напружений стан м'яз лівой руки і досвід руху вимагають від курсанта тренування особливих навичок. Коли вони рухаються, не піднімаючи пістолет, повинні думати про тишу, мета -

зосередження уваги на тренуванні (дати курсантам можливість навчитися концентруватися на певній меті й усунути внутрішні та зовнішні перешкоди) [4, с. 110].

Основні методи:

- стимулювати інтерес та почуття відповідальності, а сильна внутрішня мотивація може змусити курсантів більше концентруватися;

- практикувати зорову пам'ять, утримує точку прицілювання та слуховий тонус;

- приділяти увагу розвитку звички працювати уважно.

Тренування спокою - це метод зміни м'язової напруги за допомогою самонавіювання, що призводить до психічної та емоційної стабільності. Конкретні методи включають спокій та поступове розслаблення. Вищезазначені методи - це кілька відносно поверхневих методів, які часто використовують правоохоронці під час несення служби.

Список використаних джерел:

1. Verduyssen M., Christina R.W., Muller E. Relations hipofstrength and precisionin shooting activities. J. Hum. Ergol. (Tokyo) 1989;18:153-168. doi: 10.1177/154193128803201822.
2. Arble E., Daugherty A.M., Arnetz B. (2019). Differential effects of physiologic alarous al following a cutest resson police officer performance in a simulated critical incident. *Front. Psychol.* 10:759. 10.3389/fpsyg.2019.00759
3. Колесніков А.С. Психологічна підготовка стрілка *Молодий вчений.* - 2019. - № 23 (261). - С. 367-371.
4. Ахметов Р.С. Психологічні особливості підготовки спортсменів *Епоха науки*, 2016.№ 5. С. 106-110.

Борисов Іван Олександрович

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чоботько Маргарита Анатоліївна

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРИЙОМИ БОРОТЬБИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Практика діяльності працівників силових структур говорить про те, що для вибору засобів оптимальної дії на процес технічної підготовки працівників щодо бойових прийомів боротьби необхідно мати об'єктивну інформацію про особливості побудови рухів.

Способи вдосконалення техніки розроблені досить добре. До них відносяться:

- Створення оптимальної моделі рухової дії для конкретного учня;
- вивчення біомеханічних особливостей та шляхи побудови цього рухи;
- Пошук найбільш досконалого виконання прийому чи дії [1].

Систематизуючи цей підхід у вирішенні проблеми, існує можливість удосконалити методіку навчання, основою якої є модель раціональної техніки з розумінням особливостей деталей виконання окремого руху або дії, тобто біомеханічне обґрунтування техніки виконання руху.

При аналізі літературних джерел, присвячених питанням навчання бойовим прийомам боротьби, дана проблема вивчена недостатньо, що в свою чергу розсуває межі у дослідженні та вдосконаленні техніки окремих прийомів та бойових дій.

Найбільш ефективним застосуванням больових прийомів стоячи є їх виконання у взаємодії з напарником [2], але на практиці таке не завжди можливе, тому ми проаналізували ситуації, коли працівник застосовує прийоми індивідуально («один на один») проти правопорушника.

Як відомо, основною умовою результативного виконання прийому в будь-якому єдиноборстві є вигідне (зручне) вихідне положення проводить прийом. Не є винятком та проведення больового прийому стоячи поліцейським щодо правопорушника. Адже співробітник поліції не стоїть у бойовій стійці під час розмови з правопорушником, який не намагається вчинити напад на нього. Як правило, у таких ситуаціях співробітник тримає затриманого за праве передпліччя або одяг на рукаві [1].

У цьому положенні може виникнути необхідність застосування больових прийомів та співробітник поліції повинен створити собі умови або скористатися сформованими для ефективного їх застосування: по-перше, заздалегідь визначити конкретний прийом, який він виконуватиме; по-друге, вибрати оптимальну

дистанцію, щоб після виведення супротивника з рівноваги та (або) виконання розслабляючого удару залишитися в стійке положення; по-третє, нав'язати потрібне захоплення, яке дозволить скувати рухи правої руки затримуваного.

Дотримання зазначених умов сприятиме своєчасному реагуванню на дії правопорушника, забезпечуючи особисту безпеку працівника.

Одним із прийомів, який найчастіше застосовують співробітники, є загин руки за спину "ривком" [2]. Розглянемо на приклад цього прийому найбільш вигідне і безпечне вихідне становище для його виконання у реальній ситуації службовою діяльності поліцейського, пов'язаної з подоланням опору ненасильницький характер.

У спеціальній літературі з навчання бойових прийомів боротьби, в даний час недостатньо висвітлено питання про необхідність вивчення оптимальних способів вирішення рухових задач з описом біомеханічних особливостей побудови тієї чи іншої прийому (дії).

На наш погляд, на навчально-тренувальних заняттях з бойових прийомів боротьби, керівник заняття насамперед під час навчання техніці виконання тієї чи іншої дії (прийому), повинен звернути увагу на типові рухи, що застосовуються у процесі вдосконалення техніки.

В надалі, побудувати біомеханічну модель даного руху з урахуванням фізіологічних особливостей конкретного учня (співробітника) для оптимального вирішення рухового завдання. При цьому важливо визначити та використовувати біомеханічні факти, що зумовлюють ефективність вирішення даної рухової задачі.

Одним з критеріїв оцінки оптимальності, ми вважаємо, може бути своєчасність виконання бойового прийому боротьби, тобто така побудова рухів, при якому існує певний ліміт або дефіцит часу [3].

У подібних умовах, співробітник (навчені), починає керувати руховою системою, орієнтуючись, головним чином, з урахуванням тактичної ситуації, що складається, в єдиноборстві з правопорушником, і приймає рішення в одному з наступних випадків: коли дії суперника несподівані та коли ухвалення рішень йде з урахуванням прогнозування поведінки суперника

Список використаних джерел:

1. Срьоменко Е.А. Навчально-тренувальна діяльність і самопідготовка в поліцейському хортингу // Теорія і методика хортингу. Вип.3. 2015. – С. 113-123.
2. Срьоменко Е. А. Філософсько-методологічні засади поліцейського хортингу як підготовча база працівників поліції в Україні // Матер. наук.-практ. семінару, присвяченого Першому чемпіонату України з поліцейського хортингу. – 2015. – С. 104-111.
3. Римик В., Вербовий В. Сутність професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх поліцейських // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. – 2019. – №. 34. – С. 93-103.

Браун Дар'я

курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вознюк Костянтин

викладач кафедри спеціальної фізичної
підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ

Професійна підготовка працівників органів внутрішніх справ відрізняється від підготовки спеціалістів інших професій. Насамперед це пов'язано з тим, що професійна діяльність співробітників поліції супроводжується екстремальним характером роботи. У напружених та складних умовах, які вимагають від співробітника органів внутрішніх справ як уміння застосовувати вогнепальне зброю, спеціальні засоби, фізичну силу, так і наявності певних психологічних якостей.

Служба в органах внутрішніх справ пов'язана з попередженням ситуацій, що становлять реальну небезпеку для здоров'я та життя як працівника, так і цивільних осіб. Співробітник поліції несе персональну відповідальність за ефективне виконання службових обов'язків, захист прав, свобод людини і громадянина, забезпечення особистої безпеки та безпеки громадян. Ефективне вирішення цих завдань досягається за допомогою здійснення всебічної підготовки працівника за такими напрямками: правова, службова, психологічна,

фізична та вогнева підготовка.

Одним із найважливіших напрямків виступає фізична підготовка співробітників поліції, яка поєднує у собі розвиток фізичних якостей, знання бойових прийомів боротьби та психологічну підготовку.

Слід зазначити, що пріоритетними напрямами фізичної підготовки курсантів в освітніх організаціях системи МВС України виступають: загальна фізична підготовка, професійна фізична підготовка (бойові прийоми боротьби) та психологічна підготовка. Розглянемо докладніше кожен із напрямів.

Основа службової фізичної підготовки становлять бойові прийоми боротьби. Однією з навчальних тем спеціальної фізичної підготовки є больові прийоми, опанування яких спрямоване на формування навичок самозахисту, припинення протиправних дій та затримання правопорушників, у випадках вчинення ним опору, невиконання законних вимог правоохоронця. [1]

Адже, співробітник поліції має володіти бойовими прийомами боротьби на «добре» та «відмінно».

Психологічна підготовка є невід'ємною частиною фізичної підготовки курсантів освітніх організацій МВС України. Важливим аспектом у цьому напрямі виступають психологічна стійкість курсантів, їх здатність протистояти небезпеці, упевненість у діях у момент застосування фізичної сили, у тому числі бойових прийомів боротьби щодо правопорушників.

В рамках загальної фізичної підготовки важливим завданням виступає зміцнення здоров'я, всебічний та гармонійний розвиток фізичних та вольових якостей курсанта та постійний контроль над їх динамікою. Також основними напрямками для розвитку фізичних якостей курсанта є вправи на силу, швидкість та спритність, витривалість та гнучкість. Загальна фізична підготовка є основою фізичного виховання та сприяє підвищенню функціональних можливостей курсанта, його загальної працездатності, при цьому вона є базою для професійної фізичної підготовки. Виконання бойових прийомів боротьби є одним із критеріїв оцінки рівня підготовленості співробітника поліції, необхідного для виконання службових обов'язків.

Виходячи з необхідності практичної спрямованості навчання, доцільно на заняттях з фізичної підготовки застосовувати:

- 1) комплекси фізичних вправ, які спрямовані на подолання різноманітних перешкод – як природних, так і штучно створених (модельованих), – в умовах, наближених до реальних;
- 2) удосконалення бойових прийомів боротьби у сутичках з одним або декількома асистентами, а також у складній і швидко мінливій обстановці після фізичної та нервової напруги;
- 3) засоби імітації світлових та звукових подразників;
- 4) ситуації, пов'язані із застосуванням бойових прийомів боротьби щодо правопорушників на об'єктах транспорту, що перебуває в русі, а також в обмеженому просторі (ліфти, вузькі кімнати, купе поїздів, тамбури, вузькі проходи та коридори).

Отже, варто зазначити, що в умовах сучасного суспільства – постійного підвищення умов та вимог до професійної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ, робота курсантів з підтримки та вдосконалення набутих на заняттях з фізичної підготовки знань, умінь та навичок постає як важлива складова професійно - підготовленого курсанта. Саме заняття з фізичної підготовки сформують у курсантів необхідні професійно -важливі якості та навички, а також підготують їх до ефективного вирішення оперативно - службових завдань у подальшій професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Застосування больових прийомів під час затримання правопорушника. метод. рек. В. В. Білик, В. В. Бондаренко, Н. Ю. Худякова та ін. Київ. Нац. акад. внутр. справ, 2021. 75 с.

Буддакова Анастасія Євгенівна

курсант 2 курсу Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для підрозділів
національної поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВИДАЧІ ЗБРОЇ ЦИВІЛЬНОМУ НАСЕЛЕННЮ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року в Україні було введено воєнний стан. Воєнний стан – це такий особливий режим, який вводиться у разі появи загрози незалежності та територіальній цілісності України, що спричиняє збройна агресія. Це означає, що державні органи влади, військові адміністрації та командування, й органи місцевого самоврядування наділяються повноваженнями щодо забезпечення національної безпеки шляхом надання відсічі збройній агресії. Проте Конституція України закріплює обов'язок захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України за громадянами. Тому не дивно, що останні приймають активну участь у спротиві агресору, прагнучи захистити як суверенітет України, так і життя, свободу, честь та гідність українського народу. На цьому тлі, задля надання такої можливості, Верховною Радою України 15 березня було прийнято Закон України “Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України” (далі - Закон), який дозволяє отримати зброю цивільному населенню.

Детальніше, ст. 1 Закону передбачено, що не тільки громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, що законно перебувають на території України, дозволено надавати відсіч збройній агресії та стримувати її, зокрема, отримати вогнепальну зброю та боеприпаси до неї відповідно до порядку та вимог, встановлені Міністерством внутрішніх справ України.

Крім того, застосування вогнепальної зброї та боеприпасів цивільним населенням є аналогічним застосуванню зброї та боеприпасів військовослужбовцями під час виконання ними аналогічних завдань, про що свідчить друга стаття Закону. [1]

Рішення про видачу вогнепальної зброї та боеприпасів приймають уповноважені органи адміністративно-територіальних одиниць територій, на яких оголошено воєнний стан, зокрема керівники ГУНП України в АРК, областях, м. Києві та Севастополі. Її може бути видано особам, бажаючим надати спротив агресору та які відповідають деяким встановленим вимогам. Для її отримання потрібно особисто подати письмову заяву та мати при собі документ, що посвідчує особу. Тим, хто отримав зброю, видається довідка, де зазначається інформація про дату та місце видачі, дані про особу, яка її отримала, інформація про саму зброю та орган, що її видав. Заява розглядається впродовж доби. Проте є випадки, коли заборонено видавати зброю. Це стосується осіб, які не досягли повноліття, визнані судом недієздатними або обмежено дієздатними, особи, яким вже було видано зброю, а також наявність ще деяких підстав, визначених Наказом МВС №170. [2]

Проте не обов'язково отримувати зброю для захисту держави, якщо є своя. Дозволено використовувати зброю, що була отримана раніше, а саме нагородну та спортивну, мисливську нарізну, гладкоствольну чи комбіновану зброю, та боеприпаси до неї (стаття 4 Закону).

З прийняттям ВРУ рішення щодо видачі зброї та боеприпасів до неї цивільним особам, з'явився не тільки новий закон, а й змінився старий. Так, були внесені зміни до Кримінального Кодексу України, а саме його було доповнено статтею 43-1 «виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України», в якому цивільні особи звільняються від відповідальності за застосування зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України.[3] Особливість в тому, що виконання обов'язку щодо захисту України може бути признано не відповідним небезпечності агресії та не необхідним для досягнення мети, тобто за застосування зброї в такому випадку вже буде передбачена відповідальність.

Проте це не єдиний випадок, коли за застосування зброї передбачена кримінальна відповідальність. Її понесуть такі цивільні особи, які не здадуть вогнепальну зброю та невикористані боеприпаси до неї до органів Національної поліції України вчасно. Строк дається такий – не пізніше 10 днів після припинення або скасування дії воєнного стану в Україні. У випадку втрати виданої зброї необхідно написати відповідну заяву.[4]

Підсумовуючи все вищевизначене, ми можемо дійти висновку, що через прагнення цивільного населення України захищати її та український народ, їх права прирівняли до військових щодо отримання та застосування вогнепальної зброї та боеприпасів до неї. Хоча спочатку могло здатися, що це означає звільнення

від відповідальності, проте насправді треба притримуватися декількох вимог задля її уникнення. Крім цього, зброя та боеприпаси видаються не на завжди, заборонено їх тримати більше визначеного строку. Запровадження таких заходів було необхідним задля захисту громадянами їх безпеки та недоторканості, а також незалежності України.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України”. 3 бер. 2022 р. — Верховна Рада України; Закон від 03.03.2022 № 2114-IX. ... *Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України* .
2. Зброя для цивільних осіб у період воєнного стану. URL: <https://blog.liga.net/user/emorozov/article/43816> (дата звернення: 14.04.2022)
3. Кримінальний кодекс України 5 квіт. 2001 р. — Верховна Рада України; *Кодекс України, Кодекс, Закон* від 05.04.2001 № 2341-III
4. Цивільні не нестимуть відповідальності за застосування вогнепальної зброї проти агресорів. URL: <https://lexinform.com.ua/zakonodavstvo/tsyvilni-ne-nestymut-vidpovidalnosti-za-zastosuvannya-vognepalnoyi-zbroyi-proty-agresoriv/> (дата звернення: 14.04.2022)

Будякова Анастасія Євгенівна

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Петрушин Дмитро Владиславович

доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ВІЙСЬКОВОГО ПСИХОЛОГА В ПСИХОЛОГІЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року російська федерація почала повномасштабний воєнний наступ на територію України. Того ж дня Президент України оголосив загальну мобілізацію в Україні в різні структури задля захисту суверенітету та територіальної цілісності країни, стримання збройної агресії та завдання їй рішучого опору, охорони підводного та повітряного простору держави, боротьби з тероризмом. Виконуючи такі надважливі завдання, військовослужбовці стикаються з багатьма проблемами не тільки з боку країни-агресора, а й всередині себе.

Те, що вони відчувають, як сприймають та про що думають є ключовим фактором в ефективності їх діяльності. Бойовий дух, сила та мотивація повністю залежать від емоційного стану. Проте саме цей невід’ємний елемент знаходиться під найбільшим впливом, що негативно відображається на їх боєздатності.

Є дуже багато чинників, що спричиняють зміни психологічного стану. Більший чи менший вплив призведе на організм той чи інший чинник вже залежить від кожного індивідуально. У когось, завдяки життєвому досвіду, працездатність буде досить високою – він буде адекватно реагувати в екстремальних ситуаціях, а для когось саме розуміння того, що він далеко від дому може призводити до зниження активності та відсутності бажання продовжувати.

Проте є такі чинники, які мають найсильніший вплив, що призведе до психологічних змін в абсолютній більшості військовослужбовців. Це такі, як зміна звичного режиму (порушення сну, інше харчування, якість води, відсутність відпочинку); ізоляція і почуття викинутості, непотрібності, марності своїх діянь; невизначеність інформації або її дефіцит; реальна можливість стати полоненим, до якого можуть застосовуватися тортури; низький рівень умов життя та бойових дій; смерть товаришів та мирного населення на очах; постійна загроза життю та здоров’ю, до яких просто неможливо звикнути. І це не вичерпний перелік.[1]

Все це накладає жахливий глибокий відбиток на психологічний стан, від якого дуже складно позбавитися, проте можливо. Потрібно з самого початку підготувати свідомість до подальших складностей, надати мотиваційні поради, підвищити стійкість. Важливо вчасно розпізнати зміни, що відбуваються в бойових умовах і надати допомогу, тому що запустивши ці зміни і давши їм прогресувати, вернутися до попереднього стану буде дуже важко і можливо знадобиться допомога кваліфікованих лікарів.

В складних умовах воєнного стану важливо відчувати, що є людина, якій не все одно на те, що ти відчуваєш, яка вислухає, підтримає, заспокоїє, дасть корисні рекомендації. Саме тому військовослужбовцям

необхідна постійна консультація психологів.[2]

З самого початку, ще до прибуття учасників бойових дій на лінію фронту, необхідно проводити профілактичні бесіди, щоб підготувати психіку до зіткнення з воєнними труднощами, сформувати готовність до протистояння їм та запобігти появі психічних розладів. Військові психологи допомагають сформувати емоційну стійкість при екстремальних умовах, підвищити адаптацію до стресових факторів, вміти помічати зміни власного емоційного стану та стану оточуючих, розуміти що саме відбувається з психікою, розрізняти кількість стрес-факторів в різних ситуаціях, контролювати свої емоції та стан, вміти заспокоюватися, не піддаватися паніці та вчити цьому своїх товаришів. Важливо розуміти, що все, що відбувається з нами в екстремальних ситуаціях - звичайна реакція організму на незвичні, анормальні умови і поява сильного страху, оціпеніння, тремтіння, паніки це нормально, проте це є стресовим станом організму і тому потрібно вміти вгамовувати такі емоції самому й допомагати товаришу.

Не менш важливою роллю військового психолога є консультація з командирами. Крім того, що вони відчують все те, що й інші і вони так само знаходяться під ризиком, на них ще й покладена відповідальність за життя своїх бійців та успіх операції. Тому їм, як нікому іншому, важливо розуміти, що відбувається з іншими військовослужбовцями, вчасно виявити зміни та надати допомогу. [3]

Військовослужбовці, що зараз захищають нашу державу, мають психологічне забезпечення, проте не на достатньому рівні. Їх інколи навідують психологи, читають лекції, проводять тести, проте це має тільки поверхневий вплив. За відсутності індивідуального підходу та відчуття зацікавленості вони сприймаються просто як люди, що роблять свою роботу і яким більше нічого не потрібно.

Підсумовуючи все вищевказане ми можемо дійти висновку, що психологічне забезпечення військовослужбовців в умовах воєнного стану відіграє дуже важливу роль в їх військовій діяльності. Воно направлене на зміцнення нервово-психологічного здоров'я і попередження нервово-психологічних захворювань у військовослужбовців, що значно скорочує втрати у підрозділах й кількість бійців, та покращує рівень працездатності й ефективності.

Список використаних джерел:

1. Пам'ятка військовослужбовцю під час підготовки до бою та в бою. URL: https://www.mil.gov.ua/content/pdf/combattraining_.pdf (дата звернення: 14.06.2022)
2. Роль військового психолога під час воєнних дій. URL: <https://www.bsmu.edu.ua/blog/rol-vijskovogo-psyhologa-pid-chas-voennyh-dij/> дата звернення: 14.06.2022)
3. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук.- дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н.А. Агаєв, О.Г. Скрипкін, А.Б. Дейко, В.В. Поливанюк, О.В. Еверт. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. – 147 с.

Варич В. Ю.

курсант 2 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Плахотний А. П.

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

У сучасних умовах кадрове забезпечення національної поліції є профілактичним інструментом і засобом запобігання корупції, основою для зміцнення систем підзвітності, раціонального використання людських ресурсів у державному управлінні. Сьогодні Європейські країни накопичили надзвичайно важливий досвід відбору та підготовки поліцейських для заміщення вакантних посад у відповідних підрозділах, діяльність яких спрямована на забезпечення порядку та громадської безпеки, боротьбу з хуліганями, кримінальними та економічними злочинами.

Згідно з міжнародним досвідом, професія поліцейського вважається однією з найнебезпечніших професій у США, оскільки вона передбачає постійну фізичну підготовку для виконання функціональних обов'язків. Тому система набору кадрів у правоохоронні органи характеризується складною формою

конкурсного відбору. Це зовсім не дивно, адже робота поліцейського у США є престижною та високооплачуваною. Так, конкурсний відбір на місце у великому відділенні поліції можуть проходити одразу 20-40 осіб. А коли йдеться про ФБР (Федеральне бюро розслідувань), то конкурс, завдяки авторитету відомства, може досягати і сотні осіб на одне робоче місце. Варто зазначити, що саме конкурсний добір кандидатів на службу в поліцію є ключовим етапом створення її потенціалу. Адже ті кандидати, які пройдуть конкурсний відбір, впливатимуть на ефективність діяльності поліції як головної складової системи державних правоохоронних органів [1, с. 68-73].

Таким чином, конкурсний відбір для тих, хто претендує на посади в поліції, включає кілька призначених для перевірки показників на різних етапах. Сюди входять тест на фізичну підготовку, письмовий тест, психологічний тест, аналіз характеру кандидата на посаду, спеціальна експертиза його передбачуваного кримінального минулого, медичний огляд та усний іспит. Важливо відзначити, що інформацію, наявну у справі новобранця, слід уважно вивчити перед тестуванням та іспитами. Це полегшує здійсненню швидкого попереднього відбору. Якщо кандидат успішно пройде цей відбір, його запросять до складання тесту та іспиту. Інакше він отримає обгрунтовану відповідь про підстави відмови від кандидатури.

На мою думку, перевірка фізичної підготовленості кандидатів у поліцейській завжди повинна бути в центрі уваги. Незважаючи на різноманітність тестів, характерну для кожного департаменту, основна тенденція полягає в оцінці професійно релевантних аспектів фізичної підготовленості претендентів.

Щоб залучити кандидатів у поліцію та освітні органи поліції, які відповідають вимогам майбутньої професії, західні країни приділяють велику увагу для пошуку ефективних шляхів формування контингенту учнів. Наприклад, цілеспрямована профорієнтація молоді через широкі рекламні кампанії, проведення днів відкритих дверей в органах поліції, використання Інтернету та ЗМІ, створення спеціалізованих молодіжних груп для допомоги поліції тощо. У той же час, щоб залучити освічених людей до роботи в поліції, західні країни сформулювали політику формування іміджу поліції та підвищення престижу роботи. Це важливий фактор успіху поліції, але це також покращує якість роботи в даній службі. Збільшується рівень бажаючих вступити в поліцейські освітні установи, стати висококваліфікованими професіоналами, поліпшується якісний склад абітурієнтів (їх особисті моральні якості, рівень освіченості, інтелекту та ін.), Виникає можливість відбирати кращих з кращих, що згодом забезпечує і успішність освітнього процесу.

А особливої уваги для добору кандидатів на службу в поліцію варто звернути при відборі до лав поліції особливого призначення, спеціальних підрозділів "КОРД" та інших, які беруть участь у проведенні спеціальних (поліцейських) операцій — комплексі оперативно-розшукових, установчих, військових та інших заходів і дій правоохоронного органу та внутрішніх сил військових формувань та інших взаємодіючих сил протягом обмеженого часу, спільно планових і здійснюваних під єдиним керівництвом. Оскільки всі види спеціальних операцій, які проводяться правоохоронними органами, мають свої особливості, які втілюються в тактиці спеціальних заходів, складі, кількості та структурі задіяних сил, групі реагування, характеристиках спеціальних технічних засобів, всі поліцейські повинні розуміти спеціальні заходи, тактичні дії під час бою та бути фізично та морально підготовленими. Ці характеристики відображаються в заздалегідь складеному типовому плані дій для кожної спеціальної операції.

Підрозділи у своїй діяльності керуються Конституцією України, Кримінальним кодексом України та Кримінальним процесуальним кодексом України, Законами України «Про Національну поліцію», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», «Про боротьбу з тероризмом», іншими законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, актами Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, які регулюють діяльність Національної поліції України. [2]

Офіцери та працівники спеціальних підрозділів приймаються на роботу добровільно у порядку, передбаченому законодавством відповідно до державних нормативних актів, з урахуванням рівня їх фізичної підготовки, професійної компетентності, професіоналізму, моральних якостей, освіти та кваліфікації, стану здоров'я для забезпечення виконання поліцейських, завдань і функцій. [3]

Таким чином, добір підрозділів, що беруть участь у проведенні спеціальних операцій проводиться в кілька етапів: попередня співбесіда; перевірка інформації про кандидата, дослідження та аналіз інформації, що міститься в особовій справі; поліграфічне випробування; психологічне тестування; медичне обстеження; письмові та усні іспити; заключна співбесіда, за результатами якої формується остаточне рішення про придатність кандидата до служби в органах внутрішніх справ. Важливою частиною є задача фізичних нормативів для оцінки фізичної підготовленості майбутніх працівників.

Список використаних джерел:

1. Бялт В. С. Отбор кандидатов на службу в полицию США // Юридическая наука: история и современность : федеральн. науч.-практ. журнал. – 2011. – № 3.
2. Наказ МВС України № 987 від 04.12.2017 року "Про затвердження Положення про підрозділи поліції особливого призначення", URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1565-17#Text> (дата звернення 03.06.2022)
3. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379. , в редакції від 01.05.2022 року, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 03.06.2022)

Василенко Яна Олегівна

курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ МВС УКРАЇНИ**

Готовність на високому рівні виконати поставлені службові завдання, в тому числі і в екстремальних умовах – основний обов'язок кожного співробітника поліції. Саме тому вогнева підготовка є важливими складовими частинами професійної підготовки співробітників МВС України. Сутність вогневої підготовки співробітників поліції полягає у формуванні висококваліфікованих фахівців, здатних приймати самостійні і найбільш оптимальні рішення в різних ситуаціях, а також вміти застосовувати при необхідності зброю і фізичну силу. Результат будь-якої операції з припинення протиправних дій залежить від морально-вольових якостей, фізичної підготовленості співробітників, їх вміння досконало володіти табельною зброєю і впевнено використовувати його в складній, швидко мінливої ситуації. У разі неефективного, неправильного або невмілого застосування чи використання вогнепальної зброї можуть постраждати не тільки співробітники поліції, а й громадяни, які випадково опинилися в місці безпосереднього фізичного контакту співробітника поліції і правопорушника.

Тому застосування фізичної сили, спеціальних засобів або вогнепальної зброї, так само як і підготовка до їх застосування, повинні бути строго регламентовані нормами права. Необхідність проведення спеціальної службової підготовки та періодичних перевірок професійної придатності до дій в умовах, пов'язаних із застосуванням фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї, встановлені в ст. 45 Закону України «Про Національну поліцію». [1] У даній статті встановлюється право співробітників поліції застосовувати фізичну силу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю, а також їх обов'язок проходити підготовку до їх застосування. Зміст підготовки встановлюється нормативними актами, які приймаються органами МВС України.

Якщо служба і правова підготовка співробітників поліції включають в себе тільки теоретичну частину, оскільки передбачають отримання необхідних при здійсненні професійної діяльності знань, то вогнева та фізична підготовка включають в себе як теоретичну, так і практичну частину, оскільки крім засвоєння теоретичних знань вимагають вироблення у співробітників поліції практичних навичок і умінь.

Так, на заняттях з вогневої підготовки в теоретичній частині вивчаються тактико-технічні характеристики зброї і боєприпасів, правові підстави їх застосування, способи забезпечення особистої безпеки особи, яка їх застосовує, а також безпеки оточуючих. У практичній частині занять відбувається регулярна перевірка у співробітників поліції навичок володіння вогнепальною зброєю, дотримання заходів безпеки при поводженні з нею, відпрацьовуються встановлені нормативи з вогневої підготовки.

Безпосереднє проходження вогневої та фізичної підготовки в територіальних підрозділах регулюється локальними нормативними актами, які видаються щорічно начальниками територіальних підрозділів. На заняття з вогневої підготовки повинно бути виділено не менше 20 годин на навчальний період. Окремо наказом встановлюється періодичність проведення стрільб співробітниками поліції.

Не рідше одного разу на рік здійснюється перевірка навичок у стрільбі співробітників поліції (контрольні стрільби), а також контрольні заняття з фізичної підготовки.

У практичній частині відпрацьовуються різні вправи стрільб, відпрацьовуються нормативи щодо володіння вогнепальною зброєю, пострілів з нього. Традиційно практичний розділ вогневої підготовки включає в себе:

- проведення практичних тренувань з відпрацювання нормативів з вогневої підготовки, підготовки до стрільби, пострілу «вхолосту» (без використання бойових патронів), прийоми стрільби з різних видів зброї, а також метання навчальних гранат;

- практичні стрільби, в ході яких відпрацьовуються вправи курсу стрільб з різних видів зброї, метання ручних осколкових гранат, а також тактика їх застосування при здійсненні оперативно-службової діяльності. [2]

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що необхідність проведення занять з вогневої та фізичної підготовки не тільки навчаються, а й особами, вже здійснюють практичну професійну діяльність в підрозділах Національної поліції України, незнання або недостатнє володіння вогнепальною зброєю може

привести не тільки до неефективних дій співробітників поліції в тих чи інших ситуаціях, а й до загибелі і поранень працівників поліції і сторонніх громадян.

При цьому аналіз діючих нормативних актів доказує, що нормативне регулювання проведення занять з вогневої та фізичної підготовки співробітників поліції здійснено досить повно. Реалізація нормативних актів здійснюється як в спеціалізованих навчальних організаціях, що займаються підготовкою фахівців в поліції, так і в практичних органах щодо діючих співробітників.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію України» від 02.07.2015 №580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>(дата звернення 22.06.2022)
2. Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та Норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 26.04.2019 року № 334. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/vohneva/NP_110320_2.pdf (дата звернення 22.06.2022)

Вертії Ігор Сергійович

курсант Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тінін Дмитро Геннадійович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

«ЛЕНД-ЛІЗ» ЯК НЕОБХІДНІСТЬ ТА МОЖЛИВІСТЬ ПОСИЛЕННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 в наслідок збройної агресії Російської Федерації в Україні указом президента України було введено воєнний стан [1]. В продовж такої агресії було завдано суттєвої шкоди сектору безпеки України та територіальної цілісності нашої держави. Законодавством для зменшення цієї шкоди було вирішено створити різні оптимізації. Так було оптимізовано правоохоронні органи та було дозволено цивільним особам брати участь у захисті територіальної цілісності України з метою відсічі збройної агресії. Однак, на сьогоднішній день ще є тимчасово окуповані території та ведуться активні бойові дії на території нашої держави.

На даний момент за ситуацією в Україні спостерігає весь світ і багато країн надають нам допомогу. Однією з найсуттєвіших допомог на сьогоднішній день, яка може стати вирішальною у відсічі збройної агресії, являється «Ленд-ліз» від США.

Ленд-ліз - це загальна назва системи надання одними країнами-союзницями по антигітлерівській коаліції іншим країнам-союзницям військової техніки, зброї, боєприпасів, спорядження, сировини, продовольства та інших необхідних послуг [2].

У світовій практиці саме Сполучені Штати Америки започаткували даний вид допомоги. Так, в березні 1941 було ухвалено Закон про надання матеріальної допомоги («lend lease»). Тобто буквально «передання в оренду чи у борг» передбачало, що Вашингтон в стислі терміни передає військову і цивільну техніку, зброю, устаткування, боєприпаси та інше майно країнам, чия оборона є "життєво важливою" для США. Після війни вцілілу техніку необхідно повернути або сплатити за неї. До країн, які вважалися «життєво важливими» належали Велика Британія, Китай, Франція та СРСР.

Статистика говорить, що за 4 роки війни проти німецьких фашистів, США поставила союзникам товарів та зброї майже на 50 млрд. доларів. Більше за усіх отримала Велика Британія - 31,4 млрд., на другому місці Радянський Союз - 11,4 млрд. доларів. Та зброя, танки та літаки склали меншу частину усього майна, що Вашингтон передав Москві в умовах II Світової війни [2].

В основі допомоги ленд-лізу були автомобілі, радіостанції, станки, вагони, паротяги, нафтопродукти, сталеві листи, порох, харчові продукти та інші товари. Саме ця допомога призвела до перемоги союзників.

На сьогоднішній день Україна потребує цієї допомоги як ніхто інший. Наші партнери з-за океану готові нам допомогти знову, прийнявши закон про ленд-ліз для України. Сенат США одностайно підтримав його 6 квітня 2022. Регламентний комітет розглянув документ 27 квітня. Потім його підтримала Палата представників, а 9 травня підписав президент США Джо Байден.

Таким чином, Україна буде отримувати стільки допомоги, скільки потрібно для перемоги. Це

зумовлено тим, що поразка України проти РФ є загрозою всьому світу. Україні в рамках ленд-лізу має надатися різноманітна зброя, крім зброї масового ураження та компонентів до неї. Також рішення про передачу озброєння буде прийматися за прискореною процедурою.

Та в таких умовах гостро стає питання ціни, яку Україна заплатить за ленд-ліз. У законі про ленд-ліз щодо оплати зазначено про скасування загальної вимоги оплатити передану допомогу протягом п'яти років.

Отже, в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України, українське законодавство мобілізує всі свої сили. Та наші партнери з-за океану розуміють, що цього не достатньо. Тому США вирішило знову прийняти закон про ленд-ліз, але цього разу для України.

Президент США Джо Байден підписав закон 9 травня 2022. Згідно цього закону Україні буде надана різноманітна зброя, крім зброї масового ураження, в кількості, яка буде необхідна Україні. Також передача буде здійснена в максимально короткі строки. Та ми повинні розуміти, що Вашингтон не буде видавати зброю шляхом зменшення боєздатності власної армії. Та ленд-ліз передбачає повернення того, що надається. Тому після закінчення війни Україна повинна повернути все, що було збережено.

Також Україні обіцяють надати зброї стільки скільки потрібно. Та США не будуть видавати зброю шляхом зменшення боєздатності власної армії. Тому ми не можемо сподіватися лише на ленд-ліз. Нашій державі потрібно шукати інші варіанти також, говорити про співпрацю та допомогу від інших держав.

Ще однією проблемою є навчання українських військових нею користуватися, а також створити логістичну та матеріально-технічний базис для цього озброєння. На сьогоднішній день боєздатність та кваліфікованість військових Збройних сил України дає нам надію та бажання скорішої перемоги, адже лише віра у перемогу дає наснаги для її досягнення.

Як висновок потрібно сказати, що в умовах сьогодення, тобто в умовах війни, українському суспільству потрібно розраховувати не лише на допомогу країн-союзників. Будь-яка надана допомога надає шанс та наближає нас до перемоги, і подяка всім хто надав таку допомогу. Однак, не варто забувати й про людський ресурс та кваліфікацію наших захисників. Адже, втрати під час війни означає загибель батька, сина, онука, брата, коханого, друга або просто колеги. Такі втрати залишають дуже важкі травми та душевний біль у будь-кого.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ президент України №64/2022 від 24.02.2022. // - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення 11.06.2022)
2. Дерейко І.І.. Ленд-ліз // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=54236 (дата звернення: 22.06.2022)

Гарбузова Євгенія Олександрівна
курсант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Плахотний Артем Павлович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ КАНДИДАТІВ НА СЛУЖБУ У ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

З 14 жовтня 2014 року, із набуттям чинності Законом України «Про запобігання корупції», статтею 56 передбачено захід для запобігання корупції – проведення спеціальної перевірки (далі – спеціальна перевірка) [1].

Для виконання цієї статті було видано постанову КМУ від 25.03.2015 №171 "Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України", яка визначила механізм такої перевірки [2].

Метою проведення спеціальних перевірок є покращення відбору кандидатів на посади, пов'язані з виконанням функцій державного чи місцевого самоврядування.

Звернення щодо осіб, які займають відповідальні чи особливо відповідальні посади, а також посади з

високим корупційним ризиком, переліки яких затверджуються державними органами, підлягають спеціальній перевірці, включно з інформацією, наданою особисто.

Відомості про притягнення особи до кримінальної відповідальності, наявність судимості, її зняття або погашення, адміністративні стягнення за корупційні правопорушення, достовірність відомостей, наведених у декларації, наявність корпоративних прав, стан здоров'я, освіта, наявність наукового ступеня, вченого звання, причетність особи до виконання військових обов'язків, наявності у особи допуску до державної таємниці та заборони особи обіймати певні посади.

Спеціальні перевірки проводяться за письмовою згодою кандидатів на зайняті посади за встановленою законодавством формою, яка подається разом із заявою про призначення.

Спеціальні перевірки проводяться не більше 25 календарних днів з дня надання згоди на їх проведення.

Певний алгоритм проведення спеціальної підготовки має декілька складових:

1) подання необхідних документів (письмова згода на перевірку; автобіографія; копія паспорта; копія документів про освіту, вчені звання та наукові ступені; довідка про стан здоров'я, копія документа про військовий облік, довідка про допуск до державної таємниці (якщо є) та заяву);

2) надсилається органом запит, в якому особа звернулася для проведення спеціальної перевірки, до органу, який проводить таку перевірку (запит надсилається не пізніше наступного робочого дня після отримання згоди кандидата);

3) проведення спеціальної перевірки, яка по суті зводиться до перевірки достовірності наданої кандидатами інформації та наданні інформації про результати перевірок до установи, яка надіслала запит (не пізніше 7 днів з дня отримання запиту)

4) відомості про результати спеціальної перевірки підготовлено відділом соціальних служб запитуючої установи.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що якість відбору кандидатів для служби, а також вміння сумлінно та професійно виконувати свої обов'язки є гарантією успішного розвитку нашої країни. Тому створення ефективних методів і технологій спеціальної перевірки інформації про кандидатів є важливим засобом зниження корупційних ризиків.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII // ВВР України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.
2. Порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, і внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. №171. *Офіційний вісник України.*

Глушаченко В. В.

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Журавель О.А.

старший викладач кафедри спеціально-фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ І ПСИХОФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Діяльність правоохоронних органів можна віднести до професії змішаних видів, яка здійснюється у специфічних ускладнених зовнішніх умовах, вимагаючи від працівників високої психічної стійкості,

Проблема професійного відбору молоді, яка вступає до ВНЗ МВС України в широкому плані на цей час ще практично не вивчалася, а методика її дослідження потребує коригування з урахуванням вимог сьогодення. Аналіз практичної діяльності МВС дає змогу стверджувати, що від рівня загальної фізичної підготовленості правоохоронців, стану їх здоров'я, залежить процес засвоєння ними бойових прийомів єдиноборств, який в більшості випадків вирішує долю заходів по припиненню протиправних посягань. Так вимоги достатнього рівня фізичної підготовленості до прийнятих на службу майбутніх правоохоронців в період початкової

підготовки та при виконанні відповідної категорії та службово-професійної діяльності мають важливий вплив на професійне ставлення.

Однак аналіз літератури та практичний досвід показав, що рівень підготовленості курсантів недостатній. Цьому існує багато причин:

– діяльність правоохоронців проходить в нових умовах, а його навчання та підготовка в цілому здійснюється за старими принципами, критеріями та методичними рекомендаціями; – невідповідність рівня підготовки до Європейського;

– недоліки професійного відбору молоді до правоохоронних органів;

– недостатнє практичне обґрунтування комплексного навчання тактико-спеціальної, фізичної та підготовці зі зброєю;

– низький рівень мотивації до вдосконалення власної професійної підготовленості та розвитку фізичних та спеціальних якостей;

– аналіз фізичної підготовленості курсантів на різних етапах контролю свідчить про недостатність обов'язкових занять у процесі навчання;

– низький рівень підготовленості молоді свідчить про те, що стан організації професійно-прикладної фізичної підготовки не відповідає сучасним вимогам та стандартам якості професійної освіти, яка недостатньо враховує специфіку цільової спрямованості виробничої діяльності. Проблема підготовки висококваліфікованих співробітників, які володіють сучасними методами пошуку, обробки та систематизації умінь з метою підвищення своєї кваліфікації, набуває все більшої актуальності, так головною метою є сприяти розвитку в правоохоронців потреби у самостійному здобуванні власних знань, необхідних для професійної діяльності. Це буде сприяти здійсненню процесу вдосконалення навичок протягом усього періоду служби в МВС.

З метою вдосконалення фізичної підготовленості майбутніх правоохоронців актуальним питанням є формування фізичних, професійно-прикладних та психологічних якостей з урахуванням специфіки обраного напрямку несення служби у правоохоронних органах, а також комплексного підходу об'єднання фізичної, тактикоспеціальної та вогневої підготовки, які будуть імітувати ситуації самозахисту, переслідування та затримання правопорушника. Необхідність залучення спеціалістів та викладачів з адміністративного та кримінального права з метою імітацій найбільш широко поширених в оперативно-службових ситуаціях, які з одного боку дадуть правовий вихід, а з іншої захист власного самозахисту

Психологічна підготовка працівника правоохоронних органів повинна розглядатися не як бажаний додаток до його професійних якостей, а як обов'язкова складова частина професіоналізму.

Формування психологічної готовності повинно забезпечуватися за допомогою цілеспрямованого та систематизованого комплексу заходів, що здійснюється в межах психолого-педагогічного процесу в органах та підрозділах. Основними завданнями психологічної підготовки слід вважати:

1) виховання почуття обов'язку, відповідальності;

2) забезпечення особового складу системою знань і уявлень про особливості та умови діяльності, їх вимоги до особистості;

3) формування у працівників умінь і навичок виконання службових обов'язків у напружених та складних умовах;

4) розвиток емоційно-вольової стійкості, здатності до ефективної саморегуляції при ускладненні ситуації;

5) формування вмінь реально оцінювати рівень своєї підготовленості до виконання професійних завдань, прогнозувати результати діяльності, коригувати свої вчинки.

Проведені дослідження з виявлення актуальних проблем, засвідчили про необхідність вдосконалення існуючої системи та впровадження інноваційних підходів, що позитивно вплинуть на їх підготовленість.

Визначено, по-перше, основною проблемою є низький рівень фізичної підготовленості молоді, яка вступає до силових структур, це складає певні труднощі при засвоєнні спеціальних та професійноприкладних навичок. По-друге, відсутність єдиної типової програми з фізичної та спеціальної підготовки у ВНЗ МВС України та зменшення кількості годин на дисципліну. Потрете, низька мотивація молоді до занять з фізичної підготовки.

Список використаних джерел:

1. Зозуля Є.В. Підготовку сучасного правоохоронця – на рівень європейських стандартів / Є.В. Зозуля // Наукова бібліотека. 2014. №4. С. 4.

2. Карданов А.К. Значение физической подготовки в профессиональной деятельности современного полицейского / А.К. Карданов. // Теория и практика общественного развития. –2014. – №14. – С. 118–120.

3. XV Міжнародна науково-практична конференція. Ведерніков В.А. Актуальні проблеми та інноваційні підходи до вдосконалення системи фізичної та спеціальної підготовки співробітників правоохоронних органів. -2015.

Голобородько Л.Р.,
курсант 1-го курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначесв Д. Г.
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Основою регулювання національної безпеки та правової допомоги є формування та підтримання її нормативної бази як правового засобу досягнення реального порядку системи національної безпеки.

Нормативно-правова база — організаційно-функціональним образом системи національної безпеки, прояву правового руху, юридичного визнання права. При цьому нормою є моделі самої системи, формалізації функціональної, організаційної та інформаційної структур тощо.

Первинна, керівна, правова інформація для функціонування системи національної безпеки - Конституція України, а також закони та нормативно-правові акти, що регулюють функції та обов'язки державних і недержавних суб'єктів в цілому та в окремих сферах, їх діяльність, підсистеми та рівні управління [1].

Забезпечення національної безпеки та правова допомога визначаються як процес створення та підтримки конструктивних організаційно-функціональних характеристик системи національної безпеки.

Нормативно-правова система національної безпеки — це сукупність законодавчих та нормативно-правових актів, які створюють нормативно-правову базу для функціонування та реалізації системи національної безпеки.

Загалом, ми обговорюємо Конституцію України, Закон України «Про національну безпеку України», який визначає та розмежовує повноваження державних органів у сферах національної безпеки та оборони, основні принципи забезпечення державного суверенітету та територіальної цілісності, закон України «Про національний спротив», «Про правовий режим воєнного стану», «Про мобілізацію» а також інші закони України, укази та розпорядження Президента України, національні та регіональні міжнародно-правові акти, відомчі правила у формі міжнародної безпеки, що визначають компетенцію суб'єктів системи національної безпеки, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, а також накази, інструкції, положення, правила, статуту, настанови.

Всю нормативну базу, яка регулює систему національної безпеки, можна розділити на два рівні. Насамперед, нормативно-правова база створюється в рамках системи національної безпеки та є загальнообов'язковою (Конституція України, закони та розпорядження Верховної Ради України, укази та розпорядження Президента України, постанови). На другому рівні встановлюється нормативно-правова база управління, яка уточнює специфіку, функції та відповідальність кожного суб'єкта силових структур національної безпеки.

Згідно зі ст. 2 Закону України «Про національну безпеку України» правову основу у сфері національної безпеки України становлять Конституція, цей та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання законів інші нормативно-правові акти [2].

При визначенні місця громадської безпеки в системі національної безпеки важливо порівняти спільні чи подібні, кардинально відмінні риси. Наше порівняння буде здійснюватися за такими критеріями: суб'єкти, об'єкти, завдання, принципи, відповідальність.

Спільними суб'єктами забезпечення національної та громадської безпеки є: Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Рада національної безпеки і оборони України; міністерства (Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Міністерство охорони здоров'я, Міністерство інфраструктури України тощо) та інші центральні органи виконавчої влади, Збройні сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України [2].

Забезпечення громадської безпеки через єдину політику національної безпеки внутрішніх справ, як у громадських місцях, так і в умовах надзвичайного чи воєнного стану, у разі надзвичайних ситуацій, через єдину політику національної безпеки у внутрішніх, а отже й у сфері громадської безпеки, фінансово-економічного, політичного та іншого характеру, насамперед спрямованих на загрозу національним інтересам України [3].

З метою створення та утримання об'єктів громадської безпеки у цій сфері розробляється система правових норм щодо регулювання суспільних відносин, основних напрямів діяльності органів державної влади, а також забезпечення громадської безпеки та попередження виникнення надзвичайних ситуацій. У цих умовах відбувається формування спеціально утворених органів для здійснення державної діяльності у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям та забезпечення громадської безпеки, які визначають механізм моніторингу та нагляду їх діяльності [3].

Таким чином, безпекові закони України слід визначати як систему національного законодавства, чинних міжнародних договорів України, ратифікованих Верховною Радою України, а також систему українських законів, прийнятих відповідно до Конституції та відповідають національним цінностям і інтересам України.

Список використаних джерел:

1. Ліпкан В. А. Систематизація інформаційного законодавства України : монографія / В. А. Ліпкан, В. А. Залізник ; за заг. ред. В. А. Ліпкана. Київ : Ліпкан О. С., 2012. 304 с.
2. Про національну безпеку України : Закон України від 2018 р. № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
3. Басов А. В. Забезпечення громадської безпеки: поняття та зміст / А. В. Басов // Адміністративне право і процес: наук.-практ. журн. 2012. № 2 (2). URL: <http://applaw.knu.ua/iNdex.php/arkhiv-№omegiv/2-2-2012/item/52-zabezpeche№№ya-hromadskoyi-bezpeky>.

Головка Віталій Валентинович

курсант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Д. О.

викладач кафедри спеціальної
фізичної підготовки Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНА ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ФАКТОР СИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Діяльність сучасного співробітника поліції безпосередньо спрямована на захист громадян, їх прав і свобод, охорону громадського порядку і громадської безпеки, профілактику злочинів і боротьбу з правопорушеннями, специфіка службової діяльності в умовах воєнного стану має суттєвий вплив на психіку і особистісні властивості співробітників, підвищуючи ймовірність розвитку у них ознак професійної деформації. Важливим фактором профілактики розвитку несприятливих особистісних якостей поліцейських, їх професійного та емоційного вигорання, формального ставлення до виконання службової діяльності стає психологічна робота з співробітниками органів внутрішніх справ. Вона являє собою вид морально-психічного забезпечення, спрямований на формування у поліцейських професійно значущих психологічних якостей особистості, психологічної стійкості і готовності до ефективного виконання службових завдань в умовах воєнного стану [1, с 32].

Проблема психологічної безпеки в умовах воєнного стану останнім часом є однією з найбільш актуальних у психологічній науці. В даний час «сучасне наукове знання про психологічну безпеку, що знаходиться на стадії інтенсивного і багатоаспектного розвитку, акумулюється в науковій картині світу».

Професійна психологічна підготовка в органах внутрішніх справ проводиться психологом підрозділу в системі морально-психологічної підготовки особового складу і спрямована на підвищення психолого-педагогічної компетентності керівного складу, розвиток комунікативної компетентності співробітників і володіння прийомами саморегуляції. Основною метою психологічної підготовки в умовах воєнного стану стає вироблення у співробітників поліції психологічних знань, умінь і готовності до успішного подолання психологічних труднощів службової діяльності в інтересах підвищення ефективності виконання своїх посадових обов'язків [2, с 134].

До основних завдань психологічної підготовки співробітників відносять вивчення і формування наступних характеристик: необхідних психологічних знань для адекватної оцінки і обліку негативних психологічних факторів в процесі оперативно-службової діяльності; професійно-важливих психологічних

якостей (емоційна стійкість, спостережливість, пам'ять, мислення, увагу та ін.); психологічної стійкості в процесі подолання труднощів професійної діяльності, в тому числі в екстремальних умовах; психологічної готовності до застосування вогнепальної зброї; вміння використовувати психологічні прийоми для підвищення ефективності вирішення оперативно-службових завдань [3, с 102].

Основною формою морально-психологічного забезпечення поліції в умовах воєнного стану є морально-психологічна підготовка, що представляє собою самостійний вид навчання співробітників. Організація і проведення морально-психічної підготовки ґрунтується на принципах цілісного педагогічного процесу, який передбачає розробку таких системних елементів, як: мета, завдання, програми, напрямки, умови, організація, форми, методики, забезпечення, способи контролю і оцінки. Зміст психологічної підготовки визначається метою і завданнями морально-психологічного забезпечення і виражається в програмах, тематичних планах і змісті занять.

Прийнято виділяти загальну, спеціальну та цільову психологічну підготовку співробітників поліції. Загальна психологічна підготовка має на увазі собою оволодіння загальними знаннями психології, що дозволяють підвищити ефективність службової діяльності; формування і розвиток загальних професійно важливих якостей і здібностей; формування і розвиток навичок вольової саморегуляції, спілкування, концентрації і переключення уваги та ін. Спеціальна психологічна підготовка орієнтується на облік професійної спеціалізації співробітників, особливостей виконуваних ними службових завдань.

Незважаючи на досить опрацьовану систему психологічної підготовки в органах внутрішніх справ, в даний час існує проблемні питання в плануванні і реалізації заходів щодо формування та розвитку психологічної компетентності співробітників. Найчастіше психологічна підготовка носить узагальнений характер навчальні групи формуються не по напрямках службової діяльності, а за рангом посад. Найбільшу трудність викликають методи психологічної підготовки співробітників [4, с 142].

Так, дуже часто навчання методам психологічної саморегуляції носить теоретичний характер без можливості відпрацювання навичок їх практичного застосування безпосередньо в службовій діяльності. Спроби організувати психологічну підготовку в відриві від основних предметів професійної та спеціальної підготовки не приносять необхідного результату. Таким чином, дослідження шляхів і способів вдосконалення системи професійної психологічної підготовки співробітників органів внутрішніх справ є одним із пріоритетних напрямків у підвищенні ефективності службової діяльності поліцейського.

Таким чином, висока соціальна значимість діяльності органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану визначає необхідність вдосконалення основних форм, методів, підходів і технологій організації морально-психологічного забезпечення службової діяльності співробітників поліції, освоєння основ розвитку і реалізації власної психологічної безпеки в поєднанні з готовністю до забезпечення психологічної безпеки громадянина, суспільства, держави.

Список використаних джерел:

1. Велитченко Л.К., Цільмак О.М. Психологія особистості: навч. посіб. Одеса: ОДУВС, 2008. 177 с.
2. Медведєв В. С. Проблеми професійної деформації співробітників органів внутрішніх справ: теоретичні та прикладні аспекти. К.: Вид-во НАВСУ, 1997. 192 с
3. Платонов І.В. Динаміка психологічної готовності майбутніх офіцерів внутрішніх військ до правоохоронної діяльності: Автореф. дис. канд. психол. наук: Національна академія Прикордонних військ України ім. Б. Хмельницького. Хмельницький, 2001. 16 с.
4. Ірхін Ю.Б. Організація та здійснення психологічного забезпечення оперативнослужбової діяльності органів внутрішніх справ України: Навчальний посібник РВЦ НАВСУ, Київський юридичний інститут, 2005. с.284

Голубєва Даніела Володимирівна
курсант 3 курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Плахотний Артем Павлович
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

На сьогоднішній день Національна поліція України виступає однією з найвпливовіших державних інституцій. Основною метою цієї інституції є забезпечення свобод та прав людини й громадянина, а також убезпечення осіб від їх порушення [4, с. 83]. Своєю чергою, ефективність виконання Національною поліцією України своїх обов'язків, функцій та повноважень залежить від нормативно-правових засад кадрового забезпечення її службово-правової діяльності [3, с. 202].

Зазначимо, що питання кадрового забезпечення діяльності органів державної влади, організацій, установ, правоохоронних органів, у тому числі й Національної поліції, розглядалися у працях М.М. Дивака, Л.В. Балабанової, І.С. Процика, А.М. Клочка, С.О. Шатрави та ін. Однак варто наголосити, що зазначені розвідки не стосувалися безпосередньо сфери кадрового забезпечення службово-бойової діяльності Національної поліції, а тому це питання є актуальним та потребує додаткового наукового опрацювання.

Насамперед звернемо увагу, що відповідно до Енциклопедії державного управління, кадрове забезпечення є здійснюваною у процесі управління діяльністю, змістом якої є забезпечення установ, органів, а також їх підрозділів необхідним складом осіб, які відповідають певним вимогам, інформацією про цих осіб та запровадження науково обґрунтованих методів добору, розстановки, підготовки та перепідготовки кадрів, професійного навчання, правового регулювання трудової діяльності та надання правового захисту працевлаштованим [1, с. 179-180].

Першорядним суб'єктом реалізації кадрового забезпечення службово-бойової діяльності Національної поліції являється Департамент кадрового забезпечення Національної поліції. Саме цей Департамент являє собою структурний підрозділ апарату центрального органу управління Національної поліції, який забезпечує реалізацію державної політики з питань кадрової роботи та державної служби в апараті Національної поліції України, територіальних, міжрегіональних органах, установах, закладах Національної поліції [2].

Згідно із наказом Національної поліції України від 12.12.2015 № 136 «Про затвердження Положення про Департамент кадрового забезпечення Національної поліції України», основними його завданнями є наступні: кадрове убезпечення службової діяльності органів поліції, організаційне, методичне та інформаційне забезпечення діяльності підрозділів кадрового забезпечення органів поліції, гарантування організації роботи з добору, вивчення й комплектування органів поліції кваліфікованими кадрами, організація й методичне забезпечення спеціальної підготовки вперше прийнятих на службу осіб для набуття ними навичок і знань, що є необхідними для виконання повноважень поліції, забезпечення перепідготовки й підвищення кваліфікації працівників поліції, організація стажування й професійного навчання, системи психологічного забезпечення працівників Національної поліції, а також забезпечення здійснення в Національній поліції організаційно-штатних заходів, оптимального розподілу й ефективного використання наявної штатної чисельності поліції для здійснених покладених на неї функцій та завдань, організація роботи зі зміцнення законності та дисципліни в діяльності поліцейських, проведення службових розслідувань тощо [2].

Таким чином, можемо підсумувати, що кадрове забезпечення службово-бойової діяльності Національної поліції полягає у проведенні робіт з кадрами, включаючи їх професійну підготовку, добір і розстановку, перепідготовку та підвищення кваліфікації, просування по службі, заохочення та застосування дисциплінарних санкцій, оцінювання якості службової діяльності працівників поліції тощо. Головним суб'єктом реалізації кадрового забезпечення в Національній поліції є Департамент кадрового забезпечення Національної поліції, який має низку важливих завдань, повноважень та функцій.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія державного управління: у 8 т. Т. 6: Державна служба / наук.-ред. колегія: С.М. Серьогін, В.М. Сороко та ін. Київ: НАДУ, 2011. 524 с.
2. Про затвердження Положення про Департамент кадрового забезпечення Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 12.12.2015 № 136. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS556> (дата звернення: 13.06.2022).
3. Ткаченко С.Є. Особливості організації діяльності управління інспекції з особового складу Національної поліції України та його сутність. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3334/1/70.pdf> (дата звернення: 13.06.2022).
4. Шатрава С. Стан та правове регулювання кадрового забезпечення органів Національної поліції на сучасному етапі розвитку. *Підприємництво, господарство і право. Адміністративне право і процес.* 2018. №1. С. 83-37.

Гордейченко Руслана Русланівна

курсант 4 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вознюк Костянтин Геннадійович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНИХ ЄДИНОБОРСТВ ПРАВООХОРОННИХ СТРУКТУР

На наш погляд, внесення до навчального процесу елементів напруженості, раптовості та небезпеки, властивих реальній бойовій обстановці, дозволяє тактико-технічно вдосконалювати бойові прийоми боротьби.

Бойові мистецтва - це багатолика та багатофункціональна система, унікальна культура, у якій бойова практика перетворена та піднесена завдяки феномену мистецтва, яке є плодом високої майстерності, одухотвореної красою [3]. Через бойові мистецтва практично кожен курсант вузів МВС може задовольняти багато своїх потреби, доповнити та відновити цінні орієнтири в житті, які на сьогоднішній день у багатьох перебувають у втраченому стані [2, с. 134].

Відродження високих гуманістичних цінностей та ідеалів бойових мистецтв знаходить сьогодні цікавий, новий сенс, відкриваючи можливості в освоєнні всього культурного спадщини людства.

На основі особистісно-орієнтованої спрямованості навчання нами запропоновано методіку поетапного формування основ службового єдиноборства із застосуванням інноваційного методу, що включає чотири взаємопов'язані етапи:

- вступно-ознайомчий;
- навчальний;
- діяльнісний;
- заключний.

Вступно-ознайомчий етап співвідноситься з початковими стадіями вивчення навчального матеріалу. На даному етапі вирішуються питання формування мотиваційної основи до вивчення поділу та ціннісного ставлення до службового єдиноборства. як одну з головних складових успішної професійної діяльності військовослужбовців. Педагогічна стратегія викладача з фізичної підготовки полягає у проведенні групових та індивідуальних бесід із показом відео матеріалів, спрямованих на підвищення пізнавального інтересу, прагнення до оволодіння основами службового єдиноборства, допомагає зрозуміти його значущість не лише з позиції зміцнення здоров'я, розвитку загальних та спеціальних фізичних якостей, а й особистісної професійної самореалізації, досягнення високого рівня оволодіння професійними компетенціями [3].

Поряд із цим учні починають освоювати прийоми самострахування, акробатичні вправи та інші найпростіші дії службового єдиноборства.

На другому, навчальному етапі, проводиться розучування стандартних прийомів та дій службового єдиноборства: кидкова техніка, захисно-атакуючі дії руками і ногами, больові та задушливі прийоми. В результаті учні отримують усвідомлене уявлення про загальну структуру виконання кожного технічного прийому та дії, а також початкові навички оволодіння основами службового єдиноборства, що у подальшому дозволить їм більш ефективно застосовувати їх у комплексному виконанні.

Викладач продовжує посилювати мотиваційну складову внутрішньої структури особистості учнів щодо

оволодіння основами службового єдиноборства. Водночас використовуються спеціально створені наочні навчально-методичні посібники зі службового єдиноборства, а також реалізується інноваційний метод у навчанні розроблений у військовому виші (№ 0207 від 06.11.2018 р.) з метою вдосконалення функціональних можливостей учнів та ефективного формування засад службового єдиноборства.

На навчальному етапі складається не тільки правильне розуміння, осмислення кожного технічного прийому та дії службового єдиноборства, а й формується здатність до самовдосконалення, самоконтролю набутих знань.

Східні єдиноборства можуть бути важливим засобом фізичної підготовки курсантів вузів МВС, здатним найбільш комплексно вирішувати цілу низку завдань їх психологічної та фізичної підготовленості, цілеспрямовано сприяти підвищенню професійної майстерності, а також стимулювати моральний та розумовий розвиток людини.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію від 02.07.2015 № 580 : Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Гаткин Е. Я. Букварьсамбиста. М.: Просвещение, 2012. 134 с.
3. Затурська, К. О., and А. С. Зіньковський. "Удосконалення вивчення техніки бойового самбо курсантами." Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками. (2020): 65.

Гордієнко Аліна Олександрівна

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Лопасва Олена Миколаївна

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Військова агресія Російської Федерації проти України, анексія Криму та розв'язання нею братовбивчої війни на території держави стали серйозним випробуванням українського народу, Збройних Сил України та інших складових сил оборони. Наприкінці лютого 2014 р. керівництво держави, приголомшене зухвалим обманом і несподіваним збройним нападом з боку східного сусіда, за відсутності боздатного українського війська не змогло організувати належну йому відсіч, що призвело до захоплення російськими спецпідрозділами та їх приплічниками Криму, втрати контролю над деякими ділянками державного кордону України та проникнення терористичних полчищ й диверсійно-розвідувальних груп регулярних військових формувань РФ в Донецьку й Луганську області. Саме тому необхідно дослідити проблеми службово-бойової діяльності сил безпеки і оборони України в умовах сьогодення.

Дане питання досліджували О.М. Анохін, Ю.Г. Барабаш, Ю.В. Баскакова, Д.М. Белов, Ю.М. Бисага, О.Ю. Бруслик, В.В. Гецько, В.А. Гошовська, О.М. Держалюк та інші.

Проведення в Україні низки реформ окремих сфер і секторів, а особливо сектора безпеки та оборони країни, які у своєму поєднанні утворюють систему широкомасштабної адміністративної реформи, спрямоване на всебічну і комплексну перебудову існуючих систем публічного управління та розбудову нової «європейської» держави.

Одним із напрямів адміністративної реформи є розвиток військових формувань з правоохоронними функціями. Необхідність формування принципово нової системи адміністративно-правового забезпечення службово-бойової діяльності сил безпеки і оборони України є запорукою розвитку як цього військового формування, так і інших сил, на які покладено функції забезпечення внутрішньої безпеки держави, а також важливим кроком держави в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції.

Як свідчить практика, у діяльності дослідженого органу починаючи з 2014 році вже накопичилося чимало проблем, що пов'язано зі слабкою взаємодією з правоохоронними органами та іншими військовими формуваннями, відсутністю комплексного й системного адміністративно-правового забезпечення цієї діяльності, неврегульованістю багатьох організаційних і тактичних питань тощо. У зв'язку з вказаною проблемою неефективності системи забезпечення національної безпеки і оборони України [1, с.230], яка, у

свою чергу, є наслідком несформованості сектора безпеки і оборони України як цілісного функціонального об'єднання, керованого з єдиного центру, інституційної слабкості, непрофесійності, структурної незбалансованості органів сектора безпеки і оборони тощо. Вбачається, що реалізація та виконання запланованих заходів дозволить розвиток сил безпеки і оборони як військового формування з правоохоронними функціями, збільшить її спроможність щодо забезпечення громадської безпеки, фізичного захисту об'єктів критичної інфраструктури, участь в охороні і обороні державного кордону України, а також забезпечить підтримку НГУ операцій Збройних Сил України у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, та в особливий період [1, с. 230].

Проведена в рамках комплексного огляду сектора безпеки і оборони оцінка стану воєнної безпеки держави [1, с. 230] підтвердили наявність низки проблем її функціонування в умовах воєнного стану:

- відсутність чіткого розподілу відповідальності;
- відсутність об'єднаного керівництва такими силами оборони, яке здійснювалося б відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами-членами НАТО;
- надмірність обсягів та неактуальність нормативно-правової бази службово-бойової діяльності;
- незавершеність переходу на контрактний принцип комплектування з дотриманням прийнятих в НАТО принципів кадрової політики.

Пріоритетними напрямками масштабних перетворень мають стати: соціалізація діяльності; оптимізація структури і реформування її системи управління об'єднання керівництва силами оборони, що здійснюється відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами-членами НАТО; створення ефективних політики, систем планування і управління ресурсами в секторі оборони з використанням сучасних євроатлантичних підходів; створення ефективної системи логістики; забезпечення оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей сил оборони, необхідних для гарантованої відсічі збройній агресії, оборони держави, підтримання миру та міжнародної безпеки; забезпечення відкритості діяльності для демократичного цивільного контролю тощо [2, с. 23].

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що в умовах воєнного стану більшість проблем службово-бойової діяльності сил безпеки і оборони України стали мати більш помітний характер. Проблеми є, але державні органи, представники зарубіжних країн, працівники України та представники держави здійснюють усі необхідні дії, аби пришвидшити їх вирішення та покращити становище вищезазначених органів.

Список використаних джерел:

1. Сектор безпеки і оборони України: стратегічне керівництво та військове управління: монографія / Саганюк Ф.В., Фролов В.С., Павленко В.І. та ін.; за ред. д.військ.н., проф. І.С. Руснака. К.: ЦЗ МО та ГШ ЗС України, 2018. 230 с.
2. Кириченко І. О. Шляхи вдосконалення наукового супроводу службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку / Честь і закон. 2019. – № 1. С. 3–23.

Граховський Олег Олександрович
курсант 1 курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Дмитро Олексійович
викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Професійна діяльність співробітників органів внутрішніх справ МВС України має суттєві особливості: здійснюється від імені держави, носить виконавчо-розпорядчий характер, є соціально значущою. Все це ставить її в ряд найбільш важких і відповідальних професій сучасності, особливо в умовах воєнного стану. Спектр виконуваних функцій, обсяг обов'язків, покладених на органи внутрішніх справ в умовах воєнного стану, а тим більше при ускладненні оперативної обстановки, дозволяють віднести здійснювану ними службову діяльність до категорії найбільш складних, більш того - екстремальних [1, с. 86].

Це обумовлено постійною роботою з різними категоріями людей - від потерпілих до злочинців, участю

в охороні та заходи щодо відновлення громадського порядку, необхідністю застосування в певних умовах фізичної сили і вогнепальної зброї, яка існує небезпекою для життя і здоров'я як самих співробітників, так і членів їх сімей. Таким чином, діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану направлена на виконання стратегічних цілей державної і громадської безпеки, до яких відноситься захист конституційного ладу, основних прав і свобод людини і громадянина. Виконання покладених функцій пов'язане з дією стресових факторів, до яких можна віднести наступні:

- Фактор небезпеки є первинним, основним, оскільки під загрозою розуміється усвідомлювана загроза для життя, здоров'я або благополуччя людини.
- Фактор раптовості розуміється як непрогнозований, незаплановане зміна ситуації в повсякденному обстановці, яке вимагає трансформації здійснюваної діяльності.
- Фактор невизначеності свідчить про відсутність, недостатності або суперечливості інформації стосовно форми, змісту і обставин виконання поставлених задач.
- Фактор новизни, який передбачає нові умови воєнного стану, засоби або способи здійснення будь-яких дій, спрямованих на досягнення певної мети.
- Фактор дефіциту часу передбачає несподіване, різке скорочення часу на виконання дій, спрямованих на досягнення мети [2, с. 20].

Представлені фактори можуть надавати вплив на індивідуальну діяльність працівників поліції в умовах воєнного стану як окремо, так і в сукупності, проте вони тісно пов'язані між собою. Так, затримання особи, підозрюваної в скоєнні кримінальних правопорушень, як правило, пов'язане з небезпекою застосування їм засобів для опору (наприклад, каменів, палиць, металевих предметів і ін.) аж до вогнепальної зброї. Несподіванкою може стати поява спільника на транспортному засобі, що одночасно буде не тільки проявом чинника раптовості, але і дефіциту часу, коли необхідно за лічені секунди прийняти рішення про застосування зброї або бути готовим використовувати особистий чи службовий транспорт.

Стресостійкість органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану повинна включати в себе як стресостійкість кожного співробітника, так і системи органів в цілому. Формування стресостійкості системи органів внутрішніх справ повинно проводитися за різними напрямками, в числі яких необхідно виділити наступні.

- Правове регулювання діяльності органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану на всіх рівнях управління. Своєчасне реагування на зміну законодавства і приведення відомчої нормативно-правової бази у відповідність з ним.
- Розробка і прийняття стратегії стресостійкості держави як складової частини національної безпеки в умовах воєнного стану. З цією метою необхідна розробка відповідної концепції формування стресостійкості органів внутрішніх справ, в рамках якої повинні розроблятися програми, плани дій в різних умовах.
- Удосконалення системи підбору, розвитку та професійної підготовки кадрів органів внутрішніх справ, органів управління, управлінських колективів.
- Морально-психологічна підготовка особового складу до дій в умовах стресових чинників, які розглядалися вище. Для формування умінь і навичок виконання задач в подібних умовах необхідно моделювати стресові фактори під час навчальних тренувань.
- Створення, своєчасне оновлення системи ресурсного забезпечення, матеріального стимулювання співробітників [3, с. 41].

Таким чином, формування стресостійкості працівників поліції в умовах воєнного стану пов'язана з екстремальними ситуаціями. Тому формування стресостійкості працівників поліції в умовах воєнного стану є вимогою сучасності і необхідно для ефективної реалізації завдань і функцій, покладених на них.

Список використаних джерел:

1. Бандурка О.М., Венедиктов В.С., Тімченко О.В. Екстремальна юридична психологія в діяльності персоналу органів внутрішніх справ України : науково-практич. Х. : НУВС, 2005. 86 с
2. Доценко В.В. Психологічні ресурси стресостійкості майбутніх правоохоронців. Право і безпека. 2017. Вип. 3. С. 20.
3. Лефтеров В.О. Дослідження використання психотренінгових технологій у особистісно-професійному розвитку працівників правоохоронних органів: Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Київ, 2009. № 23 С. 41

Гришаков Єгор Романович
курсант III курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наточій Анатолій Дмитрович
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАОХОЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Забезпечення службової дисципліни важливо для керівників Національної поліції. Одним із способів його посилення є заохочення працівників поліції відомчими відзнаками. Оптимальна політика заохочення працівників поліції покращує якість їх діяльності та сприяє ефективності державного управління.

Службова дисципліна базується на створенні необхідних організаційних та соціально-економічних умов для чесного, неупередженого та гідного виконання обов'язків поліцейського, поваги честі та гідності поліцейського, виховання сумлінного ставлення до виконання обов'язків шляхом розважливих методів переконання, заохочення та примусу. Заохочення - це засіб підтримки професійної дисципліни, яке полягає у вшануванні поліцейського за його успішну роботу, а також за інші послуги державі та суспільству.

Відповідно до п. 10 ст. 6 Дисциплінарного статуту Національної поліції України працівник поліції може бути заохочений відомчою заохочувальною нагородою Міністерства внутрішніх справ України "Вогнепальна зброя". Відомча заохочувальна премія Міністерства внутрішніх справ України "Вогнепальна зброя" - це зброя вітчизняного або іноземного виробництва, в тому числі невійськова зброя. Нагорода вручається в урочистій обстановці Міністром внутрішніх справ України, особою, яка діє від його імені, або за дорученням міністра членами колегії МВС, керівниками структурних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України. Внутрішніх справ, командувач Національної гвардії України, керівники центральних органів виконавчої влади. Міністр внутрішніх справ. Переможець нагороджується нагородою та завіреною копією наказу. В особовій справі робиться відповідний запис із зазначенням дати та номера наказу Міністерства внутрішніх справ про присвоєння відзнаки та виду зброї. Повторне нагородження з тією ж відзнакою не проводиться, втрачені відзнаки не видаються повторно.

Позбавлення переможця премії та її скасування здійснюються за вироком суду, який набрав законної сили, а також правопорушеннями, що дискредитують переможця. Реєстрація, зберігання, носіння, використання та застосування зброї здійснюються відповідно до законодавства. Передача відомчої заохочувальної винагороди іншим особам або її відчуження забороняється.

Відповідно до положень про відомчу заохочувальну нагороду Міністерства внутрішніх справ України "Вогнепальна зброя" нагорода присуджується дієздатній особі, яка має право на придбання, зберігання та використання вогнепальної зброї відповідно до норм, за сумлінну службу, заслуги у боротьбі зі злочинністю, порядок безпеки, захист конституційних прав та свободи людини та громадянина, за бездоганну тривалу службу, зразкове виконання військового, службового та цивільного обов'язку, честь і доблесть, ці норми нормативно-правового акта вступають у юридичну суперечність з Дисциплінарним статутом Національної поліції України, де це визначено як відомча нагорода Внутрішніх справ України "Вогнепальна зброя" заохочується міліцією за виняткові заслуги у сфері національної безпеки, розкриття особливо тяжких злочинів, затримання особливо небезпечних збройних злочинців, честь, доблесть та самопожертву в порятунку життя в надзвичайних ситуаціях та в особливий період.

За підрахунками Української асоціації власників зброї, на сьогоднішній день громадяни мають близько 40 000 одиниць вогнепальної зброї, що отримала нагороди. На мою думку, "вогнепальна зброя" як відомча нагорода - це свого роду анахронізм. В українській суспільній свідомості нагороджена вогнепальна зброя дедалі частіше сприймається як ексклюзивний сувенір для генералів та політиків. Таким чином, неоднозначна реакція в суспільстві була викликана передачею вогнепальної зброї 88 народним депутатам України, які брали участь у Революції Гідності, та гравцям національної збірної України з футболу.

Доставка вогнепальної зброї все ще залишається поширеною формою заохочення в Міністерстві внутрішніх справ України: лише у 2014-2016 роках було передано 1085 одиниць зареєстрованої вогнепальної зброї (штурмові гвинтівки, автомати Калашникова, кулемет «Максим», пістолеткулемет «Томмі-гани», пістолет-кулемет «Форт-224», пістолет IWI Jericho 941 / «Форт-21.03», пістолет-кулемет MP5 K A4, «Форт-17-05» та ін.).

Список використаних джерел:

1. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19> (дата звернення: 20.06.2022).
2. Положення про відомчу заохочувальну відзнаку Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя» : Наказ МВС України від 30.11.2015 № 1521 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-15> (дата звернення: 20.06.2022).

Данилюк С.

курсант Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник

Анісімов Д.О.

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЛЯ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Педагогічний процес фізичної підготовки є одним із складових частин професійної підготовки працівників поліції. Основною метою фізичного виховання співробітників поліції є формування психологічної та фізичної готовності поліцейських до успішного виконання службово-оперативних завдань, грамотне застосування бойових прийомів боротьби, фізичної сили та спеціальних засобів при припиненні злочинних дій, а також забезпечення їх високої працездатності в процесі службово-бойової діяльності в умовах війни [1, с.76].

Для досягнення поставленої мети в умовах війни необхідно вирішити такі завдання: підготовка співробітників до переслідування злочинців та тривалого пересування; підготовка до дій, пов'язаних з використанням бойових прийомів боротьби, табельної зброї; оволодіння практичними навичками самозахисту та безпеки в екстремальних умовах; формування професійно-психологічних якостей співробітника.

Оскільки однією з найважливіших задач працівників поліції є затримання правопорушників, високі вимоги пред'являються до рівня індивідуальної бойової готовності, а значить, і до фізичної підготовленості. Основи фізичної підготовки в освітніх установах системи МВС включають в себе елементи загальної фізичної підготовки і спеціальної фізичної підготовки. При цьому приділяється увага теоретичним основам фізичної підготовки, які виражаються, як правило, в лекціях.

Для успішних рішень даних завдань у різних силових підрозділах необхідно забезпечити наступне: підбір оптимальних форм та методів навчання; високий рівень практичної готовності інструкторів та викладачів; висока якість проведення занять [2 с.8-38].

Контроль у системі фізичної підготовки у співробітників поліції дає можливість визначити поточний рівень фізичної підготовленості працівників, що дозволяє планувати подальші навантаження, виявляти відстаючі фізичні якості, а як і оцінювати величину їх приросту. Контроль проводиться на початку службового року, у середині та наприкінці. співробітники здають нормативи, виконуючи вправи спрямовані на прояви рівня фізичних аспектів. Це дуже допомагає у виявленні слабких сторін у фізичній підготовці працівників і дозволяє оптимізувати програму для покращення якості занять.

Поза всяким сумнівом, головним засобом виховання фізичних якостей співробітників є спорт. У процесі занять спортом гартуються воля, характер, удосконалюється вміння керувати собою, швидко та правильно орієнтуватися в різноманітних складних ситуаціях, своєчасно приймати рішення, розумно ризикувати чи утримуватися від ризику.

Підготувати добре розвинених у фізичному плані, координованих, а також володіють високим ступенем психічної стійкості, рішучих та сміливих співробітників поліції, які здатні успішно діяти у складній, швидкозмінюючій, насиченій небезпечними та критичними ситуаціями обстановці при затриманні та знешкодженні озброєних злочинців — таке головне завдання фізичної підготовки [3 с.36-47].

Таким чином, фізична підготовка формує у співробітника поліції настільки необхідну йому у службовій діяльності впевненість у собі, у своїх силах. Результативність різних видів професійної праці особливо залежить від спеціальної фізичної підготовки, яка набувається попередньо шляхом систематичних занять фізичними вправами, які адекватні певному відношенню вимогам до функціональних можливостей організму професійною діяльністю та її умовами.

Список використаних джерел:

1. Товт В.А. Теорія і методика фізичного виховання дорослого населення та фізичної підготовки у Збройних Силах України: Навчальний посібник /В.А. Товт, О.А. Дуло, І.І. Маріонда. – Ужгород: ПП "Графіка", 2010. 76 с.
2. Сергієнко Л.П. Практикум з теорії і методики фізичного виховання: Навч. посібник. Харків: «ОВС», 2007. С. 8-35.
3. Худолій О.М. Загальні основи теорії та методики фізичного виховання: Навч. посібник. Харків: «ОВС», 2007. С. 36-47.

Демидов Ростислав Андрійович

курсант III курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наточій Анатолій Дмитрович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

МЕТОДИ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

У сучасному світі існує лише декілька країн, де поліція несе службу без вогнепальної зброї: Великобританія, Ірландія, Ісландія, Китай, Нова Зеландія, Норвегія та низка острівних держав.[3]

В США успішно діє одна з найскладніших поліцейських систем.

Вогневій підготовці приділяють дуже велику увагу. Та в реальному житті службовцям ФБР рідко вдаються до зброї, та попри це, залишаючи робоче місце, вони зобов'язані мати навички користування вогнепальною зброєю, що знаходиться в озброєнні ФБР, мати певну сукупність знань про законність її використання.

Підготовка до застосування вогнепальної зброї агентів поділяється на такі методи стрільби:

- стрільба на влучність;
- оборонна (бойова) стрільба;
- виправдана стрільба;

Протягом всього навчання студенти та стажери мають накопити не менш ніж 80 відсотків балів двох з трьох методів стрільб з пістолета та не менш ніж 80 відсотків балів за результатами стрільб, та набрати 80 відсотків балів з стрільби з дробовика.[3]

Студенти та стажери отримують навички стрільби з автомата та карабіна. В процесі навчання учень розстрілює приблизно п'ять тисяч боєприпасів. Окрім того, використовуються можливості електронних тирів, які дозволяють моделювати різні життєві ситуації застосування зброї. Учні повинні впевнено володіти зброєю, знати нормативно-правові акти, що регламентують її застосування, використання, та нести відповідальність за своє бойове спорядження. Вони отримують навички та вміння застосовувати зброю в приміщенні, на повітрі, темряві, тумані, морозі, зі стегна та інших умовах і позах.[3]

В Україні підготовка майбутніх поліцейських, не така різноманітна, але також супроводжується новітніми методами які вказують на недоліків нормативно-правової бази у цій сфері, яка потребує оновлення та узгодження.

Тож реформування системи МВС України, («поліцейська реформа»), метою якої є вдосконалення діяльності підрозділу правоохоронних органів, але для цього необхідно проглянути методику їх професійної підготовки, враховуючи, що вони мають дуже короткі терміни навчання. [1]

Основною гарантією службової ефективної службової діяльності є застосування табельної зброї та боєприпасів. Та трагічні загибелі правоохоронців при виконанні ними своїх службових повноважень у містах України з застосуванням вогнепальної зброї являє собою найпереконливішим аргументом актуальності цих запитань, що свідчить про необхідну потребу перегляду методів вогневої підготовки поліцейських.

Результати практики застосування вогнепальної зброї, під час несення служби, вказує на те, що вона застосовується дуже рідко, із слабким рівнем знань законних підстав застосування, що є взаємопов'язаними причинами.

На зараз вогнева підготовка поліцейських регламентується Наказом Національної поліції України «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і

гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб» від 20.09.2016 р. № 900. Та чинним наказом: «Про затвердження Курсу стрільб із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами» від 07.09.2011 р. № 658. [4,3]

Зміст цих нормативно-правових документів відрізняється,

У зв'язку з чим, курсанти ВНЗ вчать застарілу програму, яка суттєво відірвана від реальних умов вогневого контакту в житті.

Проаналізувавши курси стрільб, досвід викладання вогневої підготовки майбутніх поліцейських, можна стверджувати, що методика підготовки до заліків з вогневої підготовки потребує вдосконалення навичок поведінки зі зброєю.

Інноваційні методи занять з вогневої підготовки майбутніх поліцейських повинні мати такі методи роботи: словесні, наочні і практичні. Та головним є і професійні якості тренера, за допомогою яких досягається оволодіння ЗУН, розвиваються необхідні якості, формується світогляд поліцейського.

Словесний метод включатиме в себе розповіді, лекцій, роз'яснення бесіду, аналіз і обговорення вправ та їх елементів, поєднуючись із наочним методом а саме: показ вправ, демонстрація макетів зброї, використання дошки, схем.

Методи практичних вправ, переважно спрямовані на освоєння техніки формування розвиток рухових якостей координації рухів, технічна підготовка-складний процес засвоєння елементів, вправ, Всі ці методи мають взаємодіяти як єдина цілісна система що забезпечуватиме ефективне вдосконалення навичок поліцейського.

Поліцейський зобов'язаний мати відмінну стрілецьку підготовку, адже він має вогнепальну зброю, та відповідає за порядок та безпеку кожного громадянина та самого себе.

Отже, незалежно від того які методи вогневої підготовки в тій чи іншій країні використовуються під час підготовки майбутніх поліцейських слід пам'ятати про те що методи та знання необхідно вміло поєднувати задля ефективної подальшої роботи в сфері правоохоронних органів та забезпечення правопорядку та особистої безпеки та розвитку професійних навичок.

Список використаних джерел:

1. Системи освіти та підготовки поліції в регіоні ОБСЄ / Автори: Хатія Деканоїдзе, Мадлен Хелашвілі: Київ, 2018. – 164 с.
2. На Київщині розстріляли п'ятьох поліцейських URL: <https://tsn.ua/ukrayina/na-kiyivschini-rozstrilyali-p-yatoh-policeyskih818743.html>. ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ. 2017 208 2. У Дніпрі порушник ПДР нахабно вбив патрульного URL: <https://tsn.ua/ukrayina/u-dnipri-porushnik-pdr-nahabno-vbiv-patrulnogo753204.html>.
3. Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, пострілів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб: наказ Національної поліції України 26.04.2019 р. № 334. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>.
4. Про затвердження Курсу стрільб із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS267.html.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 2 лип. 2015 р. // Голос України. – 2015. – № 141–142. 6. Проект Закону про цивільну зброю і боєприпаси» № 1135-1 від 10.12.2014 року
- 6.Закордонний досвід підготовки кадрів для сил сектору безпеки та можливості його використання в Україні : наук-метод. рек./К.Л.Бугайчук, І.Б. Гончаренко, Ю.О. Михайлова, І.О. Святокум, О.В. Федосова, Д.В. Швець, -Харків: Харк. Нац. уе-т. внутр. справ. -2016. -120с.
6. Наказ «Про затвердження Курсу стрільб із стрілецької зброї для рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ України та норм витрат боєприпасів МВС, ГУМВС, УМВС, відомчими навчальними закладами» від 07.09.2011 р. № 658.

Дуда Єлизавета Валеріївна
курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Шинкаренко Інна Олександрівна
доцент кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент

ПСИХОЛОГІЯ БЕЗПЕКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Кожна професія висуває до індивідуальних психологічних якостей людини свої певні вимоги, при цьому чим складніше і відповідальніше професійна діяльність, тим більшу роль в успішності її виконання грають індивідуальні психологічні особливості. Більш того, існують ряд професій, пов'язаних з роботою людини в екстремальних умовах. Успішне виконання діяльності в такій професії взагалі неможливо без відповідності вимог професійної безпеки. Професійна безпека співробітників правоохоронних органів є складовою частиною системи національної безпеки країни.[1, с.30]

Одним із завдань психологічної безпеки є сприяння того, щоб сама професійна діяльність була більш ефективною, безпечнішою, могла доставляти більше радості. Це завдання вирішується специфічними шляхами, безпосередньо шляхом вивчення психічних факторів.

Особисту професійну безпеку можна представити у вигляді системи заходів (правові, спеціальні, захисні, тактичні, педагогічні та психологічні), які дозволять забезпечувати збереження життя, фізичного і психічного здоров'я співробітників органів правопорядку за умови підтримки високого рівня ефективності професійних дій.

Основними завданнями психології забезпечення професійної безпеки діяльності працівників поліції виступають наступні:

- розробка методів психодіагностики осіб, мають схильність до нещасних випадків в екстремальних ситуаціях діяльності;
- дослідження психологічних причин нещасних випадків і особливостей поведінки потерпілих, складання узагальненого психо-вікового портрета і створення теорії поведінки жертви;
- розробка психологічних методів забезпечення особистої безпеки співробітників органів правопорядку в процесі виконання ними професійних обов'язків;
- психологічне обґрунтування методів виховання безпечної поведінки та змісту професійно-психологічної підготовки до діяльності в небезпечних умовах [2, с. 62]

Знання психотехнічних прийомів співробітникам дає можливість в стресовій ситуації швидко усувати негативні переживання і змінювати в позитивному напрямку хід думок.

Вважається, що локалізація страху можлива при згоді з самим собою за принципом "будь що буде". У цьому випадку мозок перестає прораховувати варіанти загрози, потік поспішних думок змінюється загостреним сприйняттям подій. І таким чином співробітник правопорядку ефективніше включається в ситуацію, що само по собі витісняє у нього страх.

Особиста професійна безпека виступає як система заходів, що дозволяє забезпечувати збереження життя, фізичного і психічного здоров'я співробітників органів правопорядку за умови підтримки високого рівня професійних дій.

В умовах формування професійної безпеки співробітників поліції була обрана оптимальна теорія усвідомленої саморегуляції діяльності як оптимально психологічно змістовна в умовах ефективної діяльності. Діяльність вольового акту (прийняття рішення) в усвідомленої сфері обумовлюється компонентами планування дій, їх програмування, моделювання та оцінки отриманих результатів, а також в умовах мінливої екстремальної ситуації таких якостей як гнучкість процесів саморегуляції і самостійності прийняття рішення.[3, с.84]

У досвідчених співробітників більш високо проявляється рівень емоційної стійкості і зрілості. Вони більш тверезо оцінюють навколишню дійсність, мають високий рівень соціальної адаптації та характеризуються більшою переконаністю тверезістю поглядів і серйозністю. Недосвідчений співробітник характеризується зниженими показниками планування, що говорить про те, що у нього може відбуватися

неадекватне оцінювання значущих умов і зовнішніх обставин, що може приводити до подальших помилок [4, с. 38]

Таким чином встановлено що, професійна безпека співробітників поліції залежить: від досвіду роботи і професійної компетентності; від емоційної готовності співробітників правоохоронних органів до виконання завдань в екстремальних умовах їх діяльності; від виконання дій професійної безпеки в екстремальних ситуаціях і знання прийомів психологічної саморегуляції.

Список використаних джерел:

1. Александров Д. О., Кондратьев Я. Ю. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Психологічне забезпечення переговорної діяльності. Частина III. Навч.-метод. посібн. К. : НАВСУ, 2003. С.124
2. Варій М.Й. Психологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів М.Й. Варій. К.: Центр учбової літератури, 2007. С. 288
3. Психологія безпеки професійної діяльності в системі МВС України : [навч.-практ. пос. за ред. Б. І. Бараненка, О. В. Шаповалова]. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2012. С. 200
4. Психогігієна професійної діяльності працівників ОВС : [навч.-практ. пос. за ред. В. О. Криволапчука]. Донецьк : Інформ-ресурси, 2010. С. 264

Дусяк Олександра

курсант 2-го курсу навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

Казначєв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ТАКТИЧНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ ЗВО СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Професія правоохоронця вимагає не тільки досконалих знань у своїй сфері, законодавчого блоку, а і наявність високого рівня фізичної підготовки, володіння знаннями щодо грамотного застосування заходів примусу та порядку поведіння з правопорушниками. У закладах вищої освіти їй приділяється досить багато уваги на дисциплінах з вогневої підготовки, тактико-спеціальної підготовки, спеціальної фізичної підготовки, алгоритмах та ін.

Фізична підготовка курсантів постійно вдосконалюється, додаються нові, більш сучасні методи навчання, покращуються способи розвитку фізичних здібностей поліцейських та умови для їх навчання.

Національна поліція України (поліція) - це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.[1]

Головне завдання сучасного поліцейського- забезпечення безпеки людей, вміння правильно і вчасно застосовувати спеціальні засоби та методи, правильно класифікувати рівні небезпеки і діяти одразу, автоматично і без упереджень. Вміти керуватися етичними нормами та спілкуватися з різними типами людей. Можна зробити висновок, що функціональні обов'язки поліцейського здатна виконувати не будь-яка людина, для цього треба мати достатньо навичок, високий рівень відповідальності, володіти знаннями і практичними навичками, які набуваються тільки під час практичного проходження спеціальної підготовки.

Фізична підготовка особового складу Національної поліції України — це педагогічно спрямований процес забезпечення спеціалізованої фізичної підготовленості до професійної діяльності із специфічними професійними характеристиками. [3, с. 5]

Головною метою фізичної підготовки є зміцнення і збереження здоров'я, розвиток трудової активності та фізичних якостей (починаючи з загального рівня фізичної підготовки такого як легка атлетика, гімнастика та плавання та спеціальної фізичної підготовки, до якої можна віднести оволодіння пройомами фізичного впливу та використання спец засобів, навичками подолання різних видів перешкод, боротьби із правопорушниками та вивчення базових знань з прийомів рукопашного бою, формування психологічної стійкості до різних життєвих ситуацій, концентрації та переключення уваги, швидкості оперативного мислення), інших професійно важливих умінь та навичок працівників, які знадобляться у службовій діяльності працівників національної поліції

України.

Для досягнення мети удосконалення фізичної підготовки майбутніх офіцерів в системі вищої освіти МВС України необхідно:

- 1) удосконалення змісту та форм фізичної підготовки курсантів із урахуванням специфіки майбутньої службової діяльності;
- 2) комплексування засобів фізичної, вогневої і тактико-спеціальної підготовки на основі удосконалення міжпредметних зв'язків;
- 3) моделювання реальних умов та ситуацій професійної діяльності під час практичних занять з фізичної підготовки.[4, с.2]

Досить важливим є вміння застосовувати набуті знання у комплексі одне з одним, розумно поводитись у стресових ситуаціях і вміти дивитися та аналізувати ситуацію з різних сторін, що є основною важливою навичкою у службовій діяльності поліцейських.

Для перевірки якості набутих навичок з фізичної підготовки поліцейських, існують певні нормативи, які регулярно перевіряють фізичну підготовку правоохоронців. До них можна віднести комплексно-силову вправу, різні види бігу (на швидкість та на витривалість) та підтягування на перекладині для чоловіків або згинання та розгинання рук в упорі лежачі для жінок. У тому випадку, коли під час виконання якої-небудь з цих вправ поліцейський отримав оцінку «незадовільно», він отримує за всі нормативи таку оцінку і буде змушений перескладати іспити. Ось чому основною метою фізичної підготовки працівників правоохоронних органів є покращення рівня фізичної підготовки та регулярне заняття спортом у вільний час. Заняття фізичною підготовкою не тільки зміцнює фізичне здоров'я людини, але й сприяє покращенню рівня морального стану, допомагає відволіктися від життєвих труднощів і стресу та розслабитися.

Для сформування навичок самозахисту, обеззброєння та затримання осіб, які порушують публічний порядок та/або загрожують особистій безпеці громадян і працівникам поліції проводяться заняття з тактики самозахисту й особистої безпеки. Вони сприяють розвитку сили, витривалості, гнучкості та виховують сміливість, рішучість та впевненість у власних силах та діях.

На заняттях з техніки самозахисту поліцейські набувають навичок з дисциплін рукопашного бою, боротьби самбо, дзюдо, айкідо, боксу, карате та інших видів єдиноборств. Після застосування фізичної сили, як правило, поліцейські застосовують заходи примусу, передбачені у статтях 42,44,45 та 46 закону України про національну поліцію. Відпрацювання прийомів самозахисту та фізичного впливу за умовами ситуаційних завдань проводиться на спеціальних полігонах (вулиця, квартира, кабінет, транспортний засіб тощо). Заняття з подолання смуги перешкод спрямовані на формування професійно-прикладних навичок і комплексного розвитку фізичних якостей, виховання психологічної стійкості, оперативного мислення, впевненості у своїх силах, сміливості та рішучості.

Головна мета фізичної активності - зміна стану її організму, підвищення рівня розвиненості фізичних якостей та здібностей, чого можна досягти тільки шляхом тренувань.

Ріст фізичного розвитку курсантів здійснюється завдяки поступовому підвищенню фізичних навантажень та систематичних тренувань. Для кожного курсанта особисто обирається індивідуальне оптимальне фізичне навантаження, при цьому, щоб уникнути перенапруги, обирається таке навантаження, яке сприяє пристосуванню перебудови в організмі. Також слід зауважити, що при інтенсивному фізичному навантаженні деякі системи органів починають перенапружуватись та гірше справляються зі змінами у тілі людини. Тому динаміку підвищення навантажень слід узгоджувати особисто кожному поліцейському, опираючись на власні почуття та здоров'я.

Отже, тренуючись, організм людини пристосовується до фізичних навантажень, які постійно збільшуються. Завдяки цьому, відбуваються зміни у таких системах органів як серцево-судинна, центральнонервова, м'язова та ін. Це допоможе у стресових ситуаціях легше знайти спосіб вирішення проблеми і бути готовим до складних ситуацій, які потребують фізичного і розумового навантаження.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 22.06.2022)
2. Дідковський В.А., Бондаренко В.В., Кузенков О.В. Фізична підготовка працівників Національної поліції. Навчальний посібник. Київ, 2019. <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/14518/3/%D0%A4%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%D0%9D%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf>
3. Конспект лекцій з дисципліни «Спеціальна фізична підготовка». Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Кафедра спеціальної фізичної підготовки. Дніпро. 2016. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/09011.1.pdf> (дата звернення: 22.06.2022)
4. Моргунов О. А., Ярещенко О. А. Фізична підготовка курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання МВС України URL : <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9380> (дата звернення: 22.06.2022)

Єрмакова Анастасія

курсант 1 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для органів національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначесв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Фізичне виховання майбутніх працівників Національної поліції передбачає розвиток теоретичних знань, практичних навичок оволодіння обраною професією.

Поліція складається з висококваліфікованих спеціалістів, які можуть ефективно виконувати свою роботу. Вони захищають права і свободи людини, інтереси держави, суспільства, займаються боротьбою зі злочинністю, забезпечують громадську безпеку і порядок, які дуже часто відбуваються в надскладних та екстремальних умовах несення служби.

Навчання поліцейських починається з моменту, коли абітурієнти пройшли конкурс на прийняття до закладу вищої освіти системи МВС України зі специфічними умовами навчання. Зарахування на навчання до закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання системи МВС означає, що кандидат підходить на посаду в поліції.

Особливі вимоги, які висуваються до кандидатів на навчання в закладах вищої освіти системи МВС України: стан здоров'я, фізична підготовка та психологічний рівень. У підготовці майбутніх працівників поліції важливими і необхідними є стан фізичної підготовки, фізичний розвиток, фізична витривалість та стан здоров'я.

Фізична підготовка є складовою системи службової підготовки поліцейських. Організація службової підготовки працівників Національної поліції України здійснюється відповідно до наказу МВС України №50 від 26 січня 2016 р. Службова підготовка містить сукупність організаційних складових, видів, форм підготовок і контролю рівня службової (у тому числі фізичної) підготовленості поліцейських. Основними документами, які передбачають планування службової та фізичної підготовки, є: – наказ керівника органу (закладу, установи) поліції про організацію службової підготовки на навчальний рік; – тематичний план зі службової підготовки; – розклад занять зі службової підготовки; – графік проведення навчальних зборів. [1]

Загальнопрофільна підготовка - це комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським умінь та навичок практичного застосування теоретичних знань щодо формування психологічної надійності та стійкості, готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику, а також надання домедичної допомоги в процесі виконання службових завдань; [2]

Діяльність поліцейських часто, пов'язана із затриманням озброєних правопорушників, дефіцитом інформації та часу для прийняття відповідальних рішень, постійною зміною обстановки, несподіваністю дій затриманого та іншими стрес-факторами, які як правило виникають в екстремальних ситуаціях. Успішна діяльність в таких умовах у багатьох випадках визначається умінням поліцейського керувати своїм емоційним станом, здібністю мобілізувати всі внутрішні можливості для досягнення перемоги, сміливістю, рішучістю, умінням влучно стріляти з табельної зброї, а також відмінним володінням прийомами самозахисту [3].

Таким чином, спеціальна фізична підготовка майбутніх поліцейських є невід'ємною складовою їх функціональної підготовки необхідною для ефективного виконання службово-бойових завдань як в повсякденних умовах діяльності так і в екстремальних умовах, що часто пов'язані з ризиком для життя та здоров'я поліцейського.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text>
2. Про затвердження Змін до Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Наказ МВС України від 21.01.2020 № 51. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-20#Text>
3. Тьорло О. І. Організація фізичної підготовки з особовим складом підрозділів Національної поліції України: методичні рекомендації для самостійної роботи. - Львів : ЛьвДУВС, 2021. 35 с.

Жернаков Денис Максимович
курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Каліман Максим Романович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Останнім часом в Україні актуалізувалась проблема забезпечення національної безпеки в основних її сферах, що пов'язано з появою нових та збільшенням уже існуючих традиційних внутрішніх загроз національним інтересам.

Вранці 24 лютого Володимир Путін оголосив початок військової операції на Донбасі. У цей же час по українських військових об'єктах почали завдавати ударів.

Воєнний стан в Україні введено у зв'язку з повномасштабною російською збройною агресією указом Президента №64/2022.

Відповідно до Закону України "Про національну безпеку України" реалізація завдань щодо забезпечення національної безпеки безпосередньо покладається на сектор безпеки і оборони.

Повний освітній цикл у сфері підготовки кадрів для сил безпеки України можна продемонструвати на прикладі підготовки фахівців для органів і підрозділів цивільного захисту [1].

Різноманітні конфліктні ситуації в оперативно-службовій діяльності співробітників поліції, ситуації, в яких виникають підстави застосування силових прийомів, спеціальних засобів та вогнепальної зброї, слід відносити до екстремальних ситуацій. Екстремальні ситуації є різновидом надзвичайних ситуацій, тобто перевершують звичайні, у яких події з припинення правопорушень пов'язані з небезпекою.

Підтримка високого рівня готовності поліцейських до проведення спеціальних операцій є важливим завданням. Проте потреба у проведенні спеціальних операцій виникає відносно рідко. Водночас повсякденна діяльність різних службових нарядів, оперативних служб поліції часто пов'язана з діяльністю в екстремальних ситуаціях, ефективність дій у яких залежить від прийняття оптимальних тактичних рішень та готовності до їх реалізації

Від готовності до дій в екстремальних ситуаціях залежить не тільки ефективність дій щодо припинення правопорушень та затримання осіб, які їх вчинили, а й особиста безпека співробітників поліції. Враховуючи це, професійно-пікладна підготовка є одним із важливих розділів професійної підготовки співробітників поліції, як в освітніх установах МВС України, так і безперервно у процесі професійно-прикладної підготовки в органах внутрішніх справ [1].

Професійно-прикладна підготовка включає тактичну, професійно-психологічну, правову підготовку до застосування заходів силового впливу, фізичну та вогневу підготовку, підготовку до застосування спеціальних засобів, засобів зв'язку, автомобільну та інші види підготовки, що визначаються специфікою діяльності галузевих служб, їх підрозділів та спеціальністю окремого співробітника.

Співробітники поліції тієї чи іншої галузевої служби, поряд із комплексом знань, умінь та навичок, що дозволяють виконувати свої функціональні обов'язки, повинні:

- вміти в екстремальних ситуаціях оперативно-службової діяльності приймати оптимальні рішення;
- мати навички професійного спілкування із різними категоріями громадян;
- вміти припиняти протиправні дії, у тому числі із застосуванням силових прийомів, спеціальних засобів, із застосуванням та використанням вогнепальної зброї [2].

Ці сторони підготовленості формуються насамперед у процесі професійно-ужиткової підготовки.

На нашу думку, одним із головних джерел удосконалення тактичної підготовки до дій в екстремальних ситуаціях мають стати дослідження дій співробітників поліції у подібних ситуаціях, які проводяться на сучасному організаційно-методичному рівні. Аналітичні огляди цієї роботи повинні систематично публікуватися та використовуватися у навчальному процесі в освітніх організаціях МВС України, а також вивчатися на заняттях із службової підготовки в ОВС.

Велике значення у професійно-прикладній підготовці співробітників поліції має практична правова підготовка до дій в екстремальних ситуаціях. Правова підготовка повинна вдосконалюватися на заняттях з

тактики дій співробітників поліції в екстремальних ситуаціях, з фізичної та вогневої підготовки [2].

У процесі вирішення завдань з охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю працівникам поліції найчастіше доводиться діяти у ситуаціях, у яких правопорушники надають непокору законним розпорядженням та вимогам. У подібних конфліктних ситуаціях у діяльності поліції перевага надається несиловим способам впливу на правопорушників шляхом ведення переговорів і, як крайній захід, застосовуються прийоми рукопашного бою, спеціальні засоби та вогнепальна зброя, тобто заходи силового впливу.

Отже, професійно-прикладна фізична підготовка дозволяє розвивати фізичні здібності, формувати і покращувати рухові навички, виховати необхідні морально-вольові якості, збільшувати опір організму до негативного впливу особливих умов професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бортник С.М. Рівень фізичної підготовки як ключова вимога до кандидатів на службу в Національній поліції України. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. праць. Харків : ХНУВС, 2018. С. 57-59
2. Криволапчук В. О., Кримська М. С., Ряшко С. М., Бутов С. Є. : навч. посібник для слухачів і курсантів ВНЗМВС України з навчальної дисципліни Спеціальна фізична підготовка / за заг. ред. проф. Є. М. Моїсеєва та проф. О. Ф. Долженкова. Київ-Одеса, 2009. 208 с

Жук Д.А.,

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Петренко С.П

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

МІСЦЕ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ МАЙБУТНІХ СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Спеціальна фізична підготовка займе одне з найважливіших місць у програмі навчання здобувачів вищої освіти у закладах зі специфічними умовами навчання. Головними пріоритетом дисципліни є підвищення рівня фізичної підготовленості майбутніх правоохоронців, а також дослідження їх дій задля вдосконалення у майбутньому основних фізичних якостей. Сама по собі поліцейська діяльність досить тісно пов'язано з діяльністю поліцейських через специфіку їх праці, саме тому пропонуємо розглянути місце спеціальної фізичної підготовки серед навчальних дисциплін у навчальному процесі підготовки майбутніх співробітників поліції.

Перш за все, розглянемо, чому саме навчає спеціальна фізична підготовка. По-перше, це авжеж розвиток фізичних якостей майбутнього співробітника. Виконання спеціальних вправ розвинути у тілі здобувача освіти сила, стійкість та витривалість. Ці якості є досить корисними для майбутнього співробітника поліції, адже під час виконання своєї професійної діяльності, вони можуть не тільки допомогти під час затримки правопорушника, а й врятувати життя співробітнику поліції. раїни» та складати творчий конкурс.

Така ситуація є дещо незрозумілою, адже за спеціальностями, для яких творчий конкурс відмінено, готують фахівців для органів досудового розслідування, карного розшуку, боротьби з незаконним обігом наркотиків, у сфері боротьби з кіберзлочинами та протидії торгівлі людьми, що також виконують функції боротьби зі злочинністю. Отже, вважаємо, що це питання потребує відповідного опрацювання та вирішення в межах чинного законодавства. Підкреслимо, що на сьогодні під час відбору кандидатів на навчання вивчають їх рівень загальнотеоретичної підготовки (через складання ЗНО) та рівень фізичної підготовки (через складання відповідних нормативів), натомість поза увагою залишаються їх особисті якості та професійна мотивація – гуманізм, патріотизм, відданість народу України, наполегливість, сумлінність, готовність і бажання за будь-яких умов захищати права та свободи громадян тощо. Отже, на навчання до закладів вищої освіти системи МВС за формальними кількісними критеріями (бали ЗНО, оцінки за складання нормативів з фізичної підготовки) можуть бути зараховані особи, які не мають на меті присвятити себе професії правоохоронця і під час вступу керувалися іншими мотивами (мода, вказівка батьків, хибне уявлення про особливості професії поліцейського тощо). Як показує практика, такі особи протягом навчання або на подальшій службі неналежним чином виконують професійні обов'язки, звільняються за власним бажанням або навіть негативними мотивами в

той час, як патріотичні, морально стійкі та наполегливі кандидати, які хоча й мають нижчі оцінки за визначеними предметами, не будуть зараховані на навчання [2].

Другим моментом, який вивчає спеціальна фізична підготовка, є не досить очевидним виходячи з назви дисципліни, проте здобувачами вищої освіти вивчаються базові знання анатомічного складу тіла людини, а також впливу на ці частини. Тобто, поліцейський отримує теоретичні знання стосовно того, як він може використовувати отримані під час навчання професійні навички для того, щоб вимушена шкода, яка завдається правопорушнику не завдала йому пошкоджень, які спричинили тяжкі травмування його організму та тіла. Також, це авжеж знання матеріальної бази застосування фізичної сили, яка регламентована ст. 44 Закону України «Про Національну поліцію». Тобто, проводиться всебічний аналіз отриманих практичних навичок, задля їх коректного використання в рамках меж встановлених законодавцем.[1]

Виходячи з минулого пункту, це вивчення саме тих прийомів рукопашного бою, які регламентовані у вище зазначеній статті. Майбутніх поліцейських навчають сприяти на правопорушника шляхом використання спеціальних прийомів, які допоможуть не тільки досягти безпеки під час тісного контакту з підозрюваним, як наприклад при його затриманні, так й допоможе уникнути ушкоджень, які могли би бути отримані непідготовленою особою під час фізичного контакту з правопорушником.

Належна реалізація вказаних кроків є необхідною передумовою приведення процедури підготовки поліцейських в Україні у відповідність до загальноновизнаних європейських стандартів у цій сфері, що дозволить сформувати стабільний і високопрофесійний кадровий склад органів Національної поліції, здатний належно реагувати на виклики та загрози у правоохоронній сфері [3].

Отже, можливо дійти висновку, що спеціальна фізична підготовка займає провідне місце серед усіх дисциплін які вивчаються майбутніми поліцейськими. Її основний акцент спрямований на вивчення майбутніми працівниками спеціальних прийомів, які допоможуть зберегти своє життя та здоров'я, або іншої особи. Також, використовувати усі здобуті навички у чітких межах законодавства.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
2. Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України : затв. наказом МВС України від 25.11.2016 № 1252 // Ліга: закон. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/MVS675.html (дата звернення: 06.04.2018).
3. Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року //Міністерство внутрішніх справ України : офіц. сайт. URL:http://mvs.gov.ua/ua/pages/strategiya_2020.htm (дата звернення: 05.04.2018).

Журенко Ганна Віталіївна

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Дмитро Олексійович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ

Фізична підготовка є складовою системи службової підготовки поліцейських. Організація службової підготовки працівників Національної поліції України здійснюється відповідно до наказу МВС України №50 від 26 січня 2016 р. Службова підготовка містить сукупність організаційних складових, видів, форм підготовок і контролю рівня службової (у тому числі фізичної) підготовленості поліцейських.

Основними документами, які передбачають планування службової та фізичної підготовки, є:

– наказ керівника органу (закладу, установи) поліції про організацію службової підготовки на навчальний рік;

- тематичний план зі службової підготовки;
- розклад занять зі службової підготовки;
- графік проведення навчальних зборів

Розклад занять зі службової підготовки шокквартилу розробляється керівником навчальної групи і розміщується на стендах для вільного ознайомлення з ним поліцейських. Під час його розроблення забезпечується принцип послідовного вивчення тематики кожного виду підготовки.

Мілітаризація Російською Федерацією тимчасово окупованої території шляхом формування нових

військових з'єднань і частин, присутність військового контингенту Російської Федерації у Придністровському регіоні Республіки Молдова, який може бути використаний для дестабілізації ситуації у південних регіонах України а також нарощування Російською Федерацією поблизу державного кордону України угруповання військ з потужним ударнонаступальним потенціалом, створення нових, розширення і модернізація наявних баз, об'єктів військової інфраструктури можуть дати агресору певні переваги.[2]

Для ґрунтового аналізу та створення оптимальної моделі фізичної готовності молоді до військової служби в силах безпеки та оборони розглянемо особливості організації і змісту систем фізичної підготовки у збройних силах США, Англії, Німеччини, Франції та України. Характерною особливістю системи фізичної підготовки збройних сил США є її децентралізація. У Міністерстві оборони США відсутні штатні органи управління фізичної підготовки. У штабах видів збройних сил, родів військ призначаються найбільш підготовлені офіцери, які здійснюють планування, контроль та методичне забезпечення фізичної підготовки

Керівними документами збройних сил США передбачено три основні форми занять з фізичної підготовки: групові, індивідуальні заняття та масова спортивна робота на рівні рот. Проте на практиці майже скрізь вранці проводиться біг на 2- 3 милі (біля 3,5 км). або 5 миль (біля 8 км). У зміст бойової підготовки американської армії винесені найбільш військово-прикладні розділи фізичної підготовки, такі як рукопашний бій, метання гранат та інші. На планові заняття відводиться не менше 3-х годин на тиждень. При цьому рекомендується проводити їх щодня упродовж 15-45 хвилин. У Військово-морському флоті США планується фізична підготовка до 90 хвилин щоденно. Зміст фізичної підготовки збройних сил США має ряд особливостей. Для індивідуального фізичного тренування використовуються в комплексі вправи, що розраховані на 12 хвилин щоденно, та комплекс вправ з тренувальною штангою вагою близько 35 кілограмів. Військово-прикладні навички удосконалюються при проходженні курсу подолання перешкод, котрий включає в себе два комплекси: «курс зміцнення» та «курс витривалості». До «курсу зміцнення» входить подолання смуги перешкод довжиною 300-450 метрів, обладнаної 15-25 перешкодами польового типу. «Курс витривалості» передбачений для виховання сміливості, рішучості та впевненості у собі. Він складений з 4-х груп по 6 перешкод різного ступеню складності, подолання яких пов'язано з небезпекою та ризиком. Перешкоди «курсу витривалості» долаються без спорядження та зброї, а також без обліку часу. Статутом заборонено примушення військовослужбовців до їх подолання. Особливе місце у змісті фізичної підготовки відводиться рукопашному бою. Окрім вивчення техніки прийомів рукопашного бою передбачається подолання штурмової смуги та єдиноборство у захисному спорядженні.[3. 179]

Спеціальні (військово-прикладні) курси фізичного тренування плануються перед початком навчань з метою адаптації складу до характеру майбутніх навантажень та вдосконалення відповідних прикладних навичок. Нормативи спеціальних курсів, як правило, значно вищі від вимог тесту фізичної готовності.

До військовослужбовців, які досягли високого рівня фізичної підготовленості, щоразу застосовуються заходи морального і матеріального стимулювання та мотивації, це: присвоєння спортивних розрядів; присвоєння звання «Воїн-спортсмен»; заохочення відповідно до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України; нагородження спортивними кубками, грамотами, дипломами, цінними подарунками, грошовими преміями. Щодо військовослужбовців, які не виконують установлені для них нормативні вимоги, повинні застосовуватися відповідні дисциплінарні та матеріальні стягнення.

Порівняльний аналіз структури та змісту системи організації фізичної підготовки збройних сил провідних країн НАТО виявив як спільні, так і розбіжні риси. Але треба зазначити, що у всіх ВНЗ СВ значну увагу приділяють контролю фізичної підготовленості кадетів та рівню їх відповідності вимогам професійної діяльності; високий рівень вимог як до загальної, так і до спеціальної фізичної підготовленості кадетів, а також встановлена чітка диференціація нормативів відповідно до специфіки військової служби. Така багаторівнева система організації фізичної підготовки іноземних держав заснована на бальній системі, що дає чітке уявлення про ступінь фізичної готовності військ. Успіхи оцінюються не тільки наказом по частині, але і підвищенням грошового змісту. Таким чином, ми досягаємо вимог керівних документів, що кожний командир (начальник) повинен систематично залучати своїх підлеглих до участі у змаганнях, організувати їх підготовку, досягати максимального охоплення військовослужбовців.

Перспективами подальших досліджень стане створення стійкої мотивації до здорового і продуктивного способу життя, формування потреби у фізичному самовдосконаленні, якісної організації та змістовного наповнення систем фізичної підготовки у ЗС України за зразком Збройних Сил держав-членів НАТО. [4. 16-21]

Список використаних джерел :

1. Фізична підготовка працівників Національної поліції України навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков.– Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОРП Кандиба Т. П.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року "Про нову редакцію Воєнної доктрини України"
3. Физическая подготовка в вооруженных силах стран НАТО. Учебно-методическое пособие. Под общ. ред. Бабкина В.Г. СПб.: ВИФК, 1999. 179 с.
4. Багдан Б. Физическая подготовка в Сухопутных войсках США // Зарубежное военное обозрение. 1995. №11. С. 16-21

Задорожня Радмила Володимирівна

курсант 3 курсу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Петрушин Дмитро Владиславович

доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ТА ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах напруженої ситуації в країні особливого значення набувають питання психологічної підготовки правоохоронців. Поліцейський має не тільки володіти професійними знаннями, а й бути психологічно підготовленим до роботи в екстремальних умовах, спілкуванні з різними категоріями громадян, застосування фізичної сили і спеціальних засобів. Тому важливим є надання психологічної підготовки поліцейським ще під час навчання у закладі освіти. Не всі мають підготовлену психіку уже працюючи в поліції, тому важливо це робити ще на початку етапі.

Для початку необхідно визначити, поняття воєнного стану. Воєнний стан – це правовий режим, який вводиться в Україні або в певних її територіях у випадку збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України та її територіальній цілісності[1].

Під час воєнного стану порушується ритм життя, з'являється загроза життю та здоров'ю людей, завдається матеріальна шкода, порушується робота державних органів, транспорту, зв'язку, загострюється соціальна напруга, збільшується злочинність та інші правопорушення. Для запобігання та припинення негативних наслідків залучаються значні сили органів виконавчої влади, особливе місце серед яких займає Національна поліція України[2].

У воєнний час поліцейські працюють у посиленому режимі: забезпечують діяльність блокпостів, проводять евакуацію населення, перевіряють документи та транспортні засоби, проводять пошук та розслідувальну роботу з диверсантами, а також протидіють мародерству[2].

Формування психологічної готовності забезпечується за допомогою комплексу заходів, що відбуваються в межах психолого - педагогічного процесу в поліції. Задачами психологічної підготовки є: виховання почуття обов'язку відповідальності, формування навичок виконання службових обов'язків у напружених умовах, здатність до саморегуляції, уміння передбачати результати діяльності.

Правоохоронці не можуть перетинати дозволеного в засобах своєї діяльності задля забезпечення безпеки населення. Навіть в умовах воєнного стану, дотримання законності є неминучою умовою їх діяльності. Поліція постійно перебуває в різноманітних ситуаціях стресогенного характеру, що потребує підвищеного рівня уваги та високої сконцентрованості, кожен має знати свої функціональні обов'язки як у звичайних умовах, так і в умовах воєнного стану та досконало їх виконувати. До функцій які виконують правоохоронні органи під час воєнного стану належить: забезпечення безпеки особового складу, зброї, техніки, а також військових частин; посилення охорони громадського порядку, затримання, перевірка та опитування підозрілих осіб, контроль руху військового транспорту, допомога бойовим підрозділам у ліквідації повітряних десантів ворога[3].

Поліція прикладає максимальних зусиль для того, щоб забезпечити зв'язок з населенням, а також на місцях де не працює лінія 102, відкривають нові телефонні лінії. Також активно працюють альтернативні засоби зв'язку. Повідомлення про випадки мародерства під час війни можна надіслати на електронну пошту Кіберполіції. Правоохоронні органи займаються організацією логістики добровольчих груп, оборонними процесами та підтримкою бойового духу військових та цивільного населення[4].

Необхідною є психологічна підготовка особового складу, спеціальна фізична та особлива загартованість. Психологи, як носії знань та вмінь справляти з стресами, продовжують надавати допомогу нашим колегам та культивують в собі і оточуючих максимум стійкості та вмінь до реагування в екстремальних умовах. Правоохоронці, які займаються охороною громадського порядку в умовах військового стану, зобов'язані знати організацію та тактику практики органів внутрішніх справ завдання, функції, методи діяльності, діюче законодавство, що регламентує їх діяльність.

Отже, можемо зробити висновок, що робота правоохоронців у воєнний стан відіграє дуже важливу роль, як для населення, так і держави. Психологічна підготовленість поліцейських дуже важлива у їх діяльності. Доречність практичних занять дає правоохоронцю більше можливостей впоратись із наступною складною ситуацією та захистити не тільки оточуючих але й себе. Метою такої підготовки є формування готовності

професійно діяти, грамотно та чітко їх роботу можна назвати дуже ефективною та неймовірно потрібною у наш час. Правоохоронці намагаються робити все можливе для захисту громадян, навіть у дуже складних ситуаціях, а в нашому випадку в умовах бойових дій.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України станом на 01.04.2022. Верховна Рада України. Інтернет-ресурс URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 13.04.2022р.)
2. Інтернет-ресурс URL: <https://news.obozrevatel.com/society/8-nochej-bez-sna-kak-rabotaet-politsiya-vo-vremya-vojni.htm> (дата звернення 12.06.2022р.)
3. Інтернет-ресурс URL: https://24tv.ua/ru/vremja-vojny-policiju-nadelili-dopolnitelnymi-polnomochijami_n1906846 (дата звернення 12.06.2022р.)
4. Інтернет-ресурс URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/news> (дата звернення 13.06.2022р.)

Закритна Катерина Євгенівна

курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Петрушин Дмитро Владиславович

доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту

ОНЛАЙН-ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПРИ ВИВЧЕННІ СФП ДЛЯ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ

В умовах воєнного стану навчальний процес відбувався в онлайн-режимі. Проте, як студентам так і курсантам потрібно не забувати дотримуватися режиму дня та здорового способу життя, правильно харчуватися та займатися фізичними вправами.

Для більшої частини курсантів та студентів найбільші труднощі були сконцентруватися та змусити себе зайнятися фізичною культурою. Під час онлайн-освітнього процесу окрім лекцій та семінарів, які відвідувати потрібно обов'язково курсанти почали забувати про заняття СФП, що призвело до втрати фізичного рівня підготовки. Великій кількості курсантів не вистачало мотивації для того щоб встати з ліжка і піти виконувати фізичні вправи. [1]

Специфіка занять фізичною культурою для курсантів полягає в тому що в курсантів повинні формуватися спеціальні знання, уміння і навички самозахисту, застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та силового затримання небезпечних осіб у випадках виникнення правових підстав, також розвиток і поліпшення професійно важливих фізичних якостей, виховування психічної стійкості, вдосконалення зосередженості, сміливості, рішучості та впевненість у власних діях тощо. Таких умінь можна досягти лише при навчанні безпосередньо в університеті та занятті з викладачами кафедри спеціальної фізичної підготовки(СФП), які мають достатньо високий рівень вмінь та навичок. До того ж, для курсантів важливо формування навичок подолання перешкод, забезпечення особистої безпеки під час виконання службових обов'язків. [3]

Враховуючи вище перераховану специфіку та важливість занять спеціальною фізичною підготовкою, можемо прийти до висновку, що для якісної підготовки курсантів для роботи в підрозділах Національної поліції потрібна робота в очному форматі навчання для взаємодії, співпраці курсанта та викладача для досягнення значного результату. [2]

Онлайн-освітній процес для студентів поділяється на теоретичний блок та практичний блок. В теоретичний блок входять виконання тестів, написання рефератів. В практичний блок входять зняття відео з виконанням комплексу фізичних вправ, розробка комплексу фізичних вправ.

Метою фізичної підготовки є збереження здоров'я, розвиток трудової та творчої активності, забезпечення достатнього рівня фізичної готовності та поглиблений розвиток фізичних якостей, формування спеціально-прикладних, життєво важливих навичок та умінь працівників органів внутрішніх справ, які необхідні для виконання службових обов'язків. У процесі фізичної підготовки вирішуються спеціальні та загальні завдання.

Список використаних джерел:

1. “Онлайн освіта вже даність: як покращити якість дистанційного навчання” URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2021/02/18/243971/>
2. Чухланцева Н. В. Технології підвищення спортивної майстерності для студентів спеціальності 017 фізична культура і спорт денної та заочної форм навчання : навч. посібн. Запоріжжя : ЗНТУ, 2018. С. 82.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.)

Іваненко Гліб Євгенович

Учрسانт 3 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Карпенко Олександр Миколайович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ СИЛ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність обраної тематики полягає в тому, що після початку повномасштабної збройної агресії з боку Росії, методи підготовки та вдосконалення знань та навичок кадрів сил безпеки і оборони з вогневої підготовки потребують модернізації та оновлення.

Зазначимо, що сучасні військові конфлікти характеризуються різноманітністю використання військової потужності, маскуванню цілей, їх значною мобільністю і зовнішнім виглядом протягом обмеженого часу. Практична стрільба без теоретичних знань про балістичні характеристики зброї перетворюється в теорію ймовірності і значної витрати боєприпасів і ресурсів зброї.

Отже, шляхи підвищення кваліфікації військовослужбовців та працівників поліції провідних країн світу націлені на широке використання інноваційних комп'ютерних технологій і тренажерних комплексів в системі навчання [1].

Варто відмітити, що інтерактивне навчання направлено на краще засвоєння конструкції зброї, правил стрільби з нього та використання новітніх технологій в навчальному процесі.

Досить актуальним є те, що успішне виконання бойових та службових завдань багато в чому залежить від вміння використати стрілецької зброї працівниками внутрішніх справ, тому впровадження новітніх технологій в навчальний процес з вогневої підготовки є актуальним завданням [1].

Найбільш розвиненими органами почуттів у людини є зір і слух, а головне сприйняття інформації відбувається картинкою. Виходячи з цього факту, перетворення навчального матеріалу в набір зображень вимагає подальшого вдосконалення підходів до навчального процесу.

Беручи до уваги світовий досвід змісту освіти та впровадження інноваційних технологій, заснованих на грамотному підході, вони вдало сприяють системному підвищенню якості вищої освіти. Використання нових підходів та методів проведення занять, а також особливої методики експериментального дослідження вимагає від наукових і педагогічних працівників постійного всебічного розвитку і особистісної орієнтації в навчальному процесі [2].

Для підвищення якості занять сил оборони та безпеки з вогневої підготовки, вартим уваги є розробка і впровадження комп'ютерного навчально-тренувального комплексу за напрямками: «Пристрій автомата АК74», «Розбирання і збірка АК74», «Навчання стріляти точно», «Приведення зброї в бойовий стан», які будуть спрямовані на створення єдиних підходів до системи навчання вогневої підготовки.

Даний етап впровадження є дуже важливим, адже інтерактивний навчальний комплекс втілює в собі розробку галузевих стандартів і загальних критеріїв оцінювання на єдиній методичній основі, рішення якої допомагає досягти:

- розвиток електронної інформаційної бази;
- обґрунтування послідовності навчання;
- перевірку знань за допомогою незалежного комп'ютерного тестування;
- надання користувачам можливості самостійно підготуватися і перевірити свої знання.

Принцип наочності тренування при вогневій підготовці впливає із сутності процесу сприйняття, осмислення і узагальнення досліджуваного. Ясність вивчення зразків зброї забезпечує зв'язок між конкретним і

абстрактним, що дає можливість:

- візуалізувати деталі та механізми зброї в тривимірному зображенні;
- показувати взаємодію деталей і механізмів;
- показувати послідовність дій при розбиранні і збірці зброї [2].

Отже, у підсумку варто зазначити, що результати впровадження передових підходів до методів навчання в навчальний процес підтверджуються багатьма науковцями та практичними працівниками, які тестували експериментальні дослідження, що визначають ефективність використання програмної моделі (комп'ютерного тренажерного комплексу) в навчальному процесі. Тому якісна та поступова модернізація новітніх тренажерних комплексів під час проведення занять з вогневої підготовки, допоможе майбутнім працівникам правоохоронної сфери швидше та якісніше опанувати та практикувати отримані знання та навички.

Список використаних джерел:

1. Хударковський К.І. Компетентнісний підхід як основа стратегії управління якістю освіти. Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. праць. Вип. 16. Харків.: УПА, 2007. С. 44-49. URL: <https://scholar.google.ru/citations?user=M9y7RmcAAAAJ&hl=ru> (дата звернення 22.06.2022 р.)
2. Семенюк В.І. Удосконалення системи навчання курсантів вищих військових навчальних закладів з вогневої підготовки. Сучасна парадигма формування професіоналізму майбутніх фахівців : науково-теоретичний збірник. П-Хм.: ДПУ, 2011. С. 33-35. URL: [irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64) (дата звернення 22.06.2022 р.)

Ісасв А.С.

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Дмитро Олексійович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ МИРОТВОРЧИХ СИЛ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Важливим чинником щодо бойової готовності виступає рівень фізичної підготовленості особового складу, що входить у миротворчий контингент. Проте досвід участі миротворчих сил в операціях ООН, збройних конфліктів останніх років свідчить про те, що у підготовці військовослужбовців миротворчих сил, військових частин, підрозділів та органів управління до виконання бойових завдань є низка серйозних недоліків.

Особовий склад має слабкі навички в ефективному застосуванні індивідуальної та колективної зброї, виборі вогневих позицій, їхньому інженерному обладнанні, охорони та маскуванні, ведення вогню вночі та в умовах обмеженої видимості, ведення протиснайперської та протимінної боротьби. Військовослужбовці слабо підготовлені фізично до дій в умовах різної місцевості, вчинення тривалих маршів пішим порядком у горах, подолання природних та штучних перешкод, не вміють орієнтуватися та пересуватися на полі бою, особливо у темний час доби [1 с.32]. Так, у ряді документів зазначається, що у ряді випадків військовослужбовці недостатньо кваліфіковано використовують прийоми рукопашного бою, застосовують зброю при виконанні бойових завдань, що нерідко призводить до невиконання поставленої завдання та, найчастіше, до реальної загрози їх життю.

Виходячи з того, що підготовка особового складу має два аспекти – теоретичний і практичний, можна сформулювати основні вимоги до підготовки підрозділів та частин миротворчих сил, умовно розділивши їх на те, що миротворці повинні знати, і те, що вони повинні вміти в обсязі посади відповідно до призначення. Йдеться про військовослужбовців зі складу спеціального контингенту, які проходять службу за контрактом, що успішно пройшли навчання за програмою бойової підготовки мотострілецьких підрозділів, які прослужили у бойових частинах не менше одного року, тих, хто пройшов спеціальний відбір на предмет придатності для служби у миротворчих силах і добровільно виявили бажання брати участь в операціях з підтримки або відновлення міжнародного миру та безпеки [2 с. 72].

До підготовки всіх військовослужбовців миротворчих сил можна пред'явити вимоги загального характеру, основними з яких є: обов'язкове здобуття теоретичних знань з міжнародного гуманітарного права; практична підготовка для дій у районах майбутніх операцій з складними фізико-географічними умовами

(гірська, пустельна, болотиста місцевість, складні кліматичні умови); високий рівень фізичної підготовленості, зокрема розвитку витривалості, військово-ужиткових навичок у прискореному пересуванні, подоланні перешкод та веденні рукопашного бою; спеціальна морально-психологічна підготовка у процесі підготовки до виконання завдань у зоні конфліктів з метою вироблення у військовослужбовців спеціальних вольових якостей миротворця, таких як цілеспрямованість, самовладання, рішучість, самостійність, ініціативність, спеціальний ретельний відбір на основі поглибленого обстеження психічного стану фахівцями з використанням сучасні методики.

Збільшені вимоги до рівня військово-професійної підготовки підрозділів та частин миротворчих сил, існуючі недоліки в її організації та процесі викликають необхідність удосконалення її структури та змісту, підвищення якості вишколу всього особового складу [3, с. 18].

Існуючі в даний час програми бойової підготовки частин та підрозділів миротворчих сил не забезпечують якісного виконання завдань бойової підготовки та досягнення її кінцевої мети. Водночас завдання на участь в операціях з підтримки миру часто надходять раптово, і підготовку підрозділів миротворчих сил доводиться проводити у стислі терміни (екстрено).

Характер дій військовослужбовців миротворчих сил висуває підвищені специфічні вимоги до рівня сформованості військово-ужиткових навичок. На основі аналізу сучасного стану бойової підготовки миротворчих сил вивчення досвіду підготовки підрозділів та частин миротворчих сил зарубіжних країн, уточнено зміст бойової підготовки частин та підрозділів, вироблено основні вимоги до їх фізичної підготовки.

Зазначається, що у структурі бойової підготовки миротворців важливе місце мають зайняти питання їхньої фізичної та морально-психологічної підготовки. Це обумовлюється підвищеними навантаженнями, які зазнають миротворці, діючи в екстремальній обстановці, для якої характерна наявність інформаційного вакууму, напруженість, постійне почуття небезпеки за своє життя та здоров'я, фізична втома, негативний вплив тяжких кліматичних умов тощо.

Виявлено основні недоліки, що знижують якість бойової підготовки особистого складу з'єднань, частин та підрозділів миротворчих сил. До основних із них слід віднести: невідповідність змісту існуючої Програми бойової підготовки та структури навчання її завданням.

Отже, методика спеціально спрямованого фізичного тренування військовослужбовців миротворчих сил у стислі терміни дозволила забезпечити значне перевага у виконанні навчально-бойових та бойових завдань особовим складом експериментальної групи за всіма досліджуваними параметрами. У показниках, що характеризують рівень розвитку фізичних якостей та військово-прикладних навичок у контрольній групі достовірних змін немає. У військовослужбовців експериментальної групи відбулися достовірні зміни у вправах, що характеризують розвиток швидкості та витривалості, а також сформованості військово-прикладних навичок у подоланні перешкод та прискореному пересуванні.

Список використаних джерел:

1. Батурін О.С., Вольський В.В., Коваленко В.М., Помогаєва Н.С. Експериментальна перевірка моделі фізичного тренування військовослужбовців миротворчих сил. Вчені записки університету ім. П.Ф. Лісафт. 2017. № 9 (151). С. 32.
2. Ендальцев, Б.В. Сучасна фізична підготовка людини до роботи в екстремальних умовах. Б.В. Ендальцев. Актуальні проблеми фізичної та спеціальної підготовки силових структур. 2014. № 3. С. 72.
3. Миронов, В.В. Адаптація до фізичних навантажень та перенесення підготовленості військовослужбовців – об'єктивна основа впливу фізичної підготовки на боєздатність військ. 2013. № 1. С. 18.

Йолкіна Анна Володимирівна

курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тінін Дмитро Геннадійович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ПІДГОТОВКИ ПРАВНИКІВ ТА ПРАВООХОРОНЦІВ У СФЕРІ ОБОРОНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Стратегія Воєнної безпеки (далі – Воєнна доктрина) є прийнятою в державі системою поглядів на причини виникнення, сутність і характер сучасних воєнних конфліктів, принципи і шляхи запобігання їм, підготовку держави до можливого воєнного конфлікту, а також на застосування воєнної сили для захисту

державного суверенітету, територіальної цілісності, інших життєво важливих національних інтересів.

Основними функціями правоохоронних органів в сфері оборони являються:

1) організація патрульної служби, забезпечення правопорядку та військової дисципліни серед військовослужбовців на вулицях, площах, стадіонах, у скверах, парках, на транспортних магістралях, вокзалах, в аеропортах, морських (річкових) портах та інших громадських місцях.

2) участь у взаємодії з органами внутрішніх справ у заходах щодо забезпечення правопорядку та військової дисципліни, а також щодо забезпечення БДД під час підготовки та проведення гарнізонних заходів за участю військ (сил) та військових формувань;

3) попередження та припинення злочинів, адміністративних правопорушень та дисциплінарних провин, що вчиняються військовослужбовцями;

4) попередження та припинення злочинів та адміністративних правопорушень, скоєних особами цивільного персоналу та іншими особами на територіях військових частин, а також особами цивільного персоналу у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків;

5) охорона місця події, забезпечення безпеки слідів злочину, адміністративного правопорушення у межах повноважень, встановлених законодавством;

6) виявлення військовослужбовців, які мають намір вчинити правопорушення, та проведення з ними індивідуальної профілактичної роботи, участь у правовій підготовці військовослужбовців;

7) прийом, реєстрація та перевірка повідомлень про злочини, прийняття в межах компетенції, встановленої кримінально-процесуальним законодавством, щодо них рішень, провадження невідкладних слідчих дій у кримінальних справах про злочини, за якими провадження досудового слідства обов'язково [1].

В цій сфері має бути дуже складна та професійна підготовка. Наприклад, Ізраїльська військова поліція має свою специфіку, насамперед, тим, що держава постійно перебуває у стані збройних конфліктів, і якщо у державах, розглянутих вище, військова поліція в основному функціонує у відносно мирних умовах, то в Ізраїлі військової поліції доводиться виконувати покладені на неї завдання за умов воєнного часу.

Наприклад, в структурі військової поліції ізраїльської армії об'єднано чотири підрозділи: Відділ з розслідування злочинів військовослужбовців, Служба патрулювання, Служба охорони тюрем, Контрольно-пропускна служба.

Відповідно названі підрозділи здійснюють слідчі дії у справах за участю військовослужбовців, здійснюють функції, пов'язані з патрулюванням території держави, що забезпечують безпеку військовослужбовців та населення, а також протидіють тероризму.

У сфері реалізації функцій Служби охорони в'язниць знаходяться в'язниці, призначені для утримання військовослужбовців, які вчинили злочини, а також в'язниці, в яких відбувають покарання араби, заарештовані в процесі вчинення протиправних дій [2]. Ця служба призначена для конвоювання засуджених, здійснення контролю за такими, що відбувають покарання, забезпечення правопорядку у в'язницях, а також безпеки як осіб, які відбувають покарання, так й осіб, які перебувають у в'язницях зі службових та інших питань [3].

Велику роль у покращенні роботи поліцейських сил відіграє підготовка. Особливо її зусилля помітні у сфері розробки стандартів поліцейської діяльності, впровадження в систему підготовки службовців поліції.

Отже, у підготовці поліцейських кадрів слід приділити більшу увагу формуванню інформаційно-аналітичних навичок.

Одним з не менш важливих аспектів являється заповнення дефіциту фахівців у галузі кримінальної розвідки, які успішно працюють у британських поліцейських структурах.

Як висновок потрібно сказати, що в сучасній поліції кадровий дефіцит фахівців у сфері протидії злочинності в умовах воєнного стану зумовлений необхідністю кваліфікованої підготовки поліцейських з метою пристосування останніх до умов сьогодення. Адже, з кожним днем розвиток подій створює умови та причини для реформування та пристосування до нових обставин, особливо в сучасній Україні. Такими аспектами в умовах сьогодення можуть виступати виявлення, фіксація та документування «прихильників руського миру», які не розуміють яким чином вони зраджують свою Батьківщину та які наслідки вони отримують у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Калайда А. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва в діяльності поліції. Підприємництво, господарство і право. № 11 (2020): 115-119. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/20.pdf>

2. Макачук В. В. Поняття адміністративно-правового статусу правоохоронних органів, які впливають на формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення національної безпеки і оборони держави. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції: Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів (Суми, 20–21 травня 2021 року), Сумський державний університет, 2021. URL: http://193.138.93.8/bitstream/BNAU/6248/1/Poniattia_administr.pdf

3. Безега В. Пріоритетні напрями забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції. Підприємництво, господарство і право. № 4 (2020): 291, с. 137-143. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/4/23.pdf>

Калашник Д. О.

курсант 1 курсу Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Анісімов Д. О.

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Фізичне виховання у професійній підготовці курсантів посідає чільне місце, т.к. визначає здібності до ведення майбутньої професійної діяльності та реалізації індивідуальних можливостей та життєвих потреб. Це знаходить вираження у формуванні такого рівня здоров'я та розвитку психофізичних та рухових якостей, які будуть фундаментом активної соціальної та професійної діяльності. Такий фундамент дозволить курсанту успішно реалізуватися у обраній професії, у соціально-суспільній діяльності, збільшити адаптаційні можливості організму в процесі навчання та в подальшому трудовій діяльності та найповніше реалізувати свої здібності у сфері фізичної культури.

Процес формування особистісної потреби у саморозвитку засобами фізичної культури курсантів повинен здійснюватися через оволодіння ними системи знань, наукових уявлень про шляхи та засоби організації здорового способу життя, про сутність та закономірності фізичної культури, про зразки та приклади професійних спортсменів [1].

Впровадження інноваційних технологій у використанні оптимальних способів навчання передбачає створення проблемних ситуацій, ситуацій успіху на досягнення найвищого результату у здійсненні фізкультурно-спортивної діяльності курсантів [2].

При цьому потрібна реалізація наукових вимог до процесу фізкультурної освіти, адекватна оцінка результатів освітнього процесу та Використання сучасних форм організації рухової діяльності. Саме тому використання індивідуально-диференційованого підходу як одного з напрямків особистісно-орієнтованого підходу, є важливою умовою ефективного вирішення освітніх, оздоровчих та розвиваючих завдань фізичного виховання під час підготовки майбутніх офіцерів.

На думку ряду вчених слід зазначити, що знаючи про значущість інтенсивного впровадження інноваційних педагогічних технологій у процесі навчання та виховання, технологічні інновації особистісно-орієнтованого змісту в системі фізичного виховання курсантів військових вузів не набули широкого поширення [3].

Це призвело до суперечності між використовуваними у військових вишах. засобами та методами фізичного виховання курсантів та потребами саморозвивається особи».

Аналіз структури компонентів фізкультурно-педагогічної діяльності дозволяє говорити про те, що технології фізичного виховання повинні будуватися на основі низки підходів:

- діяльнісного підходу до освоєння фізичної культури, який орієнтує на засвоєння знань, на способах цього засвоєння, на зразках та способах мислення та діяльності та на розвитку пізнавальних і творчі потенціали людини – тобто. спрямованість на свідоме використання способів рухової та спортивної діяльності та умінь застосовувати їх у самоорганізації здорового способу життя;
- підходу до освоєння фізичної культури на основі фізичного самовиховання, саморозвитку, самореалізації, згідно з задатками до певного виду діяльності;
- індивідуально-диференційованого підходу до освоєння фізичної культури на основі особистого вибору індивідом форм та засобів власної фізичної активності; організації фізичної активності людини відповідно до його здоров'я, фізичного розвитку, ціннісних орієнтацій, інтересів, потреб у сфері фізичної культури [4].

Індивідуально-диференційований підхід – це не просто врахування особливостей суб'єкта навчання та виховання, це інша методологія організації умов освітнього процесу, яка передбачає не «облік», а «включення» його особистісних функцій чи запитання його суб'єктного досвіду.

Правову основу фізичної підготовки курсантів ВНЗ МВС складає Наставови щодо організації фізичної підготовки в органах внутрішніх справ, питанням харчування курсантів присвячено.

Порядок продовольчого забезпечення окремих категорій працівників органів внутрішніх справ та інших категорій осіб у час. Дані правові акти докладно регламентують порядок виконання фізичних вправ. Встановлюють норми харчування. Тим не менш, вони не регламентують деякі суттєві питання, присвячені фізичній підготовці. Можна виділити такі проблеми у фізичній підготовці курсантів ВНЗ МВС:

1. Відсутність індивідуального підходу до тренувань учнів;
2. Відсутність культури правильного харчування;

3. Застосування застарілих систем тренувань.

Вирішення цих проблем бачиться нам у наступному:

1. Розробка стандартів підготовки курсантів з урахуванням їх особистих навичок.

Розробка систем індивідуальних тренувань для курсантів;

2. Максимальне впровадження правильного харчування для курсантів, які живуть у гуртожитках та МВС, що харчуються у ВНЗ;

3. Установа у ВНЗ МВС обладнання для продажу «перекушування», що належать до правильного харчування (протеїн, білкові батончики тощо);

4. Впровадження у систему підготовки курсантів нових напрямів фізичної підготовки (йога, пілатес, CrossFit) [5].

Таким чином, численні дослідження свідчать про необхідність внесення змін у процес фізичного виховання курсантів. Орієнтація курсантів на творче освоєння фізкультурної діяльності, перетворення її із зовні задається в самоцінну, що задовольняє особисті потреби, що потребують цілеспрямованого педагогічного впливу не тільки на рухову, а й на емоційну, мотиваційну та інтелектуальну сфери особистості.

Процес формування фізичної культури особистості стає керованим, якщо він проходить у педагогічній системі, де індивідуально прийнята мета детермінує взаємодію певних компонентів, зміст яких відповідає суспільним та особистісним вимогам щодо освоєння цінностей фізичної культури та здорового способу життя.

Список використаних джерел:

1. Гузар, В. М. "Самостійні заняття в системі фізичної підготовки курсантів." Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу (2019): 195-198.
2. Хоменко, В. В., Свирида В. С.. "Реалізація професійно-прикладної фізичної підготовки у системі фізичного виховання курсантів." Філософські обрії сьогодення (2019): 177-178.
3. Антоненко, С. А., Єрьоменко Е. А., Грищук В. Л.. "Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу." (2020).

Карімов Артем Олександрович

курсант 1 курсу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Дмитро Олексійович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ І СЛУХАЧІВ ЗВО МВС УКРАЇНИ

Фізична підготовка в органах внутрішніх справ відіграє важливу роль і становить основу їх діяльності. Саме тому їй приділяється особлива увага і встановлюються високі вимоги при відборі кандидатів на навчання.

За своєю сутністю фізична підготовка являє собою складний і цілеспрямований процес, спрямований на розвиток і вдосконалення професійно значущих фізичних якостей. За допомогою даного процесу курсанти розвивають різного роду навички і вміння, вчать застосовувати педагогічні технології та рекомендації на практиці.

Безумовно, кожному курсанту, слухачу і офіцеру необхідно підтримувати достатній рівень фізичної підготовки. Для цього необхідно удосконалювати свої рухові навички і виробляти в собі різні якості: витривалість, швидкість, силу [1, с. 89].

З цього приводу написано чимало наукових праць такими провідними фахівцями, як В. А. Спиридонов, В. П. Волков, А. А. Харлампієв. В свою чергу, А. А. Харлампієв вважав, що ефективність виконання прийомів боротьби безпосередньо залежить від певних обставин, які складаються під час їх застосування, від рівня підготовленості співробітника, від знання їм різних хитрощів правопорушників.

Тому для ефективності застосування бойових прийомів боротьби необхідно використовувати різні методи навчання. Наприклад, імітація переслідування, раптовості, активної оборони, розігрування типових і нетипових ситуацій і т.д. Даний метод допоможе найбільш точно і результативно відпрацювати техніку боротьби для припинення правопорушень.

Саме бойовим прийомам виділяється основна частина навчального процесу в навчальних закладах МВС України, необхідно використовувати найбільш ефективні, доступні, робочі прийоми та комбінації, легко

застосовні в професійній діяльності, на протязі довгого періоду часу з метою закріпити все вивчене [2, с. 82].

Однак тут також особливе місце займає і психологічна складова, наприклад, активний напад може викликати шок і тимчасове оточення. Тому варто виробляти психологічну стійкість, тактичну грамотність, бойове мислення. Для цього, а також з метою перевірки рівня володіння прийомами боротьби курсантами та слухачами, потрібно проводити спаринги, рукопашні поєдинки. Адже будь-які ситуації зажадають від співробітника органів внутрішніх справ негайного реагування, швидкої перебудови діяльності і вміння реагувати на те, що відбувається. Саме такі методи дозволять сформувати не тільки різні рухові навички, а й психічні якості, що сприяють ефективному виконанню службових обов'язків [3, с. 145].

Також важливо підтримувати у курсантів і слухачів інтерес до фізичної підготовки. Для цього викладач повинен підбирати вправи, які характеризуються новизною і нестандартністю. Так в учнів буде швидше формуватися навички самостійної підготовки у зв'язку з різноманітністю процесів. Крім цього, необхідно особлива увага повинна приділятися комплексній підготовці, спрямованій на розвиток витривалості, сили, швидкості, координації і інших важливих якостей. Адже, розвиваючи щось одне, насилу можна домогтися будь-якого успіху в підготовці.

Таким чином, для того, щоб удосконалити фізичну підготовку курсантів і слухачів в закладах вищої освіти МВС України, необхідно формувати у них такі якості, як рішучість, сміливість, складові більше психологічний фактор, і використовувати вправи, які містять елементи ризику і небезпеки, подолання різного роду перешкод, спаринги, сутички з більш сильнішим противником. Все це дозволить курсантам найефективніше освоїти освітню програму та набути навички дії в різних непередбачуваних ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Козіцин, А. Л. Тестування як прогресивна форма контролю знань навчаються. Питання сучасної науки і практики. Університет ім. В. І. Вернадського. 2016. № 3 (61). С. 89-93.
2. Фізична підготовка викладацького складу вищих навчальних закладів МВС України: навч.-метод. посіб. / [С. І. Жевага, К. В. Пронтенко, С. М. Безпалій та ін.]. Житомир: ЖВІ НАУ, 2013. 232 с.
3. Ануфрієв М. І., Бутов С. Є. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: навч. посіб. / за заг. ред. Я. Ю. Кондратьєва, Є. М. Моїсєєва. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 2003. 338 с.

Касич Єлизавета Юрївна,

курсант 2 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович,
старший викладач кафедри тактико-спеціальна підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ

Нині в Україні для поліцейських застосування вогнепальної зброї є дією, яка потребує відповідних знань, навичок. Крім того, даний поліцейський захід, наразі, конфліктно сприймається громадською спільнотою, адже даний захід несе реальну небезпеку життю та здоров'ю. Нині в наш час, розуміння про застосування вогнепальної зброї дуже відрізняється від зарубіжних країн, тому слід зазначити про існування певних проблем легалізації вогнепальної зброї в Україні.

Почнемо з того, що застосування вогнепальної зброї поліцейським є найбільш суворим заходом примусу, що може нести за собою різноманітні наслідки, не значні або навпаки фатальні, а також критику громадськості. Серед дослідників, науковців та різних фахівців правових наук, сучасне ставлення до зброї можна розділити на дві групи: одна група, яка за контроль над вогнепальною зброєю, а друга група виступає за вільне носіння зброї [1, с. 244].

Проаналізувавши деякі наукові роботи таких науковців як Наточій А.Д., Поливанюк В.Д., в Україні зброю, більшою мірою, перебуває під контролем держави, а застосування її поліцейськими все частіше оскаржується, та визначається неправомірними діями, за що існує відповідна кримінальна відповідальність. Нині існують відповідні накази які допускають можливість громадян мати зброю для відповідних цілей наприклад: застосування зброї виключно з метою полювання. Данна можливість мати зброю вказується «Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання

вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів» затверджено Наказом МВС від 21.08.1998р. № 622[2].

Тому, щодо легалізації зброї, виникають проблемні питання зі сторони законодавчої бази, адже наш законодавець передбачив та виокремив ряд зброї, яка не може бути придбана без дотримання відповідних умов, а також виокреми види зброї, яку може придбати звичайний громадянин на території України. Також, політика нашої країни не передбачає вільного носіння вогнепальної зброї, наприклад як у США. У США існує право на зберігання і носіння зброї громадянами, реаліями в наш час це право окремо охороняється конституцією США та багатьма конституціями штатів, які надають право на володіння зброєю для індивідуального використання, як засіб для особистого захисту. Із цього, вже помітна велика різниця між країнами, оскільки Україна станом на 2021 року не має таких положень у конституції, а також власне самого закону, який би регулював обіг цивільної вогнепальної зброї. Наразі в державі легалізовано придбання, зберігання та носіння мисливської нарізної, гладкоствольної зброї, пневматичної, холодної, охолощеної зброї та пристроїв громадянами, які досягли встановленого віку та отримали дозвіл від органів поліції. Варто зазначити, що вогнепальна зброя, крім мисливської, відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна», належить до переліку видів майна, що не може перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав на території України [3]. Тому, варто зазначити, що форма існуючого регулювання обігу вогнепальної зброї є застарілим в Україні і не відповідає реаліям та вимогам.

Отже, дане питання проблематики легалізації зброї потребує більш глибокого вивчення та аналізу. Щодо того, аби легалізація зброї відбулась, на нашу думку необхідно витримати першу умову, а саме – передбаченість у законі. Крім того, дана легалізація повинна не порушувати національну безпеку і прав людини, оскільки існує гостра необхідність у демократичному суспільстві, зважаючи на збройний конфлікт на сході держави, підвищену криміногенну внутрішню ситуацію. А також, варто звернутись практики інших країн, які зазнали легалізацію зброї.

Список використаних джерел:

1. Наточій А.Д. Причини та відмінності застосування вогнепальної зброї поліцейськими в Україні порівняно із застосуванням вогнепальної зброї поліцейськими в США. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/publish/oblko.pdf> [Дата звернення: 10.06.2022]
2. Наказ МВС від 21.08.1998р. № 622 [Дата звернення: 12.11.2021]
3. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19/95-%D0%B2%D1%80#Text> [Дата звернення: 10.06.2022]
4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19/print1502963361252471> [Дата звернення: 10.06.2022]

Коваль Ірина Юріївна

курсант 2 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Карпенко Олександр Миколайович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ДО СЛУЖБИ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ця тема є надзвичайно актуальною на сьогоднішній день, адже психологічна підготовка поліцейських відіграє особливу роль у первинній підготовці майбутніх працівників та в подальшій службі. Поліцейський повинен бути сильним не лише фізично, а й психологічно та морально. Центральну роль відіграє психологічне ставлення до певної практичної ситуації, що складається в процесі вчинення службових дій, тобто при виборі варіантів подальших дій у разі надзвичайної ситуації або під тиском злочинців.

Воєнний стан, який запроваджений на території всієї країни значним чином впливає на психологічний стан громадян та поліцейських зокрема. Тому якісна психологічна підготовка діючих та майбутніх поліцейських є надзвичайно актуальним завданням держави.

У всіх правоохоронних органах кандидати на службу в поліцію проходять співбесіду з психологом. Основними інструментами цього інтерв'ю є бесіди, суб'єктивні опитування та об'єктивні тести, ділові та рольові ігри, опитування на поліграфі. Співбесіду з кандидатом зазвичай проводить працівник або особисто начальник відділу поліції. Якщо кандидат відповідає всім критеріям за результатами співбесіди та тестування, керівник надсилає повідомлення про заяву до відділку поліції, що зазвичай означає направлення на подальше навчання або первинну підготовку [1, с.27].

Зазначимо, що працівник Національної поліції України веде професійну діяльність у складних, а іноді навіть екстремальних ситуаціях. Узагальнення характеристик сучасної поліції, проведене багатьма дослідниками, та власне дослідження дозволили виділити його основні психологічні характеристики, що відрізняють його від інших видів професійної діяльності. До них належать: акцент на верховенстві права та правах людини, необхідність оперативних рішень та висока відповідальність за них, емоційна насиченість та напруженість, психофізичне напруження, наявність екстремальних факторів, специфіка об'єктів професійного керівництва і т.д.

Щоб бути ефективними, сучасні правоохоронці повинні пройти ретельне професійне психологічне обстеження та подальшу професійну підготовку, що включає психологічну підготовку.

Однією з психологічних характеристик правоохоронної діяльності є наявність негативних емоцій. Ці негативні емоції можуть бути викликані такими факторами як: постійне або тимчасове перебування у стресових та екстремальних ситуаціях; неможливості проводити достатньо часу зі своєю сім'єю, у зв'язку з ненормованим робочим днем; невдачі в ході служби. Все це створює психологічну напруженість у роботі правоохоронця. І тут знову психологія набуває свого значення, адже саме за допомогою критичного мислення, самоаналізу, вміння бачити проблеми особа може подолати весь той негатив який діє на неї [1, с.118].

Я вважаю, що важливим елементом психології поліцейського є її вдосконалення через проведення певних психологічних тренінгів. І просто недопустимим є той факт, що в наш час законодавством просто непередбачена така можливість. На мою думку цей факт потребує негайного законодавчого та практичного вирішення.

Психологія в діяльності поліцейського є ключовим фактором, адже все починається саме в голові кожної людини, злочинна та небезпечна ситуація, ДТП, озброєний напад, все це потребує миттєвого реагування і вирішення. Тому саме психологічний настрій поліцейського на кожну ситуацію буде відігравати надзвичайно важливу роль.

Слід зазначити, що чинне законодавство, а саме «Положення про організацію підвищення кваліфікації працівників Національної поліції України» № 50 від 26.01.2016 р. не містить конкретних вказівок та формулювань щодо ролі психологічної підготовки у підготовці майбутніх поліцейських [2].

Можна сказати, що наразі в Україні немає законодавчої бази для психологічної підготовки майбутніх поліцейських. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити комплекс нормативно-правових актів, які регулюватимуть питання організації та проведення психологічного тренінгу та психологічного тренінгу, що є надзвичайно актуальним на сьогодні [2, с.147].

З метою підвищення ефективності діяльності Національної поліції України доцільно розробити комплексну програму організації та проведення комплексу психолого-тренінгових заходів, спрямованих на покращення загального стану Національної поліції України, яка буде здійснюватися здійснюються за погодженням і замовленням НПУ або МВС [3, с.71].

Отже, підсумовуючи, можна сказати, що на даний момент в нашій державі відсутня нормативно-правова база процедури навчання та психологічної підготовки майбутніх та нинішніх поліцейських. В даному випадку вважаємо за доцільне розробити та прийняти комплекс нормативно-правових актів, які повністю регулюватимуть організацію та проведення психологічних тренінгів працівниками поліції.

Список використаних джерел:

1. Бобкова И.Е. Психологическое сопровождение профессионального развития руководителей структурных подразделений территориальных органов внутренних дел на начальном этапе управленческой карьеры, И.Е. Бобкова, Психопедагогика в правоохранительных органах. 2014. 1 2 (57). С. 27–30.
2. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : Наказ МВС України №50 від 26.01.2016, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16/paran10> (дата звернення 18.06.2022 року)
3. Юридична психологія : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 288 с.

Ковальова Ірина Юрївна
Соколова Карина Сергіївна

курсанти 3 курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙ В ПРОЦЕСІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

24 лютого 2022 року в Україні введено воєнний стан у зв'язку із проявом військової агресії російської федерації в бік нашої держави. Згідно Указу Президента України таі Закону України «Про правовий режим воєнного стану» МВС України (у тому числі в особі органів та підрозділів Національної поліції) уповноважені забезпечувати та здійснювати заходи і повноваження, необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення таі інтересів держави. Основна увага законодавчих та виконавчих органів в основному звичайно зосереджена на наданні додаткових службових повноважень поліцейським, але вирішення кадрових питань та організація внутрішньо-організаційної діяльності Національної поліції в умовах введення воєнного стану є фундаментом для роботи даного органу та його структурних одиниць. А такій ситуації вогнева підготовка відіграє важливу роль для успішного виконання завдань поліції, що й зумовлює актуальність обраної теми.

Важливе значення для забезпечення виконання Курсу стрільб має використання мультимедійних тирів у ЗВО МВС під час практичних, навчальної-тренувальних і спортивних стрільб, що дозволяє ефективно та в короткі строки сформуваи або вдосконалити в курсантів чи слухачів практичні вміння швидкісної та влучної стрільби по мішені з різних положень, у тому числі в русі таі в обмежений час, а також знання юридичних і тактичних засад застосування та використання зброї.

Зокрема, мультимедійні тири дозволяють інструктору тренувати курсантів і слухачів із метою вироблення практичних навичок прицільної стрільби по нерухомій і рухомій мішені, насамперед відпрацьовувати тактичну стрілецьку стійку та правильне тримання (хват) зброї, швидко й точно прицілювання, плавний спуск гачка, техніку швидкісної прицільної стрільби та переносу точки прицілювання по різних мішенях, тактичної зміни магазину тощо. Крім того, інноваційної-технологічні тренажери дозволяють сформуваи навички стрільби по цілі з використанням периферичного зору, тренувати координації рухів і «м'язову пам'ять» для швидкісної прицільної стрільби та прицілювання в русі, інтуїтивної стрільби в разі відпрацювання події «заручник - терорист», переміщення зі спорядженою зброєю удвох із напарником (відпрацювання навичок ведення вогню, переміщаючись у парі зі напарником, відпрацювання навичок взаємодії та виконання швидкісних пострілів у складі групи з двох чи більше осіб, їх вогневої підтримки та ведення вогню із-за укриття) [1, с. 25].

Необхідно вказати й на наявні тенденції в межах всієї професійної підготовки поліцейських Євросоюзу до взаємопроникнення, що дає змогу виокремити такі спільні риси: 1) побудова багаторівневої системи навчання; 2) надання переваги при навчанні поліцейських питанням забезпечення й дотримання прав і свобод людини; 3) впровадження досягнень поліцейської науки в практику щоденної роботи поліцейських органів та підрозділів; 4) спрямованість на навчання поліцейських європейським стандартам правоохоронної діяльності у сфері забезпечення публічного порядку і публічної безпеки з огляду на спільні професійні досягнення поліцейських систем усіх країн; 5) створення таі функціонування міждержавних центрів підготовки та перепідготовки працівників поліції, координації навчальної та наукової діяльності, обміну досвідом у межах професійної поліцейської освіти наприкладі Європейського коледжу поліції (CEPOL); 6) формування єдиної інформаційної вебмережі баз даних із методик та навчальних програм поліцейських освітніх закладів таі інших засобів навчання з метою уніфікації подібної діяльності; 7) здійснення професійної підготовки поліцейських при безпосередній взаємодії з громадськими організаціями й заі умови постійного громадського контролю як за процесом навчання, так і за його результатами [2,с.2].

Процес навчання здобувачів освіти ефективному застосуванню зброї та правильному поводженню з нею передбачає педагогічний вплив на них із метою формування стійких навичок стрільби. Стрілецькі навички набуваються послідовно, один прийом за іншим, або одночасно у вигляді цілого комплексу рухів, що утворюється шляхом включення окремих елементів у цілісну структуру стрілецьких навичок. Під час

навчання послідовне виконання одного руху зі зброєю за іншим сліді не лише об'єднати, а ще й автоматизувати для формування стійких стрілецьких навичок. Водночас формування навичок стрільби має супроводжуватись фізіологічною та психологічною підготовкою до негативних оборонних реакцій стрілка на властиві процесу пострілу явища: шумовий ефект віді звуку пострілу, фізичний вплив сил віддачі та сліпучий ефект спалаху за дульним зрізом зброї, які під час поводження зі зброєю викликають почуття тривоги, невпевненості, занепокоєння, страху.

Під часі визначення переваг і динамічності вогневої підготовки зі використанням сучасних інтерактивних технологій слід врахувати, що і тренування на окремих видах електронних тренажерів, наприклад, лазерних або пневматичних, проводяться без набоїв (ухолостуї) або пластиковими кулями, а отже, із макетами пістолетів, які не здатні сформувані стійкі навички очікування пострілу (звук і віддача), урахувати балістику під час розрахунку відстані до реальної цілі [1, с. 26].

Одним з основних елементів підготовки висококваліфікованого стрілка є тренування вхолосту, коли студент/курсант відпрацьовує прийоми і правила стрільби з вогнепальної зброї без використання патронів.

Для кращого засвоєння навчального матеріалу на такому етапі використовуються різні форми тренування без патронів:

- заняття з відпрацювання прийомів і правил стрільби, дій, що подаються командам з навчальною зброєю у складі навчальної групи, навчальної зміни та індивідуально;
- відпрацювання нормативів.

У разі подальшого вдосконалення навичок поводження зі зброєю необхідно освоїти елементи техніки стрільби в обмежений час, з різних положень, після пересування, з використанням укриттів, а також в умовах обмеженої видимості. Для вирішення поставлених завдань на заняттях можна використовувати: звуковий таймер, секундомір; тренажери з навчальною зброєю; макет укриття від противника; установку, що створює світлозвукові сигнали; пристрій, що імітує освітлення цілі в нічних умовах; макет транспортного засобу з імітацією його руху тощо [3, с. 560].

Виконання стрілецьких вправ виключно на коротких дистанціях формує у свідомості майбутніх правоохоронців хибне уявлення щодо гіпертрофованої самовпевненості у власній стрілецькій майстерності, хоча, на жаль, у більшості випадків це відверто не відповідає реальній дійсності і може у подальшому призвести до фатальних наслідків. При переході на різні дистанції патрульні поліцейські повинні чітко засвоїти яким чином величина згинання рук в ліктьових суглобах безпосередньо залежить від відстані вогневого контакту зі злочинцями (або підозрюваними). Адже ведення прицільного вогню зігнутими руками незрівняно складніше і застосовується виключно на коротких відстанях (поряд із випадками входу в приміщення). Доволі цікавим та дискусійним є питання утримання зброї. На перший погляд не викликає сумнівів доречність утримання зброї обома руками. Однак навчання стрільби відразу з цього варіанта заздалегідь обмежує майстерність стрільця. По-друге, знову ж таки повертаючись до суто методичних аспектів формування раціональної техніки виконання якісного пострілу, це суперечить принципу поступовості. Але найвагоміші втрати при цьому в обмеженості тактики дій поліцейського. Адже не завжди виникає можливість стрільби зі обох рук (особливості укриття, імовірність поранення однієї з кінцівок, потреба візуально «зменшитись» як потенційна мішень для супротивника та інші типові та нетипові ситуації, які суттєво обмежують можливість приготувань до стрільби) [4, с. 18].

Висновки. Отже, вогнева підготовка є одним із найбільш важливих і відповідальних напрямів навчальної діяльності курсантів та слухачів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських (далі - ЗВОі МВС), а також перепідготовки та підвищення кваліфікації співробітників Національної поліції. Пріоритетним напрямом удосконалення та розвитку такої освіти є поєднання традиційних та інноваційних технологій навчання й можливість урахування їх індивідуальної навчальної активності.

Список використаних джерел:

1. Мислива О. Вогнева підготовка: інновації vs традиції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2021. № 1.* URL: https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/06/21_1_ua_n/5.pdf (дата звернення: 07.07.2022).
2. Голенко Н.М. Досвід професійної підготовки працівників поліції у країнах Європи: моделі та шляхи запозичення. *Юридичний бюлетень. випуск 12. 2020.* URL: <http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2020/12/3.pdf> (дата звернення: 07.07.2022).
3. Чабаненко Ю.С. Удосконалення методики проведення практичних занять з дисципліни «вогнева підготовка» у майбутніх працівників правоохоронних органів. *Юридичний науковий електронний журнал. 2021.* URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/140.pdf (дата звернення: 07.07.2022).
4. Банах С.М. Удосконалення стрілецької майстерності патрульних поліцейських. ОДУВС, 2016. URL: <http://surl.li/cjlec> (дата звернення: 07.07.2022).

Козачок Валерія Сергіївна

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Рогальський Володимир Ілліч

старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**РОЗВИТОК ФІЗИЧНОЇ ЯКОСТІ «СИЛА» СЕРЕД КУРСАНТІВ
ЗВО СИСТЕМИ МВС**

Головною складовою нашого життя є фізичний розвиток. Як зазначає М.М. Фонфара, фізичний розвиток – процес зміни морфологічних і функціональних ознак організму, основою якого є біологічні процеси, зумовлені спадковими генетичними факторами, умовами зовнішнього середовища і вихованням [1]. Показниками фізичного розвитку є:

– антропометричні та біометричні дані: зріст, маса тіла, життєва ємкість легень, об'єм грудної клітки; – розвиток основних рухів (ходьби, бігу, стрибків, метання, лазіння та ін.); – рівень фізичних якостей (швидкості, спритності, сили, витривалості, гнучкості); – рівень показників формування постави (вигинів хребта, відстані між кутами лопаток та ін.). Фізичний розвиток включає в себе комплекс розвитку фізичних якостей. Фізичні якості –розвинуті у процесі виховання рухові здібності людини, що дають змогу виконувати фізичні вправи. Фізичні якості включають в себе такі складові, як:

- 1) гнучкість;
- 2) спритність;
- 3) витривалість;
- 4) швидкість;
- 5) сила.

Кожна з цих якостей є однаково важливою для курсантів, адже кожна з них дає змогу майбутньому працівнику поліції вчасно та швидко запобігати правопорушенням. Зупинимось на кожній з них. Гнучкість – це здатність людини виконувати рухи в суглобах за можливо більшої амплітуди. Розвиток гнучкості пов'язано із підвищенням еластичності м'язів, м'язових суглобів і зв'язок, із удосконаленням координації роботи м'язівантагоністів і при багаторічних заняттях – із зміною форми з'єднуючих кісткових поверхнею. Спритність – це здатність людини виконувати складні за координацією рухи, в ситуації що виникла. Витривалість – це здатність людини протягом тривалого часу виконувати фізичні вправи без зниження їх інтенсивності. Швидкість – це здатність людини терміново реагувати на подразники та миттєво виконувати фізичні рухи. Сила – це здатність людини протидіяти перешкодам за рахунок м'язової активності. При застосуванні сили, м'язи виконують наступну роботу:

- 1) утримуючу – виконується завдяки напруженню м'язів, при цьому не змінюючи їхньої довжини; застосовується для підймання штанги або гири;
- 2) долаючу – виконується за рахунок скорочення (зменшення довжини) м'язів, застосовується для зрушення тіл;
- 3) поступливу – виконується за рахунок збільшення довжини м'язів. Завдяки поступливій роботі м'язів відбувається амортизація в момент приземлення у стрибках, бігу тощо. Зауважимо, що в цьому режимі м'язи можуть проявити на 50–100 % більшу силу, ніж у долаючому та утримуючому;
- 4) комбіновану – яка складається з почергової зміни названих вище режимів. Розрізняють основні види сили: максимальну силу, вибухову силу й силову витривалість [2].

Під максимальною силою розуміють найвищі можливості, які людина може виявити при максимальній м'язовій нарузі. Під вибуховою силою розуміється здатність людини виконати максимальні зусилля в короткий строк, наприклад, при метанні гранати на дальність, при стрибках у довжину. Під силовою витривалістю розуміється здатність тривалий час утримувати необхідну напругу. При розвитку максимальної сили найбільш ефективними є вправи, які виконуються з більшою граничною і приграничною напругою м'язів (70–100 % від максимальної). Необхідно підкреслити, що значні обтяження сприяють поліпшенню внутрішньо м'язової координації й не роблять належного впливу на міжм'язову координацію. Для вдосконалення міжм'язової координації необхідно підбирати вправи, які виконуються з неграничними силовими напругами. Що ж стосується ізометричних (статичних) вправ, то величина повинна бути в межах 80–100 % від максимально доступних. Новачкам і малопідготовленим особам, що займаються, застосування максимальних

статичних напруг не рекомендується. Для розвитку вибухової сили використовуються вправи з відносно більшим опором (в 70–90 % від максимального рівня), а при розвитку силової витривалості величина зусиль не повинна перевищувати 40–60 % від максимальної для даної людини. Отже, можна зробити наступні висновки, сила являється однією зі складових здорового фізичного розвитку будь-якої людини. Сила поділяється на три основні класи: максимальну силу, вибухову силу й силову витривалість, кожен з яких потребує окремого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Фонфара М. М. Визначення фізичного розвитку школярів // Publishing house Education and Science s.r.o. : портал. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2012/Sport/3_108574.doc.htm (дата звернення: 11.09.2018)
2. Анохін Є. Формування мотивації курсантів військових навчальних закладів до занять фізичною підготовкою як невід’ємна передумова підвищення її ефективності // Фізична підготовка військовослужбовців : матеріали відкритої наук.-метод. конф. Київ : НУФСУ, 2003. С. 100–103.

Козирь Вероніка Іванівна,
курсант 2 курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Плахотний Артем Павлович,
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Проблема корупції на сьогодні залишається актуальною не тільки для України, але і для більшості держав світу, оскільки вона завдає істотної шкоди: уповільнює економічний розвиток суспільства та підриває основи державного устрою.

При чому, традиційно, рівень корупції завжди є вищим в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, оскільки там є суб’єкти, які наділені владними повноваженнями та можуть впливати на прийняття певних рішень.

Саме тому, це дослідження присвячене аналізу нормативно-правових засад запобігання корупційним проявам у діяльності Національної поліції України – як різновиду державного правоохоронного органу.

Науковець Трепак В.М. відзначає, що типовими причинами корупційних проявів з боку працівників Національної поліції України є корисливість, прагнення до одержання додаткових благ завдяки використанню службових повноважень, особливості характеру (надмірна «м’якість», невміння проявляти принциповість, конформізм тощо), гостра потреба в коштах через збіг складних особистих (сімейних) обставин [2, с. 214-215].

При цьому, науковець наголошує, що у сучасних умовах давно назріла необхідність відмови від боротьби з корупцією в правоохоронних органах «на папері» та переходу до пошуку і застосування реальних антикорупційних заходів, для подолання причин наслідків корупційних проявів [2, с. 216].

Аналізуючи нормативно-правові засади запобігання корупційним проявам у діяльності Національної поліції України, для початку варто звернути увагу, що у законопроекті «Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки», що затверджує Антикорупційну стратегію, запобігання корупції в Національній поліції України визначено однією з пріоритетних сфер. Водночас, Верховна Рада України 5 листопада 2020 року ухвалила цей законопроект лише в першому, натомість у другому читанні він не ухвалений й досі [1].

Таким чином, констатуємо, що наразі у нашій державі відсутній системний та стратегічний документ, який би став ефективним інструментом координації співпраці органів держави для запобігання корупції, у т.ч. визначав би подальші напрямки запобігання корупційним проявам у діяльності Національної поліції України.

Наразі загальні нормативно-правові засади запобігання корупційним проявам у діяльності Національної поліції України закріплені Законами України «Про Національну поліцію України», «Про запобігання корупції», «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», Кримінальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення тощо.

Окремо також варто звернути увагу на такий важливий акт як Антикорупційна програма Національної

поліції України, яка періодично оновлюється та містить основних перелік принципів та заходів, які планується впроваджувати задля запобігання корупційним проявам у Національній поліції України [3].

При цьому врахуванню підлягає думка науковця Березняка В.С., який звертає увагу, що не в усіх актах, що регулюють діяльність Національної поліції України містяться засади запобігання корупційним проявам в межах цього органу. Для прикладу, у Правилах етичної поведінки поліцейських, затверджених наказом МВС України від 09.11.2016 року № 1179 взагалі відсутні положення щодо запобігання проявам корупції [4, с. 114]. На нашу думку, такий вибірковий підхід законодавця є невиправданим, оскільки саме цей акт є основоположним, він повинен закріплювати правила доброчесної, етичної та справедливої поведінки поліцейських та містити взірцеві орієнтири для поліцейських.

На сучасному етапі розвитку нашої держави, при розробці та оновлення національного законодавства доцільним є також врахування міжнародних стандартів у сфері запобігання корупції. Серед таких актів, наприклад, «Загальні стандарти боротьби з корупцією в поліцейських підрозділах і службах», прийняті на 71-й сесії Генеральної асамблеї Інтерполу у 2002 році, де відзначені конкретні заходи щодо протидії корупційних проявів в органах поліції [4, с. 115-116].

Таким чином, нормативно-правові засади запобігання корупційним проявам у діяльності Національної поліції України закріплені як на міжнародному, так і на національному рівні. У цілому ними закріплено два основні способи запобігання корупції: безпосереднє забезпечення фізичної, компетенційної чи організаційної неможливості вчинення корупційного діяння поліцейськими, а також створення умов для формування внутрішнього переконання та усвідомлення потенційним корупціонером невідворотності негативних для нього наслідків у разі вчинення корупційного діяння.

Список використаних джерел:

1. Про засади державної антикорупційної політики на 2020–2024 роки: законопроект від 18 вересня 2020 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70007 (дата звернення: 02.06.2022 року)
2. Трепак В.М. Теоретико-прикладні проблеми запобігання та протидії корупції в Україні: дис. .... доктор юридичних наук: 12.00.08/ В.М. Трепак; наук. конс. М.І. Мельник; Львівський національний університет імені І. Франка Міністерство освіти і науки України Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національна академія наук України. Львів, 2020. 481 с. (дата звернення: 02.06.2022 року)
3. Антикорупційна програма Національної поліції України. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/Anti-corruption-programs-of-NPU-assessment-of-corruption-risks-in-the-activities-of-the-NPU/> (дата звернення: 02.06.2022 року)
4. Березняк В. С. Особливості нормативно-правового забезпечення профілактики корупції в органах поліції. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. № 1. 2020. С. 112-117. URL: 10.31733/2078-3566-2020-1-112-118

Коляда Дар'я

курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Каліман Максим Романович

викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ЦИВІЛЬНИХ ОСІБ У ЗАХИСТІ УКРАЇНИ»

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України 24 лютого 2022 року указом президента було введено в дію запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні[1]. Спочатку воєнний стан був 30 діб, далі в ході збройних нападів країни агресора воєнний стан було подовжено до 30 травня 2022 року.

Згідно з повномасштабними воєнними діями виникла потреба в запровадженні деяких змін. Одним з таких запроваджень став Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» від 3.03.2022 року. Згідно з цього закону цивільні особи змогли отримати вогнепальну зброю на період воєнного стану [2].

07.03.2022 року було прийнято Наказ МВС № 175 «Про затвердження Порядку отримання

вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав». Цей наказ регулює саме порядок видачі та здачі вогнепальної зброї цивільними особами. Так видача зброї, на відміну від довоєнного стану, відбувається на особистій подачі особою заяви про бажання дати відсіч збройній агресії та видачу вогнепальної зброї та/або боєприпасів до неї. Також для видачі зброї потрібен лише документ, що посвідчує особу. Після закінчення воєнного стану особа повинна повернути зброю в 10 денний строк[3].

Цивільній особі, яка отримала вогнепальну зброю та/або боєприпаси до неї, видається довідка, в якій зазначаються дані про дату і місце видачі вогнепальної зброї, дані про особу, яка її отримала, вид (назва, модель) вогнепальної зброї, її ідентифікаційні номери, уповноважений орган, який видав вогнепальну зброю і боєприпаси до неї.

В звичайний час процедура отримання зброї цивільними особами була складніша. Єдиним документом, який регламентує взаємовідносини громадян і зброї, є старий наказ міністерства внутрішніх справ від 21.08.1998 № 622. Дозволи на придбання, зберігання та носіння зброї видаються після вивчення матеріальної частини зброї, правил поводження з нею, її застосування та використання. Підтвердженням такого навчання є довідка, що видається в спеціальних пунктах.

Спочатку видається дозвіл лише на придбання. Інспектор департаменту превентивної діяльності, підрозділу з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи чи територіального органу Національної поліції зможе видати його, якщо в нього буде попередньо сформована особова справа. До матеріалів такої справи входять: заява на ім'я керівника органу поліції; довідка про відсутність судимості; медична довідка зразка 127\0; довідка про знання матеріальної частини та поводження зі зброєю; квитанція про сплату коштів за надання дозволу; копія паспорту громадянина України; дві фотокартки стандартного розміру для документів; договір обов'язкового страхування цивільної відповідальності для власників зброї; рапорт дільничного інспектора про проведення спеціальної перевірки за місцем проживання власника. В рапорті вказується також інформація про наявність металевого сейфа для зберігання зброї. Після збору всіх цих документів видається дозвіл на придбання. Далі є три місяці для вибору зброї, після придбання вогнепальної зброї її потрібно зареєструвати. На реєстрацію зброї дається 10 днів.

Порівнюючи старий і новий метод отримання вогнепальної зброї можна сказати, що отримати зброю в воєнний період набагато простіше.

Також згідно цьому положенню: «Цивільні особи не несуть відповідальності за застосування вогнепальної зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України» [2].

Таким чином влада збільшила кількість людей, які можуть дати відсіч збройній агресії, а також дала можливість цивільним особам засіб захисту в надзвичайних ситуаціях.

Та є нюанси, які потрібно знати. Для того щоб самому не стати злочинцем потрібно пам'ятати, що цивільні особи можуть вступати в боротьбу з окупантами: голіруч; предметами, які не можуть бути використані як зброя, наприклад, бита, кухонний ніж, сокира тощо; зі зброєю, на яку вже є дозвіл – нагородна зброя, спортивна зброя (пістолети, револьвери, гвинтівки, гладкоствольні рушниці) мисливська нарізна, гладкоствольна чи комбінована зброя та бойові припаси до неї; з вогнепальною зброєю, яку необхідно отримати відповідно до порядку та вимог, встановлених Міністерством внутрішніх справ України.

Та це може викликати в подальшому великі проблеми. Видаючи на руки цивільним особам вогнепальну зброю ми не можемо бути впевнені, що ця зброя не буде застосовуватись в законних діях. Також на сьогодні ми не зможемо забезпечити повний і всебічний контроль за обігом вогнепальної зброї, а також її застосуванням.

Таким чином, законодавство нашої держави вирішило спростити процедуру отримання вогнепальної зброї цивільними особами для здійснення відсічі збройній агресії Російської Федерації чи інших країн. Це також дало можливість населенню, ще один спосіб захисту.

Але на сьогодні ми можемо спіткнутися з проблемою випадків незаконного використання вогнепальної зброї. На момент збройного конфлікту держава не зможе здійснювати повний контроль над обігом та застосуванням вогнепальної зброї.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення 18.05.2022).
2. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України: Закон України від 3.03.2022 р. №7120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text> (дата звернення 10.05.2022).
3. Про затвердження Порядку отримання вогнепальної зброї і боєприпасів цивільними особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав: наказ МВС від 07.03.2022 № 175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0295-22#Text> (дата звернення 18.05.2022).

Комаров Я.С.

курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Бодирєв Дмитро Анатолійович
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЯКІСНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК ГАРАНТ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вранці 24 лютого 2022 року Росія завдала ракетних ударів по території України та розпочала пряме повномасштабне вторгнення.

Розстріляні ні за що люди, зі зв'язаними за спиною руками, що лежать біля цивільних автомобілів, що згоріли. Згвалтовані жінки, яких потім судомно намагалися спалити, щоб приховати сліди злочинів. Монструозна братська могила, гекатомба, де кілька тижнів старанно скидали трупи вбитих, упаковані в пластикові мішки. Насамкінець уже навіть без мішків, а просто так, як було, гарячково ховали, намагаючись встигнути. Вбиті люди похилого віку, чоловіки, жінки, просто так. Тіла зі зв'язаними руками, у підвалах будинків, шкіль, дитячих санаторіїв, підло вбиті в потилицю, бо той, хто стріляв, злякався навіть в обличчя своїй жертві дивитися. Навіть собаки і ті розстріляні. Будинки зруйновані та розграбовані, а на завершення заміновані. І ні, це не страшні дії нацистських окупантів часів Великої Вітчизняної війни. Це справа рук російської армії.

Від 4:00 ранку 24 лютого 2022 року, коли Росія напала на Україну та до півночі 1 травня 2022 року ООН зафіксувало 6469 випадків загибелі або поранення цивільних осіб в Україні.

Про це повідомляють на сайті ООН Україна.

За понад 2 місяці війни в Україні загинули 3153 осіб і 3316 отримали поранення.

Із 3153 загиблих:

- 1115 чоловіків,
- 722 жінки,
- 226 дітей
- 1090 дорослих, стать яких ще не вдалось встановити.

Із 3316 поранених:

- 395 чоловіків,
- 324 жінки,
- 69 дівчаток і 80 хлопчиків,
- 170 дітей і 2278 дорослих, стать яких ще не вдалось встановити.

У Донецькій і Луганській областях: 3241 випадок (1638 загиблих і 1603 поранених)

На території, яка контролюється Урядом: 2757 випадків (1539 загиблих і 1218 поранених).

На території, яка контролюється самопроголошеними "республіками": 484 випадки (99 загиблих і 385 поранених).

Більшість зафіксованих втрат серед цивільних осіб на території України було спричинено застосуванням вибухової зброї з широкою зоною ураження, включаючи обстріли з важкої артилерії та реактивних систем залпового вогню, а також ракетні та авіаудари [1].

Окрім цього, з початку введення воєнного стану українські правоохоронці викрили в мародерстві 1 200 громадян, загалом за майновими злочинами розслідують більше 5,5 тисячі кримінальних проваджень [2].

Слід наголосити на тому, що від ефективності роботи поліцейських в умовах воєнного стану вирішальною мірою залежить й безпосереднє забезпечення внутрішньої безпеки. Тому підготовка майбутніх поліцейських у вищих навчальних закладах МВС є невід'ємною складовою формування у курсантів комплексу знань, умінь та практичних навичок щодо майбутньої професійної діяльності під час різних службових та надзвичайних ситуацій.

Діяльність поліції тісно пов'язана із застосуванням під час виконання службових обов'язків вогнепальної зброї та наданням домедичної допомоги. Це вимагає від поліцейських належного рівня вогневої підготовки та медичної підготовки, незалежно від їх посади та спеціального звання. З цією метою постійно проводять підвищення кваліфікації, різноманітні тренінги, семінари для практичних працівників підрозділів

Національної поліції, а для курсантів вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання у процесі їх навчання викладають курс тактико-спеціальної, вогневої підготовки, а також тактичної медицини, проводять різноманітні семінари, навчання. Головною метою тактико-спеціальної підготовки майбутніх офіцерів поліції є вдосконалення навичок застосування вогнепальної зброї та надання домедичної допомоги в різноманітних стресових умовах, екстремальних ситуаціях, ситуаціях які потребують швидкого прийняття рішень та вчинення відповідних дій.

Відповідно до п. 6 наказу МВС України від 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» службова підготовка складається із функціональної, тактичної, загальнопрофільної, вогневої та фізичної підготовки. Поняття тактичної підготовки законодавчо визначене, як комплекс заходів, спрямований на набуття і вдосконалення поліцейським навичок практичного застосування теоретичних знань щодо правильного оцінювання конкретних подій з подальшим прийняттям правомірних рішень та психологічної готовності до дій у ситуаціях різних ступенів ризику [3]. У сучасних умовах роль тактичної підготовки майбутніх правоохоронців надзвичайно велика, оскільки протягом практичної діяльності виникає безліч надзвичайних ситуацій, які потребують швидкого вирішення із мінімальними втратами або заподіянням мінімальної шкоди, якщо їх неможливо уникнути.

У пункті 4 ст. 18, п. 14, ч. 1 ст. 23, ч. 3 ст. 37 та ч. 4 ст. 43 Закону України «Про Національну поліцію» [4] відповідно до норми передбаченої ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [5] до основних обов'язків поліцейського належить надання домедичної допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я, а також особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу. Незважаючи на те, що поліцейські є особами які не мають медичної освіти, вони повинні володіти навичками надання домедичної допомоги та тактичної медицини, оскільки відповідно до ст. 135 КК України за ненадання допомоги без поважних причин на місці події або за необгрунтовану відмову в її наданні передбачена кримінальна відповідальність [6]. У службовій діяльності можуть виникати ситуації, у яких поліцейський повинен надати допомогу собі, напарнику або іншому постраждалому, який потребує такої допомоги. Це пояснює включення тактичної медицини до навчальної програми тактико-спеціальної підготовки майбутніх офіцерів поліції.

Під час навчання тактичної медицини у курсантів формуються та вдосконалюються знання, практичні уміння та навички з надання медичної допомоги при пошкодженнях та пораненнях, отруєннях та у інших випадках, коли така допомога є необхідною.

Загалом значення тактичної медицини визначається місцем її надання : під вогнем, в зоні укриття та під час евакуації, а метою надання допомоги є усунення попереджувальних причин смерті.

Третім складником тактико-спеціальної підготовки є вогнева підготовка. Відповідно до Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, вогнева підготовка визначається, як комплекс заходів, спрямований на вивчення поліцейським основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування (використання) та вдосконалення навичок безпечного поводження з нею, швидкісної та влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, з різних положень, в обмежений час, в русі тощо [3].

Вогнева підготовка курсантів проводиться за різними напрямками, до них можна віднести вивчення законодавчої бази та підстав її застосування та використання, знань заходів безпеки при поводженні зі зброєю, знань матеріальної частини зброї, а також на заняттях з вогневої підготовки відпрацьовуються практичні навички та вміння поводження зі зброєю, виконання вправ зі стрільби, а також виконання нормативів вогневої підготовки. Загалом підвищується рівень володіння вогнепальною зброєю та навичок поводження з нею.

Тактична підготовка, вогнева підготовка та тактична медицина відносяться до профільних предметів, які викладаються у системі ВНЗ МВС України [7, с. 345], метою викладання цих предметів є формування у курсантів комплексу знань, умінь та практичних навичок у майбутній професійній діяльності під час різних службових та надзвичайних ситуацій.

Отже, узагальнюючи усе вищевикладене, можемо зробити висновок про те, що роль Національної поліції у забезпеченні внутрішньої безпеки держави в умовах воєнного стану відіграє доволі важливе значення. Тому, на підставі вищевикладеного, виникає необхідність у якісній та комплексній тактичній підготовці майбутніх поліцейських, яку здійснюють вищі навчальні заклади із специфічними умовами навчання. Задля забезпечення комплексної підготовки виникає необхідність розроблення робочих комплексних програм, які поєднують тактико-спеціальну підготовку, вогневу підготовку і тактичну медицину, а також практичні ситуації із застосування набутих знань.

Список використаних джерел:

1. Понад 3000 загиблих мирних жителів: в ООН озвучили цифри вбитих та поранених під час війни в Україні станом на 1 травня. *ТСН Україна*. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/ponad-3000-zagiblih-mirnih-zhiteliv-v-oon-ozvuchili-cifri-vbitih-ta-poranenih-pid-chas-viyni-v-ukrayini-stanom-na-1-travnya-2051986.html>
2. За час війни поліція затримала більше тисячі мародерів. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/26/7342193/>
3. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України:

Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26 січня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text> (дата звернення 13.05.2022)

4. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379.

5. Про екстрену медичну допомогу : закон України від 05.07.2012 № 5081-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 30. Ст. 340.

6. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26.

7. Ануфрієв М.І. Службова підготовка працівників органів внутрішніх справ. К.: ПВВ МВС України, 2003. 440 с.

Костовят Ілля Євгенович

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Петренко Сергій Петрович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІ ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
КУРСАНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ**

Якість фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів в умовах воєнного стану в Україні є дуже важливою, адже від неї залежить відповідність правоохоронців своїм службово-бойовим вимогам. Науковці одногослоно вказують на тому, що рівень спеціальної фізичної підготовки курсантів можливо підняти шляхом впровадження деяких змін у систему викладення дисципліни «Спеціальна фізична підготовка» в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Спеціальна фізична підготовка майбутніх офіцерів поліції наряду із тактико-спеціальною та вогневою підготовкою складають єдиний фундаментальний базис їх професійної підготовки. Якщо курсант володіє достатніми навичками із вищевказаних дисциплін, то він характеризує себе як фізично розвинуту та психологічно стійку особу, яка здатна планомірно виконувати та реалізовувати правоохоронні завдання [1].

Складна соціально-економічна ситуація, низька якість фізичної підготовки і низький рівень функціональної готовності вступників до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання знижують ефективність набору майбутніх поліцейських. Унаслідок цього виникає необхідність пошуку та винайдення методів вдосконалення освітнього процесу, а саме дисципліни «Спеціальна фізична підготовка» у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання [2].

Багато аспектів системи викладання спеціальної фізичної підготовки у вищевказаних закладах науково не обґрунтовано, через що існує широкий спектр можливостей для науковців для організаційно-методичного аналізу даної проблематики. Найбільш відомими фахівцями у сфері викладання спеціальної фізичної підготовки у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання є К. Пронтенко – галузь гирьового спорту, А. Андрес – галузь військово-прикладних багатоборств, І. Льницький – бокс, Л. Балушка – боротьба. Багато наукових праць було спрямовано на формування спеціальної фізичної підготовки курсантів різних спеціальностей засобами військового п'ятиборства О. Ролук, С. Юр'єв, рукопашного бою В. Данильченко, спеціальних комплексів фізичних вправ М. Кузнецов, В. Мельник, А.Одерев, О. Ярещенко, стандартів із фізичної підготовки І. Шлямар [3].

Вищезазначені наукові дослідження не враховують наявний рівень фізичної підготовки осіб, що вступають до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, не обґрунтовують доступність фізичних навантажень, не встановлюють раціональні варіанти планування й контролю за станом курсантів під час та після тренувань.

На нашу думку, дуже якісним шляхом вдосконалення існуючої системи вивчення спеціальної фізичної підготовки є впровадження вправ із кросфіту, що передбачає цілий ряд позитивних ознак: змістовність, доступність, сучасність, ефективність, емоційність, простота матеріального забезпечення. Низкою вітчизняних науковців доведено, що застосування програм кросфіту під час викладання спеціальної фізичної підготовки сприяють збільшенню рівня фізичної підготовки курсантів. О. Ковальчук зазначає, що такі програми є невід'ємним елементом спеціальної підготовки курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами

навчання. Збройні сили іноземних країн використовують вправи із кросфіту в якості перевірки фізичної підготовленості військовослужбовців, а також в якості засобу підвищення мотивації до зайняття фізичною підготовкою [4].

Отже, можна зробити висновок, що існуючі наукові праці з зазначеної тематики в повній мірі не спроможні розкрити актуальні питання удосконалення спеціальної фізичної підготовки курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що мають недостатню фізичну підготовленість. Проблематика формування базових навичок у курсантів, особливо на молодших курсах, повинна вивчатися досвідченими фахівцями у відповідній сфері, адже від рівня спеціальної фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів залежать інші невід'ємні їх професійно-прикладні якості.

Список використаних джерел:

1. Ярещенко О. А. Обґрунтування змісту і організації спеціальної фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МВС України. Автореферат. Харків. 2008 рік. – 2008. (дата звернення: 31.05.2022).
2. Антошків Ю.М. Вдосконалення професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів вищих навчальних закладів МНС України. Львівський державний університет фізичної культури. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/2291/1/11.PDF> (дата звернення: 31.05.2022).
3. Пилипчак І.В. Удосконалення фізичної підготовки курсантів військових закладів вищої освіти засобами кросфіту на етапі первинного навчання. Львівський державний університет фізичної культури. Львів. 2021. (дата звернення: 31.05.2022).
4. Загорко І. П. Спеціальна фізична підготовка у вищих навчальних закладах МВС України з урахуванням індивідуальних особливостей моторики курсантів. – 2001. – Т. 24. – №. 02. (дата звернення: 31.05.2022).

Кочкіна Дар'я Дмитрівна

курсант Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Фурса Вадим Вікторович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ

В умовах сьогоденної реальності надання домедичної допомоги є одним із найактуальніших питань, оскільки домедична допомога складає 43% успіху від ведення бойових дій. Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 18 до основних обов'язків поліцейського входить надання невідкладної домедичної допомоги особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я [1]. Проте в умовах бойових дій її надання значно відрізняється від мирного часу.

На полі бою під час надання домедичної допомоги поліцейські повинні використовувати протокол ТССС, який найбільш підходить для застосування в особливих тактичних ситуаціях для надання допомоги на догоспітальному етапі. В даному протоколі зазначено, що його головною метою є усунення попереджувальних причин смерті, тобто він ставить в пріоритет врятувати саме життя постраждалого. То чи можемо ми розцінювати дії поліцейського за даним протоколом, що спричинили тяжкі наслідки як протиправні та чи буде його притягнуто до кримінальної відповідальності?

Візьмемо за основу ситуацію, коли поліцейський на полі бою, намагаючись врятувати пораненого товариша, витягнув його з зони обстрілу в безпечне місце. Проте у постраждалого був пошкоджений хребет, про що перший знав, але все одно вирішив евакуювати другого з метою врятувати його життя відповідно до протоколу ТССС. Внаслідок таких дій постраждалий ще більш пошкодив хребет та надалі більше не зможе ходити, проте його життя було врятоване.

Відповідно до ч. 1 ст. 39 КК України не є кримінальним правопорушенням заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам у стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна було усунути іншими засобами і якщо при цьому не було допущено перевищення меж крайньої необхідності [2].

Розглянемо перший необхідний елемент правомірності крайньої необхідності, а саме наявність небезпеки, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави. В цьому випадку така загроза є суспільно небезпечною

(бойові дії навколо), наявною (небезпека існує в реальній дійсності та в цю хвилину безпосередньо загрожує завданням шкоди законним інтересам громадян) та реальною (існує реально, а не в уяві особи).

Другою обов'язковою умовою правомірності є неможливість усунення цієї небезпеки іншими засобами, крім заподіяння шкоди цим інтересам. В наведеній ситуації надання належної домедичної допомоги постраждалому з травмованим хребтом та його евакуювання з додержанням усіх вимог, яких потребує характер такої травми, не було можливим, тобто заподіяння такої шкоди в цій обстановці було єдиним можливим засобом захисту від такої небезпеки.

Відповідно до ч. 2 ст. 39 КК України поліцейський, рятуючи свого товариша по службі, не перевищив межі крайньої необхідності, оскільки шкода, яку він заподіяв, а саме неможливість іншого поліцейського в подальшому самостійно пересуватися, не перевищує шкоди, що була ним відвернена – загибель другого внаслідок неможливості продовження ним ведення бойових дій та відповідно нереальності захисту себе на полі бою.

Отже, в даній ситуації є наявність усіх умов правомірності крайньої необхідності – мета (усунення небезпеки законним інтересам громадян), характер дій (активна поведінка особи), своєчасність заподіяння шкоди, межі заподіяння шкоди та ін.

Виходячи з вищезазначеного, можна дійти до висновку, що завдання шкоди під час надання домедичної допомоги, якщо така шкода не перевищує відверну шкоду, в нашому випадку життя людини, не є протиправним та не підлягає притягнення до кримінальної відповідальності, оскільки є однією з обставин, що виключає кримінальну протиправність діяння (крайня необхідність) відповідно до змісту ст. 39 КК України.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 40-41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 29.05.2022).
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 29.05.2022).

Кудла Іван

курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначесв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ МЕДИЧНОЇ ТА ДОМЕДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРСОНАЛУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Слід зазначити, що під час ведення бойових дій та артилерійських обстрілів, поранені часто помирають не від травм, а тому, що запізнилася перша медична та домедична допомога. Так, наприклад, людина померла при пошкодженні артерії, тому що не змогли швидко зупинити кровотечу (рукою, джгуттом), або постраждалий, лежачи на спині, задихнувся (блювотні маси, кров, язик, що запав). Частина смертей на совісті тих, хто, опинившись поруч, зволікав, або не знав, що робити.

Головне в таких ситуаціях - навчитися правильно діяти у перші секунди після виявлення потерпілого, щоб зберегти йому життя до прибуття лікарів або парамедиків.

Перша долікарська допомога відіграє значну роль у порятунку життя при невідкладних станах та попередження ускладнень при травмах, пораненнях, отруєннях та інших нещасних випадках [1]. Її роль особливо зростає в умовах аварій, катастроф, техногенних надзвичайних ситуацій, бойових дій з застосуванням засобів ураження, артилерійських обстрілів та авіаційно-ракетних ударів, що тягнуть за собою масові жертви, а також в умовах, коли створюється значний розрив у часу між моментом пошкодження чи розвитку невідкладного стану та допомогою, що надається лікарями у медичних закладах тощо) [2].

Тому формування кадрової політики в підрозділах сектору безпеки і оборони України а також правоохоронних органів має свою специфіку, виходячи з наведених вище особливостей.

Особливе значення навчання прийомам долікарської допомоги має надаватися у закладах вищої освіти

зі специфічними умовами навчання системи МВС України, які готують поліцейських, оскільки саме поліцейські першими опиняються на місці події і часто постає перед необхідністю її надання при розвитку невідкладних станів або травм у постраждалих.

Правильно надана перша допомога скорочує час спеціального лікування, сприяє найшвидшому загоєнню ран і дуже часто - це вирішальний момент при порятунку життя потерпілого. Першу допомогу необхідно надавати одразу ж на місці події, швидко і вміло, ще до приходу медичного працівника або парамедиків або транспортування потерпілого в лікувальний заклад [3].

Щоб перша долікарська допомога постраждалим була ефективною та своєчасною, потрібно забезпечити на всіх робочих транспортних засобах поліцейських наявність медичної аптечки з необхідним комплектом медичного приладдя та ліків, а також періодично проводити навчання поліцейських в територіальних підрозділах Національної поліції з тактичної медицини.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Воєнно-медичної доктрини України, постанова КМУ №910 від 31.10.2018 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-voeyno-medichnoyi-doktriniukrayini>
2. Військовий рубіж медицини: усі – на марші? «Ваше здоров'я» газета МОЗ України і галузевої профспілки. URL: <http://www.vz.kiev.ua>
3. Тактична медицина (New!). Курс ПМД он-лайн. URL : <http://www.1staidplast.org.ua/tccc-тактична медицина/>
4. Пімінов О.Ф., Толочко В.М., Подгайний Г.Я. Організаційні засади медичного постачання в Збройних Силах України : метод. реком. Х. : Вид-во НФаУ, 2016. 32 с.

Куліков Олексій Андрійович

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Бодирєв Дмитро Анатолійович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВАЖЛИВІСТЬ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Рівень підготовки та навчання курсантів є передумовою їх готовності до майбутньої професійної діяльності. Отримання достатніх знань під час освітнього періоду підготовки майбутніх правоохоронців є запорукою успіху у майбутній професійній діяльності. Основну базу знань за різними напрямками майбутні правоохоронці отримують у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. Питання підготовки кваліфікованих фахівців є як ніколи актуальним, адже сьогодні міністерство освіти і науки України змушено було реагувати на зміни у країні, які зумовлені введенням воєнного стану на сій території України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, та приймати адаптивні рішення щодо організації навчального процесу, а також забезпечення дистанційного навчання з метою забезпечення безпеки усіх учасників освітнього процесу.

Оскільки вранці 24 лютого 2022 року Росія завдала ракетних ударів по території України та розпочала пряме повномасштабне вторгнення, указом Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 року із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року в Україні було введено воєнний стан строком на 30 діб [1]. Проте, оскільки бойові дії тривають і досі, то Володимир Зеленський підписав Указ «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» строком на 90 діб від 24.05.2022 року. Проект закону № 7389 про затвердження Указу Президента «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» зареєстрований у парламенті 18 травня [2].

Тому вищі навчальні заклади МВС України було змушені перейти на дистанційну форму навчання. Відзначимо, що дистанційне навчання являє собою відповідну форму навчання з використанням комп'ютерних та телекомунікаційних технологій, навчальних платформ, онлайн-курсів, що забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі [3]. Доволі часто, на практиці заклади вищої освіти стикаються з низкою проблем стосовно організації якісної дистанційної форми навчання. Головною проблемою виступає складність, а іноді навіть неможливість використання дистанційного навчання дисциплін, що мають на меті безпосереднє отримання практичних

навичок.

Важливість отримання гідного рівня професійної підготовки знаходить своє відображення в Законі України «Про національну поліцію». Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [3]. Таким чином законодавчо визначене основне призначення правоохоронного органу. Враховуючи важливість ролі поліції як правоохоронного органу виникає потреба у підготовці гідних кандидатів для подальшої служби у підрозділах Національної поліції.

Рівень професійної підготовки залежить від рівня засвоєння майбутнім поліцейським профільних та спеціалізованих дисциплін. Основну частину становить дисципліни пов'язані із тактико-спеціальною підготовкою. Також відповідно до п. 6 наказу МВС України від 26.01.2016 № 50 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України» службова підготовка складається із функціональної, тактичної, загальнопрофільної, вогневої та фізичної підготовки [4].

Сьогодні досить важливе місце посідає вогнева підготовка майбутніх правоохоронців. Оскільки вогнева підготовка проводиться за різними напрямками. Перш за все вивчається законодавча база, підстави застосування та використання вогнепальної зброї, як крайнього заходу примусу. Особливу увагу слід приділяти вивченні матеріальних частин вогнепальної зброї, визначенні затримок при стрільбі та набуття практичних навичок з їх усунення. Крім цього постійно необхідно відпрацьовувати практичні навички та вміння поводження зі зброєю, виконувати вправ зі стрільби, а також нормативи вогневої підготовки. Таким чином рівень вогневої підготовки слід постійно підвищувати, а практичне застосування зброї постійно відпрацьовувати. Потреба практичних підрозділів у якісній первинній підготовці поліцейських зумовлює необхідність удосконалення навчальних методик.

Напрацьовані під час занять з вогневої підготовки навички майбутніх поліцейських можна вважати гарантом особистої безпеки поліцейського.

Як наслідок після проходження курсу вогневої підготовки, курсант має влучно стріляти, виконувати нормативи з вогневої підготовки у ситуаціях з обмеженим часом, швидко приймати рішення про застосування та використання вогнепальної зброї. Для всього вищеперерахованого майбутній поліцейський має знати правові засади застосування та використання вогнепальної зброї, правила зберігання та носіння, матеріальну частину зброї, яка стоїть на озброєнні Національної поліції. Вивчення вогневої підготовки має здійснюватися комплексним методом, усебічно досліджуючи всі аспекти вогневої підготовки.

Поліцейський повинен, у більшості випадків, попередити особу про можливе застосування проти неї вогнепальної зброї, та уповноважений застосовувати вогнепальну зброю за наявності підстав визначених ч. 4 ст. 46 Закону України «Про національну поліцію», а також у випадках передбачених ч. 6 ст. 46 цього ж Закону [3].

Крім знань з вогневої підготовки майбутній поліцейський зобов'язаний вміти надавати домедичну допомогу особам, які перш за все постраждали від кримінальних правопорушень, особам які постраждали в результаті застосування заходів примусу (в тому числі особи проти яких поліцейський застосовував вогнепальну зброю), а також постраждалим від нещасних випадків, особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я. Надання такої допомоги передбачене п. 4 ст. 18, п. 14, ч. 1 ст. 23, ч. 3 ст. 37 та ч. 4 ст. 43 Закону України «Про Національну поліцію» [4] відповідно до норми передбаченої ст. 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» [5].

Щодо розвитку здібностей стрільби то їх потрібно постійно розвивати та вдосконалювати, адже вогнева підготовка потребує систематичної тренуваності. За відсутності можливості постійно відпрацьовувати та вдосконалювати свої навички, у стрільця погіршується результативність.

Таким чином, вогнева підготовка має бути однією з основних дисциплін тактичної підготовки поліцейського. Під час практичних занять майбутні поліцейські повинні відпрацьовувати вправи зі стрільби на різних зразках зброї, яка на сьогодні стоїть на озброєнні Національної поліції. Лише за таких умов, можливо систематизувати отримані теоретичні знання та поєднати їх з подальшим практичним застосуванням зброї, при цьому першочерговим є практичні заняття з вогневої підготовки. Зважаючи на усе вищевикладене, ми вважаємо, що дистанційне навчання виступає доцільним способом опанування тієї чи іншої навчальної дисципліни лише при опануванні теоретичних дисциплін.

Отже, в умовах воєнного стану, спричиненого активною збройною агресією Російської Федерації, підготовка майбутніх працівників поліції набуває ще більшої актуальності. Тому, варто відзначити, що дистанційна форма навчання є доцільною тільки при вивченні виключно теоретичних дисциплін, які не потребують подальшого відпрацювання практичних навичок. Проте, зважаючи на умови сьогодення, єдиним варіантом часткового опанування дисципліни з вогневої підготовки виступає лише теоретичне опанування та вдосконалення знань щодо заходів безпеки та матеріальних частин зброї.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24.02.2022 р. №2102-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2022, №2102-IX
3. Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні»: Проект Закону України від 18.05.2022 р. №7389. *Відомості Верховної Ради України*. 2022, № 7389

3. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40–41. Ст. 379.

4. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 50 від 26 січня 2016 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#n17>.

5. Про екстрену медичну допомогу: закон України від 05.07.2012 № 5081-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 30. Ст. 340.

Ленкова Тетяна Русланівна

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначесв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ ЩОДО ДІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Службова діяльність працівників Національної поліції в умовах воєнного стану, а особливо патрульної поліції відбувається в екстремальних умовах, за наявності низки несприятливих чинників, серед яких: постійне перебування в осередку конфліктних ситуацій, імовірності збройного нападу; необхідність миттєвого прийняття рішення щодо застосування виду поліцейського заходу, своєчасного переходу від превентивного заходу до заходу примусу й навпаки; підвищена втомлюваність, стресовість; постійне носіння важкого спорядження (бронежилет, зброя, спецзасоби тощо); низька рухова активність під час патрулювання в автомобілі, що негативно позначається на фізичному стані та загальному здоров'ї працівників.

Високої фізичної підготовленості та сформованості спеціальних рухових умінь і навичок вимагають дії, що пов'язані з переслідуванням і затриманням правопорушників. Для налагодження комунікації з різноманітними категоріями громадян, особами, які перебувають під дією алкоголю і наркотичних речовин, психічно хворими в поліцейських мають бути розвинені нервово-психічна стійкість, комунікативні й вольові риси[1].

Професійна підготовка працівників поліції виявляється, як організований майже безперервний процес оволодіння знаннями, спеціальними вміннями і навичками, необхідними в подальшій службі. Існують різні види професійної підготовки, наприклад навчання в закладі зі специфічними умовами, підвищення кваліфікації на спеціальних курсах і т.д. Ціль професійної підготовки обумовлена потребами суспільства та перш за все самої особистості, тобто працівника правоохоронного органу. Держава так би мовити «робить замовлення» на підготовку висококваліфікованих спеціалістів у сфері правоохоронної діяльності.

Серед основних завдань професійної підготовки поліцейських в Україні можна виділити наступні:

1. Підготовку кваліфікованих спеціалістів правоохоронної діяльності, які можуть на належному рівні забезпечувати охорону громадського порядку, проводити заходи по боротьбі із злочинністю та захист законних прав та свобод людини та громадянина, які передбачені Конституцією України, особливо в умовах воєнного стану;

2. Вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність правоохоронних органів та їх практичне застосування при виконанні службово-оперативної діяльності як в повсякденних умовах так і умовах воєнного стану;

3. Здобуття співробітниками спеціальних знань та спеціальних навичок, необхідних для успішного виконання службово-оперативних завдань в умовах воєнного стану, постійне їх удосконалення;

4. Запровадження до практики службово-оперативної діяльності досягнень науки і техніки, найновіших форм та методів роботи, основ наукової організації праці;

5. Розвиток в поліцейських особистих моральних якостей, почуття відповідальності за свої дії та діяльність, прагнення до постійного удосконалення свого професійного та культурного рівня;

6. Навчання поліцейських прийомам і способам забезпечення особистої безпеки при виконанні службових обов'язків, у тому числі в екстремальних умовах воєнного стану;

7. Закріплення зв'язків з населенням, забезпечення поліцейськими прав та свобод людини і

громадянина при виконанні службових обов'язків [2].

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» [3], а саме ст. 72 вказано:

Професійне навчання поліцейських складається з:

- 1) Первинної професійної підготовки;
- 2) Підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання;
- 3) Післядипломної освіти;
- 4) Службової підготовки – системи заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних

знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням оперативної обстановки, специфіки та профілю його оперативно-службової діяльності.

Підготовка майбутніх поліцейських в переважній більшості здійснюється на базі вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання і спеціально створених закладів для спеціальної підготовки та перепідготовки для служби в поліції. Останні заклади створюються для осіб вперше вступивших, та вперше прийнятих на службу в поліцію, а також для підвищення кваліфікації і перепідготовки складу поліції, проведення окремих видів службової підготовки для поліцейських.

Крім цього, у відповідності до Положень про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліцію [4] суб'єктами професійної підготовки є:

- штатні працівники закладів, що здійснюють професійну підготовку, що залучаються до організації та проведення занять;
- поліцейські, державні службовці та працівники органів Національної поліції, фахівці інших установ, закладів, організацій, що залучаються до забезпечення проведення занять за напрямами підготовки відповідно до чинного законодавства;
- слухачі.

Однак, варто зазначити, на нашу думку, важливим з всієї системи є підготовка поліцейських саме у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання системи МВС України.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко В.В. Професійна підготовка працівників патрульної поліції: зміст і перспективні напрями: монографія. м.Київ, 2018 р. С. 522
2. Цільмак О.М. Основні положення психофізичної підготовки працівників національної поліції. Особистість, суспільство, закон: психологічні проблеми та шляхи їх розв'язання: матеріали міжнар. Науково-практичної конференції присвяченної пам'яті професора С.П. Бочарової, 30 бер. 2017 р. Харків
3. Закон України «Про Національну поліцію» : від 2 лип. 2015 р. No 580-VII. / ВВР. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (Дата звернення: 14.05.2022)
4. Наказ МВС від 16.02.2016р. №105 «Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16#Text> (Дата звернення: 12.04.2022)
5. Наказ МВС від 31.10.2016 р. №1129 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів НПУ під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text> (Дата звернення: 14.05.2022)

Лещенко Д.Д.

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Дмитро Олексійович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ: ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД

Навчання подолання перешкод розвивалося у загальній системі фізичної підготовки разом з розвитком тактики переслідування та затримання злочинців. Подолання перешкод є одним із прикладних засобів фізичної підготовки, що сприяють виробленню у курсантів та слухачів витривалості, спритності, швидкості, рішучості, швидкості, орієнтування та ініціативності в процесі виконання різноманітних та безперервно чергуються

напружених процесів [1, с. 74].

Характерною особливістю занять з подолання елементів смуги перешкод або смуги перешкод в цілому є комплексним використання різних прийомів та дій в умовах інтенсивної фізичного навантаження [с. 32].

Заняття з подолання перешкод проводяться на обладнаній смугі перешкод, доріжці стадіону, майданчиках рукопашного бою, за допомогою яких вирішуються такі завдання: навчання курсантів та слухачів засобам подолання різноманітних штучних перешкод, спеціальним приемам боротьби в екстремальних умовах професійної діяльності; розвиток у курсантів та слухачів витривалості, силовий витривалості, швидкості, спритності; – розвиток здатності переносити велике фізичне та моральне напруження, вміння швидко переходити від одних дій до інших; виховання у курсантів та слухачів сміливості, рішучості, впевненості у своїх силах, прагнення зближитися з супротивником та знешкодити його; навчання курсантів та слухачів найвигіднішим приемам подолання перешкод, виконання їх у поєднанні з різними способами переміщень [3, с. 104].

При виконанні вправ часто допускаються такі помилки: надмірна напруження м'язів всього тіла на старті та при гладкому бігу; зайва закріпаченість стегнових та литкових м'язів, закидання голови і піднімання плечей, що заважають глибокому вдишу, що призводить до швидкої втоми під час подолання смуги перешкод, особливо протягом останніх 100 м-коду бігу; передчасне викидання гомілки махової ноги вперед при подолання 2,5-метрового рову.

У цьому випадку навчається під час приземлення натикається на свою ногу і отримує сильний зустрічний удар, що знижує його поступальний рух; зниження швидкості бігу перед входом в лабіринт; підбір ніг (надмірна напруження) при бігу по балках зруйнованого мосту; високе положення тулуба в момент стрибка з кінця балки зруйнованого мосту, що знижує швидкість руху вперед; близька постановка поштовхової ноги до перешкоди при подоланні цегляної стіни (у цьому випадку стрибок виконується більше вгору, ніж вперед); при подоланні цегляної стіни товчкова нога повільно переноситься над перешкодою та сильно згинається в момент постановки на землю; соскок в траншею виконується з високого становища, жорстко повною зупинкою руху; порушення узгодженості руху роботи рук і ніг при бігу в ході повідомлення; зупинка в момент переходу з драбинки на сходинку зруйнованої сходи, при подоланні їх у зворотному напрямку; відсутність графіка бігу і подолання смуги перешкод, а звідси невміння правильно розподілити свої сили та можливості; оорушення оптимального ритму руху при подоланні перешкод [4, с. 74].

При подоланні пролому в цегляній стіні можуть допускатися такі помилки: повільна постановка махової ноги на нижній край; слабкий поштовх ногою у першій половині кроку махової ноги; передчасне випрямлення тулуба при виході з пролому.

Під час навчання грубі помилки повинні бути вчасно виявлені та виправлені. Перш ніж приступати до виправлення помилок, необхідно переконатися в тому, що ця помилка є головною. Її виправлення веде до ліквідації другорядних помилок. Керівник, який проводить заняття з подолання перешкод, відповідає за дотримання всіх заходів запобігання травматизму.

Керівник зобов'язаний: стежити за постійною підтримкою у зразковому порядку місць занять; систематично та перед кожним заняттям перевіряти справність обладнання, навчального інвентарю; забезпечувати суворе дотримання дисципліни на заняттях, правильність виконання вправ; вміло надавати при виконанні вправ необхідну допомогу та страхування.

Таким чином, професійно-прикладна підготовка як майбутніх, так та чинних співробітників поліції передбачає розвиток рухових умінь та навичок щодо вирішення професійних завдань в особливих умовах режиму надзвичайного стану, забезпечувати особисту безпеку громадян у процесі вирішення службових завдань. Для цього необхідно розвивати рухові здібності учнів, силові, швидкісні, швидкісносилові, рухово-координаційні здібності, загальну та специфічну витривалість. Всі ці завдання, повною мірою, дозволяють вирішувати заняття з подолання смуги перешкод.

Список використаних джерел:

1. Ануфрієв М.І., Бутов С.С., та ін. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: Навч. посібник / Заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва та Є.М. Моїсєєва.- К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2003.- 338 с.
2. Дідковський В.А. Застосування навчально-тренувальних поєдинків у фізичній підготовці працівників міліції: Метод. рекомендації. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 32 с.
3. Дідковський В.А., Кузенков О.В. Силове затримання озброєного правопорушника. Навчальний посібник. – К.: УкрДГРІ, 2014. – 104 с.
4. Дідковський В. А. , Бондаренко В. В., Кузенков О. В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України [Текст] : навч. посіб. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В.Кузенков. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОРП Кандиба Т. П. 2019. – 98 с.

Лісовик Ангеліна Олександрівна
курсант 4 курсу Навчально- наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник :

Вознюк Костянтин Геннадійович
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМАТИКА ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Процес побудови правової, демократичної, держави викликає необхідність реорганізації всієї системи підготовки кадрів в Міністерстві внутрішніх справ України.

Результативність проведення реформ залежить від ефективності функціонування системи відбору та системи службової підготовки сучасних поліцейських.

В даний час в державі криміногенна ситуація залишається непростюю і має чітку тенденцію до ускладнення. Це викликано збройною агресією на сході країни, нестабільністю економічного і політичного життя країни. При цьому основне навантаження щодо забезпечення громадського порядку лягає на поліцію.[3]

Позитивне рішення загальнодержавних завдань залежить від рівня службової підготовленості співробітників патрульної поліції. Як показує досвід роботи правоохоронців під час ліквідації конфліктних ситуацій, затримуючи правопорушників завжди є реальна загроза життю поліцейського. Для того, щоб успішно вийти зі складної ситуації, що склалася співробітник поліції повинен мати високий рівень спеціальної фізичної підготовленості та достатньою психологічну стійкість.

Мені здається, що на даний момент якість фізичної підготовки поліцейських підвищується з кожним роком проте, все ж таки є недостатньо. Тому я пропоную наступне з чотирьох місячної службової підготовки слухачів патрульної поліції, десь на перші чотири тижні в програму підготовки включити засоби загально-фізичної спрямованості (вправи з легкої атлетики, гімнастики і спортивних ігор, подолання перешкод).

На цьому етапі підготовки особливу увагу приділити на підвищення функціональної підготовленості, використовуючи бігову навантаження рівномірним і змінним методом. У теоретичному розділі програми необхідно висвітлити основи методики розвитку фізичних якостей.[1]

Не будемо вигадувати щось кардинально нове тому при навчанні техніці самозахисту і прийомам примусових заходів весь процес навчання розподілимо на 4 етапи. Кожному етапу відповідатиме певний рівень освоєння техніки заходів фізичного впливу при визначеному кількості повторень цих вправ. Мені здається, що на першому етапі при виконанні вправ буде достатньо не більше пари сотень разів, це допоможе освоїти знання і розуміння техніки.[4]

На другому і третьому етапі – це другий і третій місяці навчання, коли на заняттях акцент робитиметься на швидко-силову підготовку і техніку виконання прийомів застосування примусових заходів і кількість повторень вправ буде збільшена десь в два рази. Тут вже буде вироблятися вміння виконувати необхідні вправу в умовах, які поступово ускладнюються.

Останнім буде йти четвертий етап, що охоплює останній місяць підготовки поліцейських, при повторенні вправ. Тут кількість повторів також буде збільшено, що у свою чергу дозволить сформувати більш стійкий навик виконання вправ самозахисту, силового затримання і примусу. На даному етапі той, хто навчається, контролюватиме результат дії, а не спосіб виконання вправи.[2]

Також варто сказати, що було б непогано, починаючи з другого і наступних місяців підготовки, поступово вводити комплексні та інтегральні методи підготовки, що дозволять підвищити загальну і моторну щільність занять. А потім вже на третьому і четвертому етапах навчання відпрацьовувати комплексні дії при нападах правопорушників, їх силовому затриманні, при використанні спеціальних засобів. Дуже доречно було б на даному етапі підготовки закріплення і вдосконалення техніки необхідних вправ здійснювати в ускладнених умовах при моделюванні різних ситуацій.

Тож я вважаю, що подібний підхід міг би дуже допомогти поліцейським у їх не простій роботі. Зрозуміло, що дуже важливим було і залишається саме освіченість поліцейських, проте не варто забувати аж ніяк про фізичну підготовку. Адже зайві сили ще ніколи і нікому не завадили.

Список використаних джерел:

1. Арзютов Г. Н. Многолетняя подготовка в спортивных единоборствах /Г. Н. Арзютов, к.: НПУ им. М. П. Драгоманова, 1999. 410 с.
2. Ярещенко О. А. Особливості навчання курсантів прийомам та заходам фізичного впливу. Харків: НФУ ХГАФК, 2004. с. 62-64.
3. Конституція України
4. Оптимізація навчально-методичного забезпечення підготовки поліцейських : пропозиції та рек. за результатами проведення круглого столу. Харків : ХНУВС, 2017. 16 с.

Маковей Єгор Сергійович

курсант Навчально- наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вознюк Костянтин Генадійович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕТОДИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИТРИВАЛОСТІ КУРСАНТІВ

На сучасному етапі розвитку військової освіти та зростання вимог до необхідного рівня фізичної підготовленості військовослужбовців для ефективного виконання поставлених завдань їхньому бойовому призначенню виникла необхідність підвищити ефективність професійно-прикладної спрямованості фізичної підготовки. Необхідно розробляти нові методики та засоби тренування, методики відновлення та підвищення працездатності, що сприяють швидкому та якісному освоєнню спортивної техніки та тактики, розвитку рухових та психічних якостей курсантів. Проте аналіз результатів досліджень у галузі навчально-тренувальної та змагальної діяльності курсантів та результатів досліджень провідних фахівців у галузі фізичної підготовки показав, що ефективність засобів і методів підготовки залежить від їх послідовного та своєчасного застосування [1].

Як специфічні закономірності побудови системи занять фізичними вправами розглядають такі принципи:

- Принцип системного чергування навантажень і відпочинку.

Цей принцип зумовлює певний порядок чергування підвищеної рухової активності з відпочинком, що забезпечує наступність ефекту тренувальних занять;

- Принцип безперервності. Занадто короткий чи тривалий відпочинок може призвести до порушення структури фізичного виховання. Іншими словами, недотримання оптимальної тривалості відпочинку може перетворити його з невід'ємного компонента тренування на фактор перетренованості або розтренованості;

- Принцип постійного нарощування розвивально-тренуючих впливів. Даний принцип передбачає забезпечення дієвості фізичного розвитку на основі планомірного послідовного підвищення рухової активності, збільшення обсягу та інтенсивності пов'язаних з нею навантажень;

- Принцип циклічного побудови системи занять. Структурна впорядкованість процесу фізичного виховання цілісно виявляється у його циклічності, тобто. у послідовності занять, що повторюється, при якій окремі заняття та їх цілі серії чергуються в порядку свого роду кругообігу;

- Принцип урахування вікових особливостей у процесі фізичного виховання. Цей принцип зобов'язує послідовно змінювати домінуючу спрямованість процесу фізичного виховання на різних його стадіях відповідно до тенденцій вікового розвитку котрі займаються, тобто. стосовно природно змінних періодів онтогенезу, особливо періодів вікового розвитку. Наведені вище принципи побудови фізичного виховання доцільно доповнити сучасними даними теорії та практики спорту.

- Принцип відображення мети як основи побудови тренувальної рухової діяльності. Даний принцип передбачає облік тих вимог, які пред'являє майбутня змагальна діяльність до фізичної підготовки курсанта і найбільш повно проявляється в рамках професійно-ужиткової фізичної підготовки, оскільки саме вимоги майбутньої професійної діяльності визначають цільову спрямованість побудови всього навчального процесу, яка структура навчального процесу з фізичної підготовки в експериментальній групі навіть при дворазових заняттях на тиждень і залишковому принципі складання розкладу занять з фізичної підготовки, викликала акумулювання тренувального впливу в організмі котрі займаються та його адаптацію до створених умов, що, зрештою, призвело до зростання показників спеціальної фізичної підготовки [2].

Цілеспрямоване зростання рівня фізичної підготовки в експериментальній групі слід пов'язувати з пристосуванням котрі займаються до постійного односпрямованого тренувального впливу протягом семи-восьми тижнів та відповідною адаптаційною реакцією їх організму. Перспективи вдосконалення фізичної підготовки курсантів і навіть перспективи розробки сучасних спеціалізованих систем фізичної підготовки курсантів більшою мірою необхідно пов'язувати з механізмом морфофункціональної спеціалізації, якому нині у теорії фізичного виховання приділяється дедалі більше увагу.

Таким чином, що орієнтація на задіяння механізму морфофункціональної спеціалізації організму професійно-прикладної фізичної підготовки, що займаються в рамках педагогічної системи, забезпечує інтенсивне підвищення рівня появи фізичних якостей курсантів і є перспективним [3].

Отже, в заняттях спортом, виробничій, військовій і побутовій діяльності на організм людини впливають різноманітні навантаження. В умовах цих навантажень різні люди демонструють різні можливості у виконанні будьякої роботи. Хтось може з успіхом виконувати високоінтенсивну роботу і зазнає великих труднощів при роботі невисокої інтенсивності але великої тривалості, а інші навпаки - з більшим успіхом виконують тривалу роботу помірної інтенсивності. Одні люди знижують інтенсивність виконання певної роботи і невдовзі зовсім її припиняють, а інші продовжують її без помітного напруження. Різні можливості людей у виконанні певної роботи пояснюють різним рівнем розвитку витривалості.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : Наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 15.06.2022).
2. Демків А., Кузнецов М., Єна М. Розвиток силової витривалості у курсантів засобами атлетичної гімнастики та кросфіту // Проблеми активізації рекреаційнооздоровчої діяльності населення : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 10–11 трав. 2018 р.). Львів, 2018. С. 105–107
3. Азилевич Н. О., Тонконог О. С. Особливості використання нового виду спорту «Crossfit» у самостійній фізкультурно-оздоровчій роботі студентів. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди». 2016. Спецвип. С. 136–142.

Макруха Єлизавета Олександрівна
курсант 3 курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Петрушин Дмитро Владиславович
доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ

На сьогодні кожен, хто перебуває в Україні, або хто зіткнувся з жахом війни перебувають в психологічному напруженні. Як відомо, кожна несподівана або неочікувана подія викликає стрес. Проте якою б психотравматичною вона не була, людина здатна адаптуватися до подій, що її оточують. Проте бувають випадки, коли людина переживає дезадаптацію, і саме в цей момент їй потрібно звернутися за допомогою до кваліфікованого спеціаліста. Тому більшість українців, що мали змогу виїхати до безпечного місця адаптувалися до нових реалій. Але ж як бути із військовими, які кожного дня знаходяться на лінії вогню?

Важливим фактом морально – психологічного стану воєнних залежить від морально-бойових якостей. Високий рівень свідомості, намагання зразково виконувати військовий обов'язок, наполегливість, активність у навчанні та бойовій підготовці тощо допомагають особовому складу досконало оволодіти зброєю та бойовою технікою, сформувати навички та уміння керувати відповідними приладами і механізмами, поглиблювати свої знання з тактики сучасного бою, успішно вирішувати складні бойові завдання.

У той же час, чим краще військовослужбовець засвоїв бойову техніку та озброєння, способи їх ефективного застосування в бою, тим сміливіше, рішучіше, наполегливіше і впевненіше він діє, тим менше на його поведінку впливають негативні фактори бойової обстановки. Глибокі знання техніки та її можливостей, упевненість у своїх діях, поведженні зі зброєю посилюють сміливість, стійкість, самовладання, активність особового складу під час бою, а недостатнє оволодіння бойовою технікою навіть у досить простих ситуаціях

спричиняє невпевненість у своїх діях та розгубленість, які, у свою чергу, призводять до того, що навіть смілива людина втрачає витримку і допускає помилки. Встановлено, що при низькому рівні морально-психологічного стану особового складу час виконання вогневого завдання збільшується на 35%, а кількість промахів на 40–50%.

Отже стає зрозумілим, що підтримання психологічного стану військових є дуже важливим, тому можна згадати 3 поради від Нейта Зінсера:

1. Привчайте себе розслаблятися за наказом.

Зінсер пропонує навчитися цим простим, але потужним прийомам і звикнути їх використовувати в будь-яких коротких «вікнах», які у вас є. Навіть дві хвилини глибокого дихання та розслаблення можуть бути корисними. «З глибоким диханням ви, по суті, даєте відпочити своєму мозку і запускаєте фізіологічні зміни: це артеріальний тиск, частота серцевих скорочень, поглинання кисню та накопичення лактату в крові», — пояснює американський військовий.

2. Не витрачайте свою енергію на негатив.

Зінсер підкреслює, що негативні емоції, такі, як гнів і страх, виснажують нашу енергію. Щоб допомогти зберегти свої запаси психічних та фізичних сил, він вчить курсантів розпізнавати, коли негативні емоції не принесуть користі, й уникати зітхань та нарікань за будь-яку ціну.

3. Заправте паливний бак.

Навіть найвитриваліші воїни не можуть мати психічну (або навіть фізичну) силу з повітря. Натомість Зінсер вчить пам'ятати про те, що потрібно зробити, щоб «наповнити свої резервуари», і мати це у пріоритеті.

«Робіть те, що вам потрібно, щоб бути ефективним та мати енергію в неоптимальному середовищі», — інструктує він, чи то буде додатковий сон, чи додатковий час для підготовки до важкого завдання. Зінсер підкреслює, що це часто означає відмовитися від інших речей, відновлення сил має бути вашим пріоритетом.

Проте перебуваючи у зонах ведення вогню, не завжди виходить зосередитись і згадати найпростіші речі, які можуть допомогти справитися від стресу. Багато військових повертається з фронту із-за психологічного стану, за якого не можливо продовжити службу. Для таких осіб також є рекомендації психологів, а саме Андря Козінчука:

Якщо ви нещодавно пережили психотравматичну подію, вам слід якомога швидше перейти в безпеку. Якщо маєте можливість виїхати, їдьте туди, де немає стрілянини, де умовно тихо, спокійно, розмірено. Дайте час вашому тілу пристосуватися до того, що ви в безпеці, в спокої. Займіться рутинними справами: мийте посуд, застеляйте ліжко, дивіться серіали, займайтеся коханням. Почніть жити. Посттравма проявляється не одразу, а через деякий період, і поки вона не проявилася, вам слід зробити усе можливе, щоб життя було безпечним і максимально добрим.

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що багато людей потребує психологічної допомоги, серед них є і наші захисники – військово службовці. На їх морально – психологічний стан впливають багато чинників, головними із них є підготовка курсантів ще на навчанні. Адже якщо їх стан буде згіршений це може призвести до втрати пильності та зосередженості, що передбачає втрати. Також для підтримки психологічного стану важливо прислухатися до психологів та керуватися їх порадами.

Список використаних джерел:

1. Морально-психологічне забезпечення у збройних силах України. URL:<https://dovidnykmpz.info/wpcontent/uploads/2018/06/%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A-%D0%9C%D0%9F%D0%97-%D1%83-%D0%97%D0%A1%D0%A3.pdf> (дата звернення 23.06.22)

2. АрміяInform. Три поради іноземного військового психолога, як розвинути психічну стійкість. URL:<https://armyinform.com.ua/2022/03/25/try-porady-inozemnogo-vijskovogo-psyhologa-yak-rozvynuty-psyhichnu-stijkist/> (дата звернення 23.06.22)

3. Підтримка психологічного стану під час війни. URL: <https://suspilne.media/221165-dali-bude-krase-vijskovij-psyholog-pro-pidtrimku-psyhologicnogo-stanu-pid-cas-vijni/> (дата звернення 23.06.22)

Масько Андрій Дмитрович

здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначесв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
ЯК ЗАВДАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Нині основними орієнтирами України є громадянське суспільство, правова держава та ринкова економіка, а особливо в умовах воєнного стану ще й підтримання правопорядку та забезпечення стабільності роботи державних органів. Їхнє досягнення вимагає від держави величезних зусиль, зумовлених сучасними умовами воєнного стану, забезпечення життєдіяльності суспільства, насамперед у сфері забезпечення публічної безпеки.

У цьому зв'язку важливо зазначити, що «в системі основних загальнодержавних заходів щодо захисту життя та здоров'я, прав і свобод громадян, законних інтересів підприємств, установ, організацій та громадських об'єднань особливе місце надається забезпеченню громадської безпеки, яка є однією з найважливіших складових системи публічної безпеки» [1].

Ключовим поняттям, що характеризує змістовну складову громадської безпеки, є поняття «безпека». Вочевидь, що всебічне вивчення та методологія забезпечення безпеки припускають глибокий аналіз безпеки, як поняття, і як соціального явища.

Забезпечення громадського порядку та безпеки є першочерговою функцією держави та її правоохоронних органів, реалізація якої передбачає об'єднання зусиль усіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань та громадян. Важлива роль у забезпеченні громадського порядку та профілактиці правопорушень належить правоохоронним органам, а особливо підрозділам Національної поліції а також органам місцевого самоврядування, але, як свідчить дослідження, їх конституційні повноваження у сфері охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки досі не мають чіткого механізму реалізації [3].

Служба поліції включає:

- патрулювання, при цьому поліцейські можуть пересуватися пішки, або на транспортному засобі, ретельно стежачи за тим, що відбувається. Патрульні поліцейські найчастіше служать змінами, які можуть тривати добу. У деяких обставинах поліція бере на себе різні функції, у тому числі ті, які прямо не входять до її обов'язків. Наприклад, в окремих випадках вона займається особами з психічними порушеннями, соціально незахищеними, надання допомоги постраждалим від артилерійських обстрілів та ракетних ударів та іншими людьми, які потребують допомоги;

- прийом та реєстрація заяв та повідомлень про скоєні або підготовлювані правопорушення, а також події; прибуття у місце скоєння правопорушення, місце події; припинення протиправних діянь, усунення загроз безпеці громадян та громадської безпеки; документування обставин скоєння правопорушення, обставин події; надання допомоги (насамперед, першої медичної) особам, які постраждали від правопорушень та (або) бойових дій;

- розкриттям злочинів, яким займаються насамперед працівники служби карного розшуку та розшук осіб які вчинили злочини;

- регулювання дорожнього руху, крім спостереження за дорожнім рухом та його регулювання, також здійснює перевірки водіїв на вживання ними алкоголю, перевірки дотримання обмежень щодо пересування транспортними засобами під час комендантської години, а також перевірки транспортних засобів щодо наявності вогнепальної зброї та боєприпасів. Крім цього, вона зазвичай займається розслідуванням дорожньо-транспортних пригод.

Отже, слід зазначити, що в Україні форми забезпечення громадської безпеки та порядку в умовах воєнного стану з боку Національної поліції в даний час знаходяться в стадії розробки і вдосконалення. Тому важливим є використання здобутого практичного досвіду у сфері забезпечення охорони громадської безпеки та правопорядку, задля вдосконалення та вдалого реформування даного інституту в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Кобзар, О. Ф. "Щодо визначення понять публічної безпеки та порядку." Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія" 16 (2015): 457-462.
2. Батраченко О.В. Поняття та ознаки публічного порядку як об'єкта адміністративно-правової охорони / О.В. Батраченко URL: http://www.visnykjuris.uzhnu.uz.ua/file/No.29-2/part_3/20.pdf. (дата звернення 30.03.2021 р.)
3. Подоляка А. Громадський порядок: сутність, поняття та форми забезпечення. Вісник Національної академії прокуратури України. 2009. С. 85- 89
4. Агапова, М. "Система охорони публічного порядку в Україні." Підприємство, господарство і право 3 (2017): 114-117.

Мельник Андрій Михайлович

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Бойко Олена Іванівна

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА ВИКОРИСТАННЯ БРОНЕЖИЛЕТІВ ЖІНКАМИ-ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ

Питання індивідуального захисту під час бойових дій стояло гостро в будь-яку епоху розвитку людства і це логічно, адже керівник кожної держави бажав, для покращення їхньої ефективності, захистити своїх воїнів, бо саме від них залежав його статус і репутація. З розвитком зброї пропорційно розвиваються системи захисту від неї, які загалом підлаштовані під чоловіків, але тепер постає інше питання, яке дуже актуальне для сучасних реалій, про незручність бронежилетів для жінок, через анатомічні особливості їхнього тіла.

У зв'язку із можливою небезпекою під час проходження служби у добовому чергуванні усі поліцейські зобов'язані носити спеціальне спорядження в яке входить і бронежилет. Це є необхідною гарантією захисту від смертельних поранень, як вогнепальної, холодної зброї так і інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю поліцейського.

Протягом усього існування людства, війною, правоохоронною діяльністю та іншими силовими видами діяльності займались в більшості випадків чоловіки. Але часи міняються і в процесі свого історичного розвитку людство почало стирати гендерні стереотипи, які на той час вважались фундаментальними. Так тепер нікого не здивує тим, що жінка може служити в збройних силах, адже це її законне право.

Так як процес підлаштування армії, поліції, та інших мілітаристичних формувань розпочався відносно недавно, та й на превеликий жаль рухається дуже повільно, тому жінкам все ж далі не комфортно проходити службу. Однозначно позитивним моментом було затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" на період до 2025 року в якому визначено стратегічні та оперативні цілі, основні завдання, які дають змогу рухати нашу державу в сторону Північноатлантичного альянсу та інтеграції Європейських стандартів[1]. Це дасть змогу зміцнити лави, як нашої армії, так і правоохоронних органів.

Дуже часто жінки висловлюють свою незадоволеність в сторону бронежилетів, а саме непристосованості до їхньої анатомії. Бронежилет - це елемент одягу призначений для захисту тулуба від ураження вогнепальною зброєю та шрапнеллю. На жаль, цього питання ніхто активно не піднімав, що призвело до того, що жінки-поліцейські використовують чоловічі засоби індивідуального захисту не зважаючи на те, що ці в свою чергу можуть заподіяти значної шкоди їхньому жіночому здоров'ю. Тривала компресія грудей призводить до їх перетискання та до того, що достатня кількість крові не циркулює судинами, що може привести до серйозних захворювань таких як жировий некроз молочної залози та раку грудей[2]. Варто врахувати те, що під час добового чергування заборонено знімати захисне спорядження, і це означає що броня буде завжди на тілі, що добре ніяк не впливає.

Багато хто помилково вважає, що підвищити зручність можна лише шляхом деформації захисних пластини, але виникає ряд проблем пов'язаних з таким методом. На даний момент ні державні установи, ні приватні організації не готові забезпечити виробництво таких пластин, адже це може бути нерентабельно, через відсутність будь яких гарантій, що продукт буде справді затребуваним. Та з другого боку на розробку, виробництво, та на перевірку якості може піти занадто багато часу та коштів, що стримує потенціальних

інвесторів.

На даний момент, служба гендерної інтеграції Національної гвардії України вивчила це питання та направила відповідні запити до виробників для створення експериментальних зразків і вже є реальні екземпляри що тестуються. Наш виробник вирішив цю проблему дуже просто, шляхом зміни внутрішньої сторони рельєфу бронезилету, що забезпечило високий рівень комфорту під час повсякденного носіння[3].

Підсумовуючи вище сказане, можна сказати що світ рухається в сторону забезпечення рівних можливостей для усіх, що безсумнівно є позитивною тенденцією і тільки після досягнення цієї рівності ми будемо жити у комфортному світі, де права та свободи усіх людей будуть захищені.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>
2. Що небезпечно для жіночих грудей. веб-сайт. URL: <https://isida.ua/uk/zdorove-grudi/article/chto-opasno-dlya-zhenskoj-grudi/>
3. На запит Нацгвардії України розробили бронезилет для жінок. веб-сайт. URL: <https://ngu.gov.ua/na-zapyt-naczgvardiyi-ukrayiny-rozrobyly-bronezhylet-dlya-zhinok/>

Мельник Андрій Михайлович

курсант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Фурса Вадим Вікторович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного у
ніверситету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ У МІСЬКИХ УМОВАХ

На даний час у нашій країні в ході повномасштабної війни виникає необхідність застосування вогнепальної зброї у міських умовах і це часто суперечить п.9 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію»[1]. Проте в ході затримання правопорушника, практичні працівники поліції уникають такого заходу примусу, як застосування вогнепальної зброї, навіть коли цей найсуворіший захід примусу буде виправданим і необхідним у певній ситуації чи обстановці. Це зумовлено кількома чинниками, які тісно пов'язані між собою. У свою чергу вирішення цих проблем дало б змогу Національній поліції ефективніше виконувати покладені на неї повноваження.

На перший погляд стаття 46 Закону України «Про Національну поліцію» чітко визначає, у яких випадках дозволяється застосування та використання вогнепальної зброї, у 4 пункті з попередженням та 6 без попередження. Загалом застосування цього заходу примусу пов'язане із захистом життя, здоров'я та майна, поліцейського, членів його сім'ї, інших громадян, держави[1]. Але не все так однозначно, оскільки законодавство не захищає повною мірою поліцейського, що застосував зброю, тому що в законодавстві передбачені норми, які є підставою для обвинувачення поліцейського, який цілком правомірно міг використати цей захід примусу.

Так пункт 9 статті 46 Закону України «Про Національну поліцію» визначає, що поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності [1]. Ця норма фактично забороняє застосування вогнепальної зброї у містах, оскільки існує постійна небезпека завдати шкоду громадянам. Як нам відомо, дальність польоту кулі пістолета Макарова, при якій вона зберігає свої забійні властивості, складає 350 метрів, а АКС-74У – 1350 метрів [2]. Вважаємо, що в міських умовах це занадто великий показник. Через це випадкові поранення чи пошкодження майна, або вибухонебезпечних об'єктів могли б бути дуже частим явищем. На противагу забороні застосування можна сказати, що діяння вчинене у стані крайньої необхідності не карається законом, якщо не порушені межі крайньої необхідності, але вони не визначені законом.

Вирішенням даної проблеми б було запровадження використання експансивних куль в Національній поліції.

Експансивна куля — це тип кулі, що здатна розширюватись, що використовується для контрольованого проникнення в тих випадках, коли надмірне проникнення може спричинити побічні пошкодження. Звідси й

походить назва з англійської expansion — розширення, розкривання[3]. Противники експансивних куль вказують на першу Гаазьку конференцію 1899 року, де була прийнята Декларація «Про невикористання куль, що легко розвертаються чи сплющуються в людському тілі»[4], яка фактично їх забороняє, але не варто забувати, що вона регулює лише ведення війни. Це категорично різні поняття і важливо розрізняти їх, оскільки, на відміну від війни, поліцейські зобов'язані надавати першу медичну допомогу правопорушнику, якщо йому була завдана шкода. Тому слід виділити такі переваги експансивних куль в діяльності поліції:

По-перше, низька пробивна здатність, яка не допустить політ кулі навиліт, що може уберегти від випадкових поранень громадян;

По-друге, низький ризик рикошету, який зумовлений формою самої кулі, що зумовлено її деформацією після влучення у певний об'єкт;

По-третє, ефективне знерухомлення, внаслідок сильних неприємних відчуттів після влучення у м'які тканини правопорушника, що допомагає ефективно затримати дану особу.

Таким чином ми визначили, що на даний час варто враховувати західну практику щодо застосування експансивних куль, адже це ефективний і головне відносно безпечний засіб впливу на правопорушника. Це сприяло б лібералізації Закону України «Про Національну поліцію», адже поліцейські вільніше змогли б застосовувати вогнепальну зброю, а це в свою чергу, допомогло б у затриманні злочинців.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>. – Дата звернення: 20.05.2022
2. Настснова зі стрілецької справи: https://chtyvo.org.ua/authors/Ministerstvo_oborony_Ukrainy/Nastanova_zi_striletskoi_spravy_545-mm_avtomaty_Kalashnykova/ – Дата звернення: 20.05.2022
3. Detailed Discussion: Can I use hollow point bullets in South Africa? URL: <https://www.safecitizen.co.za/facts-and-research/detailed-discussions/can-i-use-hollow-point-bullets-in-south-africa/> – Дата звернення: 20.05.2022
4. Перша Гаазька конференція 1899 р. Декларація «Про невикористання куль, що легко розвертаються в людському тілі» URL: <https://web.archive.org/web/20110501064000/http://memo.ru/prawo/hum/haag1899.htm> – Дата звернення: 20.05.2022

Мілка Давид

курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наточій Анатолій Дмитрович

старший викладач кафедри тактико – спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗВО СИСТЕМИ МВС НА ВОГНЕВІЙ ПІДГОТОВЦІ

Вступаючи до начального закладу Міністерства внутрішніх справ України, переважна більшість майбутніх курсантів досить недбало ставиться до вогневої підготовки. Це досить чітко видно на перших заняттях з вогневої підготовки, коли починаються виконання перших вправ зі стрільби.

Хоча курсанти можуть працювати з навчальним пістолетом, курсанти трохи нехтують вправами,[1] що їм доводиться тренуватися переважно під час виконання пострілу. Тому під час перших пострілів з бойової зброї у курсантів часто виникають великі психологічні труднощі. Це свідчить, насамперед, про необхідність психологічної підготовки майбутніх поліцейських.

Типовими психологічними бар'єрами у стрілецькій практиці курсантів є: очікування самого пострілу та затримка пострілу. Давайте розглянемо кожен з них детальніше.

Очікування пострілу. Напевно, кожен курсант стикається з цією проблемою під час виконання вправ зі стрільби. В очікуванні пострілу ви втрачаєте пильність і контроль над спуском, що призводить до промаху після пострілу.[2] Під час виконання вправ вся увага повинна бути зосереджена на положенні мушки у в прорізі цілика, не відволікаючись, а також не бути хаотичною а зосередженою на моменті пострілу. Ось чому так важливо підготуватися до виконання вправ і послідовності ведення стрільби. Зрештою, саме на цьому етапі курсанти можуть оволодіти своїми навичками управління спуском і навчитися концентрувати увагу на мушці і не відволікатися на зовнішні подразники і думки.

Ще однією психологічною перешкодою є продовження шансу. Зволікання пов'язане головним чином зі страхом перед самим пострілом курсанти зазвичай не встигають стріляти в потрібний момент і все одно ціляться, незважаючи на якість пострілу.[3] Складним бар'єром є те, що курсанти бояться виконати постріл, нібито змушуючи себе стріляти. У той же час рука і очі втомлюються, що згодом стає відображенням влучань у цілі після пострілу.

Тому без будь-яких застережень можна стверджувати, що разова підготовка курсантів є необхідною та доцільною, під час якої вони розвивають психічну стійкість для виконання практичних вправ зі стрільби.[4] Звичайно, 50% успіху залежить від курсанта та його бажання навчитися правильній стрільбі. Психологічний тренінг включає дихання, яке є одним із ключів до якісного пострілу. Таким чином, усі підготовчі заходи до стрілецької вправи зміцнюють у курсантів впевненість і створюють сподівання на успіх, що саме по собі доводить готовність курсанта виконати стрілецьку вправу.

Список використаних джерел:

1. Калиніченко О.М. Психофізіологічні особливості цільової точності під час виконання пострілу з сучасних стрілецьких видів зброї / О.М. Калиніченко, А.О. Лопатєв // Теорія та методика фізичного виховання. – 2010. – № 2. – С. 16-41.
2. Юрьев А.А. Пулевая стрельба / А.А. Юрьев. – М.: Физкультура и спорт, 1973. – 431 с.
3. Калиніченко Н.А. Основные условия повышения точности прицеливания при стрельбе из винтовки с диоптрическим прицелом: автореф. дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.04. – М., 1969. – 24 с.
4. Вогнева підготовка працівника ОВС України: навч. посібник з метод. рекомендац. / За заг. ред. С.М. Банах, В.Р. Булачек, І.С. Вінарчук. – Львів. – 2014. – 186 с.

Міненко Лоліта Михайлівна

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначєв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

БЕЗПЕКА ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ

Значення безпеки в умовах воєнного стану та ведення бойових дій значно зросло. Техногенні надзвичайні ситуації викликані внаслідок застосування засобів ураження представляють значну небезпеку. Масштаб впливу руйнувань, пожеж, аварій та катастроф ставить проблему ліквідації наслідків у ряд важливих завдань. Більш за все катастрофи та аварії в умовах воєнного стану мають не передбачений, спонтанний характер.

При виникненні надзвичайної ситуації техногенного характеру порушується нормальний стан життя населення, виникають загрози здоров'ю та життю багатьох людей, спричиняється матеріальна шкода. Перестає нормально функціонувати державні органи, транспорт, зростає рівень злочинності та інших правопорушень.

Для припинення та запобігання негативних наслідків залучаються значні сили органів виконавчої влади, у тому числі і Національна поліція України.

Становище безпеки сучасної України в зв'язку з повномасштабною війною яку розв'язала Російська Федерація проти нашої країни є незадовільним, в порівнянні з іншими країнами. За статистичними даними багато людей стає постраждалими, інвалідами, гине у наслідок техногенних небезпек викликаних застосуванням засобів ураження. Значна кількість гине через відсутність вчасної допомоги, недостатньої кваліфікації поліцейських та рятувальників, які не можуть вчасно та кваліфіковано надати домедичну допомогу постраждалим, відсутність вчасного матеріально-технічного забезпечення рятувальних служб.

Таким чином для успішного виконання службових обов'язків важливим чинником є особиста безпека працівників поліції. Безпеку поліцейського слід розглядати не як право, а як його обов'язок.

В умовах надзвичайної ситуації техногенного характеру внаслідок застосування засобів ураження, забезпечення особистої безпеки – є одним з головних чинників діяльності поліцейських, та функція котра зможе рятувати їм життя.

У випадках надзвичайних ситуацій безпека життя поліцейського залежить від:

- професійна-психологічна підготовленість;
- фізична і технологічна підготовленість;
- володіння вміннями користуватися екіпірвою та вогнепальною зброєю.

Професійно-психологічна підготовленість характеризується основними елементами:

- оптимальна індивідуальна професійна концепція діяльності;
- достатній рівень необхідних психологічних якостей;
- наявність установки на «виживання».

Індивідуальна професійна концепція передбачає наявність необхідних знань, досвіду, володіння безпечними та ефективними діями, усвідомлення своїх дій визначених законом та власною відповідальністю щодо їх роз'яснення.

Велике значення у формуванні особистих установок щодо виживання в надзвичайних умовах мають саморегуляція, самопереконавання, конкретні рекомендації та поради.

Психологічний стан в умовах небезпеки повинен бути спокійним, максимально сконцентрована увага, працівник не повинен панікувати, дратуватися.

Як висновок, слід відзначити головне: працівник поліції повинен забезпечувати особисту безпеку з урахуванням важливих факторів. Працівник поліції у випадках загрози надзвичайної ситуації спричиненою технологічною причиною повинен мати витривалість, саморегуляцію, фізичну підготовку та знання першої медичної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Дії працівників органів Національної поліції при виникненні надзвичайних ситуацій / [Давигора Ю.І., Молотай В. А., Коломієць О.В., Демченко Ю. В., Кудлай А. О.]. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2020. с. 156.
2. Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій: навчальний посібник (Грибан В.Г., Фоменко А.Є., Казначеев Д.Г., Бойко О.І. / за заг. ред. Грибана В.Г.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 100 с.

Мінченко Олександра Вікторівна

курсант 4 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вознюк Костянтин Геннадійович

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

УДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ СЛУЖБОВО-ПРИКЛАДНИХ ЄДИНОБОРСТВ ПРАВООХОРОННИХ СТРУКТУР

Фізкультурно-спортивна діяльність у соціальному аспекті представляється як історично визначений тип соціальної практики фізкультурного виховання, що виявляється в її самих різних видів, таких як оздоровча, освітня, спортивна та ін. курсанти вузів МВС займаються різними видами східних єдиноборств.

Така форма занять є для курсантів привабливою можливістю всебічного вдосконалення та гармонійного розвитку засобами традиційних бойових мистецтв. Важливе значення має виховання у курсантів ВНЗ МВС психологічної стійкості, здатності протистояти правопорушникам, успішно діяти під час захоплення озброєних злочинців, виявляючи при цьому спокій, сміливість, рішучість та мужність [1]. На мій погляд, внесення до навчального процесу елементів напруженості, раптовості та небезпеки, властивих реальній бойовій обстановці, дозволяє тактико-технічно вдосконалювати бойові прийоми боротьби.

1. Навчання захисних дій: Цей етап одна із найважливіших у освоєнні прийомів боротьби. Це обумовлено тим, що співробітник НП, який не вміє грамотно оборонятися, не зможе засвоїти та наступні етапи навчання бойовим прийомом та у поєдинку з правопорушником ризикує отримати серйозну шкоду здоров'ю або навіть смертельні поранення внаслідок отримання ударів руками, ногами, ножем чи іншими предметами та підручними засобами [1].

До основних захисних дій, необхідних для освоєння курсантами, відносяться захист пересуванням, захист від ударів за допомогою блоку, захоплення, відбивання, догляду, ухилів, пірнання, відхилення.

Після захисту від ударів необхідно діяти залежно від обставин та конкретної ситуації. До подальших дій співробітника НП у своїй можна віднести виконання ударів у відповідь: у вразливі місця правопорушника

рукою або ногою, проведення больових прийомів на руку або кидок з використанням прийомів лежачому положенні правопорушника [3].

2. Навчання затриманню за допомогою больових та задушливих прийомів, безпечного конвоювання правопорушників:

Даний етап є особливо важливим для силового припинення злочинів, адміністративних правопорушень та затримання вчинили їх особи. До змісту навчання прийомів затримання включаються больові прийоми на руку з вертикального положення, больові та задушливі прийоми. Для конвоювання часто використовується небезпека зброєю або вплив больового прийому.

3. Навчання грамотного проведення особистого огляду та надягання наручників, зв'язування мотузкою, ременем;

Метою даного етапу навчання є розвиток навичок, потрібних для затримання правопорушника, відбиття його нападу під час його конвоювання, а також навичок самооборони. Крім цього, прийоми, що відпрацьовуються на даному етапі, спрямовані на тренування мужності, волі та впевненості співробітника НП у виконуваних діях.

Бойові мистецтва - це багатолика та багатфункціональна система, унікальна культура, у якій бойова практика перетворена та піднесена завдяки феномену мистецтва, яке є плодом високої майстерності, одухотвореної красою [3]. Через бойові мистецтва практично кожен курсант вишів МВС може задовольняти багато своїх потреби, доповнити та відновити ціннісні орієнтири в житті, які на сьогоднішній день у багатьох перебувають у втраченому стані [2].

Відродження високих гуманістичних цінностей та ідеалів бойових мистецтв знаходить сьогодні цікавий, новий сенс, відкриваючи можливості в освоєнні всього культурного спадщини людства.

Підсумовуючи, можна констатувати, що основними факторами психологічного та філософсько-релігійного характеру бойових мистецтв Сходу були їх морально-етичні норми. При цьому загальнокультурні принципи виховання єдиноборців, засновані на конфуціанській моралі, показують взаємозв'язок із професійною діяльністю співробітників поліції. Східні єдиноборства можуть бути важливим засобом фізичної підготовки курсантів вузів МВС, здатним найбільш комплексно вирішувати цілу низку завдань їх психологічної та фізичної підготовленості, цілеспрямовано сприяти підвищенню професійної майстерності, а також стимулювати моральний та розумовий розвиток людини.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію від 02.07.2015 № 580 : Закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Гаткин Е. Я. Букварь самбиста. М.: Просвещение, 2012. 134 с.
3. Затурська, К. О., and А. С. Зінковський. "Удосконалення вивчення техніки бойового самбо курсантами." Матеріали викладені у авторській редакції з незначними коректорськими правками. (2020): 65.

Морохіна Карина Денисівна

курсант Навчально- наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Тінін Дмитро Геннадійович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА РИЗИКИ

На сьогоднішній день проблеми соціального забезпечення як військовослужбовців, так і правоохоронців взагалі, а також їх близьких родичів, являється дуже актуальною та потребує обговорення. В умовах проведення антитерористичної операції та операції об'єднаних сил потрібно забезпечити належний соціальний захист для тих осіб, які беруть участь у захисті територіальної цілісності нашої держави.

Соціальний захист військовослужбовців є прямим обов'язком держави, який закріплений у Законі України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (далі-Закону), прийнятий Верховною Радою України 20.12.1991, в якому визначено основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців.

Задля повного розкриття даного питання потрібно розібратися, що ж саме являє собою визначення

«соціальне забезпечення»? На жаль, законодавець чітко не визначив дане поняття, але в наведеному вище Законі ми можемо знайти роз'яснення «соціальному захисту військовослужбовців». Вказано, що даний термін означає діяльність держави, яка спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі[1].

За основну мету соціального захисту можна вважати різностороннє забезпечення осіб даної категорії та членів їх сімей, яке компенсує встановлені державою обмеження, які пов'язані зі специфічними умовами служби.

Ми вважаємо, що даний вид забезпечення військових прийнято не дарма, особливо на сьогоднішній день, коли на Сході України наші військові намагаються відбивати ту «агресію», яка надходить зі сторони супротивника. Також, військовослужбовці постійно знаходяться в особливих умовах, які часто пов'язані з ризиком для їх життя та здоров'я, а в окремих випадках, виконуючи конституційний обов'язок, який пов'язаний із захистом Вітчизни, виявляються обмеженими у власних правах та свободах.

О. П. Сайнецький, досліджуючи питання особливості соціального забезпечення військовослужбовців ЗС України, зазначає, що це особи, які знаходяться в особливих умовах, умови життя яких суттєво відрізняються від умов життя інших осіб [2, с. 208].

На сьогоднішній день соціальне забезпечення реалізується в таких основних видах:

1. грошове - полягає у виплатах надбавок, винагород;
2. продовольче та речове – забезпечення належного харчування військових під час виконання їх обов'язків, забезпечення військовим одностроєм та ін.;
3. медичне – щорічне планове проведення професійного медичного обстеження, реабілітація, санаторно-курортне лікування;
4. страхування – виплати грошової компенсації близьким родичам у разі загибелі (смерті) військовослужбовця, інвалідності або часткової втрати працездатності;
5. житлове – держава забезпечує військових житловими умовами для гідного рівня існування. Також не слід забувати про пільги, гарантії та компенсації.

В умовах сьогодні роботодавці скаржаться на низьку ефективність праці своїх співробітників, проте самі вони не тільки не спроможні адекватно організувати трудовий процес, а й часто формують неробочу атмосферу, повну інтриг, цькувань і насильства. Як результат – продуктивність праці низька, у колективі панує ненависть один до одного, а найперспективніші працівники не витримують тиску та звільняються [3, с. 171].

Однак, одним з ключових факторів мотивації та соціального забезпечення військовослужбовців все ж таки залишається грошове та матеріальне забезпечення. Адже, в повсякденній діяльності, навіть виконуючи обов'язки в особливих умовах, правоохоронець повинен розуміти та знати, що він отримає гідну заробітну плату у відповідності до співвідношення ризику щодо його життя та здоров'я.

На нашу думку, співвідношення кожного інструмента із забезпечення кожної людини не може існувати окремо, а розглядається в сукупності дії всіх інструментів забезпечення гідних умов для військовослужбовця на момент настання певних наслідків від конкретних дій. Тобто, виконуючи певну роботу особа не повинна перейматись про те, що з нею буде після настання якихось наслідків, наприклад, травмування з подальшою втратою працездатності та впевненість у грошовому забезпеченні лікування та реабілітації.

Отже, забезпечені державою гідні умови та гарантії безпеки створюють сприятливі тенденції для розвитку будь-якої сфери діяльності людства. На сьогоднішній день сектор безпеки потребує реформування та законодавчого врегулювання всіх ризиків під час діяльності як військовослужбовців, так й інших правоохоронців, завданням яких залишається оборона цілісності нашої Вітчизни.

Список використаних джерел:

1. Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-ХІІ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
2. Сайнецький О. П. Зміст та особливості соціального забезпечення військовослужбовців як правового явища / О. П. Сайнецький // Митна справа, 2013. – № 5 (89). – С. 204-209.
3. Тінін Д. Г. Поняття та сутність мобінгу, шляхи його подолання // *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*: Науковий журнал. 2021. - № 1 (110). 372 с. – с.171-176

Незеленнікова Уляна Дмитрівна
курсант Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Фурса Вадим Вікторович
доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ЩОДО МІСЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Питання ефективного здійснення оборонної функції держави у зв'язку з початком військових дій на території України залишається актуальним і на сьогоднішній день. Беручи до уваги ту обставину, що у державі функціонує значна кількість військових формувань і правоохоронних органів, система їх інститутів представляє собою особливе полісистемне утворення, що позначається збірним поняттям — «Сектор безпеки і оборони» [1, с. 78]. Таким чином, висвітлення даної теми та дослідження правових аспектів і ролі Національної поліції України у секторі безпеки та оборони України є доречним на сьогоднішній день.

Указ Президента України від 14 вересня 2020 року №392/2020, що затверджує Стратегію національної безпеки України закріплює належні цілі та пріоритети національної безпеки України, завдання та механізми захисту національних інтересів України та забезпечення національної безпеки. Визначені завдання та цілі Стратегії окреслюють пріоритетні напрямки національних інтересів, такі як: відновлення міжнародно визнаного кордону України, її територіальної цілісності у зазначених рубежах; відстоювання незалежності та державного суверенітету; суспільний розвиток, перш за все розвиток людського капіталу; першочергова охорона прав, свобод та законних інтересів громадян України; розвиток напряму європейської і євроатлантичної інтеграції [2].

Як зазначено у Законі України «Про національну безпеку України», сектор безпеки і оборони складає систему органів державної влади; сформованих військових формувань згідно вимог чинного законодавства України; органи, за допомогою яких здійснюється правоохоронна та розвідувальна діяльність; державних органів спеціального призначення, що мають правоохоронні функції; аварійно-рятувальні формування цивільного захисту; оборонно-промислового комплексу України; органи, діяння котрих знаходиться під тісним цивільним контролем та відповідно до Конституції та законів України, робота яких спрямована на оборону державних інтересів України від небезпек та громадські об'єднання, які на добровільних засадах беруть участь у забезпеченні національної безпеки України [3].

Результати реалізації стратегії розвитку та реформування Національної поліції України в рамках складової частини Стратегії здійснюється поетапно, відбуваються її поступова метаморфоза в організацію, яка спрямована на громади та людину, надання покращених поліцейських послуг та протидію кримінальним правопорушенням. Одним із основних завдань поліції є покращення взаємодії між територіальними органами поліції, підвищення оперативності та якості реагування на явища криміногенного характеру, а також подальшої інтеграції стратегічних проєктів структурної та функціональної розбудови поліції. Відповідно до даних звіту Національної поліції України, наприкінці 2021 року 875 поліцейських офіцерів громади працюють у 23 регіонах держави та обслуговують 498 територіальних громад [4]. Також, за ініціативи Національної поліції, в областях розвивається система відеонагляду, а також продовжується робота у напрямках: протидії домашньому насильству й протидії торгівлі людьми; реалізуються ряд проєктів, спрямованих на створення безпечного середовища для дітей; профілактики злочинності, зокрема знешкодження організованих груп і злочинних організацій; безпеки дорожнього руху тощо.

Варто звернути увагу на те, що визнаючи Національну поліцію України суб'єктом сектору безпеки і оборони, Закон України «Про національну безпеку України» копіює визначення правового статусу поліції, що зазначений у Законі України «Про Національну поліцію» [5, с. 79].

Але Закон України «Про Національну поліцію» не визначає державний орган виконавчої влади як суб'єкт сектору безпеки і оборони та не закріплює завдань у визначеній сфері. Можливе вирішення даного питання, на нашу думку, полягає у безпосередньому засвідченні статусу Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки і оборони в Законі України «Про Національну поліцію». Також, має місце варіант створення уніфікованого нормативно-правового акту, що буде регламентувати порядок взаємодії між інституціями сектору безпеки і оборони в межах реалізації завдань, покладених на забезпечення оборони держави.

Тому удосконалення норм законодавчої бази згідно до функціонування та розвитку сектору безпеки і оборони зважаючи на відповідні принципи і стандарти європейських союзів. Тим паче, основними шляхами

досягнення необхідного ряду спроможності складових сектору безпеки і оборони, що передбачені вище зазначеною Стратегією є досягнення необхідного рівня готовності правоохоронних органів та інших сил, до виконання покладених на них завдань, ступеню підготовки та оснащення відповідними технічними засобами і приладами.

Список використаних джерел:

1. Александров В. М. Сектор безпеки і оборони України в механізмі реалізації оборонної функції держави. Зб. наук. пр. Часопис Київського університету права. Київ. 2020. С. 78-82.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. База даних (БД) «Законодавство України». Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020> (дата звернення: 20.06.2022).
3. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. наук. пр. конф. (м. Харків, 28 трав. 2021 р.). МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 2. Харків: ХНУВС, 2021. – 324 с.
4. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2021 році. Урядовий портал. Київ. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zvit-nacionalnoyi-policiyi-ukrayini-pro-rezultati-roboti-u-2021-roci> (дата звернення: 20.06.2022).
5. Ульянов О.І., Ніколаєв О.Т. Національна поліція як суб'єкт сектору безпеки і оборони. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків. 2021. С. 78-80.

Попова Т.В.

курсант 2-го курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Плахотний А.П.

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВІДБОРУ КАДРІВ ДО ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Очевидно, що передумовою ефективного реформування в будь-якій сфері є створення відповідної та ефективної нормативно-правової бази. У нашій державі процес прийняття нового законодавства спрямований на підвищення ефективності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування та приведення законодавства України у відповідність до європейських стандартів і норм.

Реформа правоохоронної системи України, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р, яка проходить у зв'язку із сучасними політичними, соціально-економічними та інтеграційними процесами, полягає у побудові нової демократичної моделі, яка служить суспільству шляхом забезпечення захисту прав та свобод людини, боротьби зі злочинністю, підтримання суспільної безпеки та порядку, наголошує на необхідності створення стабільного та високопрофесійного складу органів Національної поліції [1, 2].

У процесі реформування правоохоронної системи України держава сформулювала засади публічного адміністрування кадрового забезпечення Національною поліцією України, виступає Закон України «Про Національну поліцію», в якому траншуються нові підходи щодо добору, навчання, організації діяльності поліцейських, просування по службі, здійснення їх соціального захисту.

Окреме місце в структурі апарату Національної поліції відведено Департаменту кадрового забезпечення, що свідчить про вагомий роль і значимість кадрових процедур в органах Національної поліції [3].

Професійний відбір в органи Національної поліції – складний та відповідальний процес. Процес підготовки майбутніх співробітників правоохоронних органів є багатоетапним і включає ряд критеріїв з урахуванням вимог, що пред'являються до співробітників поліції.

Основним нормативно-правовим актом, який визначає базові основи відбору кадрів Національної поліції України, виступає Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року. N580-VIII. У контексті реформування поліції пріоритетними є кадрові процедури, про що свідчить той факт, що у новому законі питанням добору кадрів присвячений цілий розділ (Розділ VI. «Добір на посаду поліцейського»)[1].

Умови проходження служби в поліції та конкурсів на вакантні посади визначені «Типовим порядком проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади». Організаторами проведення конкурсу виступають служба кадрового забезпечення та поліцейська комісія. Поліцейська комісія проводить

співбесіду з кандидатом на несення служби, перевіряє рівень його фізичної підготовки, та за результатами конкурсу приймає рішення [4].

Перш за все, це Конституція України, стаття 24 передбачає рівність громадян у конституційних правах і свободах, не допускає привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, національного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мови чи інших ознак [6].

Норму основного закону реалізовано, у тому числі встановлено вимоги до кандидатів на службу у Національній поліції України. (ст.49 Закону України «Про Національну поліцію» [1].

Стосовно кандидатів на службу в поліцію проводиться психофізіологічне обстеження та обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності, які регламентовані відповідно до наказів Міністерства внутрішніх справ України «Порядок психофізіологічного обстеження кандидатів на службу в поліції» [6], що визначає вимоги до кандидатів на службу в поліції щодо їх придатності за індивідуальними психофізіологічними особливостями та організаційні засади проведення професійного психофізіологічного відбору (психофізіологічного обстеження) та «Порядок обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності кандидатів на службу в поліції» [7].

Одним з видів психофізіологічних досліджень, які проходять кандидати на посади до Національної поліції України є тестування на поліграфі. Однак проводиться воно, на відміну від інших перевірок, виключно за згодою кандидата, про що прямо зазначаються у ч. 2 ст. 50 Закону України «Про Національну поліцію», урегульований наказом МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України» від 05.12.2017 р. №1472/31340 [8].

Формування та ведення особових справ поліцейських згідно наказу Міністерства внутрішніх справ України «Порядок формування та ведення особових справ поліцейських», а також кандидатів на службу в поліції, що направляються на навчання до закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, покладено на підрозділи кадрового забезпечення органів та підрозділів поліції, закладів та установ, що належать до сфери управління Національної поліції України за встановленою формою.

Особи, вперше прийняті на службу в поліцію, складають Присягу працівника поліції до початку проходження первинної професійної підготовки за місцем проходження служби, процедуру складання якої визначає «Порядок складання Присяги працівника поліції». З прийняттям присяги поліцейський повинен беззаперечно дотримуватися Конституції та законів України при виконанні службових обов'язків, поважати та охороняти права і свободи людини, а також забезпечувати інтереси суспільства і держави.

Кадрові підрозділи органів (закладів, установ) ведуть облік працівників поліції, які потребують професійної підготовки, та організовує направлення до закладів, які здійснюють професійну підготовку. На підставі заявок органів поліції про необхідну кількість навчальних місць для проходження поліцейськими професійної підготовки та планів-графіків закладів, що здійснюють професійну підготовку, кадровим підрозділом апарату Національної поліції розробляється рознарядка [9].

Створення необхідних організаційних та соціально-економічних умов для чесного, неупередженого і гідного виконання обов'язків поліцейського, поваги до честі і гідності поліцейського, виховання сумлінного ставлення до виконання обов'язків поліцейського шляхом зваженого застосування методів переконання, заохочення та примусу регулюється Дисциплінарним статутом Національної поліції України, який затверджений законом України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» [10].

Таким чином, вивчення нормативно-правових актів державного управління з кадрового забезпечення поліції дозволяє констатувати, що сьогодні нормативно-правової бази цілком достатньо. Кількісний показник нормативних правових актів, що регламентують публічне адміністрування кадрового забезпечення Національної поліції, визначає доцільність подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 // Голос України. – 06.08.2015. – № 141–142 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>
2. Питання запобігання та виявлення корупції : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.09.2013 № 706 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/706-2013-%D0%BF>.
3. Департамент кадрового забезпечення Національної поліції України / Офіційний сайт Національної поліції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1802871>
4. Типовий порядок проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25 грудня 2015 р. № 1631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0050-16#n4>
5. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua>
6. Порядок психофізіологічного обстеження кандидатів на службу в поліції. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17 грудня 2015 р. № 1583. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0037-16#n6>.
7. Порядок обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності кандидатів на службу в поліції. Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 17 грудня 2015 р. № 1583. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0038-16#n4>.

8. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок використання поліграфів у Національній поліції України» від 05.12.2017р.No1472/31340URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1472-17#Text>

9. Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 16.02.2016 № 105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16#n14>.

10. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України. Закон України від 15 березня 2018 року № 2337-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19>.

Радельчук К.О.

здобувач освітнього ступеня «бакалавр»
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Журавель А.А.,

старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ДО ВЕДЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ ІЗ ПРАВОПОРУШНИКАМИ

На сучасному етапі створення суспільства проблема ненасильницьких засобів вирішення конфліктних ситуацій стає все більш актуальною. Це питання є особливо важливим для правоохоронних органів, діяльність яких часто пов'язана з конфліктними ситуаціями, що впливають з службових обов'язків.

В умовах сьогодення спеціальних підрозділах поліції в багатьох західних країнах, існують спеціально створені групи для переговорів, діяльність яких спрямована на вирішення конфліктних ситуацій без застосування сили, переговорів з особами, сприйнятливими до аутоагресивної поведінки, взаємодії з натовпом, ведення переговорів у ситуації захоплення заручників, звільнення ув'язнених тощо[1,с.303].

Під час тактичної підготовки поліцейського спілкування з правопорушниками важливо звернути увагу на специфіку цього виду діяльності. По-перше, переговорний процес є специфічним типом комунікативної взаємодії в ситуації, коли цілі, інтереси або позиції сторін включають протиріччя. По-друге, специфіка переговорного процесу полягає в тому, що на переговорах кожного супротивника тісно контактує з іншими і змушені враховувати його дії.

До останніх можна віднести різноманітні прийоми та способи психологічного впливу: техніку входження в контакт, створення першого позитивного враження, привернення уваги та ініціацію інтересу до особистості, створення позитивного іміджу та рольових моделей з урахуванням етнічних й конфесійних якостей правопорушника, підтримку діалогу, навіювання, переконання і навіть підпорядкування[2,с.43].

Тому, як практичні рекомендації, майбутній поліцейський повинен відвідувати навчальні семінари з метою покращення своїх навичок до реалізації переговорних заходів. Водночас, обов'язковою є підготовка керівниками підрозділів Національної поліції на базі програм навчальних закладів МВС України, які б передбачали необхідну кількість годин аудиторних занять, для проведення тренінгів з різних аспектів переговорної діяльності; проведення ділових та імітаційних ігор з моделюванням різноманітних сценаріїв з метою розвитку переговорної компетентності та формування належної переговорної культури у працівників Національної поліції.

Список використаних джерел:

1. Прыгунов П. Я. Психологічне забезпечення спеціальних операцій: рольова поведінка: навч. посібник. Київ, 2000. 303 с.
2. Ковальчишина Н. И. Про підготовку співробітників правоохоронних органів до переговорів з терористами. Психология и право. 2013. 43с.

Рибалко Марія Дмитрівна

курсант 2 курсу Навчально- наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри тактико спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Нинішня ситуація в Україні загрозлива, ризикована і небезпечна не тільки для її державних інститутів, а й для всього населення країни. Право на охорону здоров'я та захист свого життя, здоров'я і майна, а також здоров'я, життя і майна інших осіб може бути реалізовано за допомогою конкретних засобів, до яких відноситься зброя. І вже тим більше співробітниками Національної поліції, про які згідно зі ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» покладено завдання щодо забезпечення громадської безпеки та порядку; захист прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидія злочинності [1].

Згідно п.4 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» співробітник даного правоохоронного органу має право застосовувати вогнепальну зброю у виняткових випадках [1]. Слід зауважити, що введення воєнного стану не відмінює це положення, проте вносить певні корективи.

Саме поліції надано право вирішувати в кожному конкретному випадку, чи є дана ситуація винятковою, чи можна обійтися без застосування зброї.

Той факт, що вогнепальна зброя може використовуватися на підставах, визначених законом і лише у виняткових випадках, також підтверджується положеннями особливого пункту 7: «працівник поліції, який має право застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння такої шкоди особі, необхідно і достатньо в такому середовищі; пункт 8: «співробітник поліції, який має право застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо неможливо запобігти або зупинити напад іншими засобами» [1].

Щодо застосування вогнепальної зброї цивільними особами, то варто зазначити, що Уряд затвердив Порядок застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану [2].

Дана постанова від 15 квітня 2022 року № 448 набрала чинності 16 квітня та застосовується під час воєнного стану в Україні [2].

Цивільні особи, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України, під час застосування вогнепальної зброї повинні керуватися такими принципами, що ґрунтуються на загальноновизначених нормах міжнародного гуманітарного права:

- неминучості - застосування вогнепальної зброї в разі, коли це є абсолютно очевидним та необхідним;
- військової необхідності - застосування вогнепальної зброї в разі, коли в інший спосіб реалізувати право на самооборону та/або виконати поставлені завдання неможливо;
- пропорційності - застосування вогнепальної зброї у тій мірі, в якій це необхідно для досягнення мети самооборони та/або відсічі, стримування збройної агресії проти України, якщо це не заподіє стороннім особам і цивільним об'єктам надмірної шкоди порівняно з очікуваними конкретними військовими перевагами [2].

Застосування вогнепальної зброї повинне здійснюватися таким чином, щоб заподіяти мінімальну шкоду в кожній конкретній ситуації.

Цивільні особи під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану мають право самостійно приймати рішення про застосування вогнепальної зброї відповідно до вимог цього Порядку з подальшим обов'язковим повідомленням відповідному командирі з'єднання, військової частини і підрозділу Збройних Сил та/або правоохоронного органу у разі:

- індивідуальної самооборони;
- захисту життя і здоров'я інших осіб.

Таким чином, можна зробити висновок, що застосування зброї співробітниками поліції та цивільними особами на період дії воєнного стану є досить проблемним питанням за своєю суттю як при прийнятті рішення про застосування зброї, так і при питанні подальшої кваліфікації діянь, якщо окрім загарбників постраждають і невинні особи.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 в редакції від 03.04.2022 року, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 19.04.2022 р.)
2. Кабмін визначив порядок застосування вогнепальної зброї цивільними особами у період дії воєнного стану. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/210632_kabmin-viznachiv-poryadok-zastosuvannya-vognepalno-zbro-tsivilnimi-osobami-u-perod-d-vonnogo-stanu (дата звернення 19.04.2022 р.)

Рукавець Артем Валерійович

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Анісімов Д.О.

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ФІЗИЧНА БЕЗПЕКА ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасне життя з її реальними умовами воєнного стану вимагає від співробітника поліції повної підготовленості до будь-яких ситуацій, вміння швидко і правильно реагувати зміну обстановки, а головне вживати заходів щодо забезпечення своєї фізичної безпеки та безпеки оточуючих. Загалом безпека співробітника – це комплексне поняття, яке складається з кількох ланок, однією з яких виступає фізична безпека (тактика і прийоми забезпечення особистої фізичної безпеки). Діяльність співробітника МВС безпосередньо пов'язана з виконання функціональних обов'язків, що супроводжуються певним ризиком [1, с. 47].

Тому варто виділити елементи, що входять до системи фізичної безпеки особистості у межах правоохоронної діяльності: вміння застосовувати та використовувати вогнепальну зброю, спеціальні засоби та фізичну силу в рамках чинного законодавства; знання індивідуальної тактики дій при ускладненні оперативної обстановки та вміння правильно діяти у реальній обстановці; хороший рівень фізичної готовності.

Фізична безпека особистості працівника МВС – це стан захищеності, що виключають будь-які зовнішні та внутрішні загрози щодо суб'єкта захисту (наприклад, незаконні дії правопорушника, або надання опору). Ситуації, з якими стикається співробітник, вимагають до себе особливої уваги, адже саме професійна діяльність правоохоронців органів пов'язана з небезпечною та ризиком, тому для забезпечення своєї фізичної безпеки необхідно: 1. Постійно здійснювати тренування, спрямовані на підтримку своєї фізичної форми (розвиток силових, швидкісних якостей, збільшення витривалості). 2. Періодично проходити курси підвищення кваліфікації щодо вдосконалення своїх навичок та умінь (вивчення нових технік). 3. Удосконалити практичну навичку володіння вогнепальною зброєю, в рамках чинного законодавства (брати участь на практичних стрільбах, підвищувати теоретичну основу). 4. Вміти правильно та ефективно застосовувати спеціальні засоби, які перебувають на озброєнні МВС України (знати умови, необхідні для їх законного) застосування). 5. Знати базову основу бойових прийомів боротьби, постійно напрацьовувати навик їхнього практичного застосування [2, с. 47].

Діючі співробітники зобов'язані підтверджувати свою практичну придатність, здаючи залік із фізичної підготовки. Формування у співробітників здатності до забезпечення особистої безпеки виступає самостійним напрямом їхньої професійної підготовки. Як показує зарубіжний та вітчизняний досвід, найбільш ефективно основи такої здатності закладаються у процесі навчання у відомчій освітній установі та надалі, на курсах перепідготовки та підвищення кваліфікації. Це досягається шляхом включення питань забезпечення особистої безпеки у всі базові курси та проведенням поряд з цим спеціальних курсів навчання тактиці та методів забезпечення особистої безпеки.

Кожен співробітник МВС повинен усвідомлювати, що за якісної початкової підготовки та постійного підвищення свого професійного рівня у процесі подальшої служби шанси на виживання у небезпечних ситуаціях значно зростають. Тому розвиток у співробітників МВС професійної компетентності щодо забезпечення особистої фізичної безпеки є життєво необхідним для процесу формування особистісних установок на виживання, психологічних якостей, що дозволяють адекватно оцінювати обстановку, приймати швидкі та правильні рішення та не втрачати самовладання у небезпечних ситуаціях [3, с.47].

У разі сучасного суспільства основним критерієм безпеки є забезпечення фізичного захисту від протиправних дій. Труднощі, з якими стикається співробітник МВС щодня наражають його на небезпеку, тому дуже важливий рівень фізичної підготовленості та напрацювання навички застосування своїх професійних

здібностей у реальних ситуаціях для повного забезпечення своєї фізичної безпеки. У ході силового затримання злочинця співробітнику поліції необхідно здійснити складні рухові дії за впливу додаткових зовнішніх факторів. На тлі серйозної емоційної напруги професійна діяльність співробітника потребує значної мобілізації можливостей організму. Додатковий вплив емоційних навантажень та екстремальних обставин на співробітника, відсутність систематичної роботи з відпрацювання бойових прийомів боротьби наводить до значного погіршення координації руху, не співмірності витрачених зусиль, втрати просторової орієнтації [5]. Внаслідок цього для кожного співробітника поліції найважливішою умовою, що сприяє успішному виконанню службових завдань, є високий рівень координації рухів [4, с. 47].

Отже, фізична безпека особи співробітника МВС в умовах воєнного стану має на увазі під собою достатній рівень професійної підготовленості. Однак будь-яка підготовка сама по собі не зможе створити співробітнику реально можливий рівень безпеки при вирішенні конкретного професійного завдання, якщо він сам не докладе колосальних зусиль щодо вироблення у себе конкретних знань, умінь та навичок забезпечення особистої безпеки.

Список використаних джерел

1. Особиста безпека: Навч.-практ. посіб. / В.О. Криволапчук, І.М. Тодуров, М.Т. Бондарчук, А.В. Юрченко, О.В. Шаповалов. – К.: ВПЦ МВС України, 2006. – 169 с.
2. Сягровець В.А. Особиста безпека працівників ОВС як невід'ємний елемент безпеки правоохоронних органів // Південноукраїнський правничий часопис. 2007. № 3. С. 67–68.
3. Власенко І. В. Проблеми особистої безпеки працівників правоохоронних органів // Проблеми вдосконалення професійної майстерності працівників ОВС в бойовій підготовці : матеріали наук.-практ. конф. (м. Одеса, 31 жовт. 2008 р.) / МВС України, Одес. держ. ун-т внутр. справ. Одеса, 2008. С. 11–13.
4. Власенко І. В. Удосконалення професійної підготовки працівників ОВС. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2006. Вип. 35. С. 356–360.

Савінов Євгеній

курсант 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Захарченко О.В.

викладач кафедри адміністративного права, Спроцесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ТА СУСПІЛЬСТВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

З метою забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони прав і свобод громадян, протидії злочинності стратегічними напрямками діяльності поліції визнано превенцію (роз'яснювально-превентивну діяльність) та інтервенцію (застосування легітимних заходів примусу). Перспективні напрями розвитку поліції полягають у сприйнятті концепції проактивної діяльності, що передбачає пріоритетність реалізації прогностично-превентивної функції й дає можливість цілеспрямовано впливати на сферу охорони правопорядку [1].

Створення ефективної системи взаємодії поліції з громадськістю та різними її формуваннями розглядається сьогодні в якості найважливішого і необхідна умова успішної протидії злочинності, забезпечення правопорядку і громадської безпеки. Безсумнівно, зміцнення і розвиток партнерських відносин органів внутрішніх справ та інститутів громадянського суспільства підвищує рівень правової культури та соціальної активності громадян, сприяє зниженню рівня антигромадської протиправної поведінки, робить інформаційно відкритою правоохоронну систему, підвищує рівень довіри до неї, її авторитет і престиж [2].

У поліцейській ствердилася думка щодо можливості ототожнення проактивної діяльності поліції переважно з превентивними поліцейськими заходами. Якщо звернутися до значення слова «превенція» (від лат. prevention), то воно означає «попереджаю» – попередження, запобігання кримінальним правопорушенням.

У поліцейській ствердилася думка, що концепція організації діяльності поліції є сукупністю логічно взаємо-пов'язаних базових положень щодо мети, завдань, функціонально-структурних параметрів поліцейської системи, умов і чинників, що впливають на реалізацію функцій поліцейської формації, характеру й моделей її діяльності, а також перспектив розвитку інституту поліції. Поліція є соціальною системою, що

створена державою для реалізації певних функцій. Розуміння сутності цих функцій сприяє чіткому визначенню ролі та місця поліції всистемі органів публічної влади [4].

З точки зору адміністративно-правової науки функція є окремим видом виконавчо-розпорядчої діяльності. Функції відображають зміст діяльності виконавчої влади, значною мірою характеризують сутність держави та її соціальне призначення.

Поліція - не єдиний орган, який відповідає за підтримання порядку, і не єдине відомство, яке працює в цій галузі. У забезпеченні порядку бере участь цілий ряд партнерів, що виконують певні ролі, мають чіткий коло обов'язків і наділених конкретними повноваженнями. У багатьох випадках покласти відповідальність за недотримання закону і відсутність порядку на одне відомство було б неправильно і неефективно. Таким чином, важливо визначити, хто бере участь в підтримці порядку і яким чином поліція взаємодіє з цими діями (або залежить від них) [1].

Слід зазначити, що на вістрі найсерйозніших проблем в сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки варто дільничний інспектор міліції, який, по суті, з'єднав в собі всі основні функції поліції і в повсякденному режимі реалізує їх на своїй адміністративній ділянці [4].

Крім того, необхідно зрозуміти, яким чином поліція пов'язана з державою та її громадянами. Чи є вона владним знаряддям держави або інструментом надання послуг населенню? Це питання відбитий в різних підходах до поліції: як до «силі» або як до «службу». Вибір тієї чи іншої точки зору значно впливає на ставлення поліції до населення і населення до поліції. правозахисники схильні сприймати поліцію як «силове відомство» і прагнуть до того, щоб перетворити її в «службу», яка сприйнятлива до потреб населення і безпосередньо підзвітна йому. Дійсно, гасло «від силового відомства до обслуговування населення» нерідко використовується стосовно до роботи з поліцією в області прав людини.

Так склалося, особливо в великих містах, що саме від якості роботи дільничного уповноваженого поліції залежать рівень правопорядку в місцях компактного проживання громадян, а також ступінь їх особистої і майнової безпеки. Найчастіше без допомоги дільничного уповноваженого поліції співробітники карного розшуку не в силах швидко розкривати багато тяжкі злочини, а також затримувати підозрюваних у їх скоєнні осіб.

Список використаних джерел:

1. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: ХНУВС, 2017. – 432 с.
2. Адміністративна (поліцейська) діяльність поліції: загальна частина: Підручник. Видання друге / за ред. В.В. Коваленка, Ю.І. Римаренко, В.І. Олефір – К.: «Директ Лайн», 2012. – 816 с.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
4. Про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України: наказ НПУ від 18.04.2019 № 377. URL: [http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/Наказ%20НП%20123%20%2027112015%20положення%20ДПД%20\(зміни%20377%20-%2018042019\).pdf](http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/Наказ%20НП%20123%20%2027112015%20положення%20ДПД%20(зміни%20377%20-%2018042019).pdf)

Співаченко Ольга

курсант 2 курсу Навчально- наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА У ПРАЦІВНИКІВ МВС УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Практика в діяльності працівників МВС України, показує, що вирішення будь-якої задачі виконується за допомогою вогнепальної зброї, будь то самооборона або звільнення заручників, залежить, перш за все, від гарної фізичної та вогневої підготовленості, а також високих морально-вольових якостей працівників. Але особливо важливу роль відіграє тактична підготовленість. Нормативна і навчальна база, яка існує в даний час, і

яка регламентує питання навчання вогневої підготовки курсантів вимагає коригувань і вдосконалення. [1, с.108]

В процесі навчання гостро стоять питання про застосування методів діагностики стану вогневої підготовленості курсантів, які б дозволили об'єктивно оцінювати рівень підготовки на кожному курсі навчання, а також визначати оптимальні засоби і методи, які дозволяють коригувати навчальний процес з тією метою, щоб досягти найвищого результату.

В даний час потрібно застосовувати інноваційні, науково обгрунтовані результативні педагогічні засоби, методи і методичні прийоми, які мають спрямованість на удосконалення системи вогневої підготовки курсантів в рамках комплексного підходу із застосуванням педагогічних, технічних засобів і методів навчання. Очевидно, що професійні навички в досягненні високих результатів в стрільбі, будуть можливими лише в результаті регулярних занять з використанням сучасних технологій і результативних методик навчання.

Раціональний підбір педагогічних методів, використовуваних при вивченні предмету дозволить істотно підвищити рівень вогневої підготовки курсантів.

В даний час, коли відбувається бурхливий розвиток комп'ютерних технологій, комп'ютерні ігри можна вважати одним з перспективних засобів віртуального навчання в підготовці працівників органів внутрішніх справ, в тому числі і при навчанні їх вогневої підготовки. Гра, в тому числі комп'ютерна - це вид діяльності в умовах, ситуаціях, що мають спрямованість на відтворення і засвоєння досвіду. Впровадження в практику ігрових методик можна пов'язати з рядом загальних соціокультурних процесів, які спрямовані на пошук нових форм соціальної організованості і культури взаємин між педагогом і учнями.

Необхідність підвищення рівня культури спілкування обумовлена і необхідністю підвищувати пізнавальну активність учнів (курсантів) стимулювати їх інтерес до предметів, що вивчаються (курсом). Комп'ютерна гра, як один з методів навчання вогневої підготовки здатна створити умови, в яких курсанти можуть відпрацьовувати отримані в процесі традиційного навчання знання, вміння та навички. Комп'ютерна гра сприяє тому, що навчання проходить в науковій і привабливій формі, що підвищує мотивацію і інтерес курсантів до занять.

Дійсно, навчання вогневої підготовки, за допомогою комп'ютерних ігор, дозволяє створювати проблемні ситуації, не використовуючи при цьому дорогі тренажери, полігони і спеціальні засоби. Віртуальні ситуації надають унікальну можливість в ігровій формі пережити події, що призводить до стійкого інтересу і, як наслідок, до отримання необхідних знань, що в кінцевому підсумку призводить учня до правильного розуміння і вироблення алгоритмів відповідних даній ситуації. Крім сказаного, комп'ютерна гра, як метод навчання вогневої підготовки сприяє і оволодінню практичних умінь і навичок, які потрібні курсантам, майбутнім працівникам МВС України у формуванні їх професійних компетенцій. [2, с.186]

Звичайно, не можна зменшувати значимість практичних занять, які складають, і становитимуть основу навчання. Однак, поєднання теоретичного, практичного і віртуального навчання за допомогою комп'ютерних ігор дозволяє підвищувати рівень готовності працівників діяти в різних екстремальних ситуаціях в повсякденній діяльності.

На завершення хочеться сказати, що здібності до виконання своїх службових обов'язки в чималому ступені будуть залежати від ступеня загальної професійної підготовки та практичних навичок. Потреба результативної і якісної підготовки майбутніх працівників МВС виникла вже давно, і не втрачає своєї актуальності. Необхідно відзначити повальне захоплення комп'ютерними іграми надходить на навчання сучасного покоління, в зв'язку з цим необхідно використовувати дану ситуацію на користь навчання. І саме застосування в навчанні комп'ютерної гри в сукупності з іншими перевіреними методами здатне допомогти підвищити якість навчання, поліпшити організацію самого навчального процесу, забезпечити високий рівень взаємодії викладача і курсанта.

У той же час слід пам'ятати, що комп'ютерні ігри, в тому числі при навчанні вогневої підготовки не можуть повністю замінити викладача. Необхідно живе спілкування між курсантами та викладацьким складом. Саме в поєднанні інформаційно-комп'ютерних технологій з живим спілкуванням і діалогом, можливо досягнення більш високих результатів навчання з вогневої підготовки.

Список використаних джерел:

1. Вогнева підготовка : Навч.-метод. посіб. / С. П. Максимов, О. В. Запорожанов, О. Г. Шкапа та ін.- К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2006.-108 с.
2. Семенюк В. І., Лавров О. Ю., Гришин М. В., Руденко М. М., Кравчук А. М. Комплексний підхід до навчання вогневої підготовці з використанням інноваційних технологій. Системи озброєння і військова техніка. 2015. № 1. С. 186–190.

Ступачук Роман Володимирович

курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тінін Дмитро Геннадійович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ МІЖ СОБОЮ ЯК ОДНА З КЛЮЧОВИХ УМОВ СТРАТЕГІЧНИХ ЗМІН В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Після запровадження воєнного стану в Україні діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування стала спрямована на надання ними допомоги іншим органам держави, створеним у певній місцевості, у вирішенні питань щодо національної оборони. У нинішній ситуації поліція займає особливе місце в системі державних органів, які діють у таких обставинах. Від ефективності їх роботи залежить забезпечення внутрішньої безпеки України.

Створення дієвого механізму захисту прав, свобод, а також охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб, набуває найбільшого значення та важливості. Адже, відповідно ст. 17 Конституції України вищою цінністю, із покладанням на державу обов'язку їхнього визнання, дотримання і захисту, захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави [1]. Особливої актуальності нормативно-правове регулювання діяльності сектору безпеки і оборони країни набуває під час введення правового режиму воєнного стану.

Поняття «Воєнного стану» закріплено в ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі – Закон) [2]. Під воєнним станом розуміється запобігання загрози збройної агресії чи нападу, загрози збройного впливу на державну незалежність України, її територіальну цілісність в Україні чи в окремих місцях на відповідні органи державної влади, військового командування, військового управління та місцевого самоврядування. уряд. Цей стан необхідний для захисту та забезпечення національної безпеки, усунення загрози державній незалежності та територіальній цілісності України, а також характеризується тимчасовим обмеженням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Відповідно до ч. 2 ст. 9 органи місцевого самоврядування і далі здійснюють повноваження, надані їм Конституцією України, цим та іншими законами України. Військове командування разом із Міністерством внутрішніх справ України, іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування має забезпечити передбачені Законом заходи й повноваження, необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави.

Загалом взаємодія органів державної влади у сфері національної безпеки здійснюється з метою стратегічного планування, стратегічного позиціонування, зосередження зусиль на тих, хто найближче до ризиків і загроз, для захисту національних інтересів. Є багато причин для ефективної співпраці між державними органами у сфері національної безпеки, які є як об'єктивними, так і суб'єктивними. Часто це пов'язано з наявністю корпоративних інтересів у державній установі, органі, а також з проявом протиріч у розвитку. Усунення суперечностей у розвитку органів державної влади, які перешкоджають ефективній взаємодії у сфері національної безпеки, сприяє посиленню захисту національних інтересів [3, с. 61].

Державою докладаються максимальні зусилля для забезпечення функціонування Конституції та законів України на територіях, де вводиться воєнний стан та, зокрема на територіях бойових дій. Разом із військовим командуванням ведуться дії по забезпеченню введення та впровадженню воєнного стану, військової оборони, цивільної оборони, громадської безпеки та порядку, та інших необхідних заходів захисту.

Як висновок потрібно сказати, що реалізація ефективної державної політики щодо взаємодії державних органів між собою та суспільством є ключовою умовою стратегічних змін в Україні. Пріоритети держави у сфері національної безпеки мають бути обґрунтовані та націлені на згуртованість влади та управління між усіма членами суспільства у зв'язку з цілями зовнішньої та внутрішньої політики державних сфер органів влади. Наразі система військової безпеки України потребує глибокої перебудови, яка базується на вдосконаленні законодавчої бази України та закріпленні практичної взаємоузгодженої діяльності органів державної влади.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#n5>
3. Ситник Г.П. Концептуальні засади забезпечення національної безпеки. Філософсько-методологічні та системні основи забезпечення національної безпеки. Київ. НАДУ. 248 с.

Сухомлин В.Р.

курсант 2 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Карпенко О.М.

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЩОДО НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ВІТЧИЗНЯНИМИ ПРАВООХОРОНЦЯМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Варто почати з того, що питання надання домедичної допомоги працівниками правоохоронних органів в період існування незалежної України завжди було однією з головних серед проблем як локального, так і національного характеру. Незважаючи на те, що державна правова система є цілісною і послідовною і не повинна містити протиріч, існує ряд відмінностей і невідповідностей, які впливають на законодавство в сфері надання долікарської допомоги органами Національної поліції.

Надзвичайно актуальним це питання постає в умовах повномасштабного вторгнення росії на територію незалежної України, що тягне за собою мобілізацію всіх вмінь та зусиль силових структур, серед яких важливим є вміння поліцейським надати якісну та своєчасну домедичну допомогу постраждалій особі.

Дана проблематика відіграє особливу роль в правовій сфері правоохоронних органів, які здійснюють державні повноваження щодо забезпечення належного застосування норм, встановлених законом. Крім того, актуальність і своєчасність цієї проблеми обумовлена процесом реформування МВС України та створенням Національної поліції, в тому числі відповідно до Закону України «Про Національну поліцію України» 02.07.2015 № 580-VIII, який встановлює права і обов'язки співробітників поліції [1, с.16].

У даний час система домедичної допомоги в Україні є досить розмитою та неврегульованою, що потребує негайних змін, адже збереження життя та здоров'я громадян є пріоритетним завданням кожної держави.

Орієнтація державної політики України на промислово розвинені країни дає можливість поглянути на діяльність поліції і її обов'язки на прикладі різних країн, порівняти їх з національним законодавством і передати власне бачення цієї проблеми в Україні.

У Сполучених Штатах, наприклад, функції долікарської допомоги можуть виконуватися поліцією або пожежною службою, добровільною службою швидкої медичної допомоги. У багатьох випадках швидка допомога підпорядковується поліції; машини та патрульний персонал використовуються як для надання швидкої допомоги, так і для здійснення поліцейських обов'язків.

У 60 великих містах країни оперативне перевезення людей, які потребують невідкладної медичної допомоги, забезпечує поліція. Поліція встановлює необхідну кількість машин швидкої допомоги, дозволяє необхідну швидкість руху автомобілів та використання сирени [2]. У деяких випадках згадується можливість екстреної допомоги з боку поліції, але набрані кандидати не мають потреби в медичній освіті, а лише проходять тренінги з долікарської допомоги.

У Франції медична координація з боку досвідченого медичного диспетчера дуже важлива для прийняття невідкладних рішень і для переведення пацієнтів з однієї лікарні в іншу. Служба швидкої допомоги доступна для всіх служб, що беруть участь в організації швидкої допомоги: поліції, пожежної служби, лікарів приватного сектора, приватного і державного персоналу швидкої допомоги, задіяного в наданні медичної допомоги. Швидка допомога знаходиться в прямому контакті з поліцією, бригадою пожежних, периферійними машинами швидкої допомоги і спеціалізованими лікарняними службами. Часто сигнал про подію доходить спочатку до поліції, яка надалі координує бригади швидкої допомоги щодо виклику [3].

В іншій моделі долікарської допомоги в Великобританії основне завдання по наданню невідкладної медичної допомоги в разі спалаху хвороби виконується спеціальними мобільними групами, що складаються з спеціально навчених парамедиків, які можуть надати: все необхідне невідкладне лікування, включаючи реанімацію. Ці бригади можуть входити до складу окремих самостійних підрозділів і до складу відділень невідкладної допомоги лікарень. У більшості випадків першу допомогу надають парамедики (рятувальники, поліція, пожежники і т. д.), які навчені основам надання першої допомоги постраждалим.

У Польщі в рятувальний центр надходять дзвінки про нещасні випадки і захворювання. При цьому по

всій країні діє єдиний номер служби екстреної допомоги - 112, який об'єднаний з медициною, пожежною службою та поліцією [3].

Отже, у висновках варто сказати, що якщо ми проаналізуємо діяльність поліції і її обов'язки на прикладі різних країн і порівняємо їх з національним законодавством, ми вважаємо за доцільне зосередити увагу на одній з цих промислово розвинених країн. На наш погляд, така інтегрована діяльність поліції і медичних установ, яка має місце в США чи Польщі, дуже ефективна. Пропонуємо створити єдину систему, здатну координувати діяльність поліції, медичних установ та інших служб екстреної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Бульба І.В. Закон України «Про Національну поліцію»: переваги та недоліки реформування, І.В. Бульба, М.В. Романенко, Національна поліція України: проблеми становлення та перспективи розвитку : зб. матеріалів наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 10 грудня 2015 р.), МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. С. 16–20.
2. Савченко А. Система підготовки поліцейських у США, Національна громадська платформа «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність» URL: <http://police-reform.org/index.php?id=1437755035>. (дата звернення 19.06.2022 р.)
3. Досвід різних країн світу в організації швидкої медичної допомоги URL: <http://www.ssmf.health.kiev.ua/index.php/36-svitova-istoriya/50-dosvid-riznikhkrajin-svitu-v-organizatsiji-shvidkojimedichnojidopomogi?showall=&start=7> (дата звернення 19.06.2022 р.)

Танцюра Олександр Ігорович

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Наточій Анатолій Дмитрович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ КУРСАНТІВ ДО СТРІЛЬБИ З ПІСТОЛЕТА ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

За допомогою таких специфічних засобів, як зброя може реалізуватися право на охорону і захист свого життя, здоров'я та власності. А тим паче працівниками Національної поліції на яких покладено завдання забезпечення публічної безпеки та порядку, охорони свободи та прав людини, а також інтересів нашого суспільства та протидії злочинності.

Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу. Вогнепальна зброя застосовується поліцейським лише у випадках коли ситуація що склалася дійсно загрожує життю чи здоров'ю особи або поліцейського [1].

Поліцейський уповноважений на носіння, зберігання, а також застосування чи використання вогнепальної зброї лише за умов, що він пройшов спеціальну підготовку, а також підвищення кваліфікації за весь а перебування на посадах. Під час навчальних занять з вогневої підготовки обов'язково повинні бути вдосконалені навички умілого поведіння з вогнепальною зброєю, виконання нормативів з пістолетом, а також безпечного поведіння з вогнепальною зброєю [2].

Тому, враховуючи все вищезазначене можна сказати, що на сьогоднішній день, одним з важливих професійних навичок в системі МВС є вогнева підготовка майбутніх поліцейських. У питаннях навчання курсанта стрільбі з вогнепальної зброї дуже важливу роль відіграє саме психологічна підготовка.

Під час навчання саме емоції впливають на тренувальну діяльність. Вони можуть викликати стан енергії, мобілізації сил, впевненості в своїх силах, а також можуть і навпаки викликати невпевненість у собі, боязливість та ін. Також, варто відмітити, що дуже часто під час відпрацювання нормативів з навчальною зброєю курсанти поведуться дуже рішуче, але як тільки виходять на вогневий рубіж та беруть до рук бойову зброю забувають відпрацьовані прийоми поведінки з вогнепальною зброєю. Тому, що стрільба з пістолета пов'язана не лише з незвичними відчуттями, але й зі страхом та ризиком. Тому, ці відчуття заторможують центральну нервову систему та викликають стан збудженості.

Під час вивчення різних досліджень даної проблеми під час занять з вогневої підготовки курсантів було встановлено, що у 25% перед стрільбою настає стан страху, у 9% стан жаху, та у 3% стан ступору. Також, дослідники встановили, що результати курсантів під час стрільби на звичайному практичному занятті з

вогневої підготовки значно вищі, ніж результати контрольного заняття. Причиною цього є тривога та страх курсантів, які вони відчувають перед початком стрільби та отримання якісних результатів.

Кожному викладачу з вогневої підготовки необхідно індивідуально знаходити підхід до кожного свого учня, тому що дуже важливо помічати особливості поведінки кожного курсанта в різних стресових ситуаціях та спостерігати як він змінює своє ставлення до стрільби під час навчання. Також дуже важливо у цій справі щоб викладач ділився своїми навичками з молодшим поліцейським, оскільки це сприяє позитивному розположенню курсанта до стрільби з пістолета [3].

Отже, можна зробити висновок, що викладачі які викладають вогневу підготовку у вищих навчальних закладах в системі МВС зі специфічними умовами навчання беруть на себе велику відповідальність за результат майбутньої роботи своїх курсантів, а також ставлять перед собою ціль виховати справжніх професіоналів у своїй справі, психологічно стійких та морально направлених на роботу.

Список використаних джерел:

1. «Про Національну поліцію»: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
2. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: Наказ МВС України від 01.02.2016 року №70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16>
3. Казначеев Д.Г., Лопаєва О.М. Особливості формування психологічної стійкості і готовності працівників поліції у процесі навчання з вогневої підготовки // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2018. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2018_4_16

Токмань Єлизавета Миколаївна

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Бодирєв Дмитро Анатолійович

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ СТРІЛЬБИ З РІЗНИХ ВИДІВ ЗБРОЇ

Вогнева підготовка – одна з провідних дисциплін навчання майбутніх поліцейських. Її метою є навчання особового складу вмілому застосуванню вогнепальної зброї та максимальному використанню її бойових можливостей для поразки противника з найменшою витратою часу і боєприпасів [1, ст.165].

Загальна структура базової вогневої підготовки схожа з різними країнами світу [1, ст.165], зокрема це:

- навчання із засвоєння заходів безпеки під час поводження зі зброєю;
- відпрацювання свідомої безпечної експлуатації особистої зброї;
- отримання навичок обслуговування особистої зброї;
- теоретичні основи стрільби;
- робота зі спеціальними навчальними приладами;
- виконання практичних вправ стрільб.

Така структура логічно обумовлена підходом “від простішого до складного”, дає змогу поступово навчити стрільця стрільбі зі стрілецької зброї, є загальнодоступною і запроваджена у підготовку майбутніх поліцейських. Однак виходячи з досвіду проведення занять слід зазначити, що вона не враховує індивідуальних особливостей кожного, хто навчається, не дозволяє виявити помилки і причини їх виникнення на ранньому етапі та скоригувати програму навчання. Окремим недоліком існуючої системи вогневої підготовки можна вважати те, що на базовому та спеціалізованому рівнях стрільці не отримують таких важливих навичок, як самостійний розрахунок боєприпасів на ураження цілі, визначення пріоритетності та черговості їх ураження.

Система базової вогневої підготовки потребує постійного вдосконалювання, застосування інноваційних методів навчання та внесення корективів у підходи до проведення занять [2, ст.210].

Розвитку вогневої підготовки, навчання влучній стрільбі зі стрілецької зброї у провідних країнах світу приділяється дуже велика увага. Кожна країна аналізує появу інноваційних методів навчання влучній стрільбі та коригує свою програму вогневої підготовки.

Так, програма і власне методика проведення занять у збройних силах США розробляються у навчальному центрі навчання влучній стрільбі сухопутних військ (СВ) США USAMU (United States Army Marksmanship Unit), що складається із семи структурних підрозділів, основним серед яких є підрозділ навчального центру Форт-Бенінг [2, ст. 213].

Невід'ємною частиною загальної стрілецької підготовки є широка популяризація стрілецького спорту серед цивільного населення, постійна взаємодія армії США, Бельгії, Німеччини з інструкторами цивільних стрілецьких клубів з обміну досвідом у навчанні влучній стрільбі. Наприклад, армія Бельгії тривалий час співпрацює з визнаним експертом зі стрільби Філіпом Перотті (Philippe Perotti), пробуючи нові підходи до навчання влучній стрільбі у цивільних стрілецьких організаціях перед їх запровадженням у підготовку збройних сил.

Індивідуальний підхід, що застосовується інструкторами армій іноземних держав, полягає у тому, що інструктор ураховує психотип людини, її антропометричні особливості і відповідно будує програму навчання.

Початок роботи інструктора з підготовки стрільця складається з вивчення його темпераменту і психотипу, психологічних факторів, які впливають на стрільбу, і визначення порядку роботи щодо психологічної готовності стрільця. На цей час виділяють 4 типи темпераменту і 14 психотипів людини [3, ст. 55-56].

Завдання інструктора – визначити темперамент і психотип людини для встановлення комунікації та зворотного зв'язку. Так, для тих, хто має гіперактивний склад характеру (холерик, меланхолік), збудливу психіку, доцільно застосувати методику, що спрямована на заспокоєння психологічного стану, досягнення психічної рівноваги.

Під час роботи з особами, що мають спокійний темперамент (сангвінік, флегматик), потрібно акцентувати увагу у бік встановлення зворотного зв'язку та комунікації. Правильне визначення психотипу дає інструктору вагомий інструмент для мотивації стрільця, як-от: заохочення, психологічне навіювання, психологічне стримування, іронічне підбурювання та ін. [3, ст.63].

На цьому етапі важливе значення мають комунікативні здібності інструктора, його вміння встановити зв'язок з тим, хто навчається, щоб своєчасно отримати інформацію про помилки, помилкове тлумачення матеріалу, що викладається, та виправляти помилки навчання.

Доволі часто стрільці-початківці ненавмисно ускладнюють встановлення зворотного зв'язку з інструктором: не можуть пояснити, що їм неясно, стидаються, приховують страх перед зброєю або пострілом. Усе це значно ускладнює процес навчання влучній стрільбі і не дозволяє інструктору надати допомогу у повному обсязі. Наступним завданням інструктора у підготовці стрільця є визначення положення для стрільби з урахуванням антропометричних особливостей особи, яку навчають, відпрацювання його прийняття і доведення цього процесу до автоматизму [4].

Це дає змогу стрільцю зосередитися на виконанні дій, що спрямовані на ураження цілі, не відволікаючись на незначні моменти. Особливе значення положення для стрільби має під час навчання стрільбі з короткоствольної зброї та пістолетів. Інструктор повинен підібрати таке положення для стрільця, що не спричиняє перенапруження м'язів, надлишкового коливання та тремтіння зброї, а також поставити найзручніший хват зброї, досягти одноманітності дій під час ведення стрільби.

Отже, досвід збройних конфліктів останніх років і ведення бойових дій на території України підкреслює вагому необхідність такого елемента бойових дій, як вогневе ураження противника. Однією із складових вогневого ураження противника є вправне застосування стрілецької зброї.

Список використаних джерел:

1. Організація підготовки та методика проведення занять з дисципліни “Стрілецька зброя та вогнева підготовка” : метод. посіб. Вінниця, 2008.
2. Пригодська Ю. В. Психологічна підготовка стрільця під час виконання вправ з пістолета. Південноукраїнський правничий часопис. 2014. Вип. 4.
3. Богущ О. Ю. Психологічні чинники навчання кульовій стрільбі майбутніх офіцерів. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. 2012. Вип. 16. .
4. Бараненко О. Основи підготовки стрільця. URL: <https://shooter-space.com/blog/osnovi-pdgotovki-strltsja-visokotochnika>

Трутеня Інна Ігорівна

курсант 2 курсу факультету підготовки
фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тінін Дмитро Геннадійович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Специфіка підготовки правоохоронців до умов службово-бойової діяльності полягає у застосуванні таких дій, які можуть сформулювати розуміння, пов'язаних із ризиками для їх життя. Особливістю конфліктів сучасності стало набуття особливого впливу психологічної складової, що є логічним результатом переходу людства від індустріального до інформаційного ладу. Відтак, психологічна роль на сьогодні надзвичайно зросла.

Як психологічна підтримка може впливати на припинення війни? Обговорюючи факти насилля та гуманітарних катастроф, привертаючи увагу міжнародної спільноти, так і журналістів можуть використовувати для подальшої ескалації конфлікту. І правил цього використання чи якихось моральних застережень часто не існує.

Треба бути готовими до того, що у зоні військового протистояння не діятимуть звичні норми і правила. На безумовне дотримання норм національного законодавства та міжнародного права теж не варто покладатися, хоча це не означає, що ці норми не потрібно знати. Рано чи пізно війни закінчуються і військові злочини розслідуються, винні притягаються до відповідальності. Тож нагадувати про це варто. Військове керівництво теж далеко не завжди може убезпечити журналістів на важко контрольованих територіях [1]. Держава не завжди може використати свій дипломатичний та інший потенціал для захисту свого громадянина в іншій країні, не кажучи вже про ситуацію, коли це рішення за офіційними каналами неможливе, або надзвичайно утруднене.

Тому, дуже важливо здійснювати психологічну допомогу тим особам, що здійснюють службово-бойову діяльність в умовах окупації та бойових дій на території України. При цьому, важливо розуміти основоположні фактори, що впливають на досягання того чи іншого стану бойового духу осіб, які безпосередньо залучені у бойових діях [2].

Психологічна допомога військовослужбовцям являє собою певний комплекс дій. Участь у бойових діях являє собою потужний стрес, що зумовлює певні порушення психологічного стану осіб. Яке, в свою чергу, може призвести до соматичних захворювань та виникнення патологічних реакцій. З огляду на вищевказане, на сьогодні, на жаль відсутня єдина методологія, яка б включала в себе комплекс тих чи інших дій, спрямованих на покращення психологічного стану військових осіб [3].

Важливо також усвідомлювати необхідність врахування індивідуальних якостей осіб, які здійснюють реабілітаційні профілактичні заходи. Медико-психологічна допомога спрямована на визначення психологічних характеристик та основних проблем в психіці особи, які визначають способи поведінки та певні психологічні механізми, способи поведінки в соціумі. Психокорекційні методи визначають певні фактори, які впливають на ті чи інші питання взаємовідносин особистості та спрямовуються на покращення стану такої особи [4].

Медична та психологічна реабілітація тісно взаємопов'язані одне між одним. При цьому, кожна з них доповнює одне одну та не протиставляються між собою. Водночас, важливо усвідомлювати категорію, що медико-психологічна реабілітація не є етапом щодо доліковування психо-емоційного стану особи, а спрямована на покращення її стану загалом [5].

Таким чином приходимо до висновку, психологічне забезпечення службово-бойової діяльності сил безпеки і оборони України в умовах воєнного стану передбачає собою низку чинників та факторів, що забезпечують вирішення цієї проблеми. Важливим є усвідомлення основоположних ідей та свобод, які сприяють умовному визначенню позитивних психологічних факторів, які впливають на формування сталого психічного здоров'я особи.

Список використаних джерел:

1. Корольчук М. С., Корольчук В. М., Миронець С. М., Тімченко О.В., Осьодло В. І., Ржевський Г. М., Максименко К. С., Психологія праці в звичайних та екстремальних умовах. Навч. посіб. для студ. ВНЗ. К. : Київ. нац. торг. ун-т, 2014р. 523 с.
2. Профілактика посттравматичних стресових розладів: психологічні аспекти : метод. посіб. Чернівці : Технодрук,

2014 р. 133 с.

3. Стасюк В. В. Система соціально-психологічного забезпечення функціонування військових підрозділів в умовах збройних конфліктів. К.: НАОУ, 2005р. 322 с.

4. Блінов О. А. Види та напрямки психологічної допомоги психотравмованим військовослужбовцям. Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць. К. : НУОУ, 2014 р. Вип (4). 175 с.

5. Будницька О. А. Індивідуально - особистісні детермінанти емоційних переживань у психотравмуючій ситуації: Автореф. дис. канд. психол. наук: Київськ. нац. ун-т. К., 2002 р. 77 с.

Усова Дар'я Олександрівна

курсант 1 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначесв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПРИ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На сьогоднішній день Україна не може похвалитися спокоєм стосовно виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру, аварій і катастроф, які виникають внаслідок ведення бойових дій. В зв'язку з повномасштабною агресією Російської Федерації проти нашої країни, ситуація з виникненням техногенних аварій та катастроф дуже складна. Топ - 9 областей виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру в зв'язку з повномасштабною агресією Росії та ведення бойових дій є Харківська, Запорізька, Донецька, Дніпропетровська, Луганська, Вінницька, Сумська, Львівська та Одеська області. Дуже прикорм фактом є те, що кожного дня в Україні гине більше цивільних осіб від бойових дій, аварій внаслідок ракетних ударів по цивільним та промисловим об'єктам, руйнуванні будівель, споруд а також пожежах які виникають внаслідок застосування некерованих ракет великої потужності.

Лякає те, що зростання техногенних надзвичайних ситуацій та складність ліквідації їх наслідків стає серйозною загрозою безпеці людини, суспільству та навколишньому середовищу, а також розвитку економіки а особливо поліцейським та рятувальникам Державної служби надзвичайних ситуацій які зазвичай першими опиняються на місці події і є загроза потрапити під дію вторинних факторів ураження, вибухи та пожежі.

Кожен працівник Національної поліції, в першу чергу, повинен пам'ятати про особисту безпеку в процесі службової діяльності під час виникнення НС і вивчення закономірностей виникнення небезпек, їх властивості та наслідків на життєвий ресурс та основ захисту життя та здоров'я поліцейського під час несення служби.

Підсумовуючи це можна дійти висновку, що безпека працівників поліції в умовах надзвичайних ситуацій техногенного характеру внаслідок бойових дій та застосування засобів ураження, які викликають вторинні фактори ураження, як то руйнування будівель та споруд, вибухи та пожежі на об'єктах життєзабезпечення населення, вибухів та пожеж на об'єктах нафтопереробного комплексу та сховищ паливно-мастильних матеріалів та небезпечних хімічних речовин багато в чому залежить від дотримання самими працівниками поліції заходів безпеки в конкретних ситуаціях, пов'язаних з ризиком для життя чи здоров'я.

Щодо небезпеки - це складові будь-якого процесу або явища, які характеризуються фізичними, хімічними та біологічними діями з несприятливими наслідками для людини та навколишнього середовища.

Список використаних джерел :

1. Навчальний посібник за редакцією доктора біологічних наук , професора В.Г. Грибана . «Безпека працівників Національної поліції в умовах надзвичайних ситуацій» В.Г. Грибан , А.Є. Фоменко , Д.Г. Казначесв , О.І. Бойко. Дніпро 2018. 99 с.
2. Конституція України . ТОВ «БВА НОТІС» Суми 2021р. 56 с.
3. Кодекс Цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 34-35. Ст. 458.

Філімонов Владислав Олександрович
курсант 3 курсу Навчально-наукового
інституту права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Журавель Олександр Анатолійович
старший викладач кафедри
спеціально-фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
Університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ФОРМУВАННЯ У СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ПРАВОМІРНОГО ЗАСТОСУВАННЯ БОЙОВИХ ПРИЙОМІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО БОЙОВИХ ДІЙ БОРТЬБИ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Оперативно-службова діяльність працівників поліції знаходиться під постійним впливом цілого комплексу факторів, що не мають місця в повсякденному житті людини. Вони нерідко опиняються в ситуаціях, небезпечних для життя, як для їхнього, так і оточуючих. Виникнення різноманітних конфліктних ситуацій вимагає застосування бойових прийомів боротьби, спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Законодавчо обґрунтоване застосування сили до порушників правопорядку у ряді випадків є складовою правоохоронної діяльності.

Для працівників поліції, які здійснюють обов'язки щодо охорони громадського порядку, застосування заходів щодо затримання злочинця складають службовий обов'язок, який вони повинні виконувати, не дивлячись на певний ризик.

Особливого значення при цьому набувають система підготовки та тактика використання співробітниками поліції бойових прийомів боротьби під час виконання ними службових обов'язків [1].

Найбільш складними умовами в процесі служби є груповий та озброєний напад на співробітників поліції при їх роботі на місці події, затриманні та супроводі затриманих, несення служби на автошляхах, перевірки підозрілих осіб тощо. У таких ситуаціях для співробітника існує висока ймовірність травм та пошкоджень різної тяжкості. Ускладнюють обстановку умови нападу злочинців: перебування нападників у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, психічного розладу, значну перевагу злочинців у озброєнні, кількісному складі, а нерідко і вищий рівень фізичної підготовленості.

Одним із головних завдань професійної підготовки співробітників поліції є формування у них постійної психологічної готовності для несподіваного зіткнення з правопорушником або розшукуванням злочинцем, умінь досконало володіти табельною зброєю та правильно застосовувати бойові прийоми боротьби у найскладніших умовах оперативної обстановки [2].

Очікування нападу з боку правопорушників – невід'ємна частина професійної діяльності правоохоронців. Усвідомлення існуючої загрози, здатність правильної оцінки конкретної ситуації та вчинення адекватних їй дій визначається не тільки накопиченим практичним досвідом та можливостями нервової системи до перетворення виникаючих у разі небезпеки імпульсів у розумні рішення, необхідні для досягнення ефективного результату, але й необхідністю поєднувати свої дії з вимогами закону.

В результаті аналізу загибелі та поранень співробітників поліції під час виконання оперативних завдань було встановлено, що вагомий відсоток загиблих та поранених співробітників припадає на частку порушників, які застосували підручні предмети. Найчастіше злочинцями як підручні засоби використовувалися такі предмети: сокира, палиці різної довжини, камінь, пляшка, стілець тощо.

У ході аналізу кримінальних справ, пов'язаних із загибеллю та травматизмом співробітників, виявлено такі основні причини, що призвели до цих наслідків:

- недостатньо впевнене володіння табельною зброєю та невміле використання штатної зброї в рукопашній схватці;
- несвоєчасне та тактично неправильне застосування бойових прийомів боротьби (затримання, стримування);
- невміння використовувати під час затримання правопорушників підручні предмети;
- психологічна непередготовленість до зіткнення зі злочинцями та правопорушниками [3].

Практика переконливо показує, що успішно справляються з безпосереднім затриманням озброєних злочинців лише працівники, які мають високі морально-психологічні якості, всебічно фізично розвинені, досконало володіють зброєю, спеціальними засобами, а також мають високу психологічну стійкість, сформовану прийомами рукопашного бою з набагато краще підготовленими правопорушниками.

Структурно-функціональний аналіз ситуацій протидії, характерних для службової діяльності

співробітників поліції, показує, що одним із важливих структурних компонентів діяльності є її зовнішні умови. Йдеться, перш за все, про найбільш суттєві для цієї діяльності аспекти умов. Для службово-бойового протистояння такими умовами, наприклад, можуть бути: ріст і вага особи, що затримується, наявність у нього зброї, характер протидії тощо.

Надання умовам статусу самостійного структурного моменту діяльності виправдовується тим, що вони існують одночасно з внутрішніми її умовами і поряд з ними є факторами, що її детермінують. Не все, однак, у зовнішніх умовах стосується підтримки існування її суб'єкта. Цілком конкретні вимоги до зовнішніх умов можуть виходити і від предмета, і від діяльності.

Отже, хоча об'єкти, що становлять зовнішні умови діяльності, існують в один і той же час об'єктами, що являють собою її внутрішні умови, логічно вони передують їм, оскільки підтримують їх існування у необхідних цій діяльності якостях.

Тому типологія практичних ситуацій будується за найбільш суттєвими обставинами, що детермінують початки протистояння співробітника поліції із правопорушником.

Все різноманіття умов та обставин застосування співробітниками поліції сили у своїй сутності можна описати досить невеликою кількістю ознак.

Кожна з цих ознак у практичних ситуаціях проявляється у вигляді безлічі станів. Конкретна комбінаторика проявів, власне, і утворює номенклатуру ситуацій. Говорячи про готовність сторони, що піддається нападу, до протидії та відбиття нападу. Важливо зазначити, що готовність складається з кількох чинників. Однак найбільш важливими з них є всього два: можливість бачити момент початку нападу та можливість підготуватися до його відображення прийняттям стійки, що забезпечує найбільш ефективний початок захисних та атакуючих дій - тобто бойової стійки.

На відміну від спортивних єдиноборств, у практичних протиборствах для однієї зі сторін момент початку нападу може бути вельми і вельми неочевидним. Маскування (мімікою, жестами, ненапруженою – «природною» позою, рівним голосом і диханням) моменту моменту атакуючих дій позбавляє б'як, що піддається нападу, можливості якось підготуватися до протидії та її усуненню. Що є одним з важливих факторів переваги сторони, яка здійснює напад, і, зрештою, значною мірою визначає результат нападу на її користь.

Навчання співробітників поліції ставить за мету навчити їх впевненому визначенню характеру конфлікту, ідентифікації ступеня протидії з боку порушника та обґрунтування правомірності заходів фізичного впливу. Санкції мають повністю відповідати конкретним діям правопорушників на висловлення невдоволення; образи; загрозливі жести; стислі кулаки; відмова підкоритися вимогам; фізичний опір; завдання удару; відштовхування; поведінка, що представляє небезпеку для життя або здоров'я оточуючих; спроби застосування холодної чи вогнепальної зброї.

Таким чином, використання при проведенні занять з фізичної підготовки методу моделювання умов та ситуацій професійної діяльності, дозволять формувати надійні професійно-прикладні рухові навички у поєднанні з високою морально-психологічною готовністю їх застосування у повсякденній правоохоронній діяльності допомагає виробити у учнів певний автоматизм поведінки у критичних ситуаціях, що дозволяє якоюсь мірою уникнути невиправданих втрат особового складу та прийняття неправомірних рішень при застосуванні фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї.

Список використаних джерел:

1. Пліско В.І. Використання заходів фізичного впливу з тактичним осмисленням ситуацій відповідно до ступеня загрози : [монографія] / В. І. Пліско, М. О. Носко. – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2010. – 284 с.
2. Бальсевич В. К. Физическая активность человека / В. К. Бальсевич, В. А. Запорожанов. – К. : Здоров'я, 1987. – 224 с.
3. Антоненко С.А. Основи методики удосконалення прийомів рукопашного бою в умовах навчання у закладах державної податкової служби //Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків: ХДАФК, 2002. - №5. – 26-27 с.

Хо́да Олена Сергіївна

курсант 1 курсу Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чоботько Ігор Ігорович

викладач кафедри фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОФІЗИЧНА ГОТОВНІСТЬ ПРАВООХОРОНЦЯ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ

Правоохоронець - одна з найважливіших, відповідальних і небезпечних професій у сучасному світі. Діяльність правоохоронця визначається як робота з підвищеним рівнем небезпеки для життя і здоров'я, пов'язана, як правило із застосуванням превентивного характеру та примусу. Такі умови діяльності правоохоронця характеризуються конфліктністю, напруженістю, швидкоплинністю та супроводжуються психологічними та фізичними перевантаженнями. Все це призводить до зниження працездатності правоохоронця. Відповідно до нормативно-правових актів що регулюють діяльність правоохоронців в Україні, правоохоронець має право застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби, для забезпечення особистої безпеки та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання правопорушника.

Застосування правоохоронцем примусових заходів вимагає достатньої психофізичної підготовки. Тому необхідно формувати у правоохоронців психологічну та фізичну готовність до застосування фізичної сили. Психофізичну готовність правоохоронця до роботи в умовах ризику, експерти розглядають як поступовий і послідовний перехід від теоретичних знань до спеціальних тактичних навичок.

Психологічна готовність залежить, насамперед, від внутрішніх факторів і переконань; здатність ефективно діяти в ситуаціях небезпеки, раптовості, невпевненості, нестачі часу тощо. Основними сприятливими ознаками психологічної готовності правоохоронця до застосування фізичної сили є: відсутність метушні, розсудлива поведінка, чітке, безпомилкове виконання наказів та команд, нормальний фізіологічний стан. [1]

Аналіз наукових праць та літературних джерел показує, що основними особистісними якостями, які визначають високу психологічну готовність правоохоронця до застосування фізичної сили, є: впевненість у собі та своїй фізичній підготовці, розвинені емоційно-вольові та комунікативні якості, зосередженість, цілеспрямованість, розвинені навички планування, моделювання, програмування, оцінка результатів, гнучкість і високий загальний рівень саморегуляції. Психофізична готовність до застосування фізичної сили характеризує здатність правоохоронця ефективно діяти в екстремальних умовах під час виконання покладених на нього обов'язків тобто відчувати просторово-часові особливості правопорушника, визначати його мотиваційну спрямованість і на основі цього, спрогнозувати поведінку правопорушника.

Виходячи з вищевикладеного, можна стверджувати, що психофізична готовність правоохоронця до ефективних дій при застосуванні фізичної сили являє собою сукупність теоретичних знань, до складу яких слід включати знання, зокрема поведінку, способи затримки правопорушника, психологічні процеси, формуються та розвиваються необхідні рухові навички та здібності, за допомогою яких застосування фізичної сили правоохоронцем здійснюється з відносно більшою ефективністю. Таким чином, психофізична готовність правоохоронця до умов застосування фізичної сили, забезпечить емоційну стійкість, уважність, сміливість, рішучість, виконання прийомів технічно бездоганно, що сприятиме позитивному результату.

Поєднання цих якостей сприяє кращому формуванню психофізичної готовності правоохоронця до застосування фізичної сили. Одним із шляхів підвищення ефективності формування психофізичної готовності до умов застосування фізичної сили є доведення тренувальних вправ наближених до умов реального затримання відбиття нападу особи, надання їй психічної та фізичної напруги [2].

Тренувальний бій - це спосіб, який вимагає, з одного боку, психологічної готовності до бою, прояву сили, спритності, швидкості, особливої витривалості, досконалого володіння технікою, тактичних основ, а з іншого - якраз виховує всі ці якості в єдності. На нашу думку, позитивними змінами у формуванні психофізичної готовності правоохоронця до застосування фізичної сили є так звані «безумовні» тренувальні бійки, що характеризуються раптовістю, невизначеністю, швидкою зміною обставин, збільшенням темпу захисних дій» проти правопорушника. Це сприятиме активності, розвитку психологічних якостей, психологічної та фізичної стійкості, витривалості правоохоронця під час застосування фізичної сили до правопорушника. Ці тренувальні заняття необхідно використовувати відповідно до методичних принципів: безперервності чи регулярності, поступового збільшення навантаження, єдності загальної та спеціальної фізичної підготовки відповіло до цілей фізичної підготовки. Таким чином, психофізична готовність

правоохоронця до умов застосування фізичної сили, забезпечить емоційну стійкість, уважність, сміливість, рішучість, технічно бездоганне виконання прийомів, що сприятиме позитивному результату в різних ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Швець Д.В. Первинна професійна підготовка як необхідна правова вимога до підготовки поліцейських // Право і Безпека. - 2017. - № 3. - С. 103-112
2. Герман Л.В. Значущість психологічної складової у професійній підготовці правоохоронців //Психологія: реальність і перспективи. – 2015. – №. 4. – С. 60-63.

Чехута Марія Олександрівна

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тимофєєв Володимир Павлович

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІСТЬ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ

В умовах загострення криміногенної ситуації в державі особливого значення набувають питання професійної підготовки поліцейських до службової діяльності. Досвід передових зарубіжних країн свідчить про те, що ефективна професійна підготовка правоохоронців обов'язково передбачає психологічну складову. Адже без підготовки до самостійного несення служби в екстремальних умовах не обійтись, психологічна підготовка не така і легка як здається на перший погляд. Як говорять, ефективний поліцейський має володіти не тільки теоретичними знаннями та практичними навичками, а ще має бути психологічно готовим до дій в небезпечних умовах.

Згідно ст. 72 Закону України «Про Національну поліцію» професійне навчання поліцейських складається з:

- 1) первинної професійної підготовки;
- 2) підготовки у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання;
- 3) післядипломної освіти;
- 4) службової підготовки [1].

Деякі з видів підготовки включають психологічну підготовку, такі як тактична та вогнева підготовка – емоційна стійкість при використанні (застосуванні) зброї, емоційна стійкість під час різних ступенів ризику та ін. Психологічна підготовка має включатись в кожен зі складових, адже візьмемо вогневу підготовку, без психологічного сприйняття того, що ти мусиш її застосовувати, правомірно, і в ситуаціях може скластися таке, що ти можеш вбити людину, під час навчальних занять викладачі намагаються відтворити можливі ситуації ,та підготувати поліцейського ,як психологічно так і фізично ,наприклад :стрільба виходячи з машини або на дальній дистанції. Але не можливо проробить всі ситуації тому в деяких особа повинна вміти правомірно застосувати вогнепальну зброю та бути впевнена в своїх діях . І такі ситуації порушують стресостійкість та впевненість.

Також візьмемо тактичну підготовку, в ній також є елементи психологічної підготовки, адже в цьому аспекті ми як поліцейські повинні бути готовими, до супротиву, агресії, до застосування до нас як службових осіб злочинцями холодної зброї, вогнепальної зброї, в таких випадках ми повинні застосовувати заходи примусу, до котрих також можливо не кожен готовий.

На мою думку потрібно ще додати окремо психологічну підготовку поліцейського ,як одним із видів підготовки , тому що професія поліцейського, це тяжка справа, кожного дня стикатись з соціальною деформацією у різних її проявах, застосовувати примус, вогнепальну зброю, психічно не кожен витримує, тому на самому першому етапі відбору поліцейських потрібний жорсткий відбір психологічний. Адже з першого погляду на людину ми не зможемо сказати, чи готова вона до такої психологічно не стійкої, злочинної праці?

Тому в кожному навчальному закладі є психологи, які проводять різні тренінги на різні актуальні теми, які допомагають майбутнім поліцейським зрозуміти свої потенційні загрози, і як з ними потрібно боротись, якщо таке вже трапилось, проводять тренінгові заняття в кімнаті для релаксу, що дає психоемоційне

розвантаження, і натхнення працювати далі.

На сьогоднішній день кожний поліцейський стикається з ситуаціями, які можуть похитувати психологічну стійкість та емоційну. Кожного дня він працює з десятками, а можливо і сотнями злочинців, котрі скоїли вбивства, пограбування, насилля. Будь-який з них, а точніше кожен створює криміногенну обстановку в якій доводиться працювати поліцейському і тому він стикається з професійною деформацією, психологічною нестійкістю, можливо не готовністю в деяких моментах бачити деякі ситуації. Боротьба з постійними стресами, комунікація з асоціальними елементами суспільства створює психологічну загрозу, з котрою потрібно боротись.

Як вже зазначалось вище, до професійної службової підготовки я б додала психологічну професійну підготовку, як окремий елемент, а не складова якоїсь підготовки. Адже психологічна підготовка – це тривалий процес, який потребує вивчення, постійного удосконалення, та постійного практичного використання.

Психологічна підготовка повинна вводитись з самого початку проходження навчання майбутніх поліцейських. Для цього можна використовувати різні методи, такі як психологічні тренінги, ділові ігри, проходження смуги перешкод. Такі методи допоможуть поліцейським при майбутніх задачах, несенні служби.

Особливу увагу я хочу приділити психологічній підготовці перед наприклад охороною громадського порядку, виконання службових завдання, або наприклад відправлення в зону бойових дій. Перед цим психологи повинні проводити спеціальні заняття, тренінги, як поліцейський повинен поводитись з людиною, котра проявляє агресію, невірноважених людей, як поводитись в екстремальних умовах і не розгубитись, а зібратись і виконати службовий обов'язок.

Висновок. Таким чином, наразі в Україні відсутня нормативно-правова база проведення професійної психологічної підготовки поліцейських. Тому видається актуальним завданням розробка низки нормативно-правових актів, якими були б урегульовані питання, пов'язані із організацією і проведенням такої підготовки поліцейських. Доцільним ми вважаємо додати до службової підготовки професійну психологічну підготовку, як метод подолання емоційної не стійкості під час виконання службових завдань. Використання нових методів психологічного розвантаження поліцейських.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. URL https://kodeksy.com.ua/pro_natsional_nu_politsiyu/72.htm.

Шведова Анастасія Вікторівна

курсант 2 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тінін Дмитро Геннадійович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого Російська Федерація розпочала війну проти України. Воєнний стан було введено Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затверджено Законом України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX [1]. Через те, що бойові дії на території України тривають й досі, 21 квітня 2022 на засіданні Верховної Ради України було ухвалено Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» № 259/2022, тим самим продовживши дію воєнного стану 25 травня 2022 [2].

Особливості організації діяльності органів внутрішніх справ у сфері охорони публічного порядку в умовах воєнного стану визначається Законом України «Про правовий режим воєнного стану» [3] та залежить від відповідних завдань, що повинні бути виконаними, а також стану оперативної обстановки. Враховуючи оперативну обстановку, наявну інформацію, політичні, економічні, соціальні умови, географічне положення та інші обставини, розробляються спеціальні плани. Згідно з ними відбувається безпосередня розстановка особового складу та матеріально-технічне забезпечення органів внутрішніх справ.

У зв'язку з бойовими діями в Україні особливої уваги науковців вимагає саме наукове обговорення діяльності, зокрема, щодо роботи правоохоронних органів в умовах воєнного стану. Варто відзначити, що

забезпечення публічного порядку органами внутрішніх справ в умовах воєнного стану невід'ємно пов'язано з порушенням конституційних прав і свобод людини. У свою чергу це зумовлює потребу в наявності спеціальних умінь та навичок щодо поведінки з вогнепальною зброєю та спеціальними засобами у правоохоронців.

У відповідності до ст. 45 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом [4]. Спеціальні засоби застосовуються у випадках, коли були використані і не дали бажаних результатів усі інші форми попереднього впливу на правопорушників. Перелік застосування працівниками поліції спеціальних засобів є вичерпним і розширенню не підлягає.

Усі спеціальні засоби, які застосовуються органами внутрішніх справ в умовах воєнного стану, можна поділи на дві групи:

1) засоби активної оборони (до них відносяться наручники, гумові кийки, ручні газові гранати, а також патрони з газовими гранатами, засоби фіксування (зв'язування), балончики та легка зброя зі сльозогінним газом (газові пістолети і револьвери), електрошокові пристрої);

2) засоби забезпечення спеціальних операцій (це передусім ранцеві апарати, патрони з гумовою кулею, світлозвукові пристрої відволікаючої дії, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби, водомети, пристрої для відкриття приміщень, захоплення правопорушниками, пристрої для примусової зупинки автотранспорту).

Вогнепальна зброя застосовується працівниками поліції виключно у визначених Законом України «Про Національну поліцію» випадках. Таким чином ст. 46 цього Закону встановлює конкретні підстави для застосування вогнепальної зброї [4].

Окрім цього, враховуючи підстави та порядок застосування працівниками правоохоронних органів примусових заходів під час охорони публічного порядку в умовах воєнного стану, можемо виокремити їх застосування з метою:

- попередження правопорушення (перевірка документів, офіційне попередження, конфіскація, адміністративний нагляд, реквізиція тощо);

- припинення правопорушення (застосування згідно до Закону України «Про Національну поліцію» зброї та інших спеціальних засобів, закриття підприємств, а також окремих цехів через порушення відповідних вимог щодо дозвільної системи, правил пожежної безпеки, санітарних норм);

- особисте затримання, вилучення підготовлених для вчинення відповідного кримінального правопорушення різних знарядь та предметів;

- забезпечення притягнення особи до відповідальності (огляд, утримання під ватрою, арешт на майно, вилучення майна, підписка про невиїзд).

Варто наголосити на тому, що поліцейські під час виконання обов'язків щодо охорони публічного порядку в умовах воєнного стану повинні знати певні аспекти: організацію й тактику діяльності органів внутрішніх справ у відповідних умовах, функції, форми, завдання та методи діяльності правоохоронців, рішення місцевих органів влади з питань охорони публічного порядку, а також чинне законодавство, в тому числі й те, що регламентує діяльність працівників поліції та інших правоохоронних структур в умовах воєнного стану на всій території України. З цього випливає те, що надзвичайна складність забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах воєнного стану потребує від працівників органів внутрішніх справ високої професійної підготовки.

На нашу думку, діяльність працівників поліції в умовах воєнного стану повинна бути юридично грамотною та сприйматись безпосередньо громадянами, чії права та свободи зазнали відповідних обмежень. Незаконна діяльність працівників поліції може завдати суттєвої шкоди не тільки безпосередньо особі, але викликати суспільний резонанс, та в свою чергу вплинути на негативне ставлення певної категорії населення на визначеній території до схильності вважати, що Національна поліція стала каральним органом.

Працівники Національної поліції України в умовах воєнного стану здійснюють багатofункціональну діяльність від імені держави, роль та місце якої в механізмі забезпечення режиму воєнного стану полягає у реалізації національних інтересів щодо протидії воєнним загрозам.

Безпосередня ефективність методів та форм забезпечення режиму воєнного стану багато в чому залежить від динамічності, а також гнучкості використання засобів та сил органів внутрішніх справ. Водночас, суттєве значення відіграє поліпшення методів та форм взаємодії громадян у справі щодо забезпечення режиму воєнного стану.

Отже, узагальнюючи усе вищевикладене, можемо зробити висновок про те, що безпосереднім об'єктом уваги діяльності працівників поліції є внутрішні загрози військового стану на території України, особливо такі, як показник криміналізації суспільства, неналежне виконання законів та зменшення рівня правопорядку, прояви тероризму тощо. Таким чином головною функцією працівників Національної поліції України є протидія внутрішнім загрозам, чого досягають вирішенням та подоланням відповідних причин та умов їх виникнення.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України 2102-IX від 24.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>
2. Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні»: Закон України № 259/2022 від 21.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2212-20#Text>
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України 389-VIII станом на 01.04.2022. *Відомості Верховної Ради України*, 2015, №28, ст.250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
4. Про Національну поліцію: Закон України від 1 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

Щербина Дар'я Віталіївна

курсант 2 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Тінін Дмитро Геннадійович

викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: АСПЕКТИ НЕОБХІДНОСТІ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДЛЯ ВЗАЄМОДІЇ З НАСЕЛЕННЯМ

Воєнний стан в Україні - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2, с. 66]. Після введення воєнного стану Національна поліція відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про Національну поліцію», повинна сприяти відповідно до закону забезпеченню правового режиму воєнного стану. Відповідно до цього, Національна поліція займає особливе місце в безпосередньому вирішенні завдань щодо внутрішньої безпеки та оборони держави.

Законодавець вказав у Законі [1] основні та найбільш важливі положення щодо діяльності органів внутрішніх справ по забезпеченню охорони публічного порядку під час воєнного стану, сприяння діяльності суду, військової адміністрації, звітування про стан злочинності та ефективності діяльності на відповідній території тощо.

Для ефективної діяльності та комунікації поліцейських при забезпеченні публічної безпеки в умовах воєнного стану потрібно враховувати оперативну обстановку на території, визначати конкретні цілі та плани дій в надзвичайних ситуаціях, забезпечити додаткові сили та резерви, а також забезпечити технічну можливість поліцейських комунікувати між патрулями (підрозділами) на великих відстанях. Всі вище наведені вказівки дають можливість професійно, швидко та якісно діяти в надзвичайних ситуаціях.

Одним із основних першочергових завдань під час введення воєнного стану являється проведення керівником Національної поліції оповіщення всього особового складу, проведення комплексу заходів, спрямованих на приведення підрозділів до бойової готовності та забезпечення публічного порядку на території обслуговування [3].

На сьогоднішній день робота поліцейського повинна включати в себе комплекс методів та засобів, які можуть впливати на людину. На нашу думку, основним таким методом є переконання, бо саме правоохоронець, який вдало комунікує з населенням, добре знає законодавство та вміє його правильно застосовувати, являється важелем впливу на населення, тобто авторитетом для них. Даний аспект надає змогу провести результативну взаємодію силових структур у виявленні, фіксації та документуванні діяльності пропагандистів та колаборантів. Не слід також оминати такий метод, як примус – вплив на поведінку людини в межах закону. Також, важливими є заходи адміністративного припинення: застосування фізичного впливу, спеціальних засобів та зброї з метою забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина, а також боротьби зі

злочинністю.

Отже, працівники поліції відіграють важливу роль у забезпеченні внутрішньої безпеки у період воєнного стану це покладає на них обов'язок знати та вміло користуватись тактикою діяльності в надзвичайних ситуаціях, знати чинне законодавство щодо порядку діяльності органів внутрішніх справ у період воєнного стану. Дії поліцейських повинні бути юридично грамотними та послідовними, так як вони діють від імені держави, роль якої являється забезпечити конституційні права та обов'язки громадян та протидіяти воєнним загрозам.

Як висновок потрібно сказати, що ефективність взаємопорозуміння між людьми в умовах воєнного стану, особливо коли це стосується взаємодії сектору безпеки та населення, має дуже важливий аспект у встановленні миру на території будь-якої та її захисту від агресії загарбників. Допомога населення у виявленні, фіксації та документуванні діяльності колаборантів має дуже важливий характер у веденні розвідувальної та контррозвідувальної роботи силових структур.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T150389?an=4>
2. Ковалів М. В., Іваха В. О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». с. 65-70. 2016. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4948/vnulpurn201683712.pdf>
3. Адміністративна діяльність: навчальний посібник. Київ: Правова єдність. 2009. 432 с.

Якимчук Валерія

курсант 1 курсу Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Казначесв Дмитро Георгійович

доцент кафедри тактико-спеціальної підготовки, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПРИ ВИКОНАННІ НИМИ СВОЇХ СЛУЖБОВИХ ЗАВДАНЬ

Проблема особистої безпеки працівників правоохоронних органів під час вирішення своїх професійних завдань чи ситуаціях, що пов'язані зі службовою діяльністю, нині набуває особливої гостроти та актуальності. В умовах реформування системи МВС України та створення Національної поліції України питання наявності засобів індивідуального захисту працівників поліції, безпеки в типових та екстремальних ситуаціях є досить важливим. У зв'язку з ситуацією, що склалася в країні, яка характеризується зростанням злочинності та збільшенням випадків злісної непокори злочинців законним вимогам співробітників поліції, їх поранень та загибелі, виникає необхідність наукового підходу до вирішення сучасних проблеми в особистій безпеці поліцейських. Ризик – як фізичний, та психологічний – сьогодні це об'єктивний елемент професійної діяльності працівників правоохоронних органів. Надзвичайно важливі спеціальні заходи, створені задля забезпечення їхньої особистої безпеки, тобто, свідоме обмеження такого ризику до можливої межі.

Тому розробка заходів щодо підвищення особистої безпеки поліцейських, положень про безпечне виконання ними своїх обов'язків в умовах змін у підготовці працівників правоохоронних органів нового покоління є дуже актуальною в сучасних умовах.

Багато країн успішно подолали реформи, зокрема правоохоронної системи, і їхній досвід може бути корисним для України. Справді, зарубіжний досвід важливий, оскільки дозволяє побачити ефективність чи неефективність запровадження елементів підготовки поліцейських інших країнах до виконання оперативних і службових завдань. Проте, на нинішньому етапі реформування правоохоронних органів викликають труднощі з використанням досвіду інших країн без відповідної адаптації з урахуванням специфіки виконання поліцією оперативних та службових завдань.

Тому важливо враховувати різні фактори, які можуть вплинути на ефективність виконання оперативно-службових завдань працівників поліції з метою забезпечення їхньої особистої безпеки [1]. Це правові фактори (особливості національних нормативно-правових основ регулювання діяльності поліції, відповідність

нововведень чинним правовим нормам), матеріально-економічні (умови фінансування поліції та проекти її реформування), матеріально-технічні (забезпечення технічними засобами, спеціальні заходи захисту поліцейських, відповідні), психологічна зміна та діяльність у нових умовах, професійна (високий рівень професійної підготовки, відповідний рівень теоретичної підготовки та вміле поєднання з практичними заняттями).

Основними причинами травматизму під час виконання працівниками правоохоронних органів оперативно-службових завдань є:

- неправильна оцінка джерела небезпеки, походження та його місцезнаходження (перевірка документів, затримання правопорушників);

- неправильні дії при наближенні до джерела небезпеки;

- недостатні практичні навички під час входу до будівлі (приміщення), розшук небезпечної (озброєної) особи;

- відсутність практичних навичок ведення вогневого контакту на великій швидкості (неуважність при наближенні до підозрілого або небезпечного об'єкта);

- зайнятість (відсутність планів дій) співробітників при виконанні оперативно-службових завдань у нормальних умовах та ускладнення функціонування [2].

Вирішенню проблеми травмування й загибелі поліцейських, гарантування їх особистої безпеки під час виконання службових обов'язків значно посприяло застосування зарубіжного досвіду, насамперед досвід грузинської реформи.

Тому структура підрозділів поліції повинна здійснюватися з урахуванням вивчення та впровадження передового закордонного досвіду та збереження, вдосконалення перевіреної вітчизняної поліцейської практики примусових заходів, забезпечення особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, у разі застосування сили, припинення протиправної діяльності та аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій. Ця структура має відповідати світовим стандартам ефективності поліції [3].

Таким чином, реалії забезпечення особистої безпеки співробітників поліції при виконанні оперативно-службових завдань загострюють увагу на проблемі, яка потребує особливої уваги. Сьогоднішнє прийняття необхідного пакету нормативних документів з особистої безпеки поліцейських, повне оснащення підрозділів найсучаснішими спеціальними засобами, розробка чіткої концепції поліцейської підготовки підвищать захищеність поліцейських під час виконання оперативних завдань. У зв'язку з цим розробка заходів щодо збільшення рівня особистої безпеки співробітників поліції з використанням закордонного досвіду дозволить вирішувати теоретичні та практичні завдання службової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ліпкан В.А. Безпекознавство: навч. Посібник. К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003. 207 с.
2. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності. Суми: Університетська книга, 1999. 301 с.
3. Охріменко І.М. Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 17 березня 2016 р.). Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 556 с.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Матеріали
Регіональної науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 30 червня 2022 року)

За редакцією к.ю.н., доц. Д. Г. Казначєєва

Відповідальний за випуск
к.ю.н., доц. В. Я. Покайчук

Редактори, оригінал-макет, дизайн –
Є. В. Коваленко-Марченкова, А. В. Самотуга

Підп. до друку 06.07.2022. Формат 60x84/8. Друк – цифровий, трафаретний. Папір офісний.
Гарнітура – Times. Ум.-друк. арк. 22,16. Обл.-вид. арк. 23,75. Тираж – 20 прим.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, rrv_vonr@dduvs.in.ua
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 6054 від 28.002.2018